

Ledamöter och ersättare

BARN- OCH UTBILDNINGSNÄMNDENS ARBETSUTSKOTT**Tid** onsdag 29 oktober 2025 kl. 08:15**Plats** Luleå kommun servicecenter, lokal Prästkragen

Upprop

Val av justerare

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Punkt	Rubrik	Ärendenr	Sida
1	Huvudmannens plan mot kränkande behandling och diskriminering i förskola och grundskola för läsåret 2025/2026	2025/244	2 - 15
2	Samverkansavtal Forskarskola praktknära skolforskning (PROFS)	2025/291	16 - 23
3	Tillämpningsanvisningar för attestreglemente	2025/292	24 - 26
4	Förslag på förskolestruktur från och med läsåret 2026/2027	2025/197	27 - 123
5	Kamerabevakning inomhus på Björkskataskolan	2022/285	124 - 198
6	Ansökan om varaktig vistelse utomlands	2025/290	199 - 203
7	Redovisning av ärenden angående skolplikt och rätt till utbildning	2025/256	204 - 207

Huvudmannens plan mot kränkande behandling och diskriminering i förskola och grundskola för läsåret 2025/2026

Ärendenr 2025/244-1.2.1.4

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningens förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden beslutar att godkänna Huvudmannens plan mot kränkande behandling och diskriminering i förskola och grundskola 2025/2026.

Sammanfattning av ärendet

Huvudmannens plan mot kränkande behandling och diskriminering i förskola och grundskola avser läsåret 2025/2026 och beskriver vad arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen vet om förekomsten av kränkningar och diskriminering i förskola och grundskola, hur arbetet sker för att förebygga och åtgärda kränkande behandling och diskriminering, vilka insatser som gjorts på huvudmannanivå under föregående läsår samt vilka insatser som planeras från huvudmannanivå.

Dialog

Planen bygger på intern dialog med ansvariga verksamheter samt med skolchef förskola samt skolchef grundskola.

Beslutsunderlag

- Huvudmannens plan motkränkande behandling och diskriminering i förskola och grundskola för läsåret 2025-2026

Susann Sunnarve

Verksamhetscontroller

Beslutet skickas till

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningens ledningsgrupp

Utvecklingsledare förskola och grundskola

LULEÅ KOMMUN

**Huvudmannens plan mot kränkande behandling
och diskriminering i förskola och grundskola för
läsåret 2025/2026**

Försättsblad beställs hos kommunikationskontoret och infogas av nämndsekreterare efter att dokumentet har fastställts i nämnd eller annan beslutsinstans (se Riktlinjer för styrdokument på lulea.se).

Dokumenttyp	Ärendenr	Fastställd	Giltighetstid
Plan	2025/244	2025-10-15	Ett läsår
Dokumentansvarig	Senast reviderad	Beslutsinstans	Dokument gäller för
Verksamhetscontroller	2025	Barn- och utbildningsnämnd	Arbetsmarknads- och

Innehåll

Huvudmannens plan mot kränkande behandling och diskriminering i förskola och grundskola för läsåret 2025/2026	0
Om denna plan	3
Definitioner	3
Rutin för akuta situationer- anmälan, utredning och åtgärd	4
Förekomst av kränkningar, trakasserier och diskriminering	4
Anmälda händelser i Stella under läsåret 2024/2025	4
Grundskolan- antal anmälda händelser	5
Grundskolan- mönster i anmälda händelser	6
Förskolan- antal anmälda händelser och mönster	7
Verksamheternas arbete med förebyggande åtgärder	8
Förskolan	8
Grundskolan	9
Uppföljning av föregående plan	9
Åtgärder som planerades för läsåret 2024/2025	9
Huvudmannens åtgärder för läsåret 2025/2026	12
Planens revidering; tidplan och ansvarig	12

Om denna plan

Detta är en plan för de aktiva åtgärder som huvudmannen för förskolan, grundskolan och den anpassade grundskolan i Luleå kommun, Barn- och utbildningsnämnden, planerar under läsåret 2025–2026 för att motverka kränkningar och diskriminering i verksamheterna. Nämnden vill se en nolltolerans mot kränkande behandling och diskriminering, vilket Skollagen också stadgar. Planens omfattning bygger på 6 kapitlet 6–8 samt 10 § i Skollagen.

Planen omfattar:

- beskrivning av rutin för akuta situationer, anmälan, utredning och åtgärd
- en nulägesbeskrivning av det vi vet om förekomsten av kränkningar, trakasserier och diskriminering händelser under läsåret 2024/2025
- en sammanfattande beskrivning av verksamheternas arbete med aktiva åtgärder
- en redogörelse för hur huvudmannen genomfört de åtgärder som planerades i föregående årsplan
- åtgärder för läsåret 2025/2026

Definitioner

Kränkning är ett uppträdande som kränker ett barns eller en elevs värdighet, utan att det är diskriminering enligt diskrimineringslagen. Kränkande behandling är ett beteende som är oönskat av den som blir utsatt.

Diskriminering innebär att någon missgynnas eller kränks. Missgynnandet eller kränkningen ska ha sin grund i någon av de sju diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Trakasserier: ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder,

Sexuella trakasserier: ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet

Rutin för akuta situationer- anmälan, utredning och åtgärd

Arbetet ska påbörjas genast när det kommit signaler om att ett barn eller en elev känner sig diskriminerad, trakasserad eller kränkt.

1. **Uppmärksamma och anmäla händelse:** Det är viktigt med snabb hantering av signaler. När en personal/medarbetare får kännedom om kränkning och har hanterat situationen på plats så gör hen en anmälan om händelsen i systemet för ändamålet. Personalen ska inte göra någon värdering av hur allvarlig en händelse är innan hen gör anmälan. När en anmälan är gjord skapar systemet ett meddelande om att en anmälan är gjord till rektor och huvudman (områdeschef, verksamhetschef, skolchef samt ordförande i nämnden).
2. **Utreda anmälan om kränkning:** Meddelandet om en anmäld kränkning är en signal om att det är dags att starta en utredning av den enskilda händelsen och ta fram en handlingsplan i syfte att förebygga att det händer igen. I Luleå kommun har huvudmannen delegerat utredning och att vidta åtgärder till rektor. Rektor tar, i utredningen, ställning till om det har skett kränkande behandling det vill säga ett uppträdande som utan att vara diskriminering kränker ett barns/elevs värdighet.
3. **Åtgärda och efterkontrollera:** På delegation av huvudmannen vidtar rektor nödvändiga åtgärder för händelsen. Rektor efterkontrollerar också åtgärderna efter den enskilda händelsen för att se om den hade effekt för det enskilda barnet.
4. **Agerande på delegation** återrapporteras enligt de gällande rutiner i delegationsordningen.

Förekomst av kränkningar, trakasserier och diskriminering

Att synliggöra förekomst av kränkningar, trakasserier och diskriminering kan göras på flera olika sätt. Ett sätt är att använda statistisk information kring förekomsten av kränkningar och diskriminering i Luleå kommuns förskolor och skolor. Den information som finns tillgänglig varierar från år till år. Vartannat år genomförs Skolinspektionens skolenkät, och vart fjärde år görs den så kallade LUPP-undersökningen¹. Dessa ger bilder av hur de äldre eleverna själva (i åk 5 och åk 8) upplever förekomsten av kränkningar och diskriminering i sin skolmiljö. De kränkningar och diskrimineringsfall som anmälts i systemet Stella av skolans personal kan hämtas när som helst. 2025 finns lokal statistik i form av statistik i systemet Stella.

Anmällda händelser i Stella under läsåret 2024/2025

När en personal får kännedom om kränkning och hanterat situationen ska hen göra en anmälan om händelsen i systemet Stella. Personalen ska inte göra någon värdering av hur allvarlig en händelse är innan hen gör anmälan.

Det är, precis som tidigare år, fortsatt olika i hur hög grad skolorna anmäler kränkningar i det förvaltningsövergripande systemet Stella, vilket gör att statistik från systemet ska tol-

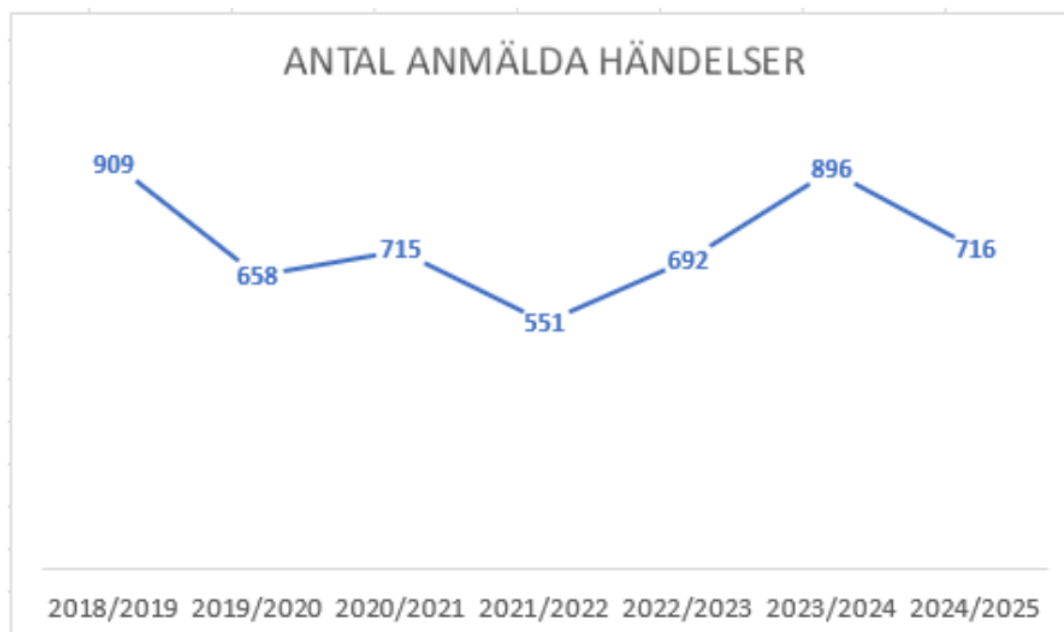
¹ LUPP är en förkortning för "Lokal uppföljning av ungdomspolitik"

kas med försiktighet. Anledningen till att alla händelser inte hamnar i systemet är allt från att elever inte berättar för någon vuxen, till att rapporteringen faller mellan stolarna då dokumentationen oftast inte kan utföras i stunden. Alla händelser exempelvis att barn kivas om en gunga kan hanteras olika på olika enheter. Någon anmäler det som en händelse medan andra bedömer att det inte är aktuellt att rapporteras.

Kritiken mot systemet Stella kvarstår likt föregående år och ett arbete för att byta system pågår. När händelser anmäls i det system som är avsett så får huvudmannen i form av områdeschefer, verksamhetschefer, skolchef och nämndsordförande information. En konsekvens av att it-systemet inte används fullt ut är att rapporteringen från rektor till huvudmannen inte alltid sker som lagstadgat. Det försvårar också analysmöjligheterna på huvudmannanivån. Barn- och utbildningsnämnden ska få en redogörelse och analys av antalet anmälda händelser årligen. Redovisningen sker i samband med beslut om huvudmannens plan mot kränkningar. Sammanställning samt analys av statistiken för läsåret 2024/2025 finns nedan.

Grundskolan- antal anmälda händelser

Läsåret 2024/2025 anmälde grundskolan 716 ärenden i Stella vilket är en minskning från föregående års 896 anmälda händelser.

Läsåret 2023/2024 anmälde grundskolan 716 ärenden i Stella.

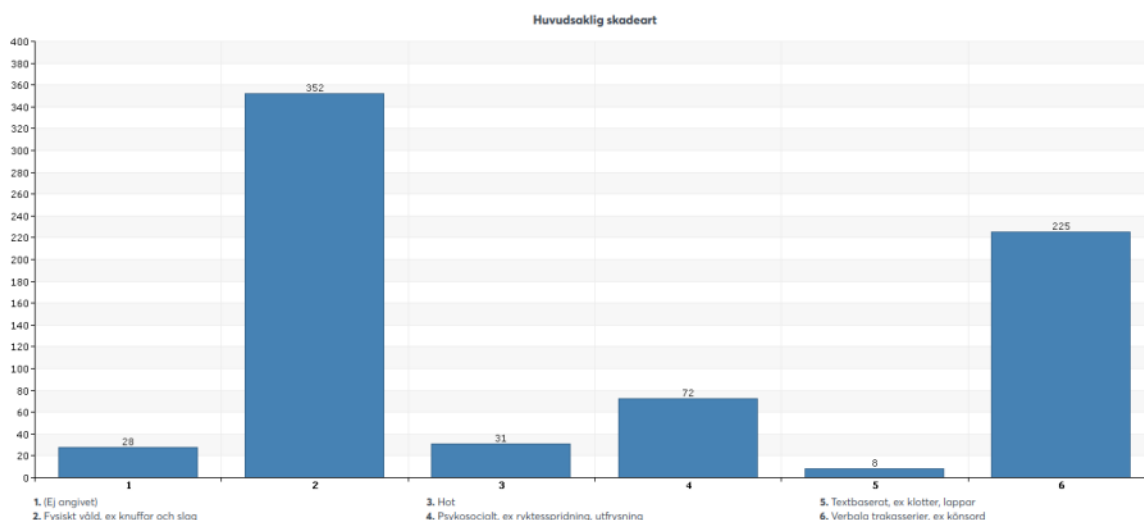
Antalet anmälda händelser per ansvarig rektor varierar. Rektorer lyfter att skolorna ofta har en "bredvid-dokumentation" som förvaras inlåst. Denna dokumentation omhändertar själva utredningen samt uppföljningen, eftersom systemet Stella inte stöttar hela arbetsprocessen. Det finns även en osäkerhet kring den professionella dokumentationen kring ärenden och händelser, där själva systemet skulle kunna vara mer stöttande än Stella är. Det kan vara en orsak till att vissa skolor har få ärenden i Stella. Det är tydligt att den sta-

tistik som genereras ur Stella fortsatt behöver användas varsamt vid jämförelser mellan skolor.

I skolornas kvalitetsrapporter samt vid muntlig uppföljning beskriver skolorna att personalen alltid informerar rektor om kränkningar som skett. I de lokala elevhälsoteamen förs samtal om hur man kan stötta på individ- och gruppnivå samt om det är aktuellt för förstärkt elevhälsoarbete i någon klass/grupp. Vårdnadshavare involveras alltid och är en del i utredningen. Skolor reflekterar över att trots att efterlevnaden av rutinen kring att dokumentera i Stella är bristfällig så är skolorna trygga med sitt arbete att anmäla, utreda och följa upp kränkningar enligt skollagen. Vissa justeringar som gjorts i Stella och dialogarbetet omkring kränkningar kan ha bidragit till att fler händelser har rapporterats.

Grundskolan- mönster i anmälda händelser

Mönstren i de anmälda händelserna överensstämmer med tidigare års mönster: Skolorna anmäler fler händelser där pojkar både utsatt och blivit utsatta. 456 (507) anmälda händelser rör pojkar som blivit utsatta och 260 (388) rör flickor som blivit utsatta. Föregående år inom parentes.

Det är likt tidigare år framför allt händelser med fysiskt våld som anmäls. 352 (488) av de anmälda händelserna rör fysiskt våld. Den näst vanligaste kategorin 225 (248) är verbala trakasserier, tex könsord. Tredje vanligast med 72 (94) anmälda händelser är psykosociala trakasserier, tex ryktesspridning och/eller utfrysning.

Flest händelser inrapporterades i augusti (104) och september (99) för att sedan stegvis avta under höstterminen. Under flertalet andra månader varierar antalet händelser mellan ca 45-90. Toppen under terminsstart har troligtvis att göra med att flest kränkningar sker strax efter skolstart innan eleverna hunnit hitta sina roller i nya grupper och klasser. Detta mönster stämmer med tidigare års anmälningsmönster.

Fler händelser anmäls när vuxna varit närvarande vid händelsen än när vuxna inte varit närvarande (437 jämfört med 279). Det är en stor andel händelser som anmäls trots att vuxna inte varit närvarande, vilket indikerar att grundskolans personal ändå fångar upp mycket av det som sker även när de inte bevitnar det med egna ögon.

Av statistiken i Stella framgår att samtal med eleven och elevens vårdnadshavare är den i särklass vanligaste åtgärden vid fall av kränkningar. Även ökad vuxennärvaro och gruppstärkande aktiviteter är exempel på åtgärder. Statistikalternativen i Stella är dock inte ömsesidigt uteslutande och därför är det svårt att dra slutsatser utifrån denna. Av statistiken för 2024/2025 framgår att åtgärden stöd av resursperson ökat till 6% (42/716) av antal anmälda kränkningsfall jämfört med 1,3% (12/896) läsåret 2023/2024. Man ser även att samverkan med socialförvaltningen, stöd av centrala elevhälsan samt stöd av externa aktörer har ökat sedan året innan.

Av skolornas kvalitetsrapporter framgår att i många fall är det enskilda elever som står för flertalet kränkningar. För dessa elever tillsätts ofta många åtgärder och i en del fall är externa instanser involverade. Skolornas åtgärder är exempelvis riktade resurser med utökad vuxennärvaro vid rastverksamhet och elevassistenter som stöder enskilda elever. Förutom värdegrundsarbete exemplifierar skolor även andra insatser som ger effekt i arbetet med att hindra kränkningar såsom planerade rastaktiviteter, stöd vid övergångar, fler vuxna i korridoren och rörelsesatsningar. Se även rubriken verksamheternas arbete med förebyggande åtgärder.

Förskolan- antal anmälda händelser och mönster

Förskolan anmälde totalt 68 (24) händelser i Stella under läsåret, vilket är en markant ökning från föregående år. Enligt rektorerna beror ökningen bland annat på att kompetensutvecklingsinsatser inom området har genomförts, vilket ökat pedagogernas kompetens och medvetenhet. Rektorer lyfter att det fortsatt finns behov av fördjupning inom området för att fortsätta problematisera kränkningar i förskolan. Det framgår även att ökningen beror på enstaka barn som står för flertalet kränkningar. Här arbetar man med olika insatser för att stötta barnet, exempelvis genom ökad personaltäthet. Många förskolor menar att rutinerna är bra och att Stella fungerar som ett bra stöd i arbetet när man väl använder systemet.

Att antalet anmälda kränkningar är så få jämfört med grundskolans antal beror troligen på att barnen i förskolan är så unga. För att något i juridisk mening ska definieras som en kränkning (som därmed ska utredas och dokumenteras, inte endast åtgärdas) så måste det "stå klart för den som utsätter någon för sådan kränkande behandling att han eller hon kränker personen i fråga" (Prop. 2005/06:38 s. 137). Detta är ofta inte fallet med yngre barn, som inte alltid förstår konsekvenserna av sina handlingar utan det är de vuxna i verksamheten som behöver göra bedömningen.

Då det finns få anmälda händelser för förskolan så är det svårt att se tydliga mönster. Det som märks är dock att det, liksom i grundskolan, är en majoritet av ärendena (41) som

handlar om fysiskt våld. 14 av ärendena rör psykosociala kränkningar, tex ryktesspridning, utfrysning. Förskolan anmälde fler händelser där flickor var utsatta än där pojkar var utsatta (40 flickor respektive 27 pojkar. 1 där kön ej angetts)

Verksamheternas arbete med förebyggande åtgärder

Förskolor och skolor har enligt de nationella styrdokumenten ansvar för att arbeta förebyggande och åtgärdande för en trygg utbildningsmiljö fri från kränkningar och trakasserier. Av förskolornas och skolornas kvalitetsarbete framgår också att enheterna gör detta. Man tar del av Skolverkets stödmaterial och arbetar på ett systematiskt sätt, tillsammans med barn/elever och vårdnadshavare, där man kartlägger och analyserar risker och riskområden i verksamheten, dokumenterar, genomför åtgärder och följer upp dessa. Man reflekterar kring hur rutiner och dokumentation används, och hur man bäst hanterar akuta situationer och följer upp effekter av sitt arbete. Nedan följer exempel på förebyggande åtgärder som vidtas inom respektive skolform:

Förskolan

- Ge barnen konkreta verktyg för att lösa konflikter på olika vis.
- Arbeta lekresponsivt, vilket innebär att fokusera på och utveckla kommunikationen mellan barn och vuxna, att vuxna leker tillsammans med barn och därmed bidrar till att stimulera både fantasin och förhållandet till omvärlden. Det handlar också om att främja barns rätt att yttra sig och bli lyssnade till,
- Nära samarbete med hemmet
- Organisera i mindre grupper för att skapa möjligheter för det enskilda barnet lättare komma till tals, säga sin mening och bli lyssnad på
- Arbeta med tydliggörande pedagogik för att göra förskolan begriplig, hanterbar och meningsfull. Det kan exempelvis handla om att använda lek, bildstöd och andra hjälpmedel som underlättar för barnen att få syn på rutiner och förstå vad som ska ske hur, när, med vem och på vilket sätt.
- Närvarande vuxna i och nära barnens lekar både ute och inne. Pedagogerna upplever att konflikterna har blivit färre då dessa till viss del har kunnat förebyggas utifrån att pedagogerna funnits i närheten. Barnintervjuerna visar att barnen upplever att pedagogerna är närvarande och lyssnar på barn.
- Barnråd där barnen tex är med och påverkar avdelningens regler. Barnen har själva varit med och påverkat och utformat avdelningens "regler" (ex hur vi är mot varandra). Barnen är delaktiga hela vägen från att identifiera problem vid tex. toalett, utforma regler vid toalettbesök för att skapa trygghet, samt delaktiga vid uppföljningen hur det funkar och känns nu. Att involvera barnen i besluten har skapat en trygg miljö för alla.
- Trygghetsarbete – exempelvis genom intervjuer med fokus på barnets trygghet och trygghetsvandringar i förskolans lärmiljö.
- Förskolan arbetar med tidiga insatser, kartläggning av barngruppen och vid behov av individ - synliggöra anpassningar som systematiskt följs upp.
- Barnhälsomöte – rektor för dialog med pedagoger på förskolan med syfte att uppmärksamma barngruppernas behov och enskilda barn stödbehov.

- Barnhälsoteam –de små rektorsteam möter utvecklingsledare, specialpedagoger och psykolog för dialog kring mönsterbilder, framgångsfaktorer, utmaningar som framträder i förskolornas barnhälsoarbete.
- Gruppstärkande undervisning – stärka barngruppens relationer och barnets känslouttryck.
- Kompetensutveckling genom utbildning och kollegiala utbyten.

Grundskolan

- Rastverksamheten: utbud av pedagogiskt planerade aktiviteter, utökat rastmaterial, ökad bemanning
- Ökad vuxennärvaro i omklädningsrum, elevers kapprum, vid förflyttningar och övergångar
- Värdegrundsarbete
- Utveckling av elevers sociala kompetens; tex kamratskap, relationsfrämjande aktiviteter, konflikthanteringsförmåga, nätetik, språkbruk
- Elevhälsoarbete i klasser där behov identifieras
- Fadderverksamhet
- Kompetensutvecklingsinsatser, som tex: stärka lektionsstruktur och ledarskap i klassrummet, normer och genus, tillgängliga lärmiljöer, kooperativt lärande samt Specialpedagogiska skolmyndighetens utbildningar kring neuropsykiatriska funktionsnedsättningar
- Hälsofrämjande aktiviteter: rörelsesatsningar, individstärkande aktiviteter
- Extern samverkan med socialförvaltningen, polisen, Friends, Specialpedagogiska skolmyndigheten, kyrkan
- Elevers delaktighet i olika forum: elevråd, klassråd etc där trivselregler formas tillsammans med eleverna.
- Av skolornas kvalitetsrapporter framgår att i många fall är det enskilda elever som står för flertalet kränkningar. Dessa elever kan ha många åtgärder tillsatta och skolor organiserar för utökad vuxennärvaro vid exempelvis rastverksamhet och elevassistenter som stöder enskilda elever.

Uppföljning av föregående plan

Åtgärder som planerades för läsåret 2024/2025

1. Det nya systemet Prorenata för anmälningar av kränkningar etc införs från höstterminen 2024, med medföljande implementeringsinsatser i form av skapande av mallar för ändamålet och utbildningsinsatser för berörda medarbetare.
 - a. När: Hösten 2024
 - b. Ansvarig: Skolchef för verksamhet förskola samt Skolchef för verksamhet grundskola

Uppföljning

Införandet har försenats och kommer att ske under läsåret 2025/2026.

2. Workshop i rektorsteam i förskola samt grundskola på temat "Utredningsarbete inom kränkande behandling". Workshoparbete möjliggör för ett organisatoriskt lärande kring det praktiska arbetet inom kränkningar och likabehandlingsarbetet. Det ger även underlag till det fortsatta utvecklingsarbetet för att skapa relevanta underlag som stödjer rektors och för- och grundskolors utredningsarbete och även i det främjande och förebyggande arbetet.

När: Under läsåret 2024/2025

Ansvarig: Utvecklingsledare för förskolan respektive grundskolan med stöd av verksamhetscontroller.

Uppföljning

Förskola har genomfört workshop i tre olika delar:

- Dialog och kartläggning av nuläge utifrån NKS framgångsfaktor *Hälsofrämjande lärmiljö* kopplat till bl.a. förskolans likabehandlingsarbete.
- Dialog med fokus på erfarenhetsutbyte och organisatoriskt lärande kring det praktiska arbetet inom likabehandlingsarbetet. Fokus i dialogen handlade om förskolans främjande och förebyggande arbete samt diskriminering och kränkande behandling exempelvis processer, arbetssätt/metoder, roller och ansvar, delaktighet, underlag och dokumentation.
- Uppföljning av gemensam stödstruktur/mall för förskolans likabehandlingsarbete. Hur rektorer och pedagoger upplever att nuvarande stödjande struktur stöttar förskolans processer inom likabehandling. Det framkom behov av att utveckla förskolans underlag som syftar till att stötta förskolornas arbete kring kränkning- och likabehandlingsarbete. Detta arbete påbörjas under höstterminen 2025, där utvecklingsledare tillsammans med rektorer och pedagoger deltar.

Inom **grundskola** har fokus varit på det elevnära arbetet med en förebyggande ansats. Workshop för rektorer kvarstår att genomföra. Skolkuratorerna har under senaste läsåret arbetat fram ett material i syfte att öka trygghet och trivsel för eleverna på skolorna. Skolkuratorerna har haft samverkan med regionens barn- och ungdomsverksamhet som uppmärksammat att många av de barn/unga de var i kontakt med hade en negativ skolanknytning med utanförskap, kränkningar och utsatthet. Kuratorerna har arbetat fram klassrumslektioner för låg, mellan och högstadiet i olika teman, som känslor, normer, åskådarrollen och diskrimineringsgrunder med mera. Material har även arbetats fram till pedagoger i form av workshops. Även en checklista om vad som viktiga komponenter i det systematiska arbetet med trygghet och studiero har tagits fram som ett stöd för elevhälsan, pedagoger och trygghetsteam.

Hösten 2024 infördes mobilförbud på Luleås kommunala grundskolor. En uppföljning med rektorerna under vårterminen 2025 visade att både elever och lärare uppfattar att tryggheten är bättre, färre kränkingsärenden är kopplade till mobiltelefoner samt att incidenter relaterade till mobbning eller kränkningar har minskat då tex risken att bli filmad fotograferad och uthängd på sociala medier till stor del är eliminerad. Förutom förbättrad studiero lyfter rektorerna även att eleverna umgås mer under rasterna och är ute på rörelseaktiviteter, skolorna har ökat utbudet av rastaktiviteter och köpt in tex spel. Detta bidrar i det relationsskapande arbetet vilket är en viktig del i trygghetsarbetet. Från vårdnadshavare har reaktionerna varit mycket positiva, ytterst få har ifrågasatt rätten för skolan att ta hand om telefonerna.

En av högstadieskolorna har haft kamerabevakning på grund av bränder och skadegörelse. Förutom att minska skadegörelse har det bidragit till att elever och lärare känner en ökad trygghet när de vet att tillbud, synliga kränkningar lättare kan omhändertas.

För grundskolan är *trygghet och studiero* ett fokusområde som i styrkedjan är föremål för kvalitetsdialog, i den deltar även Resurscentrum. Kvalitetsdialoger på områdesnivå det vill säga mellan rektorer och områdeschefer är ett viktigt inslag i grundskolans SKA. Det fångar upp utvecklingsbehov och är ett inspirations- och lärtillfälle där rektorerna delar med sig av framgångar och utmaningar. Kvalitetsdialogerna i grundskolans ledningsgrupp (skolchef, områdeschef, utvecklingsledare, Resurscentrum) har fokus på vad områdeschefer samt Resurscentrum uppmärksammat ur ett mer övergripande perspektiv.

Vid läsårets kvalitetsdialog om Trygghet och studiero väcktes förslag om en för grundskolan gemensam trygghetsenkät. Rektorerna tillfrågades och var positiva till förslaget. Bakgrunden till detta är att förutom trygghetsfrågor i Skolinspektionens Skolenkät som genomförs i åk 5 och 8 vartannat år, elevhälsoenkäten åk 4 och 7 finns ingen övrig statistik på huvudmannanivå att tillgå. På skolnivå genomförs årligen minst en egen trygghetsenkät för samtliga elever. En arbetsgrupp bestående av rektorer, skolpsykolog, skolkurator samt ledning elevhälsa samt utvecklingsledare grundskola startar under hösten 2025 upp ett arbete med att ta fram en gemensam trygghetsenkät för samtliga skolor.

Huvudmannens åtgärder för läsåret 2025/2026

1. Det nya systemet Prorenata för anmälningar av kränkningar etc införs under läsåret 2025/2026, med medföljande implementeringsinsatser i form av skapande av mallar för ändamålet och utbildningsinsatser för berörda medarbetare.

När: Läsåret 2025/2026

Ansvarig: Skolchef för verksamhet förskola samt Skolchef för verksamhet grundskola

2. I förskolan ska ett nytt stödjande underlag för kränkings- och likabehandlingsarbete arbetas fram under läsåret 2025/2026.
3. I grundskolan arbetas det fram trygghetsenkäter för respektive stadium som ska gälla för samtliga kommunala grundskolor. Enkäter ska användas i samtliga årskurser.

När: Under läsåret 2025/2026

Ansvarig: Utvecklingsledare för förskolan respektive grundskolan.

För punkterna ovan ska uppföljning göras i samband med uppdatering av ny huvudmanplan mot kränkande behandling och diskriminering om inget annat anges.

Insatser som har betydelse för tryggheten och lärmiljöerna genomförs även inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Detta sker såväl på enhetsnivå som på verksamhetsnivå (dvs huvudmannanivå inom förvaltningen). Inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet definieras de största behoven år för år inom respektive ansvarsnivå, och åtgärder vidtas. Det kan exempelvis handla om att arbeta för ökat välbefinnande bland barn och elever, för tillgängligare lärmiljöer och andra kompetenshöjande insatser. För mer information, se respektive verksamhets kvalitetsrapport samt verksamheternas prioriterade utvecklingsområden.

Planens revidering; tidplan och ansvarig

Huvudmannens plan mot diskriminering och kränkande behandling och rutin för anmälan, utredning och beslut vid kränkningar följs upp årligen och ny plan med åtgärder beslutas av barn- och utbildningsnämnden. Kontaktperson för planen är verksamhetscontroller vid kansliet. Verksamheterna förskola och grundskola redovisar med stöd av förvaltningens kansli i samband med beslut om plan även antal anmälda kränkningar samt en analys av eventuella mönster.

Samverkansavtal Forskarskola praktiktäna skolforskning (PROFS)

Ärendenr 2025/291-2.5.1.2

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningens förslag till beslut

1. Barn- och utbildningsnämnden beslutar att ingå samverkansavtal för forskarskolan PROFS 3 samt att
2. uppdra arbetsmarknads- och utbildningsdirektören att för nämndens räkning underteckna *Samverkansavtal Forskarskola, praktiktäna skolforskning* med Luleå tekniska universitet.

Sammanfattning av ärendet

Luleå tekniska universitet bedriver sedan flera år den praktiktäna forskarskolan, PROFS i samverkan med Region Norrbotten samt ett antal kommuner. Luleå kommun har varit samverkanspart och delfinansiär för forskarskolan som hittills genomförts i två omgångar, PROFS 1 samt PROFS 2. År 2026 startar PROFS 3, där en ny omgång av doktorander ska antas. Syftet med forskarskolan är att bidra till kunskapsutvecklingen i anslutning till praktiktäna frågeställningar utifrån skolans/förskolans uppdrag, lärarutbildning eller skolsystemet som helhet.

Luleå kommun vill genom arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen ingå som part i forskarskolan PROFS 3 och arbetsmarknads- och utbildningsdirektören behöver därför rätt att underteckna avtalet *Samverkansavtal Forskarskola, praktiktäna skolforskning* för Luleå kommuns räkning. Under perioden 2026–2030 finansieras Luleå kommuns del inom ramen för barn- och utbildningsnämndens budget då medel om 1,1 mkr per år överförs till barn- och utbildningsnämndens kommunbidrag för Forskarskolan PROFS från kommunfullmäktiges oförutsedda medel.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Luleå tekniska universitet (LTU) bedriver sedan flera år den praktiktäna forskarskolan, PROFS, i samverkan med Region Norrbotten samt ett antal kommuner. Luleå kommun har varit samverkanspart och delfinansiär för forskarskolan som hittills genomförts i två omgångar, PROFS 1 samt PROFS 2.

År 2026 startar PROFS 3, där en ny omgång av doktorander ska antas. Syftet med forskarskolan är att bidra till kunskapsutvecklingen i anslutning till praktiktäna frågeställningar utifrån skolans/förskolans uppdrag, lärarutbildning eller skolsystemet som helhet. Forskarskolan är viktig för hela

regionen, kommunerna och universitetet då forskningen fokuserar praktisknära frågeställningar och för att utbilda och fortbilda lärare för skolverksamhet samtidigt som en adekvat forskningsmiljö säkerställs för de ämnen som ingår i lärarutbildningarna. Det är en viktig förutsättning i de kompetensförsörjningsutmaningar som redan gör sig synliga i skolformerna samt för det nationella professionsprogrammet för skolväsendet Antagningen av de nya doktoranderna görs i samverkan med deltagande kommuner för att öka samverkan, erfarenhetsutbyte samt kompetensöverföring. Målsättningen är att forskarskolan och dess innehåll, tillsammans med pågående ULF*-satsningar och kommande övningsskolesatsningar ska skapa ett gott samarbete såväl mellan kommuner och LTU, som mellan kommuner, och att vi tillsammans skapar en region som kännetecknas av en god skola.
ULF står för samverkan inom Utveckling Lärande Forskning*

PROFS 3

Forskarskolan PROFS 3 under åren 2026–2030 ska omfatta minst 8 doktorander som läser forskarutbildning 80 % av anställningen. Del av doktorandernas övriga anställning kan exempelvis även innefatta skolutveckling, utredningar eller undervisning som kan ske i samverkan med kommuner. Luleå kommuns arbetsmarknads- och utbildningsförvaltning vill ingå som part i forskarskolan PROFS 3 och arbetsmarknads- och utbildningsdirektören behöver därför rätt att underteckna avtalet Samverkansavtal Forskarskola, praktisknära skolforskning för Luleå kommuns räkning.

Finansiering

Under perioden 2026–2030 finansieras Luleå kommuns del inom ramen för barn- och utbildningsnämndens budget då medel om 1,1 mkr per år överförs till barn- och utbildningsnämndens kommunbidrag för Forskarskolan PROFS från kommunfullmäktiges oförutsedda medel.

Dialog

Dialog har skett med verksamheternas utvecklingsledare och skolchefer, arbetsmarknadsmarknadsdirektören, kommunledning samt med Luleå tekniska universitet.

Beslutsunderlag

- Samverkansavtal Forskarskola praktisknära skolforskning

Susann Sunnarve
Verksamhetscontroller

Beslutet skickas till

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningens ledningsgrupp

Utvecklingsledare förskola, grundskola, gymnasium samt vuxenutbildning
Verksamhetscontrollers

Samverkansavtal

Forskarskola, praktiktäna skolforskning

Luleå tekniska universitet och Luleå kommun

Avtal diarie nr:

§ 1 Bakgrund

Forskarskolan PROFS, och behovet av den – på kort och lång sikt.

För att bygga starka och hållbara lärarutbildningar med tydlig forskningsöverbyggnad och för att bidra till utveckling i regionen startade i januari 2019 forskarskolan Praktiktäna skolforskning, PROFS. Samverkanspartner och finansiärer för forskarskolan är Luleå tekniska universitet (LTU), Region Norrbotten, Bodens kommun och Luleå kommun. Forskarskolan omfattar åtta doktorander och normal studiegång är 5 år. I oktober 2021 startade en ny omgång av PROFS, med antagning av ytterligare tolv doktorander. Forskarskolan utökades då med ämnena fysik, historia och statsvetenskap och ytterligare två samverkanspartners och finansiärer, nämligen Skellefteå kommun och Kiruna kommun.

LTU har idag fem forskningsämnen som har särskild betydelse för lärarutbildningen: Språk och litteratur med didaktisk inriktning, Matematik och naturvetenskapernas didaktik, Pedagogik, historia och statsvetenskap. Samtliga dessa ingår som utbildningsämnen på forskarnivå i forskarskolan.

Syftet med forskarskolan är att bidra till kunskapsutveckling i anslutning till skola/förskola och lärarutbildning. Forskningsprojekten som bedrivs av doktoranderna anslutna till skolan behandlar praktiktäna frågeställningar med utgångspunkt i skolans/förskolans uppdrag, lärarutbildning eller skolsystemet som helhet. Under hela utbildningen gör doktoranderna projekt av olika slag i nära samarbete med de kommuner som knutit sig till skolan.

Forskarskolan är en skola i tiden för vår region, våra kommuner, och universitetet, inte bara för att forskningen fokuserar praktiktäna frågeställningar, utan främst för att skolan är en viktig kugge i arbetet med att utbilda och fortbilda lärare för skolverksamhet samtidigt som en adekvat forskningsmiljö säkerställs för de ämnen som ingår i lärarutbildningarna. Då merparten av de som går en lärarutbildning vid LTU kommer från kommunerna i vårt län, skulle en förlorad lärarutbildning vid LTU slå väldigt hårt mot kompetensförsörjningen i våra kommuner.

För att på lång sikt säkra läraryrsörjningen i regionen behöver vi en stark och hållbar lärarutbildning. En stark och hållbar lärarutbildning i regionen bidrar inte bara med kompetens inom universitet utan även till utveckling av skolan i regionen. Det möjliggör för personer i regionen att kunna studera vidare, men också att kunna stanna kvar i regionen och på så sätt bidra till fortsatt utveckling. En stark lärarutbildning med en forskningsöverbyggnad gör det möjligt för lärare i skolorna att meritera sig inom läraryrket efter avlagd examen. En lärarutbildning i regionen möjliggör samverkan mellan kommuner och universitet i aktuell forskning och utbildning samt en förutsättning för livslångt lärande och kompetensutveckling. Forskarutbildning kommer också att vara en del av professionsprogrammet.

För att stärka lärarutbildningarna är det nödvändigt att säkerställa de forskningsämnen som nämns ovan men även ytterligare ämnen, exempelvis samhällskunskap och musik.

LTU vill därför göra en kraftfull satsning för framtiden genom att starta en ny omgång av forskarskolan med minst åtta doktorander.

Denna gång kommer antagningen att göras in närmare samarbete med kommunerna för ökad samverkan, erfarenhetsutbyte och kompetensöverföring med kommunerna i vår region, och för att vi tillsammans ska kunna ta hand om de utmaningar som finns för att säkra lärarkompetensen i länet och närliggande län genom lärarutbildning vid LTU. Vår målsättning är att forskarskolan och dess innehåll, tillsammans med pågående ULF-satsningar och kommande övningsskolesatsningar ska skapa ett gott samarbete såväl mellan kommuner och LTU, som mellan kommuner, och att vi tillsammans skapar en region som kännetecknas av en god skola.

§ 2 Parter

Avtalsparter är:

- Luleå tekniska universitet (LTU) med org. nr: 202100-2841,
- Region Norrbotten (RN) med org nr: 232100-0230,
- Luleå kommun (LK) med org nr: 212000-2742,
- Boden kommun (BK) med org nr: 212000-2767,
- Skellefteå kommun (SK) med org nr: 212000-2643

§ 3 Avtalets syfte

LTU vill samverka med parter i regionen för att utveckla forskarskolan med fokus på praktisknära forskning kopplat till lärarutbildningarna. Forskarskolan ska drivas under minst fem år och omfatta minst åtta doktorander som antas till forskarutbildning våren 2026 med målet att avlägga doktorsexamen. Kostnaden för denna satsning beräknas till 58 miljoner kronor. Forskarskolan ska finansieras gemensamt av LTU, Region Norrbotten samt ovanstående kommuner. Parterna har beslutat att träffa detta avtal för att reglera överenskommelsen.

§ 4 Organisation, rapportering och samordning

Forskarskolan ska ha två föreståndare samt en styrgrupp med representanter från LTU, Region Norrbotten, och bidragande kommuner. Forskarskolan ska omfatta minst 8 doktorander och starta under början av 2026 och drivas av LTU under en period om minst fem år.

Doktorandtjänster utlyses i konkurrens. Verksamma lärare i regionen ska uppmuntras att söka doktorandtjänsterna. Samtliga doktorander får en anställning vid LTU på 100%, varav 80% utgörs av forskarutbildning. Inom ramen för den del som inte utgörs av forskarutbildningen (20%) kan doktoranden exempelvis arbeta med skolutveckling, utredningar eller undervisning. Sammantaget motsvarar det arbetet i knappt 2 heltidstjänster per år (8 doktorander á 20%). Hälften av den tiden bör utgöras av uppdrag i deltagande kommuner. En plan för doktorandernas arbete i deltagande kommuner ska tas fram och fastställas av styrgruppen samt regleras genom särskilda avtal mellan LTU och respektive kommun.

Doktoranderna får en arbetsplats vid universitetet och tillgång till allt som övriga anställda/doktorander vid institutionen har. LTU är huvudarbetsgivare och tar därmed

det övergripande ansvaret för arbetsmiljö och annat som rör den enskilda doktoranden. Varje doktorand kommer att tilldelas en mentor.

Forskarskolan ska betraktas som en gemensam satsning i regionen, således får samtliga deltagande kommuner och Region Norrbotten, i den mån det är möjligt, ta del av den forskning som bedrivs av doktoranderna genom exempelvis utvecklingsprojekt, föreläsningar, insamling av data, presentation av forskningsresultat, med mera. Formen för detta kommer att fastslås i särskilda avtal mellan LTU och respektive kommun som deltar i forskarskolan.

§ 5 Parternas ansvar

LTU ansvarar för:

- att utse föreståndare för den regionala forskarskolan,
- att sammankalla forskarskolans styrgrupp,
- att anta minst 8 doktorander till forskarutbildning inom de av LTU inrättade forskningsämnena och svara för genomförande av forskarutbildning i enlighet med högskoleförordningens bestämmelser gällande allmän studieplan, upprättad individuell studieplan samt övriga lokala regler och föreskrifter,
- att utse huvudhandledare och biträdande handledare för genomförandet av respektive doktorandprojekt och utbildning,
- att varje doktorand har tillgång till arbetsplats och annat som behövs för att genomföra utbildningen.

Deltagande kommuner ansvarar för:

- att bidra med finansiering av forskarskolan enligt paragraf 6,
- att föreslå representanter till forskarskolans styrgrupp,
- att uppmuntra lärare att söka doktorandtjänst,
- att ge förutsättningar för dem som antas till forskarskolan att verka i kommunen.

§ 6 Ersättning

Kostnaden för forskarskolan beräknas till 58 miljoner kronor (se nedanstående budget) fördelat över en period om 5 år. Kostnaden fördelas mellan parterna på följande sätt:

Luleå tekniska universitet 30,7 miljoner kr
 Region Norrbotten 10 miljoner kr
 Luleå kommun 5,5 miljoner kr
 Boden kommun 5,5 miljoner kr
 Skellefteå kommun 5,5 miljoner kr

Table 1: Budget för 8 doktorander under hela perioden 2026-2030

<i>Kostnadsgrupp</i>	<i>2026</i>	<i>2027</i>	<i>2028</i>	<i>2029</i>	<i>2030</i>	<i>SUMMA</i>
Personalkostnader inkl. OH	8 784 008	9 135 368	10 139 179	11 208 678	11 597 746	50 864 980
Lokal och IT kostnader	1 035 485	785 704	872 039	1 054 023	997 485	4 744 735

Drift forskarskola (Disputation, kurser och konferenser, internat, föreläsare, resor, material, etc)	50 000	238 000	238 000	398 000	1 158 000	2 082 000
SUMMA:	9 869 493	10 159 072	11 249 218	12 660 701	13 753 231	57 691 715

Budgeten bygger på antagandet att samtliga åtta doktorander följer normal studiegång utan avbrott. Eftersom avvikelser kan innebära en förskjutning av forskarutbildningen exempelvis för föräldraledighet eller sjukdom så kan perioden för forskarskolans verksamhet behöva förlängas, längst till och med det år alla doktorander har disputerat. Föreståndarna för forskarskolan kommer påbörja sitt arbete under hösten 2025, vilket bekostas av LTU, utanför kalkylen.

Regionen faktureras utifrån faktiska kostnader. Deltagande kommuner faktureras ett fast belopp per år enligt budget. Om kostnaderna överstiger det beräknade 58 miljoner kronor så tar LTU dessa kostnader.

Betalning sker 1 ggr per år mot faktura. Som betalningsvillkor skall gälla minst 30 dagar efter fakturadatum.

§ 7 Kontaktpersoner

Kontaktpersoner med anledning av avtalet är för:

Luleå tekniska universitet	Maria Johansson, prefekt
Luleå kommun	Susanne Sunnarve, verksamhetscontroller

Meddelande som Part avlämnat till andra Partens kontaktperson, anses ha kommit andra Parten tillhanda.

§ 8 Avtalsperiod

Avtalet ska gälla från den tidpunkt då samtliga parter har undertecknat avtalet till och med 2030-12-31 eller till dess att samtliga doktorander har avslutat sin forskarutbildning. Allt detta inom den tidsram för doktorandtjänster som uppställs i Högskoleförordningen.

§ 9 Övriga villkor

9.1

Part har rätt att omedelbart häva avtalet, om den andra Parten försatts i konkurs, inlett ackordsförhandlingar, inställt betalningarna eller ändå kan anses vara på obestånd.

9.2

Part har rätt att omedelbart häva avtalet om den andra Parten begår grovt avtalsbrott eller på annat sätt förfarit svikligt.

9.3

”Part har rätt att häva avtalet om den andra Parten på ett väsentligt sätt brutit mot avtalet och inte inom 30 dagar vidtagit rättelse från det att meddelande därom sänts till Parten.”

9.4

Om Part hindras att fullgöra prestation p.g.a. oförutsedd omständighet utanför Partens kontroll, är Parten befriat från skadestånd, vite och andra påföljder. Om uppdraget i sådant fall till väsentlig del förhindras i mer än tre månader, har den andra Parten rätt att häva avtalet utan ersättningsskyldighet.

9.5

Parts skadeståndsansvar är, såvida skadan inte förorsakats avsiktligt eller genom grov vårdslöshet, begränsat till direkt skada, som part förorsakat av vårdslöshet. Ansvaret omfattar inte indirekt skada som t.ex. utebliven inkomst, vinst eller besparing, produktionsbortfall, tredjemansskador eller följdskador.

9.6

Parts sammanlagda skadeståndsskyldighet, inkl ev. vite, begränsas till ett belopp som motsvarar 100 % av parts ersättning för det initialt avtalade uppdraget.

9.7

Parts rätt till skadestånd, vite eller annan ersättning är förverkad, om anspråk på ersättning inte framställts skriftligen utan dröjsmål och senast inom tre månader från att ersättningsgrunden uppkommit.

9.8

Uppdragsgivaren får inte på något sätt, använda Luleå tekniska universitets namn eller logotyper i någon form för marknadsföring, som referens eller annat, utan att först inhämta skriftligt tillstånd.

9.9

Varje Part ska särskilt beakta reglerna om allmänna handlingars offentlighet samt tillhörande sekretessbestämmelser i Offentlighets- och Sekretesslagen (2009:400)

§ 10 Tvist

Eventuell tvist i anledning av tillämpningen eller tolkning av detta avtal skall avgöras på svenska språket, enligt svensk lag vid allmän domstol.

Avtalet är upprättat i två original, där Parterna tagit var sitt.

För Luleå tekniska universitet;

För Luleå kommun

Luleå den

Ort den

.....
Birgitta Bergvall-Kåreborn
Rektor

.....
Maarit Enbuske
Arbetsmarknads- och
utbildningsdirektör

Tillämpningsanvisningar för attestreglemente

Ärendenr 2025/292-2.4.0.2

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningens förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden beslutar att fastställa tillämpningsanvisningar för attestreglemente enligt bilaga.

Sammanfattning av ärendet

Luleå kommun har ett fastställt attestreglemente. Av reglementets 3 § framgår att kommunens nämnder ansvarar för att antagna regler och tillämpningsanvisningar avseende detta reglemente följs. Varje nämnd utfärdar vid behov ytterligare tillämpningsanvisningar för sitt verksamhetsområde. Utifrån översyn av rutiner har tillämpningsanvisning upprättats för barn- och utbildningsnämnden avseende attestreglementet.

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen föreslår att bilagd tillämpningsanvisning ska gälla.

Beslutsunderlag

- Förslag till tillämpningsanvisningar attestreglemente barn- och utbildningsnämnden

Magnus Johansson

Avdelningschef HR/ekonomi

Beslutet skickas till

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningens ledningsgrupp

Tillämpningsanvisningar attestreglemente AUF

Luleå kommun har ett fastställt attestreglemente, se dokument på intranätet; [Attestreglemente, riktlinje 2019.pdf](#)

Av reglementets 3 § framgår att kommunens nämnder ansvarar för att antagna regler och tillämpningsanvisningar avseende detta reglemente följs. Varje nämnd/beredning utfärdar vid behov ytterligare tillämpningsanvisningar för sitt verksamhetsområde. Attestreglementet fastställer endast minimikraven inom området. Nämnderna har det yttersta ansvaret för att reglemente och av kommunstyrelsen utfärdade tillämpningsanvisningar följs. Det framgår också att kommunens nämnder ska utforma egna tillämpningsanvisningar för underhåll av attestförteckningen.

I arbetsmarknads- och utbildningsnämndens samt barn- och utbildningsnämndens delegationsordningar framgår att rätten att utse beslutsattestanter är ett verkställighetsbeslut, dvs sådana som fattas i det dagliga arbetet och som styrs av beslutade riktlinjer och rutiner, se [Arbetsmarknads- och gymnasienämndens delegationsordning.pdf](#) [Barn- och utbildningsnämndens delegationsordning.pdf](#)

Attestförteckningen i arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen finns på intranätet; [Ansvar-verksamhet-attestant-fakturakontrollant underlag - Alla objekt \(lulea.se\)](#) och är alltid uppdaterad. Vid förändring av behörighet korrigeras attestförteckningen. Förteckningen innehåller uppgifter om samtliga beslutsattestberättigade inom nämndens verksamhetsområde och förutsättningar för den beslutsattestberättigade, tex ansvarsintervall.

Inom måltidsservice sker automatattest för de två största leverantörerna utifrån angivna krav i IT-stödet. Finns det avvikelser mellan fakturan och leveransgodkännandet så cirkuleras fakturan för manuell hantering enligt ordinarie arbetsflöde, se vidare i diarieförd rutin "Flöde för automatattest av e-handelsfaktura Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen, Resurscentrum måltider, Luleå kommun". I rutinen framgår även hur kontroller utförs.

Rätt att beslutsattestera ges i normalfallet till den budgetansvariga. Nämnderna kan besluta om rätt till beslutsattest även för annan än budgetansvarig. Ersättare får endast attestera vid ordinarie attestants

frånvaro. Inom arbetsmarknads och utbildningsförvaltningen är det andra än budgetansvariga som har rätt till beslutsattest i några fall;

- Samordnare inom varje skolform för verksamhetsförlagd utbildning godkänner arvodesbegäran i e-tjänsten för ersättning till handledare. Samordnarna arbetar närmast handledarna och vet var dessa är placerade. Samordnare kvalitetssäkrar fakturaunderlaget och godkänner det för hantering hos ekonomicenter.
- Skolskjutsfakturor attesteras av två i förening (en kontrollattest, en slutattest) av handläggare inom skolskjuts.
- IT-programvara och IT-relaterade kostnader attesteras av två i förening (en kontrollattest, en slutattest) av projektledare inom IT.
- Fakturor gällande tex vissa merkostnader inom drift av fastigheter och centrala försäkringar attesteras två i förening av skolformens controller. Detta gäller kostnader med centrala konton som är kopplade till verksamhetschef. Controllers har även beslutsattest på bokföringsorders, dvs justeringar inom verksamheterna.
- Antagningskansliet fyrkanten attesteras av dess ansvarige i två i förening.
- Fakturor på abonnemang automatattesteras med inlagda beloppsgränser och controller.

Förslag på förskolestruktur från och med läsåret 2026/2027

Ärendenr 2025/197-3.8.2.1

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningens förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden beslutar om förändrad förskolestruktur vilket innebär att följande fyra förskolor läggs vilande från och med läsåret 2026/2027; Stenåsen, Midskogen, Kläppen och Burströmska.

Sammanfattning av ärendet

Barn- och utbildningsnämnden beslutade 2025-06-11 § 83 att påbörja genomförande av medborgardialoger kopplade till förskolestruktur i områdena Bergnäset, Centrum, Sunderbyn samt Örnäset exklusive Kronan. Barn- och utbildningsnämnden beslutade också att uppdra till arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen att efter genomförda medborgardialoger återkomma med beslutsförslag om förändrad förskolestruktur som ska gälla från och med läsåret 2026/2027. Beslutsförslaget skulle innehålla en barnkonsekvensanalys (BUN 2025/197).

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningens förslag på förändrad förskolestruktur är att förskolorna Stenåsen, Midskogen, Kläppen och Burströmska läggs vilande från och med läsåret 2026/2027.

Förslaget är baserat på genomförda dialoger med vårdnadshavare, pedagoger, rektorer och fackliga representanter, genomförd barnkonsekvensanalys med framsynsperspektiv, demografins utmaningar för Luleås förskola som helhet, effekter på ekonomi, kvalitet och fristående förskolor, barnprognoser, platskapacitet, kapacitetsnyttjande, fakta om förskolorna samt beröringspunkter med andra förskoleområden.

Beskrivning av ärendet

Demografin förändras i Luleå. De äldre över 80 år ökar medan barn och unga mellan 0-19 år minskar. Enligt Luleå kommuns senaste befolkningsprognos (maj 2025) förväntas antalet barn i åldern 1–5 år minska under de kommande åren. Det innebär minskat antal barn i förskolan och minskade intäkter för förskolan. Barn- och utbildningsnämnden behöver därför genomföra åtgärder för att möta de konsekvenser som de nya demografiska förutsättningarna innebär.

Mot bakgrund av detta beslutade barn- och utbildningsnämnden 2025-06-11 § 83 att genomföra medborgardialoger med fokus på att se över strukturen för förskolan. Dialogerna skulle inkludera vårdnadshavare och andra relevanta

intressenter. Beslutet innebar att dialoger skulle genomföras i områden där barnantalet sviktar och där platskapaciteten redan idag är större än behovet: Bergnäset, Centrum, Sunderbyn, Örnäset exklusive Kronan. Barn- och utbildningsnämnden beslutade även att uppdra till arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen att efter genomförda medborgardialoger, återkomma med beslutsförslag om förändrad förskolestruktur som ska gälla från och med läsårsstart 2026/2027. Förslaget skulle innehålla en barnkonsekvensanalys.

Barn- och utbildningsnämnden bjöd in till och genomförde i september fyra digitala medborgardialoger med vårdnadshavare med barn inskrivna vid de kommunala förskolorna i områdena Bergnäset, Centrum, Sunderbyn och Örnäset. Även vårdnadshavare med barn i förskoleåldrar i respektive skolområde men som ännu inte har ansökt om eller har en plats i förskolan, bjöds in till dialog. Under hösten har arbetsplatsträffar hållits där personalen har fått uttrycka tankar och synpunkter kring förändrad förskolestruktur, vid samtliga kommunala förskolor i de berörda områdena.

När dialoger med vårdnadshavare, pedagoger och rektorer summeras framstår följande faktorer som särskilt viktiga vid beslut om förändrad förskolestruktur:

- Att det finns tillräcklig kapacitet i andra förskolor i närområdet.
- Att barngrupper och pedagoger i möjligaste mån kan flyttas tillsammans.
- Att dialogen med vårdnadshavare fortsätter, vårdnadshavarna ska inte bara informeras utan involveras.
- Att trafiksäkerhet, tillgänglighet och demografisk utveckling är analyserad.
- Att beslutet är långsiktigt hållbart, inte bara ekonomiskt kortsiktigt.

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen bedömer att samtliga faktorer kan uppfyllas kopplat till förvaltningens beslutsförslag på förändrad förskolestruktur.

En barnkonsekvensanalys med framsynsperspektiv har tagits fram utifrån vårdnadshavares, pedagogers och rektors tankar om konsekvenser av det minskade antalet barn i förskoleåldrar och dess påverkanseffekt på barnens utbildning i förskolan. Barnkonsekvensanalysen belyser befintlig förskolestruktur med förändrad förskolestruktur där förskolor läggs vilande. Analysen visar att alternativet att behålla alla förskolor kortsiktigt kan uppfattas som det bästa för barnen men innebär på längre sikt risker för barns rättigheter om det inte kombineras med strategisk planering och resursförstärkning. Att behålla förskolor trots minskat barnantal kan leda till pedagogiskt sårbara miljöer. Att lägga förskolor vilande bedöms långsiktigt

och strategiskt ha en högre barnrättslig potential, då det möjliggör koncentration av resurser, kvalitetssäkring och individanpassade övergångar.

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen förslag på förändrad förskolestruktur från och med läsåret 2026/2027 innebär åtgärder för att anpassa antalet förskolor som hålls öppna efter de nya demografiska förutsättningarna. Detta genom att lägga fyra förskolor vilande under den tid som barnantalet i området är lågt: en förskola i respektive område Bergnäset, Centrum, Sunderbyn och Örnäset. Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen föreslår att förskolorna Stenåsen, Midskogen, Kläppen och Burströmska läggs vilande från och med läsåret 2026/2027.

Beslutsförslaget har tagits fram utifrån genomförda dialoger med vårdnadshavare, pedagoger, rektorer och fackliga representanter, genomförd barnkonsekvensanalys med framsynsperspektiv, demografins utmaningar för Luleås förskola som helhet, effekter på ekonomi, kvalitet och fristående förskolor, barnprognoser, platskapacitet, kapacitetsnyttjande, fakta om förskolorna samt beröringspunkter med andra förskoleområden.

Dialog

Dialog har skett med vårdnadshavare via medborgardialoger, telefon och mejl, enkät inför barnkonsekvensanalys, med personal vid arbetsplatsträffar och via rektorer, med fristående förskolor samt med fackliga samverkansparter. Dialog har också skett internt samt med infrastruktur- och serviceförvaltningen.

Beslutsunderlag

- Bilaga 1 Beslutsunderlag Medborgardialoger samt förslag på struktur för förskolor
- Bilaga 2 Allt färre barn - allt mer anpassning RKA
- Bilaga 3 Anteckningar från medborgardialoger
- Bilaga 4 Sammanfattning enkät vårdnadshavare
- Bilaga 5 Barnkonsekvensanalys med framsynsperspektiv
- Bilaga 6 Risk- och konsekvensbedömning
- Bilaga 7 Beslut medborgardialoger samt förslag på struktur för förskolor, BUF Hid: 2025.914

Annica Backman
Skolchef förskola

Beslutet skickas till

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningens ledningsgrupp

Beslutsunderlag
*Medborgardialoger samt förslag på
struktur för förskolor, Barn- och
utbildningsnämnden, 2025/197*

Innehållsförteckning

Bakgrund	3
Aktuellt dokument och disposition	3
Process för delaktighet och transparens	4
Barnkonsekvensanalys med framsynsperspektiv	4
Risk- och konsekvensbedömning	5
Demografin påverkar behovet av platser i förskolan	5
Att lägga avdelningar eller förskolor vilande	7
Demografin påverkar ekonomin	7
Demografin påverkar kvaliteten	9
Fristående förskolor påverkas	9
Förskolestrukturen i Luleå som helhet och kapacitetsnyttjande	9
Befintlig förskolestruktur för Bergnäset, Centrum, Sunderbyn och Örnäset	10
Förskolestruktur Bergnäset	11
Geografisk placering av områdets förskolor	11
Korta fakta om områdets kommunala förskolor	11
Prognos barn i åldrarna 1-5 år samt bedömt platsbehov	12
Påverkanseffekt från andra områden	12
Sammanfattande bedömning	13
Förslag ny förskolestruktur Bergnäset	13
Förskolestruktur Centrum	15
Geografisk placering av områdets förskolor	15
Korta fakta om områdets kommunala förskolor	15
Prognos barn i åldrarna 1-5 år samt bedömt platsbehov	17
Påverkanseffekt från andra områden	18
Sammanfattande bedömning	18
Förslag ny förskolestruktur Centrum	18
Förskolestruktur Sunderbyn	21
Geografisk placering av områdets förskolor	21
Korta fakta om områdets kommunala förskolor	21
Prognos barn i åldrarna 1-5 år samt bedömt platsbehov	22
Påverkanseffekt från andra områden	22
Sammanfattande bedömning	23
Förslag ny förskolestruktur Sunderbyn	23
Förskolestruktur Örnäset (exklusive Kronan)	25

Geografisk placering av områdets förskolor.....	25
Korta fakta om områdets kommunala förskolor	25
Prognos barn i åldrarna 1–5 år samt bedömt platsbehov	27
Påverkanseffekt från andra områden.....	27
Sammanfattande bedömning	27
Förslag ny förskolestruktur Örnäset	28
Sammanfattning förslag förändrad förskolestruktur	30

Bakgrund

Under flera år har barnkullarna i Sverige minskat kraftigt vilket påverkar förskolan och dess förutsättningar. Antalet barn som föds kommer att fortsätta minska i flera år till och därmed minskar också antalet inskrivna barn i förskolan. Mot bakgrund av detta beslutade Barn- och utbildningsnämnden (BUN) 2025-06-11 §83 att påbörja genomförande av medborgardialoger kopplade till förskolestruktur i områdena Bergnäset exklusive Sörbyarna, Centrum, Sunderbyn samt Örnäset exklusive Kronan. BUN beslutade också att uppdra till arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen att efter genomförda medborgardialoger återkomma med beslutsförslag om förändrad förskolestruktur som ska gälla från och med läsåret 2026/2027. Beslutsförslaget ska innehålla en barnkonsekvensanalys. *Medborgardialoger samt förslag på struktur för förskolor (BUN 2025/197)*. I tre av de berörda områdena har skolstrukturutredningar genomförts under åren 2023 och 2024 där inriktningsbeslut för förskola och grundskola med sikte på år 2040 beslutats. *Skolstruktur Bergnäset (BUN 2023/442)*, *Skolstruktur Centrum (BUN 2023/129)* och *Skolstruktur Örnäset (2024/245)*. Detta strukturförslag kan för förskolans del innebära en tillfällig anpassning i förhållande till dessa inriktningsbeslut.

I rapporten *Färre barn, mer anpassning - om volymer, kostnader och förutsättningar för kvalitet i förskolan 2025* (bilaga 2) sammanfattar Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) den historiska demografiska utmaning som Sveriges förskolor står inför. Rapporten analyserar konsekvenserna för kommunal förskola när det föds färre barn och beskriver utmaningar med att anpassa kostnader och personalsammansättningen. Rapporten beskriver hur mindre kommuner har svårare att krympa på grund av gles befolkning och högre kostnadsnivåer samt att kostnadsanpassningarna inte har hållit jämna steg med volymförändringarna, där en fjärdedel av kommunerna har anpassat kostnaderna i motsvarande omfattning som volymerna. Rapporten visar också att personalsammansättningen förändras, med en minskning av antalet förskollärare och barnskötare, samtidigt som förskollärartätheten per barn ökar. Rapporten lyfter några kommunexempel på framgångsrikt anpassningsarbete inom förskoleverksamheten. Framgångsfaktorer som beskrivs är noggranna analyser som grund för beslut, snabb kommunikation med alla parter, fokus på kvalitetsvinster snarare än bara nedskärningar och ledarskap som håller i förändringsarbetet. Rapporten betonar vikten av att planera för att barnen blir äldre och att antalet barn i grundskoleålder börjar minska.

Aktuellt dokument och disposition

Beslutsunderlaget med bilagor innehåller en sammanfattning av process för transparens och delaktighet bland annat via medborgardialoger, på arbetsplatser och arbetet med risk- och konsekvensbedömning, en översiktlig beskrivning av demografins utmaningar för Luleås förskola som helhet och effekter på ekonomi, kvalitet och fristående förskolor. Beslutsunderlaget med bilagor innehåller en övergripande barnkonsekvensanalys med framsynsperspektiv samt områdesbeskrivningar för Bergnäset, Centrum, Sunderbyn och Örnäset. Dessa beskriver nuläge vad gäller förskolestruktur, barnprognoser, platskapacitet, kapacitetsnyttjande, korta fakta om förskolorna samt eventuella beröringspunkter med andra förskoleområden. Respektive områdesbeskrivning innehåller arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningens beslutsförslag om förändrad förskolestruktur, motiv samt bedömning av förslagets ekonomiska effekter.

Process för delaktighet och transparens

Samtlig personal vid förskolorna i de fyra skolområdena informerades i juni om BUN:s beslut. Information till fackliga samverkansparter genomfördes samtidigt i verksamhetsövergripande samverkansgrupp, VÖS förskola.

För att föra dialog och inhämta synpunkter innan beslut bjöd BUN in till samt genomförde medborgardialoger i områdena Sunderbyn, Bergnäset, Centrum och Örnäset. Dialoger genomfördes digitalt den 9, 11, 15 och 17 september 2025. Inbjudna var vårdnadshavare med barn inskrivna vid områdets förskolor. Även vårdnadshavare med barn i förskoleåldrar, folkförda i respektive skolområde men som ännu inte har ansökt om eller har en plats i förskolan, bjöds in till dialog. Inbjudan gick ut via lärplattformen till vårdnadshavare med barn inskrivna vid områdets förskolor och genom ett brev till de vårdnadshavare som ännu inte har en plats i förskolan.

Synpunkter som kom i dialogerna var till exempel att vårdnadshavare var oroliga över att den förskola där de har sitt barn påverkas, att barnet får börja i en ny förskola, med ny personal, att barngrupperna ska bli större samt att profiler ska gå förlorade. Vårdnadshavare lyfte också faktorer som blir särskilt viktiga vid förändrad förskolestruktur som innebär att förskolor läggs vilande. Dialogerna samt vårdnadshavarnas frågor och synpunkter är sammanfattade i bilaga 3.

Vid samtliga förskolor i de fyra områdena har rektorerna hållit arbetsplatsträffar där personalen har fått uttrycka tankar och synpunkter kring förändrad förskolestruktur. De fristående förskolor som finns i två av områdena har informerats om BUN:s beslut om medborgardialoger samt översynen av förskolestruktur och uppmanats att kontakta förvaltningen om de har frågor.

När dialoger med vårdnadshavare, pedagoger och rektorer summeras framstår några faktorer som särskilt viktiga vid beslut om förändrad förskolestruktur som innebär att förskolor läggs vilande. Dessa faktorer är att:

- det finns tillräcklig kapacitet i andra förskolor i närområdet,
- barngrupper och pedagoger i möjligaste mån kan flyttas tillsammans,
- dialogen med vårdnadshavare fortsätter, vårdnadshavarna ska inte bara informeras utan involveras,
- trafiksäkerhet, tillgänglighet och demografisk utveckling är analyserad,
- beslutet är långsiktigt hållbart, inte bara ekonomiskt kortsiktigt.

Barnkonsekvensanalys med framsynsperspektiv

Barn ska alltid involveras i beslut som kan beröra dem. Barnens röst har inhämtats genom en enkät till samtliga vårdnadshavare med barn vid förskolor i de fyra områdena Bergnäset, Centrum, Sunderbyn och Örnäset (bilaga 4). Vårdnadshavares, pedagogers och rektorers tankar om konsekvenser av det minskade antalet barn i förskoleåldrar och dess påverkanseffekt på barnens utbildning i förskolan utgör underlag för en barnkonsekvensanalys (BKA) (bilaga 5). BKA:n belyser befintlig förskolestruktur med vilande avdelningar och minskat antal barn i förskoleåldrar med alternativet förändrad förskolestruktur som innebär anpassning av antalet förskolor som hålls öppna efter de nya demografiska förutsättningarna. Ett framsynsperspektiv

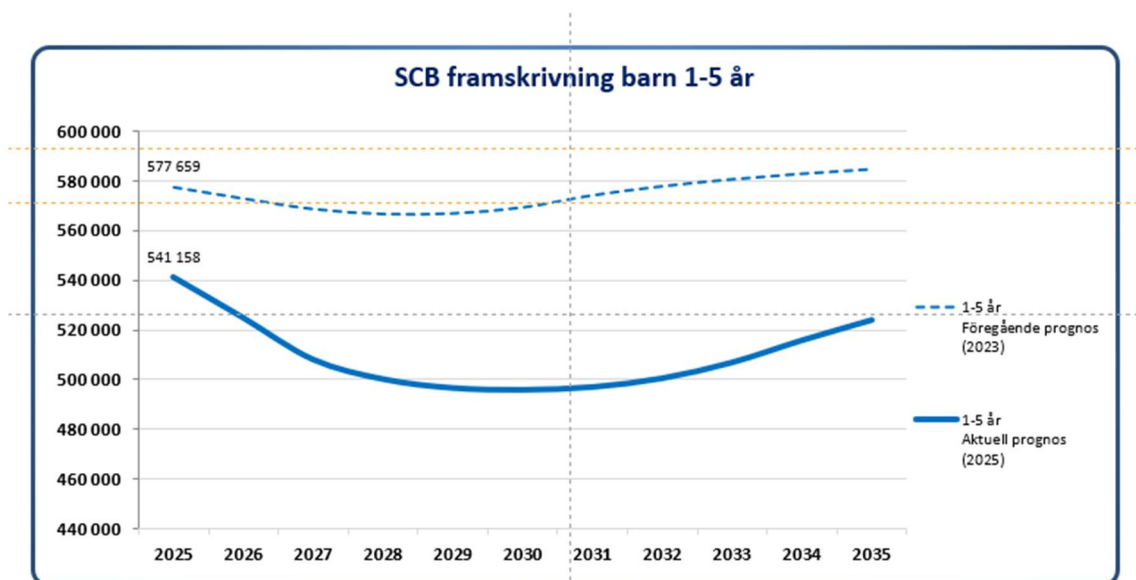
har integrerats i BKA:n för att tolka de demografiska förändringarna men också bidra till robusta strategier och hållbarhet inför beslutsfattande. BKA:n visar att behålla alla förskolor kortsiktigt kan uppfattas som det bästa för barnen men innebär på längre sikt risker för barns rättigheter om det inte kombineras med strategisk planering och resursförstärkning. Att behålla förskolor trots minskat barnantal kan leda till pedagogiskt sårbara miljöer. Att lägga förskolor vilande bedöms, om alternativet genomförs långsiktigt och strategiskt, ha en högre barnrättlig potential, då det möjliggör koncentration av resurser, kvalitetssäkring och individanpassade övergångar.

Risk- och konsekvensbedömning

Personalens tankar har inhämtats om hur deras arbetsmiljö kan komma att påverkas av minskat antal barn i förskoleåldrar och vid en förändrad förskolestruktur som innebär att en förskola läggs vilande. På basis av dessa har en övergripande risk- och konsekvensbedömning genomförts i facklig samverkan (bilaga 6). En fördjupad risk- och konsekvensbedömning bör ske om BUN beslutar om en förändrad förskolestruktur där förskolor läggs vilande, och när det står klart vilka förskolor beslutet gäller.

Demografin påverkar behovet av platser i förskolan

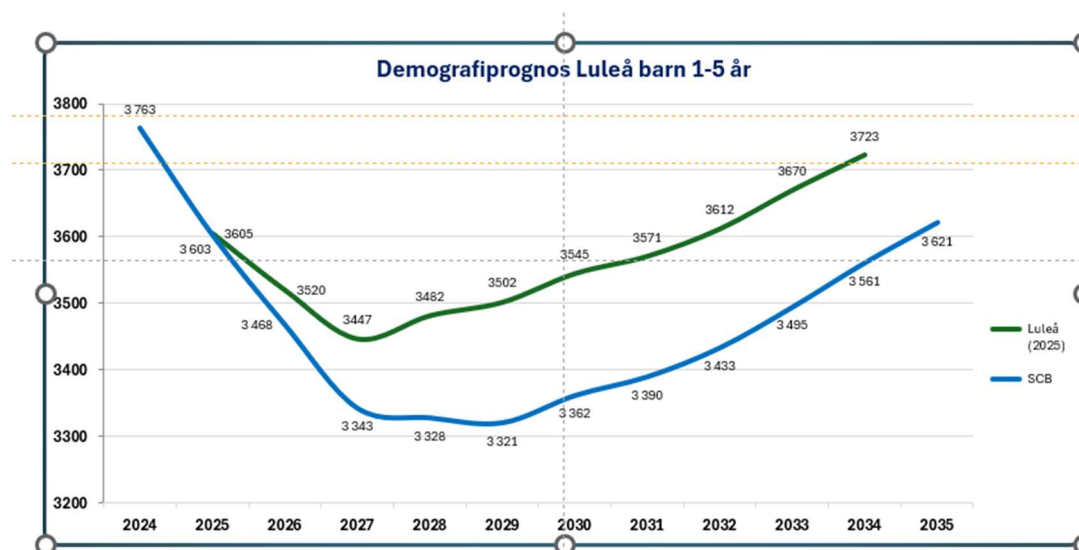
Födelsetalen sjunker i Sverige. Det betyder minskat antal barn i förskoleåldrar, 1–5 år. Statistiska centralbyrån (SCB) gör i sin nationella framskrivning (2025) en bedömning att antalet barn i förskoleåldrar kan komma att bli upp till cirka 80 000 barn färre under perioden fram till år 2035, i jämförelse med tidigare framskrivning (2023).

Diagrammet visar SCB:s framskrivning för barn i åldern 1–5 år 2025–2035

Luleå kommuns egen demografiprognos pekar på en liknande utveckling som SCB:s för landet i stort. Barn i förskoleåldrar minskar. Den egna prognosen är dock något mer positiv än SCB:s framskrivning för Luleå. Orsaken är att Luleås befolkning beräknas öka genom inflyttning till följd av de gröna industrisatsningarna. Den lokala prognosen för Luleå som helhet visar dock på ett fortsatt sjunkande antal barn i åldrarna 1–5 år med en förväntad stabilisering år 2027, för att

sedan försiktigt öka under åren fram till 2034. Först år 2034 bedöms nivåerna av barn i förskoleåldrar vara i samma nivå som i dagsläget cirka 3700 barn. (Luleå kommun, april 2025).

Diagrammet visar Luleå kommuns demografiprognos för barn i åldern 1–5 år 2024–2035

Ett minskat antal barn i förskoleåldrar gäller för flera områden i Luleå de närmaste åren. I några områden visar prognosen på stabila men låga nivåer av antalet barn ett antal år framåt eller under hela prognosperioden fram till år 2035. Om något av dessa scenarios sammanfaller med att det redan idag finns ett flertal avdelningar som ej nyttjas eller delvis fyllda avdelningar vid områdets förskolor uppstår behov att se över förskolestrukturen i väntan på att utvecklingen av barn i förskoleåldrar stabiliseras och vänder uppåt.

Födelsetalen sjunker i Luleå. Från 2022 är födelsetalen fallande till cirka 600–650 barn per år. Detta kan jämföras med åren 2018–2021 då cirka 750–785 barn föddes varje år. De senaste tre årens minskande födelsetal visar sig konkret i form av minskat antal barn i Luleås förskolor. En förskjutning av barn i olika åldrar pågår. De yngre barnen blir färre än de äldre som allt eftersom lämnar förskolan och övergår till grundskolan.

Diagrammet visar antalet födda barn i Luleå kommun 2018–2024

Att lägga avdelningar eller förskolor vilande

Det är delegerat till rektor att besluta hur barn indelas i grupper (benämnt avdelningar i Luleå), hur många avdelningar som ska hållas öppna vid förskolan och hur personalen fördelas (Skollagen, 2 kap, §10). Beslutet om hur många avdelningar som hålls öppna eller läggs vilande tas av rektor på basis av antalet barn som finns vid förskolan, hur många barn som finns i kö och som tackar ja till erbjuden plats. Detta verktyg nyttjas kontinuerligt av rektor då fluktuationer alltid sker i någon omfattning vad gäller barnunderlag. I dagsläget finns för få barn i kön i ett flertal områden för att fylla avdelningar och förskolor.

Att lägga en förskola vilande innebär att förskolan inte nyttjas under den tid som barnantalet i området är lågt. Förskolan kan nyttjas igen om situationen förändras och barn i förskoleåldrar ökar. Den kostnad som kommunen har för att ha en kallställd lokal motsvarar 25–75% av hyreskostnaden som idag betalas till infrastruktur- och serviceförvaltningen. Hyresnivån som behöver kvarstå när en förskola är vilande beror på vilka avtal som gäller för just den förskolan, till exempel gällande snöröjning samt avskrivningsnivå, varför 25–75% är en indikation på nivå. Ett beslut om hyresreducering kan tas av kommunstyrelsen.

Att lägga en förskola vilande innebär också en framtidsplanering, till exempel finns förutsättningar att omhänderta eventuella nationella riktningar eller beslut om att reglera barngruppernas storlek och personaltäthet. En nationell utredning om detta pågår och ska redovisas till regeringen i december 2025, *En likvärdig förskola av god kvalitet med obligatorisk språkförskola* (Regeringen, Dir 2024:113).

Demografin påverkar ekonomin

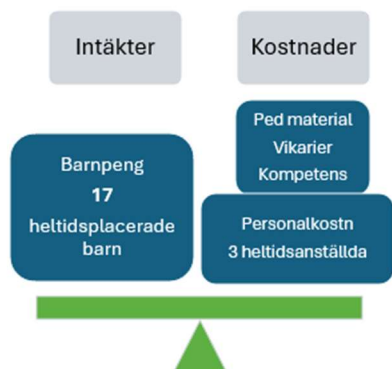
Det är i förskolan som de minskande födelsetalen och därmed demografins påverkan visar sig först. För BUN innebär det att när barn i förskoleåldrar minskar, minskar också nämndens budget. Förskolan har ett demografiavdrag för innevarande år (2025) och kommer att få demografiavdrag även för åren 2026, 2027 och 2028.

BUN har fastställt en resursfördelningsmodell till förskolans rektorer. Resursfördelningsmodellen i Luleå anger storleken på avdelningen, personaltätheten och professionen som ska arbeta i barngruppen. Det är 17 heltidsplacerade barn och tre heltidsanställda: legitimerad förskollärare och yrkesutbildade barnskötare.

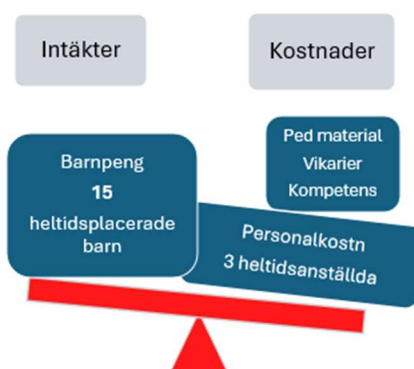
I dagsläget har ett flertal rektorer svårigheter att fylla avdelningarna på förskolan enligt modellen då det inte finns tillräckligt med barn i köerna. Eftersom modellen bygger på en intäkts- och kostnadssida behöver dessa mötas om rektor ska kunna uppnå en balanserad budget. Intäktssidan motsvaras av den volymbaserade barnpengen som är cirka 116 Tkr per heltidsplacerat barn och år. Kostnadssidan består i huvudsak av personalkostnader för en grundbemanning om tre heltidsanställda samt kostnader för vikarier, pedagogiskt material och kompetensutveckling. Om det inte finns 17 heltidsplacerade barn att placera på avdelningen eller om antalet barn på avdelningen ska minska till färre än 17 heltidsplacerade barn uppstår ett underskott. Detta illustreras enligt bild nedan med exemplet 15 heltidsplacerade barn.

Budget i balans

17 heltidsplacerade barn

Budget ej i balans, underskott 232 TKr

15 heltidsplacerade barn

Bilden illustrerar budget i balans och budget ej i balans

Det är heller inte möjligt att minska antalet personal eller personalens tjänstgöringsgrad för att påverka kostnadssidan eftersom personaltätheten då minskar. Vid lägre personaltäthet uppstår svårigheter att klara förskolans öppettider som ofta är 12 timmar, 06.00-18.00. Att minska tjänstgöringsgraden för de anställda är heller inte möjligt eftersom heltidsanställningar ska erbjudas inom Luleå kommun.

De strukturella kostnaderna per barn för hyror, bemanning av kök och lokalvård ökar när förskolor inte är fyllda enligt förskolans planerade kapacitet. Detta illustreras enligt tabell nedan i ett exempel med utgångspunkt från ett av de fyra områden som ingår i översynen.

	Nuvarande kostnad per barn hyra, kök, lokalvård, ej fylld förskola	Kostnad per barn hyra, kök, lokalvård vid fylld förskola
Förskola 1	35 Tkr	25 Tkr
Förskola 2	104 Tkr	56 Tkr
Förskola 3	39 Tkr	32 Tkr

Luleås kostnad per inskrivet barn är högre än i den jämförbara kommungruppen. Av förvaltningens egen analys framgår att cirka 40% av kostnadsökningen mellan åren 2023 och 2024 beror på minskat antal barn att fördela de strukturella kostnaderna på. (Rapportering nyckeltal jämförbara kommuner, BUN 2025/237).

Kostnad kommunal förskola, kr/ inskrivet barn	2021	2022	2023	2024	Förändring % 2023–2024
Luleå	169 993	173 235	186 122	200 498	7,7%
Större stad	162 586	168 775	183 188	194 362	6,1%

Demografin påverkar kvaliteten

Demografin med åtföljande ekonomi påverkar i sin tur kvaliteten. Om alla förskolor fortsatt håller öppet trots ett lågt antal barn eller färre barn, kan svårigheter att uppnå en hållbar förskoleorganisation i hela kommunen uppstå. En förskolestruktur anpassad efter det demografiska läget där de pedagogiska resurserna samlas ökar förutsättningarna att erbjuda barn en utbildning i förskolan med likvärdig tillgång till legitimerad förskollärare, yrkesutbildade barnskötare och rikligt med lärmaterial. En anpassad förskolestruktur innebär också att de ekonomiska resurserna i högre grad kan gå till personalbemanning, kompetensutveckling, stöd till barn och pedagogiskt material snarare än till lokaler och andra strukturella kostnader.

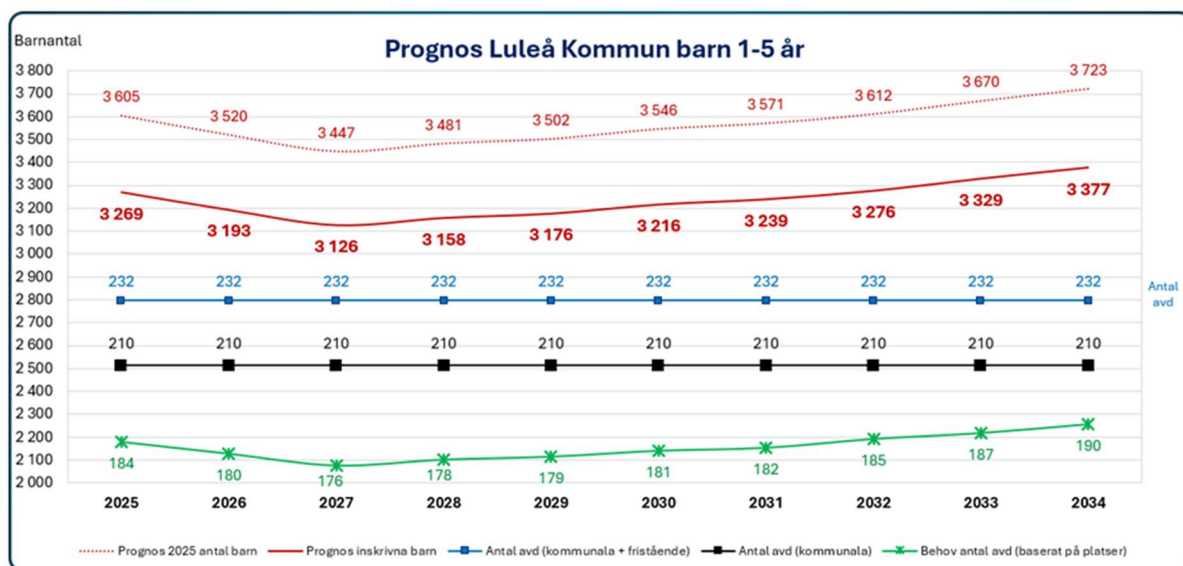
Att anpassa förskolestrukturen efter de nya demografiska förutsättningarna handlar inte om att minska resurserna per barn jämfört med idag. Inte heller om att barngrupperna ska bli större eller personaltätheten lägre. Ingen förskola blir heller större än vad den ursprungligen är byggd för. Alla förskolor har tillräcklig pedagogisk yta per barn inomhus såväl som utomhus. Detta gäller även om i dagsläget vilande avdelningar fylls genom att barn från andra förskolor erbjuds plats där.

Fristående förskolor påverkas

Cirka 10% eller 300 barn går i fristående förskolor i Luleå. Det finns totalt 9 fristående förskolor med en total kapacitet om 22 avdelningar. Det är sannolikt att även de fristående förskolorna påverkas av den förändrade demografin med färre barn i förskoleåldrar. 6 av de totalt 9 fristående förskolorna i Luleå är små enheter, 1–3 avdelningar med lokala skolhuvudmän. När barnunderlaget minskar kan svårigheter att fylla avdelningar och förskolor uppstå och den ekonomiska uthålligheten kan sättas på prov. Ett minskande barnunderlag i områden där fristående förskolor finns påverkar de kommunala förskolorna då de barn som finns i kö ska fördelas på fler enheter än de kommunala. Å andra sidan kan möjligheten att fördela barn mellan kommunala och fristående förskolor vara gynnsam när en strukturförändring i den kommunala förskolan övervägs. På så sätt finns ett beroende mellan de kommunala och fristående förskolorna i skolområden där fristående förskolor finns. I denna översyn gäller det område Bergnäset och Örnäset. På Bergnäset finns två fristående förskolor med lokala huvudmän. Inom skolområdet Örnäset finns en fristående förskola på Kronan.

Förskolestrukturen i Luleå som helhet och kapacitetsnyttjande

Idag omfattar den kommunala förskolan i Luleå 52 förskolor med en total maxkapacitet om 210 avdelningar. Kapacitetsnyttjandet motsvarade 77% i april 2025. *Förskolestrukturens effekter på kostnader när barnunderlaget minskar* (BUN 2025/177). Vid mätningar (september 2025) har kapacitetsnyttjandet sjunkit till 76%, trots att fyra avdelningar fått annan användning. Det minskande kapacitetsnyttjandet följer demografin med minskat antal barn i förskoleåldrar. Om de fristående förskolornas kapacitet läggs till den kommunala (blå linjen i tabellen nedan) motsvarar gapet 48 avdelningar, i dagsläget. Beräkningen är baserad på nuvarande resursfördelningsmodell, 17 heltidsplacerade barn per avdelning.

Diagrammet visar prognos på antalet barn, inskrivna barn, avdelningar och behov mellan 2025-2034 i Luleå kommun

Befintlig förskolestruktur för Bergnäset, Centrum, Sunderbyn och Örnäset

I de fyra områden som berörs av den aktuella översynen av föreskolestruktur: Bergnäset, Centrum, Sunderbyn och Örnäset (exklusive Kronan), finns i nuläget totalt 19 kommunala förskolor. De 19 förskolorna har en maxkapacitet om totalt 79 avdelningar. En av förskolorna berörs inte av översynen. Det är Charlottendals nationella minoritetsförskola i centrum. Kapacitetsnyttjandet varierar mellan 61–76%, *Förskolestrukturens effekter på kostnader när barnunderlaget minskar* (BUN 2025/177).

Förskolestruktur Bergnäset

Geografisk placering av områdets förskolor

I området Bergnäset finns tre kommunala förskolor, Bergstaden, Stenåsen och Klippans förskolor. I området finns också två fristående förskolor, Trollnäs och Vågen. Av nedanstående kartbild framgår förskolornas placering i förhållande till varandra. De kommunala förskolorna ligger centralt i området. Kommunikationsvägar i form av bilvägar samt gång- och cykelvägar inom området bedöms som goda och binder ihop området.

Bilden visar förskolornas placering inom Bergnäset

Korta fakta om områdets kommunala förskolor

De tre kommunala förskolornas platskapacitet är totalt 11 avdelningar. Nuvarande kapacitetsnyttjande är 76%. 142 av totalt 187 platser vid områdets kommunala förskolor nyttjas i dagsläget. Området har även två fristående förskolor med en sammantagen kapacitet om 4 avdelningar. Områdets totala kapacitet inklusive de fristående förskolorna är 15 avdelningar.

Bergstadens förskola

Maxkapacitet	4 avdelningar, 68 platser
Antal öppna avdelningar	3 avdelningar
Nuvarande kapacitetsnyttjande	72%
Antal inskrivna barn (15 september 2025)	51
Antal barn födda 2020 (förskoleklass ht 2026)	21
Antal barn födda 2021 (förskoleklass ht 2027)	5
Hyreskostnad (årshyra 2025)	1,6 Mkr

Stenåsens förskola

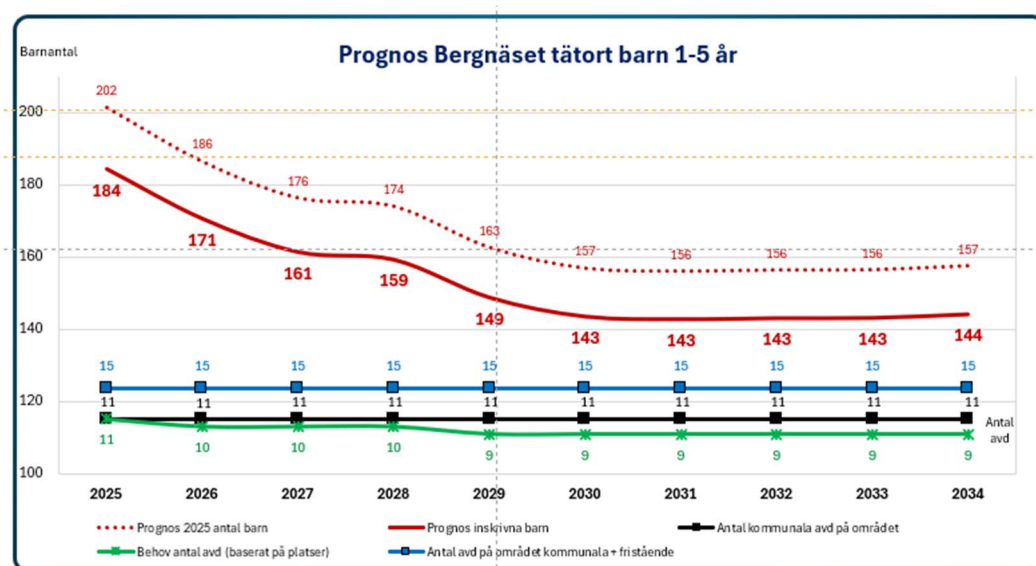
Maxkapacitet	3 avdelningar, 51 platser
Antal öppna avdelningar	3 avdelningar
Nuvarande kapacitetsnyttjande	100%
Antal inskrivna barn (15 september 2025)	52
Antal barn födda 2020 (förskoleklass ht 2026)	11
Antal barn födda 2021 (förskoleklass ht 2027)	12
Hyreskostnad (årshyra 2025)	0,7 Mkr

Klippans förskola

Maxkapacitet	4 avdelningar, 68 platser
Antal öppna avdelningar	3 avdelningar, ej fyllda
Nuvarande kapacitetsnyttjande	61%
Antal inskrivna barn (15 september 2025)	42
Antal barn födda 2020 (förskoleklass ht 2026)	9
Antal barn födda 2021 (förskoleklass ht 2027)	10
Hyreskostnad (årshyra 2025)	1,0 mkr

Prognos barn i åldrarna 1-5 år samt bedömt platsbehov

Luleå kommuns befolkningsprognos för Bergnäset (april 2025) visar att antalet barn i åldrarna 1-5 år är fallande under prognosperioden fram till år 2030. Därefter bedöms antalet barn i åldrarna 1-5 år stabiliseras under resterande prognosperiod fram till år 2034. Inskrivningsgraden bland barn i åldrarna 1-5 år är 91,5% i området. Två avdelningar vid områdets kommunala förskolor är vilande. Några avdelningar är heller inte fyllda. Det bedömda platsbehovet under prognosperioden fram till år 2034 är cirka 10 avdelningar, fallande till 9 avdelningar från år 2029, baserat på 17 heltidsplacerade barn i snitt per avdelning och tre heltidsanställda.

Diagrammet visar prognos på antalet barn, inskrivna barn, avdelningar och behov mellan 2025–2034 inom området Bergnäset

Påverkanseffekt från andra områden

Bergnäsets platsbehov har periodvis tidigare år påverkats av Sörbyarnas eventuella brist på platser i förskolan. Prognoser för Sörbyarna (april 2025) och för perioden fram till år 2034 pekar på att Sörbyarnas platsbehov täcks genom nuvarande förskolekapacitet i Sörbyarna. Notera att barn i förskoleåldrar boende i Kallax återfinns i prognosen för Sörbyarna men har ofta sin förskoleplacering inom Bergnäset. En relativt hög andel vårdnadshavare boende i Kallax har sina förskolebarn vid Bergnäsets fristående förskolor.

Sammanfattande bedömning

Idag nyttjas 76% av området Bergnäsets kommunala förskolekapacitet. Två avdelningar är vilande och några avdelningar är inte fyllda. Barnkullar födda år 2020 i den kommunala förskolan, det vill säga de barn som övergår till grundskolan hösten 2026 är stora i förhållande till de yngre barn som förväntas komma in i förskolan. Hösten 2026 lämnar totalt 41 barn områdets kommunala förskolor för grundskolans förskoleklass. Prognosen för barn i åldrarna 1-5 år är fallande fram till år 2030 innan den stabiliseras. Platsbehovet bedöms vara 10 avdelningar, fallande till 9 avdelningar från år 2030. Det totala platsbehovet i området bedöms täckas genom två kommunala förskolor och de två fristående förskolorna då det i förhållande till prognoserna finns en överkapacitet totalt sett i området motsvarande 5-6 avdelningar (inklusive de fristående förskolornas kapacitet).

Förslag ny förskolestruktur Bergnäset

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen förslag på förändrad förskolestruktur för Bergnäset innebär att lägga Stenåsens förskola vilande. Av texten nedan framgår förvaltningens motiv och analys.

Stenåsens förskola läggs vilande

Om Stenåsens förskola läggs vilande blir områdets totala platskapacitet 12 avdelningar. 4 avdelningar vid Bergstaden och 4 avdelningar vid Klippan samt de fristående förskolornas kapacitet om totalt 4 avdelningar. Det innebär en överkapacitet om 2-3 avdelningar inklusive de fristående förskolorna då områdets totala platsbehov enligt prognos bedöms till cirka 10, fallande till 9 avdelningar.

De två kvarstående kommunala förskolorna, Bergsstadens och Klippans finns centralt placerade i området vilket gör förskolorna nåbara för vårdnadshavare boende i området. Klippans förskola kan inte läggas vilande då flexibiliteten att återöppna begränsas av att förskolan finns i externa lokaler (hyresfastighet genom Lulebo). Klippan är dessutom en avdelning större än Stenåsen. Även Bergstaden är en avdelning större än Stenåsen. Eftersom området har fristående huvudmän är det bra om den kommunala kapaciteteten maximeras utifrån vårdnadshavares valmöjlighet mellan huvudmän. Av Stenåsens nuvarande 52 barn går 11 till förskoleklass hösten 2026. Kvarstår gör 41 barn. Samtliga kvarstående barn kan flyttas samlat till Bergstaden.

Kommunala Förskolor	Kapacitet avdelningar idag	Kapacitetsplanering avdelningar
Stenåsen	3	Vilande
Bergstaden	4	4
Klippan	4	4
Summa kommunala avdelningar	11	8
Summa kapacitet kommunala inklusive fristående (4 avdelningar)	15	12 2-3 avdelningar överkapacitet inklusive fristående

Ekonomiska effekter

En framträdande ekonomisk effekt av att lägga en förskola vilande uppstår hos rektorerna i området. Den ökar rektorernas förutsättningar att anpassa organisationen, i förhållande till det intäktsstapp som uppstår när barnantalet minskar. Barn och personal kan samlas och förutsättningar att fylla avdelningar ökar. Det minskade barnantalet i område Bergnäset ger följande intäktsstapp innevarande hösttermin (2025) och beräknat tapp för höstterminen 2026 utifrån prognos.

Hösttermin	Minskat antal barn	Intäktsstapp per barn kr	Summa intäktsstapp Mkr
2025 (jämfört med 2024)	-2	116 000	-0,2 Mkr
2026 (jämfört med 2025)	-19	116 000	-2,2 Mkr

Utöver förbättrade förutsättningar för rektorer att anpassa organisationen efter antalet tillgängliga barn kan hyreskostnader, kostnader för köksorganisation och lokalvård reduceras enligt nedan. Ersättningen till fristående förskolor minskar också när kommunens strukturstyrkostnader minskar. Därutöver kan kostnader för vaktmästare och övergripande administration minska.

Stenåsen

Vad	Kostnadsminskning kr	Notering
Hyreskostnad	180 000 – 530 000	Motsvarar 25–75% av ordinarie hyreskostnad
Köksorganisation	250 000–500 000	0,5–1,0 tjänster
Lokalvård	210 000	
Ersättning fristående förskolor	90 000	
Summa minskade kostnader	730 000 - 1 330 000	

Förskolestruktur Centrum

Geografisk placering av områdets förskolor

I området Centrum finns sju kommunala förskolor, en av förskolorna ingår inte i översynen, Charlottendals nationella minoritetsförskola då denna förskola tar emot barn från hela Luleå. De andra förskolorna är Hägern, Solkatten, Seminariet, Villa Kreativa, Midskogen och Kallkällans förskolor. I området finns inga fristående förskolor. Området består av två delområden, Centrum/Östermalm (4 förskolor inklusive Charlottendals nationella minoritetsförskola) och Bergviken (3 förskolor). Av nedanstående kartbild framgår förskolornas placering i förhållande till varandra. De kommunala förskolorna ligger strategiskt utplacerade över hela området. Kommunikationsvägar i form av bilvägar samt gång- och cykelvägar inom delområdena bedöms relativt goda och binder ihop området. I kommunikationshänseende innebär järnvägen en gräns mellan Centrum och Östermalm.

Bilden visar förskolornas placering inom Centrum

Korta fakta om områdets kommunala förskolor

De kommunala förskolornas platskapacitet är totalt 28 avdelningar. Nuvarande kapacitetsnyttjande är 73%. 347 av totalt 476 platser vid områdets berörda kommunala förskolor nyttjas i dagsläget.

Charlottendals förskola (ingår ej i översynen men redovisas då cirka 30% av platserna upptas av barn från prognosområde Centrum).

Maxkapacitet	4 avdelningar, 68 platser
Antal öppna avdelningar	4 avdelningar öppna
Nuvarande kapacitetsnyttjande	86%
Antal inskrivna barn (15 september 2025)	64
Antal barn födda 2020 (förskoleklass ht 2026)	12 varav 0 boende i Centrum
Antal barn födda 2021 (förskoleklass ht 2027)	13 varav 4 boende i Centrum
Hyreskostnad (årshyra)	1,6 Mkr

Hägers förskola

Maxkapacitet	4 avdelningar, 68 platser
Antal öppna avdelningar	4 avdelningar öppna
Nuvarande kapacitetsnyttjande	95%
Antal inskrivna barn (15 september 2025)	66
Antal barn födda 2020 (förskoleklass ht 2026)	13
Antal barn födda 2021 (förskoleklass ht 2027)	16
Hyreskostnad (årshyra)	0,7 Mkr

Solkattens förskola

Maxkapacitet	6 avdelningar, 102 platser
Antal öppna avdelningar	4 avdelningar, ej helt fyllda
Nuvarande kapacitetsnyttjande	61%
Antal inskrivna barn (15 september 2025)	66
Antal barn födda 2020 (förskoleklass ht 2026)	14
Antal barn födda 2021 (förskoleklass ht 2027)	14
Hyreskostnad (årshyra)	2,6 Mkr

Seminariet förskola

Maxkapacitet	2 avdelningar, 34 platser
Antal öppna avdelningar	2 avdelningar
Nuvarande kapacitetsnyttjande	99%
Antal inskrivna barn (15 september 2025)	35
Antal barn födda 2020 (förskoleklass ht 2026)	13
Antal barn födda 2021 (förskoleklass ht 2027)	5
Hyreskostnad (årshyra)	1,6 Mkr

Villa Kreativa förskola

Maxkapacitet	2 avdelningar, 34 platser
Antal öppna avdelningar	2 avdelningar
Nuvarande kapacitetsnyttjande	94%
Antal inskrivna barn (15 september 2025)	32
Antal barn födda 2020 (förskoleklass ht 2026)	3
Antal barn födda 2021 (förskoleklass ht 2027)	6
Hyreskostnad (årshyra)	0,8 Mkr

Midskogens förskola

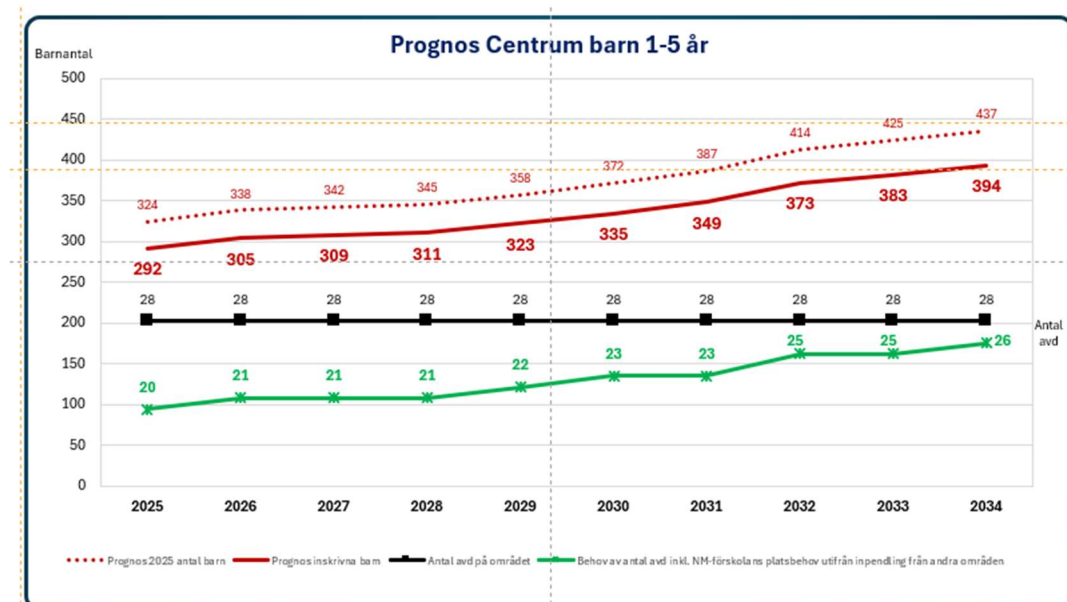
Max kapacitet	4 avdelningar, 68 platser
Antal öppna avdelningar	3 avdelningar ej fyllda
Nuvarande kapacitetsnyttjande	67%
Antal inskrivna barn (15 september 2025)	46
Antal barn födda 2020 (förskoleklass ht 2026)	15
Antal barn födda 2021 (förskoleklass ht 2027)	15
Hyreskostnad (årshyra)	1,6 mkr

Kallkällans förskola

Maxkapacitet	6 avdelningar, 102 platser
Antal öppna avdelningar	3 avdelningar (barn fördelade på 4 avdelningar ej fyllda)
Nuvarande kapacitetsnyttjande	50%
Antal inskrivna barn (15 september 2025)	52
Antal barn födda 2020 (förskoleklass ht 2026)	11
Antal barn födda 2021 (förskoleklass ht 2027)	10
Hyreskostnad (årshyra)	2,6 mkr

Prognos barn i åldrarna 1-5 år samt bedömt platsbehov

Luleå kommuns befolkningsprognos för Centrum (april 2025) pekar på en försiktig ökning av barn i åldrarna 1-5 år i förhållande till nuvarande nivåer fram till år 2029 och därefter ytterligare ökande. Inskrivningsgraden bland barn i åldrarna 1-5 år är 90,1% i området. I dagsläget finns en stor överkapacitet i området. Fem avdelningar är vilande och ett relativt stort antal platser är inte fyllda. Det bedömda platsbehovet under perioden fram till år 2028 är cirka 21 avdelningar. Därefter ökande till 22 avdelningar år 2029 och sedan ökande med en avdelning årligen fram till år 2034, baserat på 17 heltidsplacerade barn i snitt per avdelning och tre heltidsanställda. I den redovisade totala platskapaciteten om 28 avdelningar finns Charlottendals nationella minoritetsförskola som omfattar 4 avdelningar. Den nationella minoritetsförskolan ingår inte i översynen då den har upptagningsområde hela kommunen. Det bedömda platsbehovet enligt bild nedan (grön linje) inkluderar nationella minoritetsförskolans behov av platser för de barn som kommer från andra områden än Centrum, cirka 70% av platserna.

Diagrammet visar prognos på antalet barn, inskrivna barn, avdelningar och behov mellan 2025–2034 inom området Centrum

Påverkanseffekt från andra områden

Centrums platsbehov har periodvis tidigare år i viss mån påverkats av Bergnäsets eventuella brist på platser i förskolan. Prognoser för Bergnäset (april 2025) för perioden fram till år 2034 pekar på att platsbehovet täcks väl.

Sammanfattande bedömning

Idag nyttjas 73% av områdets kommunala förskolekapacitet. Sex avdelningar är vilande. Barn födda år 2020, dvs de barn som övergår till grundskolan hösten 2026 motsvarar 69 barn, påföljande år hösten 2027 är det 66 barn som övergår till grundskolan. Prognosen för barn i åldrarna 1-5 år är försiktigt stigande fram till år 2029. Därefter ökande. Platsbehovet bedöms vara 21-23 avdelningar fram till år 2031, därefter stigande till 25-26 avdelningar från år 2032. Det totala platsbehovet i området bedöms täckas genom sex kommunala förskolor under hela prognosperioden. De två delområdena *Centrum inkluderat Östermalm* respektive *Bergviken inkluderat Kallkällan* har en liknande prognosutveckling. Det är inom område Bergviken inkluderat Kallkällan som 4 av de totalt 6 vilande avdelningarna finns i dagsläget.

Förslag ny förskolestruktur Centrum

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen förslag på förändrad förskolestruktur för Centrum innebär att lägga Midskogens förskola eller Villa kreativa förskola vilande. Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen lämnar två alternativ till förslag och förordar alternativ 2: att lägga Midskogens förskola vilande. Av texten nedan framgår förvaltningens motiv och analys.

Alternativ 1: Villa Kreativa förskola läggs vilande.

Om Villa Kreativa förskola läggs vilande blir områdets totala platskapacitet 26 avdelningar. 4 avdelningar Charlottendal, 4 avdelningar Hägern, 6 avdelningar Solkatten, 2 avdelningar Seminariet, 4 avdelningar Midskogen och 6 avdelningar Kallkällan. Det innebär en överkapacitet om 5–3 avdelningar fallande fram till år 2031. Under prognosperioden fram till år 2028 behövs 21 avdelningar. Platsbehovet är sedan ökande successivt till max 26 avdelningar år 2034.

Områdets platsbehov skulle täckas under hela prognosperioden fram till år 2034 om Villa Kreativa förskola lades vilande. De sex kvarstående kommunala förskolorna finns placerade i både delområde Centrum/Östermalm och Bergviken/Kallkällan vilket gör förskolorna nåbara för vårdnadshavare boende i området som helhet. Den huvudsakliga överkapaciteten i Centrums skolområde skulle fortsatt finnas i område Bergviken inkluderat Kallkällan. Att lägga Villa Kreativa förskola vilande innebär också att möjligheten för vårdnadshavare i området att välja mindre enheter begränsas. Förskolan är idag fylld och endast 3 barn går till förskoleklass hösten 2026.

Kommunala förskolor	Kapacitet avdelning idag	Kapacitetsplanering avdelning
Villa Kreativa	2	Vilande
Seminaritet	2	2
Charlottendal	4	4
Hägern	4	4
Solkatten	6	6
Midskogen	4	4
Kalkällan	6	6
Summa kapacitet avdelningar	28	26 5-3 avdelningar överkapacitet då flertalet avdelningar är vilande, behovet enligt prognos är 21-26 avdelningar till 2034

Alternativ 2: Midskogens förskola läggs vilande.

Om Midskogens förskola läggs vilande blir områdets totala platskapacitet 24 avdelningar. 4 avdelningar Charlottendal, 4 avdelningar Hägern, 6 avdelningar Solkatten, 2 avdelningar Seminariet, 2 avdelningar Villa Kreativa, 6 avdelningar Kalkällan. Under prognosperioden fram till år 2028 behövs 21 avdelningar sedan ökande successivt till max 26 avdelningar år 2034. Förslaget att lägga Midskogens förskola vilande innebär en överkapacitet om 3 avdelningar fram till år 2028 och 1 avdelning fram till år 2031. Från år 2032 när platsbehovet enligt prognos stiger till 25 avdelningar uppstår behov av fler platser. De sex kvarstående kommunala förskolorna finns placerade i både delområde Centrum/Östermalm och Bergviken/Kalkällan vilket gör förskolorna nåbara för vårdnadshavare boende i området som helhet. Av Midskogens nuvarande 46 barn går 15 till förskoleklass hösten 2026. Kvarstår gör 31 barn (2 avdelningar) i en förskola byggd motsvarande 4 avdelningar. Samtliga barn kan flytta samlat till Kalkällans förskola. Detta alternativ är något mer kortsiktigt än alternativ 1. Från 2032 behövs mer kapacitet i området igen. Alternativet innebär en fortsatt möjligheten för vårdnadshavare att välja mellan mindre och något större förskoleenheter då Villa Kreativa förskola blir kvar.

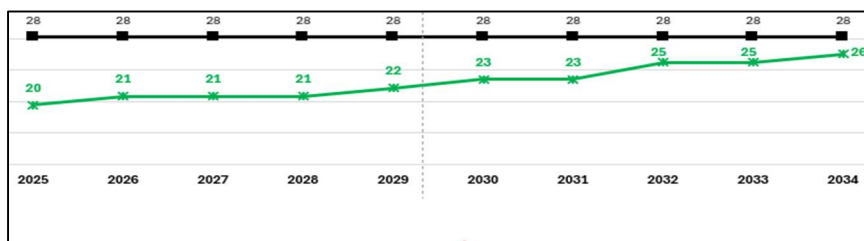
Kommunala förskolor	Kapacitet avdelningar idag	Kapacitetsplanering avdelningar
Villa Kreativa	2	2
Seminaritet	2	2
Charlottendal	4	4
Hägern	4	4
Solkatten	6	6
Midskogen	4	Vilande
Kalkällan	6	6
Summa kapacitet avdelningar	28	24 3 avdelningar överkapacitet då flertalet avdelningar är vilande, behovet enligt prognos är 21-24 avdelningar till 2031. Från 2032 behövs mer kapacitet i området igen

Ekonomiska effekter

En framträdande ekonomisk effekt av att lägga en förskola vilande uppstår hos rektorerna i området. Den ökar rektorernas förutsättningar att anpassa organisationen i förhållande till det intäktsstapp som uppstår när barnantalet minskar. Barn och personal kan samlas och förutsättningar att fylla avdelningar ökar. Det minskade barnantalet i område Centrum ger följande intäktsstapp innevarande hösttermin och beräknas stabiliseras inför höstterminen 2026 utifrån prognos.

Hösttermin	Förändring antal barn	Intäktsförändring per barn kr	Summa intäktsförändring Mkr
2025 (jämfört med 2024)	-12	116 000	-1,4 Mkr
2026 (jämfört med 2025)	14	116 000	0,5 Mkr

Att lägga en förskola vilande i Centrum innebär också att ett stort glapp mellan behovet av platser i området och nuvarande platskapacitet (överkapacitet) kan täckas.

Bilden visar skillnaden mellan antalet befintliga avdelningar (svart) och behov (grön) under perioden 2025–2034 i Centrum

Därutöver kan hyreskostnader, kostnader för köksorganisation och lokalvård reduceras. Ersättningen till fristående förskolor minskar också när kommunens strukturstkostnader minskar. Dessutom kan resurser för vaktmästare och övergripande administration nyttjas effektivare.

Villa Kreativa

Vad	Kostnadsminskning kr	Notering
Hyreskostnad	190 000 – 580 000	Motsvarar 25–75% av ordinarie hyreskostnad
Köksorganisation	250 000–500 000	0,5–1,0 tjänster
Lokalvård	-	Kombitjänst 25% lokalvård
Ersättning fristående förskolor	80 000	
Summa minskade kostnader	520 000 – 1 160 000	

Midskogen

Vad	Kostnadsminskning kr	Notering
Hyreskostnad	410 000 – 1 230 000	Motsvarar 25–75% av ordinarie hyreskostnad
Köksorganisation	250 000–500 000	0,5–1,0 tjänster
Lokalvård	240 000	
Ersättning fristående förskolor	200 000	
Summa minskade kostnader	1 110 000 – 2 170 000	

Förskolestruktur Sunderbyn

Geografisk placering av områdets förskolor

I området Sunderbyn finns tre kommunala förskolor, Hammaren, Storskiftet och Kläppens förskolor. I området finns inga fristående förskolor. Av nedanstående kartbild framgår förskolornas placering i förhållande till varandra. Hammaren och Storskiftet ligger centralt i området nära Sunderbyskolan. Kommunikationsvägar i form av bilvägar samt gång- och cykelvägar inom området bedöms som goda och binder ihop området.

Bilden visar förskolornas placering inom Sunderbyn

Korta fakta om områdets kommunala förskolor

De tre förskolornas platskapacitet är totalt 15 avdelningar. Nuvarande kapacitetsnyttjande är 60%. 164 av totalt 255 platser vid områdets förskolor nyttjas i dagsläget.

Hammarens förskola

Maxkapacitet	5 avdelningar, 85 platser
Antal öppna avdelningar	4 avdelningar
Nuvarande kapacitetsnyttjande (platser)	70%
Antal inskrivna barn (15 september 2025)	63
Antal barn födda 2020 (förskoleklass ht 2026)	16
Antal barn födda 2021 (förskoleklass ht 2027)	16
Hyreskostnad (årshyra 2025)	1,7 mkr

Storskiftets förskola

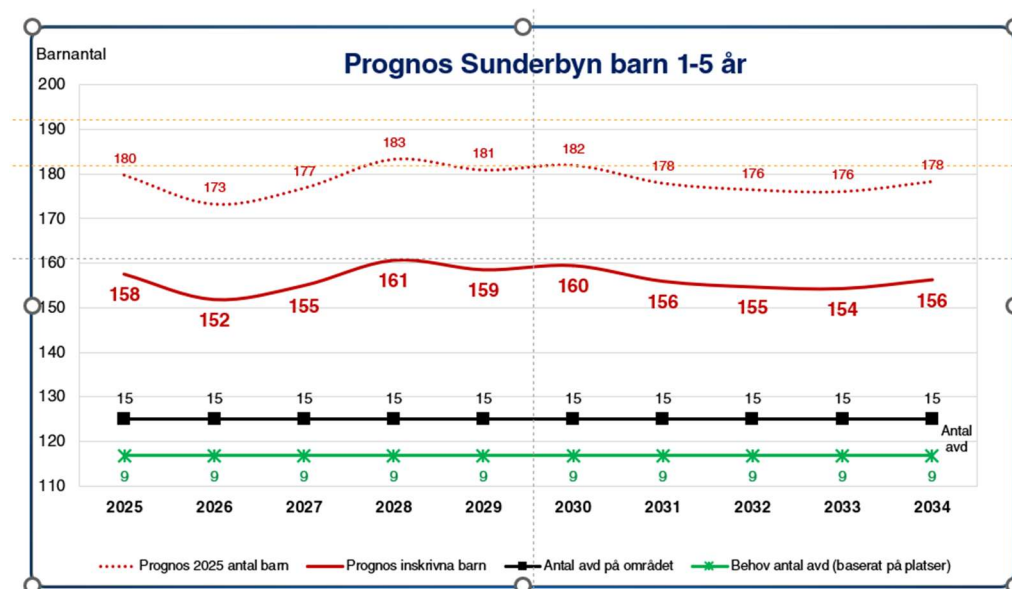
Maxkapacitet	4 avdelningar, 68 platser
Antal öppna avdelningar	2 avdelningar
Nuvarande kapacitetsnyttjande (platser)	65%
Antal inskrivna barn (15 september 2025)	47
Antal barn födda 2020 (förskoleklass ht 2026)	13
Antal barn födda 2021 (förskoleklass ht 2027)	13
Hyreskostnad (årshyra 2025)	1,0 mkr

Kläppens förskola

Maxkapacitet	6 avdelningar, 102 platser
Antal öppna avdelningar	3 avdelningar
Nuvarande kapacitetsnyttjande (platser)	49%
Antal inskrivna barn (15 september 2025)	53
Antal barn födda 2020 (förskoleklass ht 2026)	20
Antal barn födda 2021 (förskoleklass ht 2027)	9
Hyreskostnad (årshyra 2025)	4,7 mkr

Prognos barn i åldrarna 1–5 år samt bedömt platsbehov

Luleå kommuns befolkningsprognos för Sunderbyn (april 2025) visar att antalet barn i åldrarna 1–5 år ligger på likvärdiga nivåer under hela prognosperioden fram till år 2034. Inskrivningsgraden bland barn i åldrarna 1–5 år är 87,7% i området. Ett flertal avdelningar vid områdets förskolor kan idag inte fyllas eller är vilande. Det bedömda platsbehovet under prognosperioden fram till år 2034 har bedömts till cirka 9 avdelningar baserat på 17 heltidsplacerade barn i snitt per avdelning och tre heltidsanställda.

Diagrammet visar prognos på antalet barn, inskrivna barn, avdelningar och behov mellan 2025–2034 inom området Sunderbyn

Påverkanseffekt från andra områden

Sunderbyns platsbehov bedöms inte påverkas av andra områdets eventuella tillfälliga behov av eller brist på platser då området ligger relativt solitärt. En placering vid förskola i Sunderbyn är endast i undantagsfall ett alternativ för vårdnadshavare som bor i andra områden på grund av områdets lokalisering.

Sammanfattande bedömning

Idag nyttjas 60% av området totala förskolekapacitet. Flertalet avdelningar kan inte fyllas eller är vilande. Barnkullar födda år 2020 och 2021, dvs de barn som övergår till grundskolan de två närmaste åren är stora till antalet i förhållande till de nya barn som förväntas komma in i förskolan. Hösten 2026 lämnar totalt 49 barn i området förskolan för grundskolans förskoleklass. Hösten 2027 lämnar totalt 38 barn förskolan för grundskolans förskoleklass. Prognoser för barn i åldrarna 1-5 år är relativt konstant under perioden fram till 2034, dvs barnantalet varken ökar eller minskar i förhållande till dagens läge. Platsbehovet bedöms vara 9 avdelningar under hela prognosperioden fram till 2034 och täcks därmed genom två förskolor.

Förslag ny förskolestruktur Sunderbyn

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen förslag på förändrad förskolestruktur för Sunderbyn innebär att lägga Storskiftets förskola eller Kläppens förskola vilande.

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen lämnar två alternativ till förslag och förordar alternativ 2: att lägga Kläppens förskola vilande. Av texten nedan framgår förvaltningens motiv och analys.

Alternativ 1: Storskiftets förskola läggs vilande.

Om Storskiftets förskola läggs vilande blir områdets platskapacitet totalt 11 avdelningar, 5 avdelningar vid Hammaren och 6 avdelningar vid Kläppen. Det innebär en överkapacitet om 2 avdelningar då områdets totala platsbehov enligt prognos bedöms till cirka 9 avdelningar. De två kvarstående förskolorna, Hammaren och Kläppen finns strategiskt utplacerade i området vilket ger en närhet till förskola för alla vårdnadshavare boende i området. Det är dock Hammaren-området där Storskiftet och Hammarens förskolor är placerade som har en mer positiv prognosutveckling vad gäller barn i förskoleåldrar. De andra delområdena inom Sunderbyn som Kläppen-området har en motsatt prognos, barnantalet minskar sett över hela prognosperioden.

Kommunala förskolor	Kapacitet avdelningar idag	Kapacitetsplanering avdelningar
Storskiftet	4	Vilande
Hammaren	5	5
Kläppen	6	6
Summa kapacitet avdelningar	15	11 2 avdelningar överkapacitet då behovet enligt prognos är 9 avdelningar till 2034

Alternativ 2: Kläppens förskola läggs vilande.

Om Kläppens förskola läggs vilande blir områdets platskapacitet totalt 9 avdelningar, 5 avdelningar vid Hammaren och 4 avdelningar vid Storskiftet. Det innebär en platskapacitet i nivå med behovet utifrån prognoserna. De två kvarstående förskolorna, Storskiftet och Hammaren ligger båda inom Hammaren-området med närhet till Sunderbyskolan. En koncentration av förskola och grundskolans tidigare år skulle ske runt Sunderbyskolan (F-6 skola). Delområdesprognoser för Sunderbyn visar också på en svagt ökande utveckling av barn i förskoleåldrar inom Hammaren-området under prognosperioden samtidigt som området runt Kläppen visar en motsatt trend. Av Kläppens nuvarande 53 barn går 20 till förskoleklass hösten 2026. Kvarstår gör 33 barn (2 avdelningar) i en förskola byggd motsvarande 6 avdelningar.

Samtliga barn kan flyttas samlat till antingen Storskiftet eller Hammaren. Vårdnadshavare och barn boende inom till exempel Kläppen-området får dock längre till sin närmaste förskola.

Förskolor	Kapacitet avdelningar idag	Kapacitetsplanering avdelningar
Storskiftet	4	4
Hammaren	5	5
Kläppen	6	Vilande
Summa kapacitet avdelningar	15	9 Ingen överkapacitet då behovet enligt prognos är 9 avdelningar till 2034

Ekonomiska effekter och konsekvenser

En framträdande ekonomisk effekt av att lägga en förskola vilande uppstår hos rektorerna i området. Den ökar rektorernas förutsättningar att anpassa organisationen i förhållande till det intäktsstapp som uppstår när barnantalet minskar. Barn och personal kan samlas och förutsättningar att fylla avdelningar ökar. Det minskade barnantalet i område Sunderbyn ger följande intäktsstapp innevarande hösttermin och beräknat tapp för höstterminen 2026 utifrån prognos.

Hösttermin	Minskat antal barn	Intäktsstapp per barn kr	Summa intäktsstapp Mkr
2025 (jämfört med 2024)	-9	116 000	-1 Mkr
2026 (jämfört med 2025)	-7	116 000	-0,8 Mkr

Därutöver kan hyreskostnader, kostnader för köksorganisation och lokalvård reduceras. Ersättningen till fristående förskolor minskar också när kommunens strukturstyrkostnader minskar. Dessutom kan resurser för vaktmästare och övergripande administration nyttjas effektivare.

Storskiftet

Vad	Kostnadsminskning kr	Notering
Hyreskostnad	250 000 – 750 000	Motsvarar 25–75% av ordinarie hyreskostnad
Köksorganisation	250 000–500 000	0,5–1,0 tjänster
Lokalvård	170 000	
Ersättning fristående förskolor	120 000	
Summa minskade kostnader	790 000 - 1 540 000	

Kläppen

Vad	Kostnadsminskning kr	Notering
Hyreskostnad	1 180 000 – 3 540 000	Motsvarar 25–75% av ordinarie hyreskostnad
Köksorganisation	250 000–500 000	0,5–1,0 tjänster
Lokalvård	280 000	
Ersättning fristående förskolor	520 000	
Summa minskade kostnader	2 230 000 – 4 840 000	

Förskolestruktur Örnäset (exklusive Kronan)

Geografisk placering av områdets förskolor

Område Örnäset (exklusive Kronan) är geografiskt vidsträckt och består av fyra delområden, Skurholmen, Örnäset, Lövskatan och Svartöstaden. Det finns total sex kommunala förskolor i området. Burströmska, Bergsprängaren, Berget och Haga (Skurholmen), Åran (Örnäset) och Svartöstadens förskola (Svartöstaden). Nära Skurholmen finns också en fristående förskola, Äventyrsförskolan. Den ligger inom Kronan-området men är tillgänglig och ett populärt sökalternativ för vårdnadshavare framför allt inom Skurholmen. Av nedanstående kartbild framgår förskolornas placering i förhållande till varandra. De kommunala förskolorna är placerade i de tre delområdena Skurholmen, Örnäset och Svartöstaden. Kommunikationsvägar i form av bilvägar samt gång- och cykelvägar inom delområdena bedöms goda. Bilvägar binder ihop området som helhet. En kraftigt trafikerad bilväg, Svartöleden skiljer delområde Örnäset från Skurholmen.

Bilden visar förskolornas placering inom Örnäset

Korta fakta om områdets kommunala förskolor

De sex kommunala förskolornas platskapacitet är totalt 25 avdelningar. Nuvarande kapacitetsnyttjande är 75%. 318 av totalt 425 platser vid områdets kommunala förskolor nyttjas i dagsläget. I närområdet finns en fristående förskola med en sammantagen kapacitet om 2 avdelningar. Områdets totala kapacitet inklusive den fristående förskolan är 27 avdelningar.

Burströmska förskola

Maxkapacitet	5 avdelningar, 85platser
Antal öppna avdelningar	3 avdelningar, ej fyllda
Nuvarande kapacitetsnyttjande	59%
Antal inskrivna barn (15 september 2025)	51
Antal barn födda 2020 (förskoleklass ht 2026)	13
Antal barn födda 2021 (förskoleklass ht 2027)	9
Hyreskostnad (årshyra)	1,2 Mkr

Bergsprängarens förskola (förskolan har en profil: utomhuspedagogik)

Maxkapacitet	3 avdelningar, 51 platser
Antal öppna avdelningar	3 avdelningar
Nuvarande kapacitetsnyttjande	100%
Antal inskrivna barn (15 september 2025)	54
Antal barn födda 2020 (förskoleklass ht 2026)	10
Antal barn födda 2021 (förskoleklass ht 2027)	15
Hyreskostnad (årshyra)	0,8 Mkr

Haga förskola

Maxkapacitet	2 avdelningar, 34 platser
Antal öppna avdelningar	2 avdelningar
Nuvarande kapacitetsnyttjande	97%
Antal inskrivna barn (15 september 2025)	34
Antal barn födda 2020 (förskoleklass ht 2026)	7
Antal barn födda 2021 (förskoleklass ht 2027)	8
Hyreskostnad (årshyra)	0,3 mkr

Bergets förskola

Maxkapacitet	6 avdelningar
Antal öppna avdelningar	4 avdelningar
Nuvarande kapacitetsnyttjande	79%
Antal inskrivna barn (15 september 2025)	84
Antal barn födda 2020 (förskoleklass ht 2026)	20
Antal barn födda 2021 (förskoleklass ht 2027)	24
Hyreskostnad (årshyra)	2,6 mkr

Årans förskola

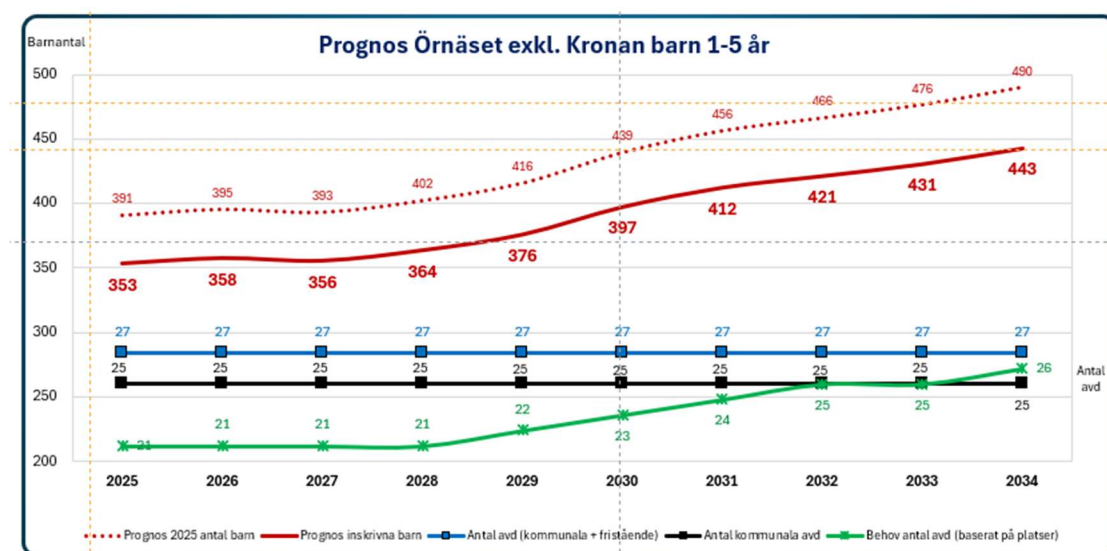
Maxkapacitet	5 avdelningar, 85 platser
Antal öppna avdelningar	3 avdelningar
Nuvarande kapacitetsnyttjande	66%
Antal inskrivna barn (15 september 2025)	59
Antal barn födda 2020 (förskoleklass ht 2026)	14
Antal barn födda 2021 (förskoleklass ht 2027)	12
Hyreskostnad (årshyra)	1,8 mkr

Svartöstadens förskola

Maxkapacitet	4 avdelningar, 68 platser
Antal öppna avdelningar	3 avdelningar, ej fyllda
Nuvarande kapacitetsnyttjande	66%
Antal inskrivna barn (15 september 2025)	46
Antal barn födda 2020 (förskoleklass ht 2026)	11
Antal barn födda 2021 (förskoleklass ht 2027)	14
Hyreskostnad (årshyra)	0,7 mkr

Prognos barn i åldrarna 1–5 år samt bedömt platsbehov

Luleå kommuns befolkningsprognos för Örnäset (april 2025) visar att antalet barn i åldrarna 1–5 år är stabila på nuvarande låga nivåer fram till år 2028, därefter ökande från år 2029 till att vara cirka 100 barn fler än idag vid prognosperiodens slut år 2034. Inskrivningsgraden bland barn i åldrarna 1–5 år är 90,5% i området. 6 avdelningar vid områdets kommunala förskolor är i dagsläget vilande. Några avdelningar är heller inte fyllda. Det betyder att det i nuläget råder en stor skillnad mellan det faktiska behovet av platser och nuvarande platskapacitet. Det bedömda platsbehovet under prognosperioden fram till år 2028 är cirka 21 avdelningar. Därefter stigande till 22–25 avdelningar från år 2029, baserat på 17 heltidsplacerade barn i snitt per avdelning och tre heltidsanställda. Det bör noteras att det är relativt stora skillnader inom område Örnäset mellan delområdenas prognoser. Skurholmens prognos visar inte på någon ökning av barn i förskoleåldrar under hela prognosperioden. Prognosen för Svartöstadens visar på en kraftig minskning av barn i förskoleåldrar. Svartöstadens geografiska placering innebär dock att det är relativt långt till alternativ förskola.

Diagrammet visar prognos på antalet barn, inskrivna barn, avdelningar och behov mellan 2025–2034 inom området Örnäset

Påverkanseffekt från andra områden

Örnäsets platsbehov har periodvis påverkats av eventuell platsbrist inom område Hertsön. Prognoser för barn i förskoleåldrar inom Hertsön (april 2025) är kraftigt fallande och innebär överkapacitet av platser i förhållande till behovet.

Sammanfattande bedömning

Idag nyttjas 75% av områdets kommunala förskolekapacitet. Sex avdelningar är vilande och några avdelningar är inte fyllda. Barnkullar födda år 2020 och 2021 i den kommunala förskolan, det vill säga de barn som övergår till grundskolan hösten 2026 och hösten 2027 är stora. Hösten 2026 lämnar totalt 75 barn områdets kommunala förskolor för grundskolans förskoleklass. Hösten 2027 lämnar 82 barn. Prognosen för barn i åldrarna 1–5 år är stabil och i linje med nuvarande antal barn fram till år 2028, därefter ökar antalet barn enligt prognos. Platsbehovet bedöms vara 21 avdelningar fram till år 2028 och därefter stigande till 22 avdelningar från år 2029 till 25 avdelningar år 2032. Det totala platsbehovet i området bedöms täckas genom fem

kommunala förskolor fram till år 2033 om en mindre förskola föreslås att läggas vilande och fram till och med 2028 om en större förskola läggs vilande.

Förslag ny förskolestruktur Örnäset

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen förslag på förändrad förskolestruktur för Örnäset innebär att lägga Haga förskola eller Burströmska förskola vilande. Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen lämnar två alternativ till förslag och förordar alternativ 2: att lägga Burströmska förskola vilande. Av texten nedan framgår förvaltningens motiv och analys

Alternativ 1: Haga förskola läggs vilande.

Om Haga förskola läggs vilande blir områdets totala kommunala platskapacitet 23 avdelningar. 5 avdelningar Burströmska, 3 avdelningar Bergsprängaren, 6 avdelningar Berget, 5 avdelningar Åran och 4 avdelningar Svartösten. Inberäknat den fristående förskolan blir den totala platskapaciteten i området 27 avdelningar. Det innebär en överkapacitet om 4 avdelningar till år 2028. Områdets totala platsbehov enligt prognos stiger sedan från år 2029 med cirka en avdelning årligen. De tre kvarstående kommunala förskolorna inom Skurholmen (Burströmska, Bergsprängare och Berget) samt den fristående förskolan täcker delområde Skurholmens platsbehov under hela prognosperioden fram till år 2034. Att lägga Haga förskola vilande innebär att möjligheten för vårdnadshavare i området att välja mindre enheter begränsas. Förskolan är idag välfylld i förhållande till sin kapacitet.

Kommunala förskolor	Kapacitet avdelningar idag	Kapacitetsplanering avdelningar
Haga	2	Vilande
Burströmska	5	5
Bergsprängaren	3	3
Berget	6	6
Åran	5	5
Svartösten	4	4
Sammanfattning Kommunala inklusive fristående 2 avdelningar	27	25 4 avdelningar överkapacitet inklusive fristående då behovet enligt prognos är 21–25 avdelningar till och med år 2032. Från 2033 behövs mer kapacitet i området

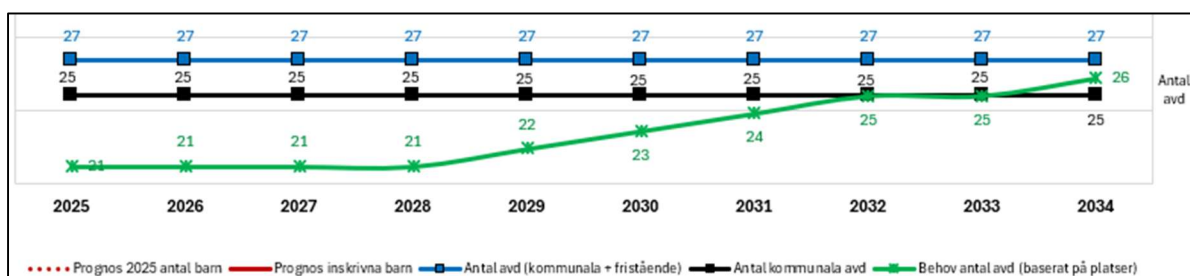
Alternativ 2: Burströmska förskola läggs vilande.

Om Burströmska förskola läggs vilande blir områdets kommunala platskapacitet totalt 20 avdelningar. 2 avdelningar Haga, 3 avdelningar Bergsprängaren, 6 avdelningar Berget, 5 avdelningar Åran och 4 avdelningar Svartösten. Inberäknat den fristående förskolan blir den totala platskapaciteten i området 22 avdelningar. Det innebär en överkapacitet om 1 avdelning till och med år 2028. Områdets totala platsbehov enligt prognos stiger sedan från år 2029 med cirka en avdelning årligen. Från år 2029 behövs mer kapacitet i området. Av Burströmskas nuvarande 51 barn går 13 till förskoleklass hösten 2026. Kvarstår gör 38 barn (2 avdelningar) i en förskola byggd motsvarande 5 avdelningar. Samtliga kvarstående barn kan flytta samlat till Bergets förskola. Detta alternativ är mer kortsiktigt än alternativ 1 men innebär en fortsatt möjlighet för vårdnadshavare att välja mellan mindre och något större förskoleenheter.

Kommunala förskolor	Kapacitet avdelningar idag	Kapacitetsplanering avdelningar
Haga	2	2
Burströmska	5	Vilande
Bergsprängaren	3	3
Berget	6	6
Åran	5	5
Svartösten	4	4
Sammanfattning Kommunala inklusive fristående 2 avdelningar	27	22 1 avdelning i överkapacitet inklusive fristående. Från 2029 behövs mer kapacitet i området

Ekonomiska effekter

En framträdande ekonomisk effekt av att lägga en förskola vilande uppstår hos rektorerna i området. Den ökar rektorernas förutsättningar att anpassa organisationen när barn och personal kan samlas och förutsättningar att fylla avdelningar ökar. I Örnäs fall handlar det om att täcka ett stort glapp mellan behovet av platser i området och nuvarande platskapacitet (överkapacitet).

Bilden visar skillnaden mellan antal avdelningar (blå och svart) och behov (grön) under perioden 2025–2034 inom Örnäs

Därutöver kan hyreskostnader, kostnader för köksorganisation och lokalvård reduceras enligt nedan. Ersättningen till fristående förskolor minskar också när kommunens strukturstyrkostnader minskar. Dessutom kan resurser för vaktmästare och övergripande administration nyttjas effektivare.

Haga

Vad	Kostnadsminskning kr	Notering
Hyreskostnad	80 000 – 250 000	Motsvarar 25–75% av ordinarie hyreskostnad
Köksorganisation	250 000–500 000	0,5–1,0 tjänster
Lokalvård	-	Kombitjänst 25% lokalvård
Ersättning fristående förskolor	40 000	
Summa minskade kostnader	370 000 - 790 000	

Burströmska

Vad	Kostnadsminskning kr	Notering
Hyreskostnad	310 000 – 920 000	Motsvarar 25–75% av ordinarie hyreskostnad
Köksorganisation	250 000–500 000	0,5–1,0 tjänster
Lokalvård	290 000	
Ersättning fristående förskolor	160 000	
Summa minskade kostnader	1 010 000 – 1 870 000	

Sammanfattning förslag förändrad förskolestruktur

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningens förslag till beslut om förändrad förskolestruktur från och med läsåret 2026/2027 innebär följande åtgärder:

4 förskolor läggs vilande. En förskola i respektive område Bergnäset, Centrum, Sunderbyn och Örnäset, enligt nedan.

Bergnäset

Stenåsens förskola läggs vilande från läsåret 2026–2027.

Centrum

Alternativ 1: Villa Kreativa förskola läggs vilande från läsåret 2026–2027.

Alternativ 2: Midskogens förskola läggs vilande från läsåret 2026–2027.

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen förordar alternativ 2 att Midskogens förskola läggs vilande.

Sunderbyn

Alternativ 1: Storskiftets förskola läggs vilande från läsåret 2026–2027.

Alternativ 2: Kläppens förskola läggs vilande från läsåret 2026–2027.

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen förordar alternativ 2 att Kläppens förskola läggs vilande.

Örnäset (exklusive Kronan)

Alternativ 1: Haga förskola läggs vilande från läsåret 2026–2027.

Alternativ 2: Burströmska förskola läggs vilande från läsåret 2026–2027.

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen förordar alternativ 2 att Burströmska förskola läggs vilande

Allt färre barn – allt mer anpassning

Om volymer, kostnader och förutsättningar för kvalitet i förskolan

2025

Förord

Syftet med denna rapport och de nyckeltal den baseras på är att ge underlag till diskussioner och utveckling, att bidra med faktaunderlag till de prioriteringar och beslut som behöver tas lokalt. I rapporten fokuserar vi på förskolan. Ett område där det pågår ett omfattande anpassningsarbete till det faktum att det föds allt färre barn – och att det förväntas fortsätta vara små barnkullar i flera år till. Vi har undersökt den demografiska utvecklingen, volym- och kostnadsutvecklingen samt hur detta påverkar förutsättningar för kvalitet i förskolan. I första hand har vi fokuserat på utvecklingen över tid för riket. Vi gör också jämförelser mellan kommungrupper av olika slag. I slutet av rapporten lyfter vi fram några kommunexempel som beskriver framgångsrikt anpassningsarbete inom förskoleverksamheten. Rapporten vänder sig till politiker och övergripande ledningsnivå i kommunerna samt till departement och myndigheter som följer kommunsektorn och dess effektivitet i allmänhet och förskolan i synnerhet. Vår förhoppning är att rapporten ska bidra till fortsatt utveckling inom förskoleområdet.

Stockholm i oktober 2025

Maria Price

Kanslichef

Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA)

Sammanfattning

Sveriges förskolor står mitt i en historisk demografisk utmaning. Under flera år har vi sett kraftigt minskande barnkullar vilket omedelbart påverkar förskolan och dess förutsättningar.

Fruktsamhetstalet nådde 2024 den lägsta nivån någonsin med 1,43 barn per kvinna. Antalet barn som föds kommer att fortsätta minska i flera år till – och därmed minskar också antalet inskrivna barn i förskolan. I rapporten visar vi att antalet barn inskrivna i kommunal förskola minskade med 34 000 mellan 2018 och 2024 och förväntas minska med ytterligare 45 000 fram till 2030. Mer än halva nedgången av antal barn återstår därmed.

Mindre kommuner har svårare att krympa

Kostnadsanpassningarna har inte hållit jämna steg med volymförändringarna 2019–2024. Antalet inskrivna barn i kommunal förskola minskade med 8,5 procent 2019–2024 medan kostnaderna för den kommunala förskolan minskade med 5,1 procent (2019-års prisnivå) under perioden. Endast en fjärdedel av kommunerna har anpassat kostnaderna i motsvarande omfattning som volymerna. Särskilt utsatta är kommuner under 15 000 invånare, där 76 procent har kostnadsnivåer över det förväntade. Dessa kommuner är glesare befolkade, vilket kan påverka möjligheten att exempelvis minska antal förskoleenheter.

Personalsammansättningen förändras

Såväl antal förskollärare som antal barnskötare minskar – men antalet barnskötare minskar snabbare och förskollärartätheten per barn ökar.

Framgångsrecept från fyra kommuner

Kalix, Kumla, Söderköping och Strömsund upptäckte barnminskningen tidigt och började anpassa aktivt. Deras framgångsfaktorer inkluderar: noggranna analyser som grund för beslut, snabb kommunikation med alla parter, fokus på kvalitetsvinster snarare än bara nedskärningar, och starkt ledarskap som håller i förändringsarbetet.

Viktig fas framför oss

En särskild utmaning blir att hålla i anpassningsarbetet under valåret 2026 och efterföljande år – att inte slå sig till ro med inledande anpassningar. Ledare på såväl politisk som tjänstepersonsnivå behöver stå stadigt, analysera nuläget kontinuerligt och ta de beslut som krävs för det fortsatta anpassningsarbetet. Det gäller även att planera för att barnen blir äldre – redan nu har antalet barn i grundskoleålder börjat minska.

Innehåll

Allt färre barn – allt mer anpassning.....	1
Förord	2
Sammanfattning	3
Innehåll	4
Demografi	5
Förändrade attityder – möjlig orsak till färre födda.....	5
Lägsta nivån någonsin för det summerade fruktsamhetstalet	6
Håll i anpassningsarbetet – halva volymnedgången återstår.....	7
Kostnader	8
Kostnadsutveckling i fasta priser.....	8
Nettokostnadsavvikelse	11
Förutsättningar för kvalitet	12
Fler förskollärare betyder inte nödvändigtvis högre kostnader.....	15
Kommunexempel	16
Vad gör kommunen när antalet barn minskar?	16
Söderköpings kommun.....	16
Strömsunds kommun	17
Kumla kommun	18
Kalix kommun.....	19
Slutord	20

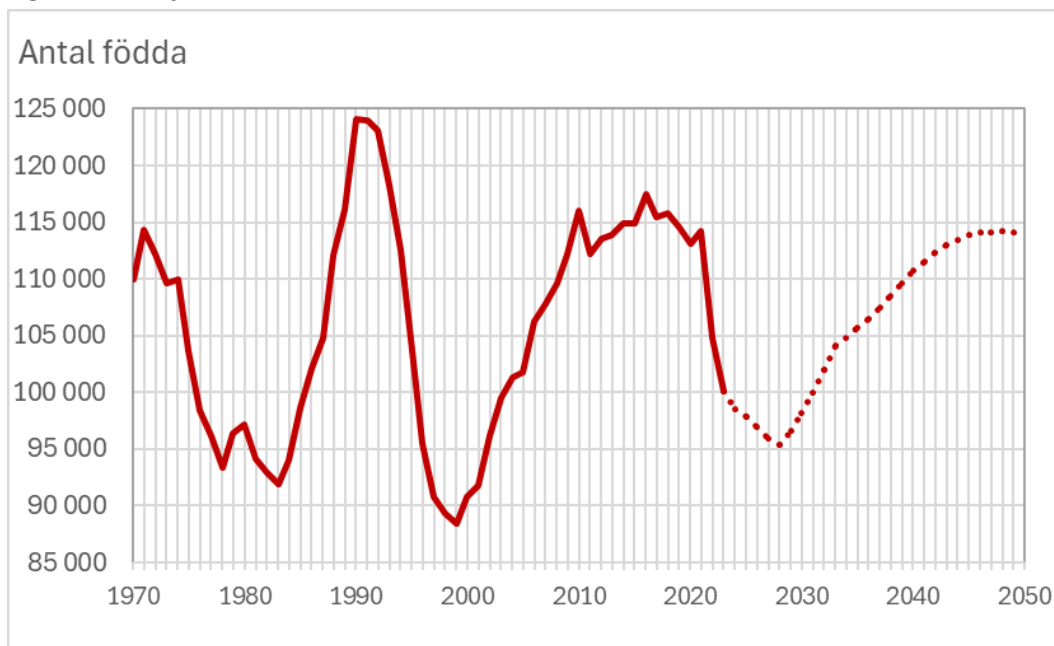
Samtliga diagram i den här rapporten är baserade på data från Kolada, SKRs prisindex och SCBs befolkningsframskrivningar.

Demografi

Förändrade attityder – möjlig orsak till färre födda

Antalet födda i Sverige varierar över tid och går att förutse något sånär utifrån antal i barnafödande åldrar och fruktsamhetstal. Många födda andra halvan av 1960-talet bidrog till många födda i början av 1990-talet som i sin tur bidrog till många födda under 2010-talet. Få födda runt millennieskiftet innebär i sin tur få födda runt 2030 men denna gång kom minskningen tidigare än beräknat, redan i början av 2020-talet.

Figur 1. Antal födda i riket, 1970–2050

Den nedgången kan inte kopplas till antal i barnafödande ålder. Vad beror då minskningen på under första delen av 2020-talet? RKA frågade demograf Lena Lundkvist på SCB om orsaker till färre födda.

– Ingen vet riktigt säkert vad nedgången de senaste åren beror på, säger Lena. Användandet av sociala medier skulle kunna påverka viljan att få barn och förändrade attityder i samhället skulle kunna göra det alltmer accepterat att välja att inte få barn. Men det är inget vi har belägg för i forskning, utan mer hypoteser, menar Lena.

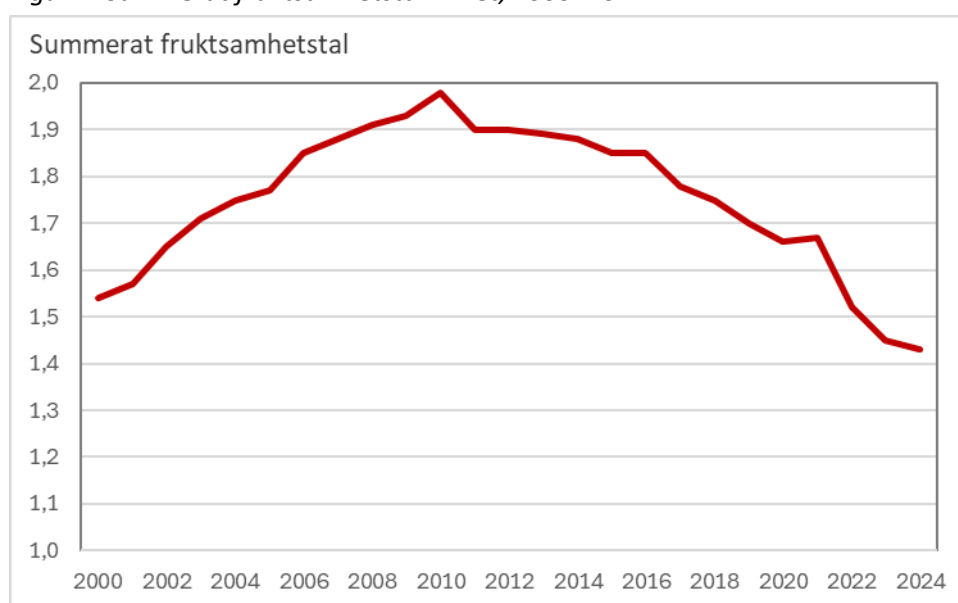
Man bör komma ihåg att nedgången i det summerade fruktsamhetstalet har pågått sedan 2010 i Sverige och vi kan inte peka på faktorer som osäkerhet i omvärlden eller kärvt konjunkturläge som allmän förklaring till lägre fruktsamhetstal, det handlar om något annat, fortsätter Lena.

Att nedgången av antal födda håller i sig närmaste åren förstärks av att de få födda kring millennieskiftet närmar sig mer vanligt förekommande barnafödande ålder och att de stora kullarna från början av 1990-talet mer och mer lämnar barnafödande ålder.

Lägsta nivån någonsin för det summerade fruktsamhetstalet

Det summerade fruktsamhetstalet visar hur många barn som en kvinna i genomsnitt skulle föda under sin fruktsamma period utifrån fruktsamheten vid måttidpunkten. Sverige har de senaste decennierna haft ett högt fruktsamhetstal jämfört med många andra europeiska länder med en nivå på 1,7–1,9 barn per kvinna under en stor del av 2000-talet. Men nivån har minskat alltsedan 2010 och hittills under 2020-talet har nivån minskat markant. År 2024 är fruktsamhetstalet bara 1,43 barn per kvinna vilket är den lägsta nivån någonsin i Sverige. En jämförelse mellan europeiska länder visar generella minskningar. De nordiska länderna sticker ut med stora minskningar, där Sverige har den tredje största relativa minskningen av fruktsamhetstalet för perioden 2013–2023. En jämförelse mellan kommuner visar generellt att större kommuner har lägre fruktsamhetstal jämfört med mindre kommuner. Geografiskt är fruktsamhetstalet 2024 högst i länen som ingår i Småland och Hallands län och lägst i Västerbottens län, Uppsala län och Gotland.

Figur 2. Summerat fruktsamhetstal i riket, 2000–2024

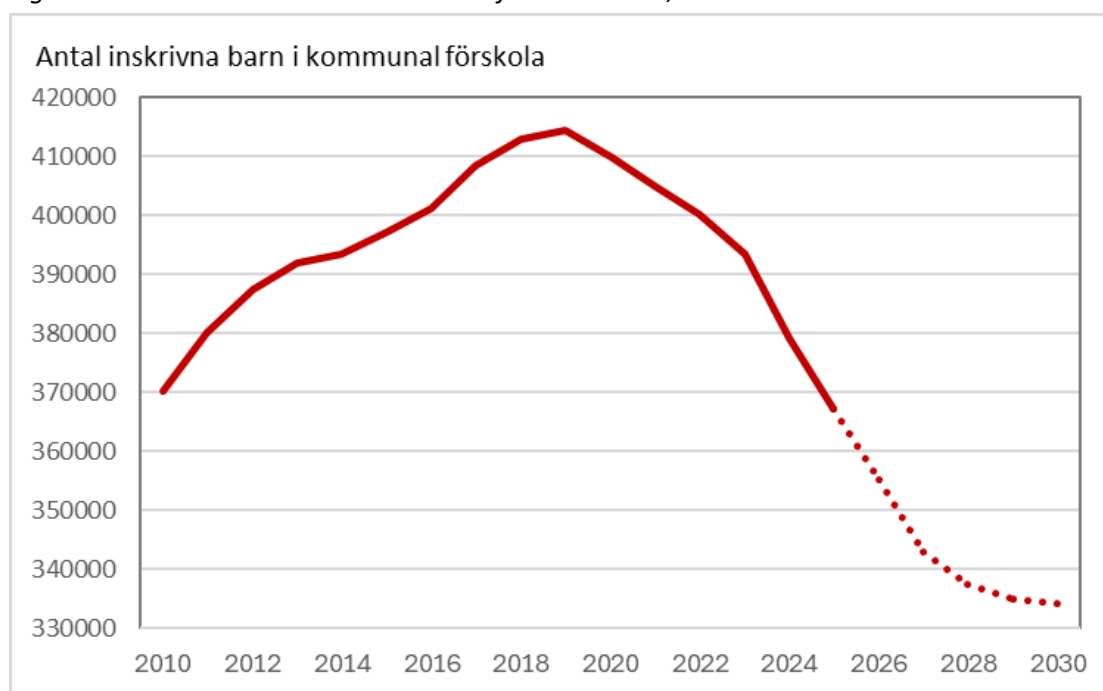
Genomsnittsåldern för första barnet för kvinnor, har successivt ökat under 2000-talet. I början av 2000-talet ökade nivån från 28 till 29 år, en nivå som var konstant fram till 2018. Därefter har det skett en ny ökning och nivån 2024 var 30,6 år. Genomsnittsåldern är generellt hög i storstadsområden, framförallt Stockholmskommunerna, och låg i mindre kommuner. De senaste åren utmärker sig även Jämtland med en hög genomsnittsålder. – Konsekvenser av ökad genomsnittsålder för förstföderskor är bl.a. att kvinnor inte ”hinner med” att föda så många barn, säger Lena Lundkvist på SCB. Det har blivit mer och

mer ovanligt att föda tre barn. Fortsätter utvecklingen med ökad genomsnittsålder för förstföderskor kommer det också påverka att ”hinna få” två barn och i förlängningen kan det leda till att ett barn per kvinna blir det nya normala, fortsätter Lena.

Håll i anpassningsarbetet – halva volymnedgången återstår

Den oväntat stora minskningen av antalet födda senaste åren innebär utmaningar för kommunerna. I nutid och närtid handlar det om att anpassa förskoleverksamheten kopplat till personal och lokaler och i närtid handlar det även om motsvarande anpassning av grundskola. Kommunerna behöver agera och den verksamhet de har rådighet över är den egna. Därför är vårt fokus i denna rapport, utvecklingen inom den kommunala förskolan.

Figur 3. Antal inskrivna barn i kommunal förskola i riket, 2010–2030

Ovanstående diagram visar att minskningen av antal inskrivna barn i kommunal förskola de senaste åren kommer fortsätta t.o.m. 2030. Beräkning av framtida volymer utgår från SCBs befolkningsframskrivningar, andel barn inskrivna i förskola och andel barn i kommunal förskola. Efter 2030 förväntas en långsam successiv ökning med en topp kring 2050. Minskningen mellan 2018 och 2024 var knappt 34 000 (8 procent) inskrivna barn och minskningen mellan 2024 och 2030 förväntas bli ca 45 000 (12 procent) inskrivna barn i kommunal förskola. För perioden 2018–2030 handlar det om en minskning med knappt 80 000 inskrivna barn, vilket motsvarar en minskning med närmare vart femte barn i den kommunala förskolan. Men det har inte minskat i alla kommuner, i ca 35 kommuner har antalet inskrivna barn ökat de senaste fem åren.

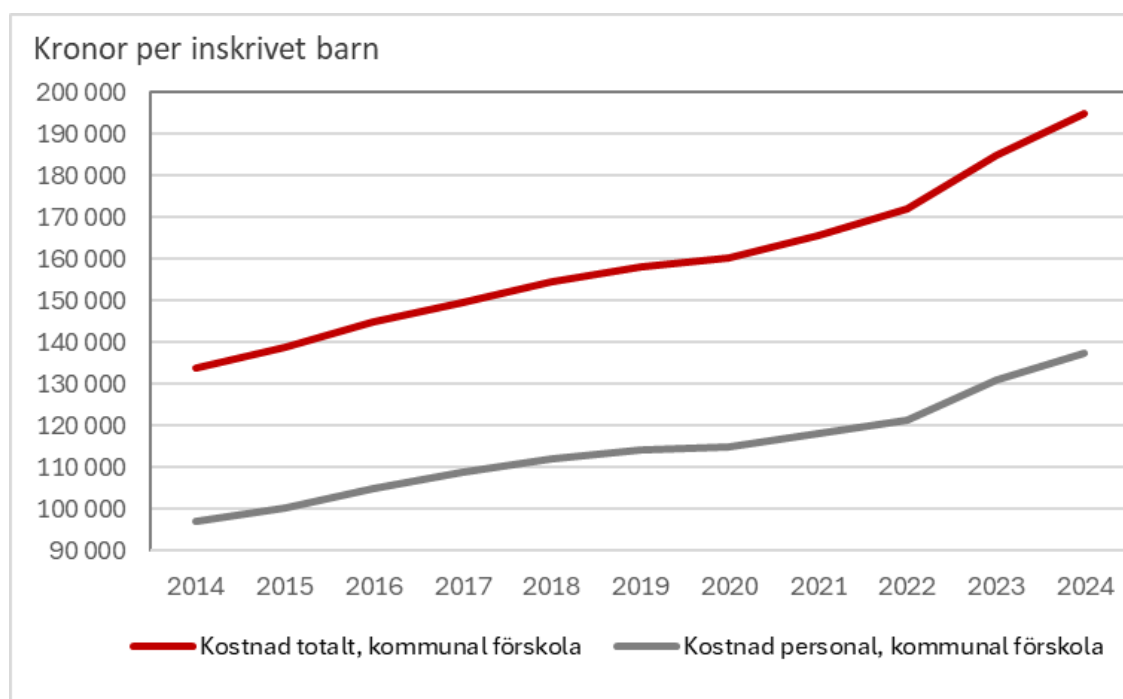
Att antalet barn i förskola generellt har minskat senaste åren och kommer fortsätta minska närmaste åren innebär att en stor del av kommunerna är mitt i processen att

anpassa verksamheten utifrån färre barn. Anpassningar har redan gjorts, framförallt avseende personal och lokaler och anpassningsarbetet behöver fortsätta närmaste åren. En utmaning för kommunerna är att hålla i anpassningsarbetet under valåret 2026 och de närmast följande åren, att inte slå sig till ro med de inledande anpassningar som har gjorts i många kommuner.

Kostnader

Kostnaden för kommunal förskola i kronor per inskrivet barn (löpande priser) har ökat påtagligt de senaste åren. En tidsserie över de senaste tio åren visar dels en svag nedgång under pandemin 2020 och en kraftig ökning 2023 och 2024. Det gäller både kostnaden totalt och personalkostnaden.

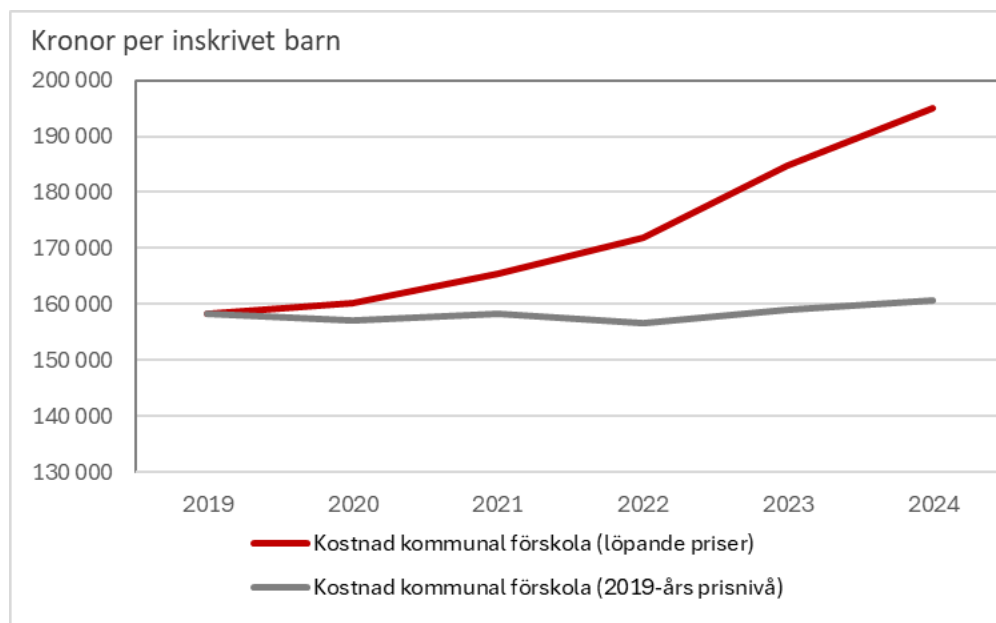
Figur 4. Kostnad kommunal förskola, totalt och personal (löpande pris), kr/inskrivet barn i riket 2014–2024

Kostnadsutveckling i fasta priser

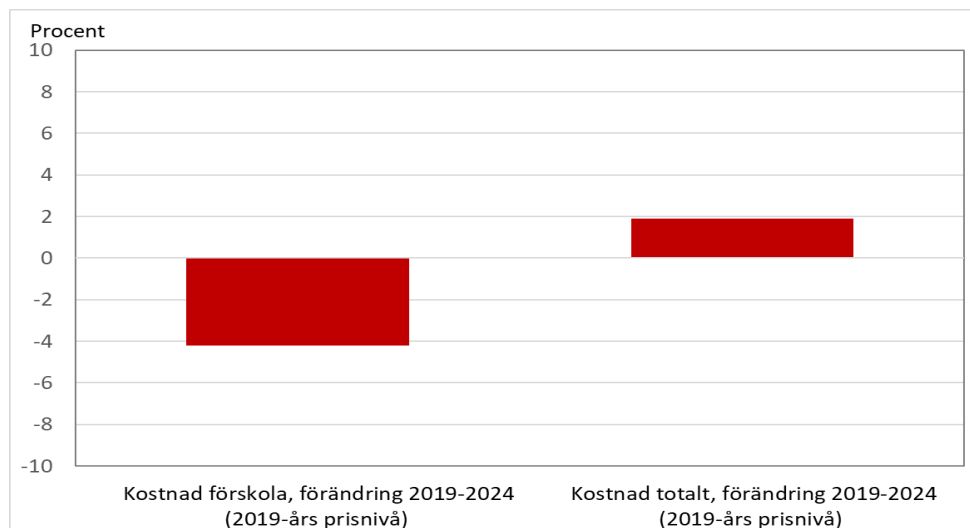
Kostnadsutvecklingen i löpande priser påverkas av faktorer såsom inflation, varför vi också vill undersöka utvecklingen beräknad i fasta priser (utifrån SKRs prisindex kommunal verksamhet, PKV). I det här avsnittet använder vi genomgående 2019 års prisnivå för att beskriva kostnadsutvecklingen. Då har vi ett startår före pandemin och innan nedgången av antal barn började. När vi jämför kostnadsutvecklingen i löpande priser med den i 2019 års fasta prisnivå ser vi att den kraftiga ökningen av kostnader för förskolan som noterats 2023 och 2024 i löpande priser också är märkbar i 2019 års fastprisberäknade nivå.

Figur 5. Kostnad kommunal förskola (löpande och 2019 års prisnivå)), kr/inskrivet barn i riket 2019–2024

Ovanstående kostnader är beräknade per inskrivet barn, och vi vet att de blir färre. Men hur ser den totala kostnaden ut och hur ser förskolans utveckling ut jämfört med kommunens alla verksamheter? Vi kan notera att den totala kostnaden för kommunernas verksamheter ökade med 1,9 procent mellan 2019 och 2024 i fasta priser medan kostnaderna för förskola minskade med 4,2 procent under samma period.

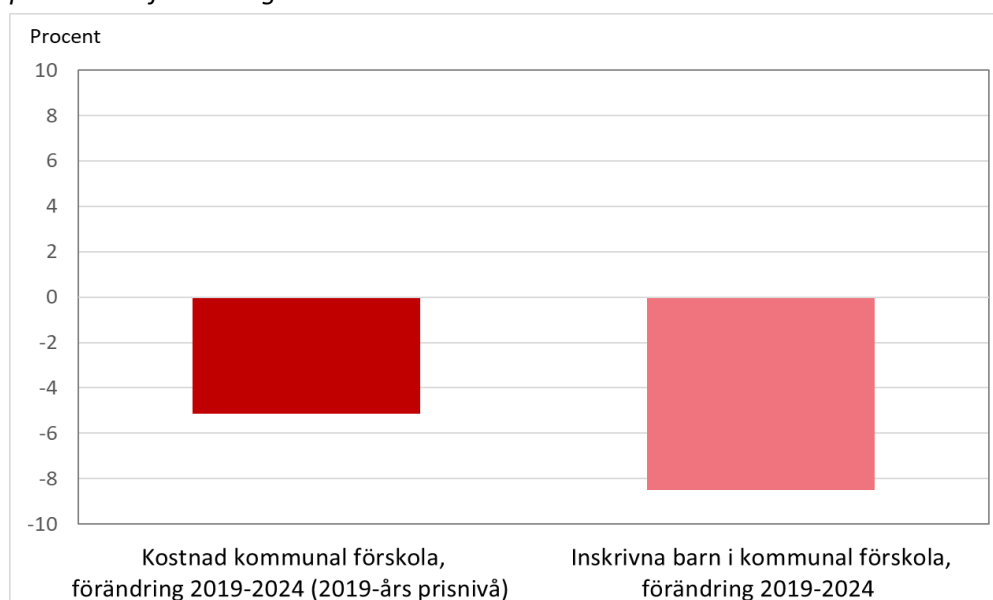
Figur 6. Kostnad förskola och totalt, procentuell förändring (2019 års prisnivå) i riket 2019–2024

Vi kan därmed konstatera att kostnaderna för kommunal förskola till viss del har anpassats till volymminskningar – men inte i samma takt som antalet barn sjunker. Antalet inskrivna barn i kommunal förskola minskade med 8,5 procent 2019–2024 medan kostnaderna för den kommunala

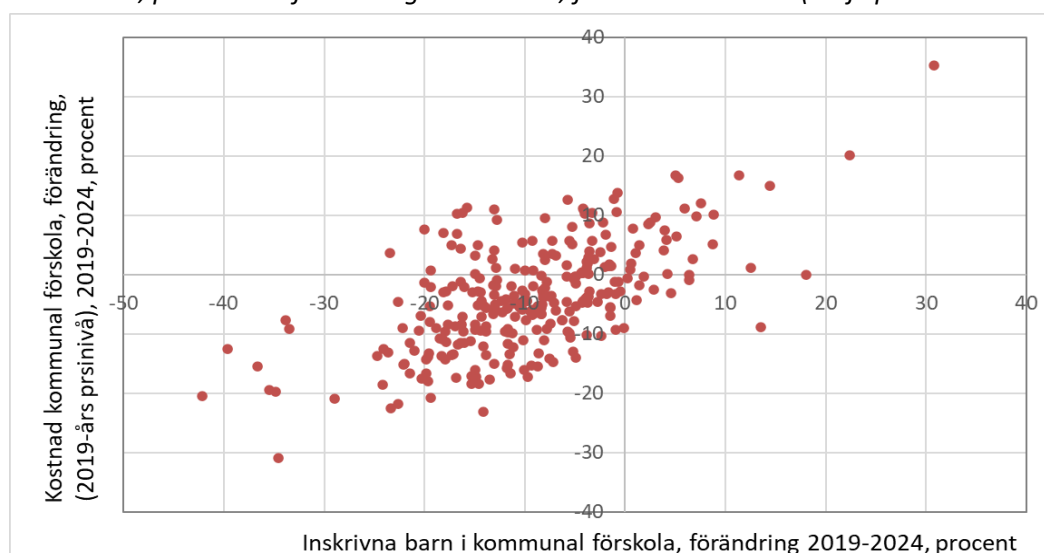
förskolan minskade med 5,1 procent (2019 års prisnivå) under perioden. Det är endast en fjärdedel av kommunerna som minskat sina kostnader i minst samma takt som volymminskningen.

Figur 7. Kostnad kommunal förskola (2019 års prisnivå) och inskrivna barn i kommunal förskola, procentuell förändring i riket 2019–2024

Det är skillnader i anpassningstakt mellan kommuner som syns i efterföljande diagram. Exempelvis har de kommuner som finns i det övre vänstra hörnet i diagrammet en minskning av antal inskrivna barn, men en ökning av kostnaderna (i fasta priser).

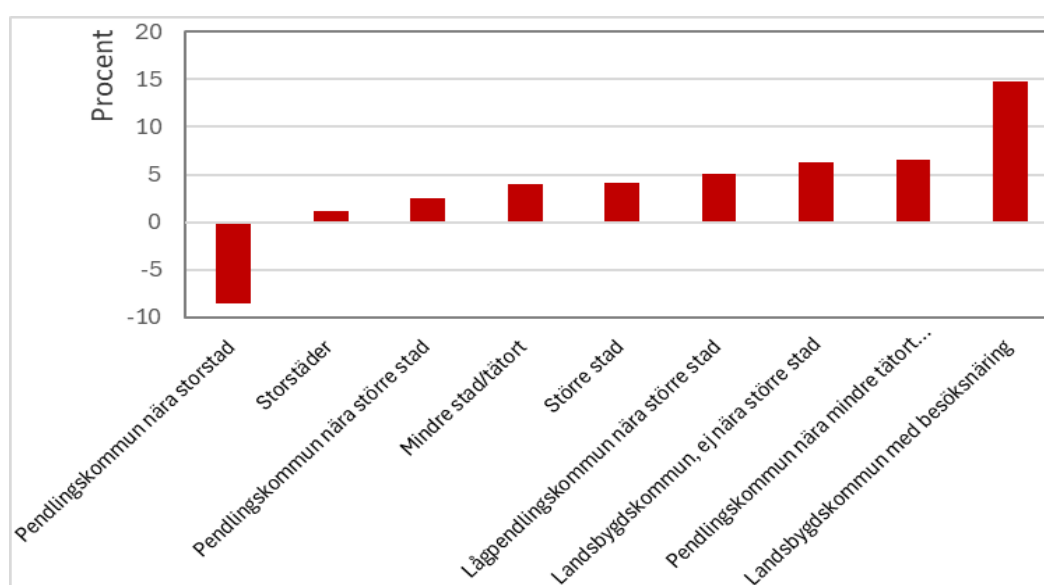
Figur 8. Kostnad kommunal förskola (2019 års prisnivå) och inskrivna barn i kommunal förskola, kommuner, procentuell förändring 2019–2024, för alla kommuner (varje punkt är en kommun)

Nettokostnadsavvikelse

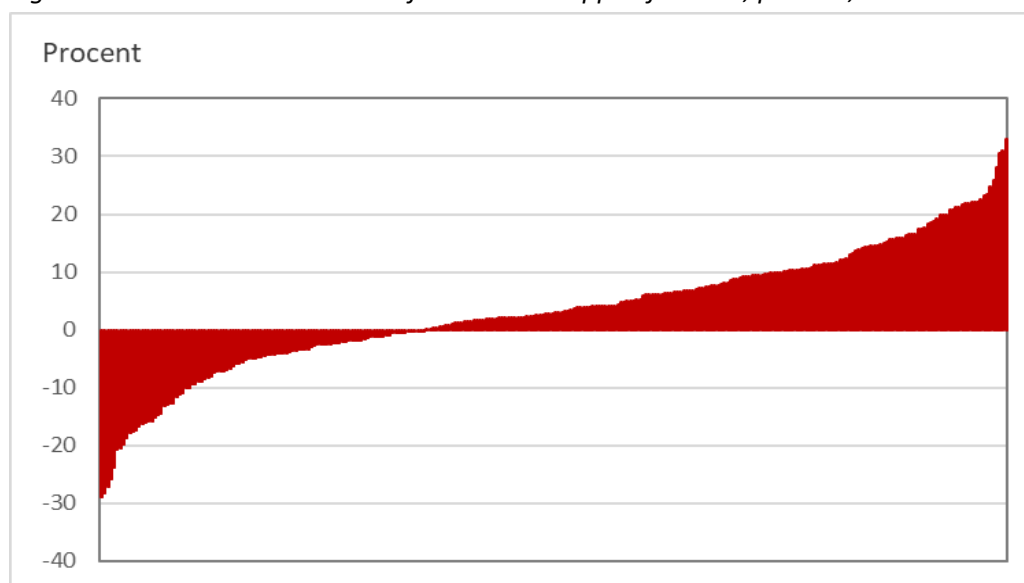
Nu har vi sett hur kostnadsutvecklingen sett ut för den kommunala förskolan, men vi vill också undersöka hur det ser ut för kommunernas kostnad totalt och oavsett vilken regiform förskolan har för kommunens barn. Vi använder då nettokostnadsavvikelsen, som är ett mått som anger vad en verksamhet skulle kunna ha för nettokostnad givet en genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet. En avvikelse över noll visar på ett kostnadsläge över det förväntade. Vid en analys av nettokostnadsavvikelsen för förskola de senaste åren visar det sig att den ökar för alla kommungrupper utom för gruppen Storstäder. Gruppen Pendlingskommun nära storstad är den enda som har en negativ avvikelse (ett kostnadsläge under det förväntade) och gruppen Landsbygdskommun med besöksnäring har en avvikelse som är påtagligt högre än de andra gruppernas. Det mönstret kan även ses flera år bakåt i tiden.

Figur 9. Nettokostnadsavvikelse förskola inkl. öppen förskola, kommungrupp, procent, 2024

Vi kan också konstatera att antalet kommuner som har en nettokostnadsavvikelse över noll ökar kraftigt de senaste åren. År 2019 hade 130 kommuner (45 procent av kommunerna) en nettokostnadsavvikelse över noll procent. År 2024 var det 186 kommuner – eller 64 procent av kommunerna – som hade en avvikelse över noll procent.

Figur 10. Nettokostnadsavvikelse förskola inkl. öppen förskola, procent, 2024

När vi analyserar vilka kommuner som har ett kostnadsläge över det förväntade kan vi konstatera att det framförallt är de invånarmässigt mindre kommunerna. I gruppen av kommuner som har ett invånarantal mellan 0 och 15 000 invånare har tre av fyra (76 procent) en nettokostnadsavvikelse för förskola över noll. När det gäller de två kommungrupperna som stack ut mest avseende nettokostnadsavvikelse kan vi notera att gruppen Landsbygdskommun med besöksnäring huvudsakligen utgörs av små kommuner, medan gruppen Pendlingskommun nära storstad huvudsakligen utgörs av kommuner med ett avgjort högre invånarantal. Landsbygdskommun med besöksnäring är den minsta kommungruppen, sett till genomsnittligt antal invånare (10 770), medan Pendlingskommun nära storstad är den tredje största med 47 013 invånare i genomsnitt (endast Storstäder och Större städer är större). Även om det är vanligare bland de mindre kommunerna att ha svårigheter att anpassa sin verksamhet till antalet barn så har en fjärdedel av dem en negativ nettokostnadsavvikelse och därmed ett kostnadsläge som är i nivå med eller lägre än vad som är strukturellt förväntat.

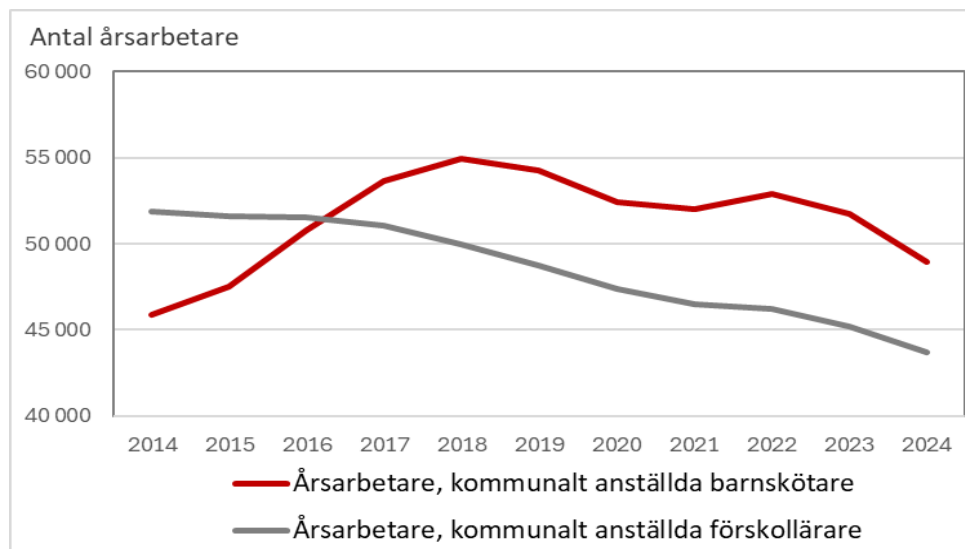
Förutsättningar för kvalitet

Vilka metoder har kommunerna att ta till när det gäller anpassning av verksamheten till färre födda barn? I det här avsnittet har vi bland annat tittat på personaltäthet och personalens utbildningsnivå för att se om det sker några förändringar i verksamheten inom dessa områden. Lite längre fram i rapporten intervjuar vi också företrädare från fyra kommuner för att höra hur de arbetar med förskoleverksamheten när förutsättningarna förändras.

Ofta lyfts personaltäthet och förskollärartäthet fram som mått att följa när vi vill analysera förutsättningar för kvalitet i verksamheten. De personer vi har intervjuat i samband med denna

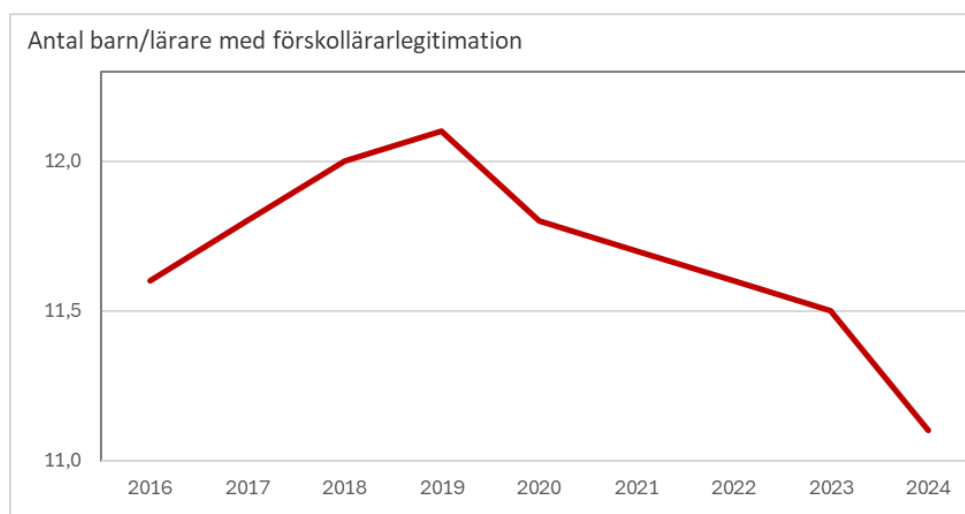
rapport berättar att vid reducering av bemanningen har de strävat efter att behålla förskollärarna. I diagrammet nedan ser vi att antalet barnskötare och antalet förskollärare i riket har minskat de senaste åren. Antal kommunalt anställda förskollärare började redan efter 2014 att minska. Nedgången i antalet barnskötare 2023 och 2024 är kraftigare än nedgången i antalet förskollärare.

Figur 11. Antal årsarbetare kommunalt anställda i riket

Om vi istället vill undersöka förhållandet mellan förskollärare och antal barn använder vi måttet förskollärartäthet. På riksnivå kan vi konstatera att det blir färre barn per förskollärare med förskollärarlegitimation (omräknat till heltidstjänster) i kommunal regi efter 2019. I alla kommungrupper är det färre barn per förskollärare 2024 jämfört med 2019, oavsett regiform. Förskollärartätheten ökar således – trots att antalet förskollärare minskar. Antal barn minskar mer.

Figur 12. Förskollärartäthet, antal barn/lärare med förskollärarlegitimation, kommunal regi, i riket 2016–2024

Personaltäthet i förskolan kan följas via måttet antal inskrivna barn per årsarbetare¹ i förskolan. Måttet inkluderar all tjänstgörande personal förutom personer som har en frånvaro som överstiger 30 dagar. Vikarier inkluderas endast då de vikarierar för personer som har en frånvaro som överstiger 30 dagar. Med andra ord tar det här måttet inte hänsyn till hur kommunerna löser sin korttidsfrånvaro i verksamheten utan kommer framförallt att fånga planerad personaltäthet, inte faktisk. Kommuner som inte tar in vikarier vid korttidsfrånvaro får lägre faktisk personaltäthet, vilket inte syns i måttet. Däremot får det effekt på kostnaderna.

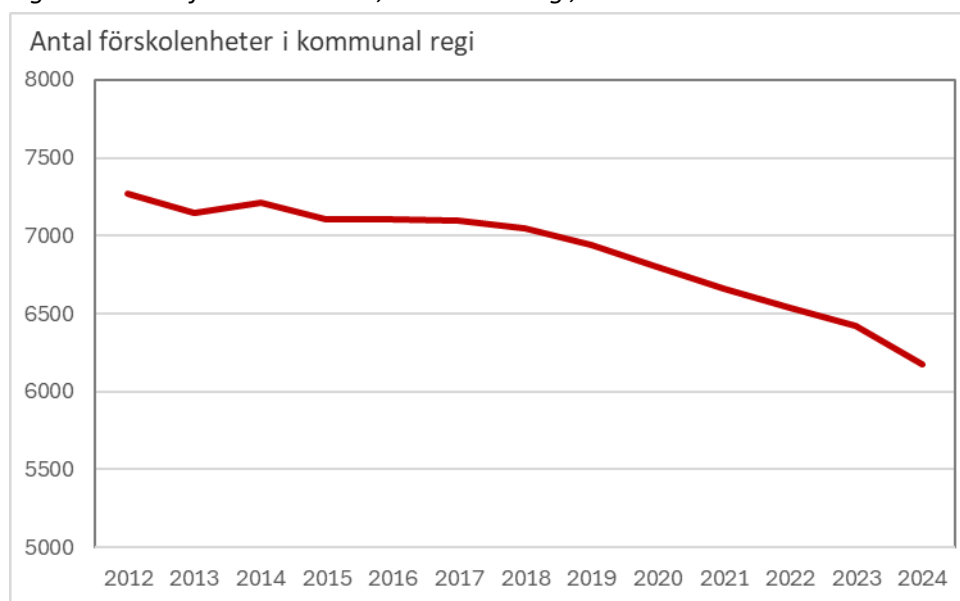
Antalet förskoleenheter² är ett annat mått med viss trubbighet men antalet enheter på riksnivå kan ändå ge en fingervisning om vad som sker när vi pratar anpassning av förskoleverksamheten. I diagrammet nedan framgår det att antalet förskoleenheter minskar snabbare efter 2018, vilket är ungefär samtidigt som antalet barn i förskoleåldern minskar. Perioden 2012–2018 minskar antalet kommunala enheter med sammantaget 3 procent. Perioden 2018–2024 minskar antalet kommunala enheter med 12 procent. Även antalet enheter i fristående regi har minskat. Med andra ord ser vi att anpassning av förskoleverksamheten till färre barn pågår – även om den inte går tillräckligt fort sett till kostnadsutvecklingen som vi visade i tidigare avsnitt. Tidigare i rapporten konstaterade vi att anpassningen till färre barn i förskolan förefaller gå långsammare i de mindre kommunerna. Här kan faktorer som gleshet spela roll för möjligheten att stänga enheter eller omorganisera verksamheten. För att analysera gleshet kan mått som tätortsgrad³ och befolkningstäthet användas. Kommungruppen Pendlingskommun nära storstad har en mycket hög tätortsgrad (92 procent) och många invånare per kvadratkilometer medan Landsbygds kommun med besöksnäring har en lägre tätortsgrad (68 procent) och färre invånare per kvadratkilometer. Även om kommunen är stor till ytan och glesbefolkad går det inte att slå sig till ro med den förklaringen om kostnadsläget är besvärligt. Det finns ett stort antal kommuner som är både små till ytan och har en låg tätortsgrad men som ändå lyckats anpassa sin verksamhet till det krympande antalet barn.

¹ Tjänstgörande personal den 15 okt. Ev vikarie räknas bara om den ersätter personal som frånvarar mer än en månad.

² Som en förskoleenhet räknas en eller flera förskolebyggnader som ligger nära varandra och till enheten knuten verksamhet som inte bedrivs i någon förskolebyggnad

³ Andel (%) av befolkningen som bor i tätort. Som tätort räknas hussamlingar med minst 200 invånare, såvida avståndet mellan husen normalt inte överstiger 200 m. Källa: SCB.

Figur 13. Antal förskoleenheter, kommunal regi, i riket 2012–2024

Fler förskollärare betyder inte nödvändigtvis högre kostnader

I Kolada finns effektivitetsindex som visar en kommuns läge i jämförelse med andra. Indexen har beräknats för sex olika verksamhetsområden. I varje effektivitetsindex har både kvalitetsmått och resursmått vägts samman för att ge en övergripande bild av kommunens kvalitet och kostnader inom verksamheten, i jämförelse med andra. Eftersom det saknas nationell statistik för resultat i förskolan innehåller effektivitetsindex förskolan mått som visar *förutsättningar* för kvalitet, så som personaltäthet och personalens utbildningsnivå. Det är lätt att tro att när en kommun har hög andel förskollärare med förskollärarlegitimation i verksamheten och en hög personaltäthet blir kostnaden per automatik hög. Men analys av samband mellan kvalitetsindex och resursindex för förskolan visar att sambanden är mycket svaga. Med andra ord är det möjligt att i jämförelse med andra kommuner ha ett högt värde på kvalitetsindex samtidigt som kostnaderna är låga.

Kommunexempel

Vad gör kommunen när antalet barn minskar?

Vi valde ut fyra kommuner som har ett krympande antal barn, som har höga värden på effektivitetsindex för förskola i Kolada och som har en relativt låg kostnad per inskrivet barn i förskolan. Dessa fyra är Strömsund, Söderköping, Kumla och Kalix.

Nyckeltal	Kalix	Kumla	Strömsund	Söderköping
Invånare totalt, antal	15 391	22 681	11 023	14 789
Befolkningsförändring bland 1–5 åringar de senaste fem åren, (procent)	-4,0	-5,2	-25,7	-11,4

Vi frågade representanter för dessa kommuner hur de arbetat med anpassning av sin verksamhet när antalet barn minskar och vad de anser vara framgångsfaktorer. Deras svar kan sammanfattas så här:

- God kunskap om ekonomi, personal och volymer – gör en nulägesanalys för att få koll på läget. Fortsätt analysera regelbundet. Dialog med politiken.
- Sätt igång med anpassningsarbetet direkt när volymerna minskar.
- Dialog med personal och vårdnadshavare – planera kommunikationen så att den kommer ut snabbt, i alla kanaler och med samma tydliga budskap. Viktigt att kommunen pratar med en röst.
- Värna barnens perspektiv – gör en barnkonsekvensanalys. Tydliggör även i den externa kommunikationen vilka kvalitetsvinster förändringarna innebär.
- Viktigt att som ledare hålla i förändringsarbetet och stå stadigt.

Söderköpings kommun

Söderköping ligger i Östergötlands län. Vi pratade med Anders Palmgren, barn- och utbildningschef. Anders berättade att vägen från beslut till verksamhetsnivå är kort eftersom organisationen har endast en skolchef med direktunderställda rektorer och stab.

Söderköping har under lång tid haft god koll på hur antalet barn i förskoleåldern förändras. Under senaste året har ett närmare samarbete med kvinnoklinikerna lett till ännu bättre överblick över barnkullarnas kommande storlek. År 2021 kom första signalerna på minskat barnantal, och i samband med detta togs det första beslutet om att lägga ner en förskola. Beslutet ledde till protester i media och det tog ett tag innan beslutet verkställdes. Nedläggningen gällde en förskola med en avdelning och bland föräldrarna fanns rädsla för att en större förskola skulle leda till sämre

kvalitet. För att möta föräldrarnas oro bjöds de in till stormöte med förvaltning och förtroendevalda. I nedläggningsprocessen var det viktigt att i dialogen med förtroendevalda, personal och föräldrar betona de kvalitetsvinster som kommer med större enheter. Med större förskolor har avdelningarna helt andra möjligheter att samarbeta vilket leder till bättre planeringsförutsättningar och bättre kvalitet med barnens bästa i fokus. Större förskolor ger exempelvis möjlighet till tillagningskök istället för att maten behöver transporteras till förskolan och stöd till barn med särskilda behov är lättare att lösa.

År 2023 med ny politisk majoritet - och en större barnminskning än 2021 – togs beslut om att ytterligare två förskolor skulle läggas ner. Närliggande kommuner hade tagit liknande beslut, detta tillsammans med goda erfarenheter från den förra stängningen gjorde det lättare den här gången. Beslut att stänga ytterligare två tvåavdelningsförskolor fattades i mars 2024 och stängdes i augusti samma år. Redan i december 2024 fattades beslut om nästa nedstängning som ska genomföras i augusti 2025. Det är en fördel med ett tidigt beslut. Då hinner personal och föräldrar involveras och informeras i hela processen, vilket lett till större nöjdhet.

I anpassningsarbetet har bemanningen justerats. Antalet barnskötare har minskat, men antalet förskollärare har inte förändrats. Förvaltningen har skapat en förskole-pool med fastanställda vikarier. Syftet med poolen är att minska timanställningar, skapa kontinuitet och öka tryggheten. Samtidigt som förskolor stängts har Söderköping haft behov av nya större lokaler, med bättre pedagogiska miljöer. Bygget av en ny förskola för sex avdelningar med 18 barn per avdelning startade 2020 och är i drift hösten 2025 och parallellt byggdes en tvåavdelningsförskola ut med ytterligare två avdelningar. Verksamheten krymper – och förnyas samtidigt!

Söderköpings framgångsfaktorer kopplat till volymanpassning i den kommunala förskolan:

- Ligg steget före med kommunikationen – internt och externt. Meddela varför beslut tas.
- Prata inte bara om nedläggning. Det här görs för kvaliteten i verksamheten, lyft det!
- Underskatta/negligera inte känslorna som beslut leder till. Lyssna och för en dialog.
- Genomför nedläggning under sommaren. Undvik att placera om barn under läsåret.

Strömsunds kommun

Tomas Sjövall är barn-, kultur- och utbildningschef i Strömsunds kommun i Jämtlands län. Antalet barn som föds i Strömsund har minskat med närmare 40 procent mellan 2019 och 2024. Senaste åren har det lagts ner fyra förskolor och ytterligare två läggs ner under 2025 och därefter återstår tolv kommunala förskolor.

En översyn av ekonomin har gjorts de senaste åren och resursfördelningsmodellen har ändrats. När barnafödandet gick ner kraftigt var det viktigt att agera snabbt och att vara övertydlig i kommunikationen om detta. Tomas har gott stöd av politiken i anpassningsarbetet för förskolan men berättar att det inledningsvis kan behövas mycket pedagogiskt faktaunderlag (till att börja

med till politiken och sedan till personal och föräldrar) för att alla ska förstå situationen. Kommunikationen handlade om att färre födda barn innebär minskade resurser och färre förskolor men också om att kvaliteten kan förbättras trots neddragningar. Här har en analys gjorts tillsammans med Skolverket inom ramen för *Riktat stöd* förra läsåret och från i höst pågår ett arbete med Umeå Universitet. Det är viktigt att inte bara ha fokus på nedläggning i dessa processer utan också om utveckling och möjligheter att stärka kvaliteten, menar Tomas.

Generellt sett finns en hög grad av nöjdhet i kommunen med förskoleverksamheten men det finns ändå ett missnöje och besvikelser kopplat till nedläggningarna. Dialogen med personal och föräldrar har varit mycket viktig, att lyssna, att kunna bemöta människor och förklara utifrån deras frågor, deras oro, deras känslor. Sammantaget har de flesta förståelse för nedläggningarna, både bland personal och föräldrar. Resultat från dialogerna med föräldrar är exempelvis att ett barn inte ska behöva byta förskola flera gånger, eller att alternativ till nedläggning såsom ändrade öppettider och sommarstängt tas fram utifrån geografisk belägenhet.

Bemanningen har justerats och fortsätter justeras i takt med de krympande barnkullarna. Förskollärarna behålls för att öka pedagogtättheten och det är barnskötartjänster som avslutas. Det är svårt och kostsamt att få tag på vikarier. Strömsund beskriver en ABC-lösning där A innebär att alla är på plats, B att någon saknas eller C att flera saknas, som innebär att bara de mest primära uppgifterna kan genomföras, även om kvalitet ska upprätthållas även då.

– Den verksamhet vi bedriver i förskolan är viktig, inte bara för de år barnen är i förskolan, utan vi vill lägga en bra grund för barnens fortsatta utveckling i grundskolan, menar Tomas.

Strömsunds framgångsfaktorer kopplat till volymanpassning i den kommunala förskolan:

- Agera – utifrån bl.a. intern dialog med politik, rektorer och ekonomifunktion. I sådana här förändringsprocesser kan man inte fastna i snacket, utan snabbt komma till görandet.
- Vara företrädare för en god dialog med olika grupper i tuffa förändringsprocesser.
- Skapa förståelse genom att använda fakta, pedagogiskt förklara och exemplifiera.
- Viktigt att ha fokus på kvalitet och utveckling, inte bara nedläggning.

Kumla kommun

Vi intervjuade förvaltningschef Linda Meriloo, verksamhetschef Cathrine Hansson-Sonnerstedt samt ekonomerna Madelene Karlsson och Viktoria Haraldsson i Kumla kommun, Örebro län. År 2022 noterade förvaltningen en pågående minskning av antalet barn i åldern 1–5 år och att den förväntades fortsätta. Analyserna som gjordes ledde så småningom till att en strukturutredning om hela skolverksamhetens behov fram till år 2040 togs i kommunfullmäktige i februari 2025. Utredningen definierar behov inom respektive skolform baserat på aktuell befolkningsprognos och fungerar som en ledstång i verksamhetens planeringsarbete.

För att kartlägga förskolans verksamhet avseende exempelvis antal barn, behörig personal och elever med särskilda behov samlades rektorer, verksamhetschefer samt HR för en gemensam workshop. Lokalernas upprustningsbehov, möjlighet att få till planeringstid för personalen och specialkompetenser sågs också över. När pusslet var lagt innebar det en minskning av antalet förskolor med sju stycken det närmaste året. En redan planerad nybyggnation av en större förskola med åtta avdelningar gör att lokaler med kraftigt eftersatta behov kan lämnas och den större förskolan skapar möjlighet till mer stabil eller bärkraftig verksamhet. En utmaning i anpassningen har varit att tillgängliga förskoleplatser inte stämt överens med de områden där det finns behov av förskola. Antalet visstidsanställda har minskats i den här anpassningen och andelen behörig personal har ökat i verksamheten. Inga uppsägningar har behövts. Allt som allt har få anställda varit missnöjda med omställningen.

När det blev uppenbart vilka stora förändringar som verksamheten stod inför, tog förvaltningen fram en kommunikationsplan som beskrev vilken information som skulle gå ut och när. Samma information gavs i alla kanaler (pressmeddelanden, arbetsplatsträffar, möten med vårdnadshavare) för att undvika missförstånd och ryktesspridning och för att tala med en röst.

Förvaltningen informerade om att anpassningar gjordes för att skapa bärkraftighet i verksamheten och att vara rustad för barnens skull: bättre anpassade lokaler, utbildad personal, lättare för personalen att få tid för planering och att en stor förskola inte är samma sak som stora enheter. I sin kommunikation har verksamheten försökt skapa transparens och trygghet för att minska eventuell oro.

Kumlas tips för att lyckas anpassa verksamheten utifrån volymminskningar:

- Gör en nulägesanalys att ha som utgångspunkt och att vila besluten på. Uppdatera årligen.
- Inkludera lokalsituationen – vilka lokaler bör byggas ut/byggas om och vilka bör läggas ner.
- Tala med en röst – viktigt att samma kommunikation kommer ut oavsett kanal.
- Stå fast – underskatta inte reaktioner hos vårdnadshavare och reaktioner i lokalsamhället. Ge svar på frågor, det kan hjälpa fler att förstå grunden till de beslut som tas.
- Tillitsfullt och samarbetsinriktat klimat är viktigt i rektorsgruppen – jobba tillsammans.

Kalix kommun

Vi intervjuade Charlotte Sundqvist som är skolchef i Kalix kommun, Norrbottens län. I Kalix är frågan om neddragningar inom förskolan inget nytt, kommunen har jobbat med anpassning utifrån färre barn under många år. Antalet födda har varit stabilt kring 120–150 senaste decenniet men dialogen med MVC och BVC pekar på bara ca 80 födda år 2025.

I verksamhetssystemet som Kalix använder går det att i realtid se hur många barn och personal det är på respektive förskola/avdelning. Det innebär att det snabbt kan göras omflyttningar under dagen. Personalen ”blippar” in sig/ut sig på en surfplatta när de kommer och slutar och på samma vis görs när barnen kommer och slutar. Förskolechefen analyserar data från verksamhetssystemet

tillsammans med rektorerna och hittar förbättringsåtgärder kring bemanning och planering. Om en förskola har svårt att få ihop bemanningen en dag går det snabbt att se i systemet om någon annan förskola har färre barn samma dag och kan låna ut personal.

När en förskola föreslås stängas görs alltid en barnkonsekvensanalys som kommunen har utvecklat. Denna analys är en förutsättning för ett bra förändringsarbete med barnens bästa i fokus. Det är generellt utmanande att stänga verksamheter och tidig och god dialog med vårdnadshavare är mycket viktig. Vårdnadshavare kan vara upprörda under processens gång men de kan också påtala efteråt att förändringen blev bra, berättar Charlotte.

En del i dialogen med vårdnadshavare är att peka på att det behövs ett visst antal barn för att hålla kvalitet i verksamheten. Det är också en arbetsmiljöfråga och handlar om säkerhet för barnen. Vi har stort fokus på kvalitet och det är viktigt, att inte bara prata pengar, säger Charlotte.

Dialogen med politiken fungerar bra, en dialog som utgår från vad som är bäst för barnen. Det är viktigt att förse politiken med bra underlag och det finns en hög grad av tillit och tilltro mellan varandra menar Charlotte som också får gott stöd i sin chefsroll från politiken.

Till en början var inte alla positiva till att arbeta vid flera olika avdelningar och förskolor. Detta har dock vänts till något positivt – genom att emellanåt byta arbetsplats får personalen inblick i andra arbetssätt och det har resulterat i att goda idéer sprids lättare mellan förskolor. Personalen har flera timmars planeringstid per vecka och dessutom utbildningsveckor vilket bidrar till kvalitet, berättar Charlotte. Kalix har haft lätt att anställa utbildad personal och har ett bra samarbete med högskolan i Luleå. Vikarier är svårare att få tag i och rektorer får därför ersätta viss tid, säger Charlotte.

Kalix tips för att lyckas anpassa verksamheten utifrån volymminskningar:

- Analysera data från verksamhetssystemet för att bemanna där och när det behövs.
- Viktigt med tidig information och god dialog med vårdnadshavare om förändringar.
- Arbeta för en god dialog med politiken, och bra underlag till politiken.
- Viktigt att genomföra barnkonsekvensanalys (görs av förskolechef och rektorer) i samband med stängning av förskola, utifrån att hela tiden ha barnens bästa i fokus.

Slutord

I rapporten har vi försökt analysera konsekvenserna för kommunal förskola när antalet barn som föds har blivit färre. Vi ser att många kommuner har påbörjat anpassningen av verksamheten till mindre barnkullar, men att det återstår arbete att göra. Vi vill än en gång tacka de kommuner som så generöst berättat om sina arbetssätt i en krympande verksamhet och hoppas berättelserna kan inspirera andra. Vår förhoppning är att vi med denna rapport kunnat stimulera till fortsatta analyser lokalt i landets kommuner och entusiasmera till fortsatt utveckling.

Medborgardialog förskolestruktur Örnäset 9 september kl 18-20

BUN-Ordförande Maritha Meetz inleder, sedan gruppdialoger med medborgarna.

Anteckningar förs av Helena Nyström Jensen.

Cirka 20 vårdnadshavare deltog.

Det kom flera frågor från vårdnadshavarna under medborgardialogen i den inledande frågestunden.

Hur stor är barnpengen per barn och kalenderår?

Ni talar om att lägga en förskola "vilande", om ni har kvar lokalen innebär detta fortfarande en kostnad för kommunen i form av hyra/underhåll, hur ska detta påverka kostnaden enligt er?

Hur stora barngrupper räknar ni på?

Har ni någon tanke på vilken förskola ni vill lägga vilande?

Om jag minns rätt lades både den på Lövskatan samt en på Skurholmen ner för något år sedan, vad är era lärdomar från det?

Ni nämnde 17 barn på heltid. Hur räknar ni de som är 15 timmar? De kommer ju inte alltid vara 15 timmar/veckan utan enbart en kortare period.

Undrar också vilken ni har tänkt lägga vilande? Risk att det blir större barngrupper om man slår ihop flera förskolor? Och man river upp deras trygghet i form av fröknar och kompisar i vad jag tycker är ganska lite skillnad med 4 barn i budget. Behöver ni verkligen lägga ner en förskola?

Vid eventuell vilande tar ni då nytt avstånd för barn i beaktande dvs att om barnen på förskolan i snitt tidigare hade x meter till förskolan så kommer de framöver få y meter till förskolan

Varför passar inte Luleå kommun på att minska barngrupperna? Finns bara fördelar enligt forskning med mindre barngrupper + attraktiv kommun för inflyttning kopplat till den gröna omställningen

Under gruppdialogerna så diskuterades det kring tre frågor;

Vad tycker du är viktigt att vi tar hänsyn till i arbetet med att anpassa förskolestruktur i området?

Vilka konsekvenser ser du för barnens trygghet, lärande och sociala sammanhang om någon förskola läggs vilande?

Övrigt som ni vill ta upp?

Grupperna fick sedan redovisa sina tankar i helgrupp;

Grupp 1 tog upp vikten av närheten till förskolan, ur hållbarhetsperspektiv, att kunna cykla till förskolan. Om man valt en liten förskola så vill man kunna fortsätta kunna ha en liten förskola. Det är viktigt att barnen blir synliga och att varje barn blir sedda. Om det är så att man flyttar barn är det viktigt att även pedagoger följer med till den nya förskolan för att minska trygghetsförlusten. Påfrestande med inskolning och att göra om den processen igen är jobbigt för barnet. Har man valt ex en viss inriktning är det tråkigt om den läggs vilande och så tappar man den inriktningen och den inlärning som skett där om det blir ett helt nytt koncept. Förskolans pedagogik har barnen blivit inlärda att följa, byter de förskola behöver de ändra pedagogik, eftersom olika förskolor arbetar på olika sätt. Vissa förskolor har åldersblandat och andra åldersindelade vilket gör att man också känner andra barn på andra avdelningar som då tappas om man byter. Om man lägger förskola vilande så är det ju ändå kostnader i byggnaden samt samtal om det är möjligt att lägga en avdelning vilande i stället för att lägga en hel förskola vilande.

Grupp 2 tog upp avståndet, hur geografin ser ut och tar hänsyn till ytterområden. Synpunkter om att det är tråkigt med stora enheter, att det är många barn i rörelse i miljöerna samt vid hämtning och lämning – att det kan bli en mer stökig atmosfär än en liten. Skillnaden mellan stora och små förskolor märks på barnet. En vårdnadshavare tyckte det fungerade väl med stor enhet. Inskolningsprocess inom några år igen diskuterades. Förändringar påverkar barnen, relationen till personal och kompisar kan påverka dem. Bergets förskola togs upp som exempel att det kan få stora konsekvenser om en sådan läggs vilande. Små förskolor måste också finnas så att det finns valmöjligheter för vårdnadshavare. Om man blir placerad på en förskola långt bort så kan det få konsekvenser för kompisar på annan förskola.

Grupp 4 diskuterade barngruppernas storlek och att forskningen talar om att 15 barn är rimligt. Upplevs som en kortsiktig lösning om barngrupperna kommer att öka igen. Trygghet diskuterades för de barn som behöver byta förskola. Barnkonventionen togs upp i samtalet. Avstånd till förskolorna, befolkningstillväxten togs upp för attraktiviteten samt en möjlighet att minska barngrupperna. Samtal kring vad som händer om det behöver öppnas en förskola igen, om ett par år. Instämmer i tidigare resonemang som togs upp i övriga grupper.

Grupp 5 samtalade kring att säkerställa kvalitet, fördelar med mindre förskolor tex smittor. Fördelar med åldersblandade grupper. Om man har en mindre förskola så är det lättare med överblick över ansvaret om man är ute på gården eller liknande. Viktigt att grupperna hålls ihop och om det blir tal om att lägga vilande önskas så liten förändring som möjligt. Skicka med tankar kring om det blir aktuellt med ytterligare ett avbrott, att det kan påverka barnet framåt. Närheten framkom också i dessa samtal samt den geografiska spridningen.

Grupp 6 diskuterade närheten som en viktig parameter. Vårdnadshavare på Lövskatan har redan idag långt till förskolan. Lerbäckens vårdnadshavare saknar förskola och går ofta på Haga. Mindre förskolor är positivt, närheten. Risk att man rubbar fungerande strukturer. Liksom många andra önskas en totalkostnadsuträkning. Avvecklingsperiod och uppstartsperiod kostar också pengar.

Vid den avslutande frågestunden;

Finns det några tankar att stänga ner avdelningar på de befintliga förskolorna och därmed göra förskolorna mindre istället för att sätta en hel förskola i vila?

Har ni någon plan för hur en öppning av en vilande förskola ska se ut sedan när den behöver öppna igen? Känns som en väldigt kortsiktig lösning att lägga förskolor vilande för att sedan öppna igen, vad är den beräknade kostnaden?

Hur ser planen ut för personalen på den förskola som ska läggas vilande? Kommer alla följa med? Någon som blir uppsagd pga arbetsbrist?

Är där inte riskfyllt för barnen och personal att behöva göra en ny inskolning i en ny miljö, med nya kompisar samt ny/blandad personal? Känns inte som att barnens behov står i centrum.

Hur tänker ni kring att flytta runt personal på förskolorna till nya förskolor? Det har kommit nyheter om att det är ansträngt på förskolorna, personal som inte hänger med osv osv. Att slå ihop förskolor ökar väl risken att det ska bli ännu rörigare för personalen?

Kan bara instämma med tidigare talare om att i sådana fall stänga ner avdelningar på förskolor alternativt att minska barngrupper vilket skulle gynna barnen samt personalen.

Angående att många förskollärare går i pension. Men det kommer ju nya unga nyexaminerade förskollärare också. Som tar pensionärernas plats. Är det någon fortsatt dialog med oss vårdnadshavare innan beslut tas eller får vi bara ett besked när ni landat i något?

Medborgardialog förskolestruktur Centrum 11 september kl 18-20

BUN-Ordförande Maritha Meetz inleder, sedan gruppdialoger med medborgarna.

Anteckningar förs av Maarit Enbuske.

Cirka 25 vårdnadshavare deltog.

Det kom flera frågor från vårdnadshavarna under medborgardialogen i den inledande frågestunden.

Kallkällan har väl bara 5 avdelningar? Kallkällan har 6 avdelningar men verksamheten nyttjar en avdelning till atelje just nu. Förskolan är byggd för 6 avdelningar.

Stor kontra liten förskola, hur tänker vi kring det? 4 avdelningar är stor förskola. Kan vi ge förutsättningar för alla barn?

Enligt kurvan på prognosen så ökade ju barnantalet redan från i år i centrum, varför gör man förändringarna nu när barnantalet ökar?

Är det redan någon förskola som är tapeten att lägga vilande?

Hur kan vi som föräldrar få en tydlig bild av förskolans dagliga rutiner, särskilt om barnet ska vara där under kortare tid? Och finns det möjlighet att välja avdelning om olika avdelningar har olika rutiner? (Gäller Kallkällan också)

Har det tagits hänsyn i prognosen att det byggs två nya höghus med över 150 lägenheter på kallkällan och därmed leder till att fler flyttar hit?

En viktig aspekt att väga in är de olika områdenas befolkningsmängd. Har kommunen en så detaljerad befolkningsstatistik? Vi bor på Kallkällan och ser ett stort generationsskifte. Vi har själva tre barn och har haft barn både på Kallkällan och nu på Midskogens förskola där vi också har barn i skolan. Men det viktiga är att ta hänsyn till närhet till en förskola i de områden där många bor och där det finns många barn. Som inlägget ovan så byggs det ju ytterligare hus på Kallkällan.

Den stora förskolan 5 avdelningar som mitt barn var hade kaos. Nu är det bra på den lilla förskolan med 2 avdelningar. Hur säkerställer vi att det finns små förskolor som passar alla barn?

Under gruppdialogerna så diskuterades det kring tre frågor;

Vad tycker du är viktigt att vi tar hänsyn till i arbetet med att anpassa förskolestruktur i området?

Vilka konsekvenser ser du för barnens trygghet, lärande och sociala sammanhang om någon förskola läggs vilande?

Övrigt som ni vill ta upp?

Grupperna fick sedan redovisa sina tankar i helgrupp;

Grupp 1

Vårdnadshavare från olika förskolor i gruppen men har en sak gemensamt: hade inte så positiva erfarenheter från större förskolor, kopplat till arbetsmiljö, storlek, det praktiska i vardagen och att flera våningar inte upplevs så bra, risk för hög personalomsättning. Det viktiga i att även om det kanske blir ekonomiskt mest fördelaktigt att samla på de stora förskolorna behöver vi ta hänsyn till även attraktiviteten och långsiktigheten. Inte barnens bästa att samla många barn i samma ställe. Man hade önskat färre barn per avdelningar. Flytten till en mindre förskola har varit positivt. Viktigt med personalens arbetsmiljö också. Vikten av att alla barnen blir synliggjorda, att de förutsättningarna finns.

Grupp 2

Närheten pratades det om till bostaden och naturen, att kunna besöka naturen. Storlek pratade vi om, viktigt att det finns även små förskolor. Barngrupperna är stora, vore bra med mindre. Viktigt att vi satsar på personalen särskilt nu när det blir förändringar. Att vi kan behålla personal. Viktigt att personal är friska, då är det färre vikarier.

Grupp 3

Det är viktigt att ha nära till förskolan. Positivt med en liten förskola. Bra utemiljö i en mindre förskola, inte trångt. Viktigt att ha en bra utemiljö. Viktigt att hålla ihop personal och barngrupper så gott det bara går vid en eventuell flytt av barn. Kontinuitet i lokalerna så att man inte flyttas runt i förskolan, att man kan känna att man har sin egen plats. Solkatten – där uppfattas det att pedagogerna är mycket för sig själva, barnen för sig själva. Den förskolan hade man inte valt. Seminariet är bra.

15 timmars förskola erbjuds för syskon som är hemma. Vore det inte bra tillfälle att erbjuda fler timmar till de barnen om barnen vill? Barnet trivs på förskolan.

Vid den avslutande frågestunden;

Hur fungerar det med val av förskola - får man sätta sitt barn i centrum fast man inte bor där?

Om det ska bli någon förskola vilande hur säkerställer man barnens flytt av förskola? Personalen följer den med?

Tar ni med ansökningstrycket i detta beslut? Dvs. kan det väga tyngre om en förskola har ett större ansökningstryck än en annan?

Har vi några siffror på hur mycket man sparar på att lägga en förskola vilande? Hur mycket sparar man och är det värt att flytta barnen för det?

Vart vill föräldrar ha sina barn är ett kvitto på hur det fungerar på förskolan.

Jag har att tillägga till föregående: Går det att kompetensutbyta mellan förskolorna även om någon inte blir vilande för att utveckla klimatet bättre på de förskolor vårdnadshavare och personal har sökt sig ifrån.

Medborgardialog förskolestruktur Sunderbyn 15 september kl 18-20

Vice BUN-ordförande Arne Nykänen inleder, sedan gruppdialoger med medborgarna.

Anteckningar förs av Helena Nyström Jensen.

Cirka 35 vårdnadshavare deltog.

Det kom flera frågor från vårdnadshavarna under medborgardialogen i den inledande frågestunden.

Det hade varit intressant att se faktiska siffror för kostnader och besparingar. Som vårdnadshavare är det svårt att bilda en uppfattning när det saknas helhetsperspektiv. Du säger att ni inte vet vilken förskola som eventuellt blir aktuell läggas som vilande. Men i Sunderbyn vet vi också att Kläppen är nyrenoverad och Hammaren har en ny utemiljö, det i sin tur säger att Storskiftet är mest troligt aktuell som vilande då man redan satsat pengar på de övriga förskolorna.

Hur många 15 timmars barn finns det i Sunderbyn och har det övervägts att slopa denna regel? Kommer det vid eventuell vilande av en förskola prioriteras att inte splittra barngrupper? Instämmer med ovan, hur tänker man kring eventuell flytt? Kan man flytta hela avdelningar? Tråkigt att splittra allt bara för pengarnas skull.

Vilken förskola tittar man på att stänga i så fall?

Kan man tänka sig att öka andelen personal per avdelning vid en förtätning? Tänker att barnen då har större behov av att synas i större grupper och då krävs fler ögon.

Hur stora barngrupper handlar det då om per avdelning, för jag får inte riktigt ihop matematiken på cirka 180 barn och 17 heltidsbarn på 9 avdelningar.

T.ex. på Kläppen finns det småbarnsavdelningar, är det rimligt med 17 barn på en sådan avdelning?

Hur långsiktig/ kortsiktig planering ser ni i denna fråga?

Dvs kopplas detta till årsbudget/ mandatperiod eller längre sikt. Samtliga åtgärder för mer sig en fast ökad kortsiktig kostnad.

1. Med hänsyn till pågående industrietablering i Boden och Luleå för detta med sig en ökad befolkningstillväxt.

2. Sunderbyn har även en stor arbetsgivare med Sunderby sjukhus. Med ökad befolkningstillväxt ökar troligtvis behovet av fler anställda.

Sunderbyn bör vara en strategiskt utvecklingsområden för Luleå kommun

Trafiken i Sunderbyn och runt skolgårdarna kommer öka om en förskola läggs vilande.

Det är ju inte 17 om du har 15-timmarsbarn, då är det kanske 20 eller 21 barn på 3 pedagoger.

Det är INTE alltid 17 barn på 3 pedagoger utan att det ofta är mer än 17 för att politiker ska vara nöjda med budgeten. Var bara det jag ville konstatera. Arbetar själv i förskola så vet detta.

Under gruppdialogerna så diskuterades det kring tre frågor;

Vad tycker du är viktigt att vi tar hänsyn till i arbetet med att anpassa förskolestruktur i området?

Vilka konsekvenser ser du för barnens trygghet, lärande och sociala sammanhang om någon förskola läggs vilande?

Övrigt som ni vill ta upp?

Grupperna fick sedan redovisa sina tankar i helgrupp;

Grupp 1

Synpunkter kring personaltäthet, oro att det kommer att bli fler barn och färre känd personal, att

den personal som finns inte kommer att trivas i omorganisationen. Tankar kring om man kan ha en fast vikariepool, så att det är kända vikarier för barnen. Funderade också om man kan ha fler vuxna i en övergångsperiod för att trygga upp förändringar.

Storlek på barngrupper, kan hellre hållas nere och ha fler personal när det är yngre barn. Tankar kring närhet till den förskola man har barn på. Även tänka på att syskon kan garanteras att hamna på samma förskola om det ska flyttas. Trygghet i personal, barngruppens storlek och syskon närhet.

Hur mycket kommer man att underhålla de lokaler som läggs vilande. Hur mycket kostar det att inte att ändra på någonting?

Grupp 2

Förskola med närhet till grundskola är en fördel. När man flyttar personal och barn, önskemål att flytta så hela grupper som möjligt för att inte röra upp. Önskemål att se till befintlig utemiljö till hur man tar beslut. Föra en dialog med personal och rektorer för att se hur lätt eller svårt det är att rekrytera till en förskola. Hur blir det rent praktiskt, måste de föräldrarna ansöka om en plats eller blir man tilldelad en plats. Ta inskolning i beaktning när beslut tas.

Grupp 3

Kläppens förskola, går det inte att samnyttja ytan med skolan för att få kalkylen gå ihop. Trygghet, viktigt att behålla samma personal och samma barngrupper. Ger ökad kvalitet med fler pedagoger. Det är lätt att bestämma över vad barnen ska tolerera, då de inte kan föra sin egen talan. Vill ens pedagogerna följa med? Vilka besparingar sker egentligen med visst underhållsbehov tex. Åsikt om Hammaren, gick från fem avdelningar till fyra och att det blev mycket bättre eftersom man stängde en avdelning, så att man fick mer yta. Supernöjda med Hammarens förskola, bara hört bra om Sunderbyns förskolor, tråkigt att någon av dem ska behöva läggas vilande. Ta hänsyn till säkra transportvägar med cykel och gångvägar till exempel.

Vid den avslutande frågestunden;

Hur går den ekonomiska uträkningen ihop? Om både personal och fastigheter ska vara kvar.

Hur tänker ni att göra Sunderbyn till ett område man vill flytta och bo till? För egen del flyttade man hit för att man har nära till omsorg, bla det är enkelt att cykla och trygg miljö.

Om Luleå kommun vill växa så kan närhet till förskolor/skolor vara en dragkraft att locka nya invånare. Kanske kan man se det som en investering i stället för en kostnad. Kanske någon som får jobb på Stegra väljer Luleå kommun i stället för Boden.

Tänk om man nu faktiskt kunde följa Skolverkets riktmärken för antalet barn i barngrupperna.

"För barn mellan ett och tre år kan ett riktmärke för antalet barn i en barngrupp vara 6 till 12 barn.

För barn mellan fyra och fem år kan ett riktmärke vara 9 till 15 barn." Har tyvärr inte möjlighet att delta i mötet med mikrofon då jag samtidigt har tre trötta barn här, men det känns viktigt att ändå ta del av detta möte då det handlar om deras framtid. Min kommentar var kanske mer en önskan än en konkret fråga, men jag tänker att Luleå kommun hade kunnat statuera ett fint exempel för andra kommuner att följa när det kommer till barngruppernas storlek. För alla barn i hela Sverige. Men om inte kalkylen finns nu i september, hur ska den kunna vara bestämmas kring och vi får del av den i november?

Har man beaktat att Sunderbyn är ett attraktivt bostadsområde? Har sålts få villor senaste åren och min känsla är att det bor många pensionärer i villorna. Generationsväxling på gång?

Medborgardialog förskolestruktur Bergnäset 17 september kl 18-20

Vice BUN-ordförande Maritha Meetzh inleder, sedan gruppdialoger med medborgarna.

Anteckningar förs av Maarit Enbuske

Cirka 12 vårdnadshavare deltog i början. Till gruppdialoger blev det bara några kvar = 1 grupp.

Det kom flera frågor från vårdnadshavarna under medborgardialogen i den inledande frågestunden.

Har vi tagit hänsyn till att man idag skaffar barn allt senare i livet? Och att det finns också personer som skiljer sig och väljer att skaffa fler barn?

Varför är inte planen att se till att man fortfarande har samma antal barn per pedagog?

Är Kallax by inräknad i prognosen?

Hur stora är barngrupperna idag, dom små? 1–3 -åringar?

Är 16,5 antalet barn eller antalet platser?

Under gruppdialogerna så diskuterades det kring tre frågor;

Vad tycker du är viktigt att vi tar hänsyn till i arbetet med att anpassa förskolestruktur i området?

Vilka konsekvenser ser du för barnens trygghet, lärande och sociala sammanhang om någon förskola läggs vilande?

Övrigt som ni vill ta upp?

Grupperna fick sedan redovisa sina tankar i helgrupp;

Grupp 1:

Åldersindelning med tanke på att de yngre barnen behöver mindre barngrupper än de äldre barnen, mer tillsyn krävs för dem utifrån t ex blöjbyten.

Personaltäthet, små barngrupper, utrymme och lokaler behövs till det, viktigt att ta hänsyn till.

Om man lägger en förskola vilande, extra pedagoger i början för att skapa trygghet, en arbetsmiljöfråga.

Personaltäthet behövs för bra språkutveckling för de som inte kan språket.

Vid den avslutande frågestunden;

Tankar och funderingar kring politiken:

Hur håller vi oss attraktiva som kommun?

I dag många som är över 40 år och skaffar barn.

Man skaffar barn senare i livet, men det finns de som skaffar barn tidigt och en till kull senare i livet. Pandemin och den ekonomiska krisen har nog påverkat barnafödandet.

Problemet med bygglov om vi lägger ner något, svårt att få tillstånd att bygga nytt.

Trafiksituationen på hela Bergnäset – ju färre förskolor desto längre sträckor att färdas. Färre förskolor ger fler personer som rör sig på vägarna.

Enkät inför Barnkonsekvensanalys

Barn- och utbildningsnämnden har beslutat att se över struktur för förskolor i **Områdets namn** då födelsetalen och därmed antalet barn i förskoleåldrar är lågt eller minskar. Nämnden har också genomfört Medborgardialoger där vårdnadshavare med barn i förskoleåldrar bjudits in.

Som rektor vill jag ge dig som nuvarande vårdnadshavare i förskolan möjlighet att uttrycka ditt barns tankar och åsikt (Barnkonventionen, artikel 12). Då barnen i förskolan har en låg ålder blir du som vårdnadshavare språkrör för ditt barn.

Dina svar blir underlag för den Barnkonsekvensanalys som kommer att följa med beslutsförslag till Barn- och utbildningsnämnden.

Om en förskola i området beslutas läggas vilande sker det först från höstterminen 2026.

Om du har frågor är du välkommen att kontakta mig.

Rektors namn

Förskolans namn

Fakta om enkäten

- Enkäten skickades ut via lärplattformen.
 - Enkäten var öppen för svar i 7 dagar.
 - Enkätfrågorna var tre till antalet:
- 1) Hur tror du att ditt barns utbildning och utveckling i förskolan kan påverkas av minskat antal barn i förskoleåldrar och eventuella förändringar i förskolestrukturen i området?
 - 2) Vad blir särskilt viktigt att ta hänsyn till om någon förskola i området läggs vilande eller om den förskola där du har ditt barn läggs vilande?
 - 3) Andra synpunkter som är viktiga ur ditt barns perspektiv?

Postadress

Luleå kommun

Besöksadress

Telefon

0920-45 30 00

Hemsida

www.lulea.se

Vårdnadshavare Bergnäset – sammanfattning enkätsvar

1. Trygghet och kontinuitet

Trygghet framhålls som en grundförutsättning för lärande. Många vårdnadshavare uttrycker oro över att barnens trygghet hotas vid flytt eller nedläggning av förskolor, särskilt för barn med särskilda behov. Att behålla kända pedagoger och barngrupper vid eventuell omstrukturering ses som avgörande för att undvika stress och oro.

2. Barngruppens storlek och pedagogisk kvalitet

Mindre barngrupper lyfts som positivt för barns utveckling, lärande och omsorg. Flera vårdnadshavare hoppas att kommunen tar chansen att minska gruppstorlekarna, vilket skulle ge pedagogerna bättre förutsättningar att se varje barn. Samtidigt finns oro för att färre förskolor kan leda till större grupper, vilket riskerar att försämra kvaliteten och skapa pedagogisk otillräcklighet.

3. Barn med särskilda behov

För barn med funktionsvariationer eller särskilda behov är förändringar särskilt känsliga. Vårdnadshavare betonar vikten av stabila relationer och individanpassat stöd. En flytt kan innebära förlorad tillit och ökad stress, vilket påverkar barnets utveckling negativt.

4. Miljö och logistik

Utemiljön, närhet till skog och trafiksäkerhet är viktiga faktorer. Enkelhet vid hämtning och lämning påverkar både barnens och familjens vardag. Vissa förskolor anses ha bättre förutsättningar än andra, vilket påverkar synen på vilka enheter som bör bevaras.

5. Delaktighet och kommunikation

Vårdnadshavare efterfrågar tydlig kommunikation, inskolning vid flytt, öppet hus och möjlighet till påverkan. Barnens perspektiv måste tas på allvar i omstruktureringen – det är de som påverkas mest.

Vårdnadshavare Örnäset – sammanfattning enkätsvar

1. Positiva effekter av mindre barngrupper

Flera vårdnadshavare ser minskat barnantal som en möjlighet att minska gruppstorlekar, vilket främjar trygghet, lärande och individanpassning. Pedagogerna får mer tid för varje barn, vilket gynnar särskilt barn med särskilda behov. Mindre grupper ses som en väg till ökad kvalitet och bättre omsorg.

2. Social utveckling och gruppdynamik

Vissa uttrycker oro för att alltför små grupper kan begränsa barns sociala utveckling, särskilt om åldersfördelningen blir ojämn. Barnets möjlighet att välja lekkamrater och utvecklas i samspel med andra lyfts som viktigt.

3. Trygghet, kontinuitet och relationer

Trygghet är ett återkommande tema. Förändringar i förskolestrukturen, såsom att lägga en förskola vilande, väcker oro för att barn ska förlora etablerade relationer med pedagoger och kompisar. För barn med särskilda behov kan detta skapa stress och påverka utvecklingen negativt. Kontinuitet i personal och miljö ses som avgörande.

4. Geografisk närhet och vardagslogistik

Närhet till förskolan är viktig för barnets självständighet och familjens vardag. Vissa förskolor anses ha bättre förutsättningar vad gäller utemiljö, trafiksäkerhet och logistik vid hämtning/lämning.

5. Pedagogisk kvalitet och mångfald

Föräldrar vill bevara unika pedagogiska profiler och metoder, såsom äventyrspedagogik. Oro finns att dessa går förlorade vid omstrukturering. Småskalighet och personaltäthet ses som avgörande för att barn ska bli sedda och få det stöd de behöver.

6. Delaktighet och kommunikation

Tydlig information, inskolning, öppet hus och barnkonsekvensanalys efterfrågas. Beslut bör bygga på barnets bästa och barns delaktighet – inte enbart organisatoriska behov.

Vårdnadshavare Centrum – sammanfattning enkätsvar

1. Mindre barngrupper – pedagogisk och emotionell fördel

Många vårdnadshavare ser minskat barnantal som en möjlighet att skapa mindre barngrupper, vilket främjar trygghet, lärande och individanpassning. Barnen får mer uppmärksamhet, lugnare miljö och bättre möjlighet att utvecklas. Pedagogerna hinner se varje barn, vilket gynnar särskilt barn med behov av extra stöd. Mindre grupper minskar stress, förbättrar arbetsmiljön och minskar behovet av vikarier.

2. Trygghet, relationer och kontinuitet

Trygghet är det mest återkommande temat. Föräldrar betonar vikten av att barn får behålla sina pedagoger, kompisar och invanda miljöer. En flytt till ny förskola ses som en stor omställning som kan skapa oro, särskilt för barn med särskilda behov eller tidigare svår inskolning. Pedagogernas kontinuitet är avgörande för barnets välmående och utveckling.

3. Större enheter och organisatorisk påverkan

Oro finns för att nedläggning av förskolor leder till större grupper, bullriga miljöer och försämrad pedagogisk kvalitet. Fler barn per pedagog riskerar att minska tiden för lärande och omsorg. Föräldrar lyfter även säkerhetsrisker och att pedagoger riskerar att bli utbrända.

4. Geografisk närhet och vardagslogistik

Närhet till hemmet, syskons skola och närområdets resurser är viktigt för barnets vardag. Längre avstånd påverkar både barnets ork och familjens livspussel. Föräldrar efterfrågar möjlighet att aktivt välja ny förskola.

5. Barnets rättigheter och delaktighet

Föräldrar hänvisar till barnkonventionen och skollagen, och betonar att beslut måste utgå från barnets bästa. De efterfrågar varsamma övergångar, tydlig kommunikation och att barnens behov prioriteras framför ekonomiska besparingar.

Vårdnadshavare Sunderbyn – sammanfattning enkätsvar

1. Trygghet och anknytning

Trygghet är det mest framträdande temat. Vårdnadshavare beskriver hur barnen har etablerat starka relationer till pedagoger, kompisar och den fysiska miljön. Att bryta upp dessa band genom att lägga en förskola vilande upplevs som ett stort ingrepp i barnets känslomässiga välmående. Särskilt försiktiga barn riskerar att påverkas negativt av att behöva börja om i en ny miljö med nya vuxna och barn.

2. Pedagogisk kontinuitet och närvaro

Pedagogernas roll som trygga anknytningspersoner betonas. Vårdnadshavare uttrycker oro för att större barngrupper och personalbrist leder till att pedagogerna inte hinner se varje barn. Fasta pedagoger och små grupper ses som avgörande för barnets utveckling, särskilt för barn med särskilda behov. För att underlätta övergångar föreslås att pedagoger och barngrupper flyttas tillsammans, samt att inskolning sker gradvis.

3. Miljö och aktivitet

Barnets behov av rörelse, lek och variation i utemiljön lyfts fram. Förskolor med genomtänkta gårdar och kreativa inomhusmiljöer upplevs som särskilt gynnsamma. Trånga lokaler och brist på avskärmade ytor skapar stress och minskar möjligheten till vila och koncentration. Förskolan ska vara en plats för lärande, inte bara förvaring.

4. Närhet och vardagslogistik

Geografisk närhet till hemmet och syskons skola är viktigt för barnets ork och familjens vardag. Längre resvägar innebär mindre tid med familjen och ökad risk för olyckor. Förskolan fungerar som ett nav i lokalsamhället – dess nedläggning påverkar barnens nätverk och områdets attraktivitet.

5. Framtidsperspektiv och barnets rättigheter

Vårdnadshavare efterfrågar långsiktig planering där barnets bästa står i centrum. De varnar för att kortsiktiga ekonomiska beslut kan leda till försämrad kvalitet, otrygghet och ökade samhällskostnader på sikt.

Sammanfattning - enkätsvar från de fyra områdena

Trygghet, kontinuitet och relationer

Trygghet är det mest återkommande temat. Vårdnadshavare uttrycker oro för att barnens etablerade relationer med pedagoger, kompisar och miljöer riskerar att brytas vid omstrukturering. För barn med särskilda behov eller tidigare svår inskolning kan detta skapa stor stress och påverka utvecklingen negativt. Kontinuitet i personal och barngrupper ses som avgörande för att bevara tryggheten.

Barngruppens storlek och pedagogisk kvalitet

Minskade barnantal ses som en möjlighet att skapa mindre barngrupper, vilket främjar individanpassning, lärande och omsorg. Pedagogerna får mer tid för varje barn, vilket gynnar särskilt barn med extra behov. Samtidigt finns oro för att färre förskolor kan leda till större grupper, bullriga miljöer och försämrad pedagogisk kvalitet.

Barn med särskilda behov

Förändringar i struktur påverkar särskilt barn med funktionsvariationer. Vårdnadshavare betonar vikten av stabila relationer, individanpassad stöd och att pedagoger har tid att möta varje barns behov. Förlorad tillit och ökad stress kan hämma barnets utveckling.

Miljö, närhet och logistik

Utemiljöns kvalitet, trafiksäkerhet och närhet till hemmet är viktiga faktorer för barnets välmående och familjens vardag. Längre resvägar påverkar barnets ork och minskar tid med familjen. Förskolan ses som ett nav i lokalsamhället – dess nedläggning påverkar både barnens nätverk och områdets attraktivitet.

Delaktighet och barnets rättigheter

Vårdnadshavare efterfrågar tydlig kommunikation, inskolning, öppet hus och möjlighet att påverka. Beslut bör grunda sig i barnkonsekvensanalys och barnets bästa – inte enbart organisatoriska eller ekonomiska behov.

Barnkonsekvensanalys med framsynsperspektiv

BUN 2025/197

Innehåll

Inledning.....	2
Underlag för barnkonsekvensanalysen.....	3
Sammanvägd bedömning utifrån barns rättigheter.....	4
Sammanfattad bedömning av de olika utvecklingsalternativen	9
Nollalternativet.....	9
UA1: Lägga förskola vilande.....	10
Diskussion om barns bästa	11

Inledning

Idag står Sverige inför en demografisk förändring där födelsetalen sjunker, vilket påverkar antalet barn i förskoleåldern (1–5 år). Enligt SCB:s senaste framskrivning (2025) kan antalet barn i denna åldersgrupp minska med upp till 80 000 fram till år 2035 jämfört med tidigare prognoser. Denna utveckling har direkta konsekvenser för kommunernas planering av förskoleverksamhet. I Sverige har över 700 förskolor stängts det senaste decenniet, och ytterligare 1 000 riskerar nedläggning fram till 2027.

I Luleå kommuns egen demografiprognos (april 2025) ses en liknande trend, där antalet barn i förskoleåldrar minskar till följd av lägre födelsetal och att fler barn lämnar förskolan för grundskolan än vad som tillkommer. Samtidigt förväntas Luleås befolkning öka genom inflyttning kopplad till de gröna industrisatsningarna, vilket ger en mer positiv prognos än den nationella. En stabilisering av barnantalet förväntas omkring år 2027, med en försiktig ökning därefter. Nivån motsvarande dagens cirka 3 700 barn i åldrarna 1–5 år beräknas nås tidigast år 2034. I flera av Luleås skolområden – bland annat Sunderbyn, Bergnäset, Centrum och Örnäset – är beläggningsgraden vid kommunala förskolor låg, mellan 61–76 %. Detta innebär att många avdelningar står tomma eller är underutnyttjade. Även fristående förskolor kan påverkas av det minskade barnantalet, särskilt mindre enheter med begränsad uthållighet.

Barn- och utbildningsnämnden har därför i ärendet *Medborgardialoger samt förslag på struktur för förskolor*, BUN 2025/197 gett förvaltningen i uppdrag att återkomma med beslutsförslag om förändrad förskolestruktur som ska gälla från och med läsåret 2026-2027. Beslutet innehöll att en barnkonsekvensanalys (BKA) ska göras inför dessa beslut för att bedöma vilka positiva och negativa konsekvenser beslutet kan få för barn i enlighet med FN:s barnkonvention. Syftet är att lyfta långsiktiga konsekvenser av strukturförändringar och säkerställa att beslut inte enbart baseras på kortsiktiga ekonomiska eller organisatoriska faktorer. Inom kommunal planering används framsyn som ett verktyg för att tolka demografiska förändringar och planera för framtida behov, exempelvis förskoleplatser och skolstruktur. Därför integreras även ett framsynsperspektiv i BKA:n för att förstå konsekvenser på längre sikt.

Genom att tillämpa framsyn i styrning och samverkan kan kommuner utveckla hållbara strategier som främjar inkludering, trygghet och kvalitet över tid. Denna analys belyser nuvarande förskolestruktur med tomma avdelningar och minskat antal barn i förskoleåldrar med alternativet att förändrad förskolestruktur som innebär en anpassning av antalet förskolor som hålls öppna efter de nya förutsättningarna genom att lägga förskolor vilande. Reflektionen syftar till att bidra med ett barnrättsligt underlag där barnets bästa ges företräde, i enlighet med barnkonventionen.

Underlag för barnkonsekvensanalysen

Barnkonsekvensanalysen bygger på lagstiftning och styrdokument, forskning och omvärldspaning, dialog med vårdnadshavare, personal och rektorer.

Lagstiftning och styrdokument

Barnkonsekvensanalysen bygger på barnkonventionens grundprinciper (artiklarna 2, 3, 6 och 12) kräver icke-diskriminering, barnets bästa, rätt till utveckling och delaktighet. Artikel 18 och 23 är relevanta, särskilt för barn med funktionsnedsättning. Läroplanen för förskolan, Skolverkets riktlinjer och Skolinspektionens kvalitetskrav betonar trygghet, likvärdighet och barns rätt till inflytande. Vision 2040 och Luleå kommuns mål lyfter hållbar utveckling och jämlik hälsa. Agenda 2030, folkhälsopolitiska mål samt FN:s konventioner om funktionsnedsättning och minoriteter stärker barns rätt till inkluderande, tillgänglig och rättssäker utbildning i förändrade strukturer.

Forskning och omvärldspaning

Forskning visar att förändringar i förskolestrukturen, såsom nedläggningar eller sammanslagningar, kan påverka barns utveckling negativt. Förskolan är en stabil miljö för anknytning, rutiner och lärande – särskilt viktig för yngre barn och barn med särskilda behov. När en förskola stängs riskerar barn att uppleva oro, stress och förlust av kontinuitet, vilket kan påverka deras psykiska, sociala och kognitiva utveckling. Mindre förskolor med låg barn-vuxen-ratio främjar trygghet, stabila relationer och pedagogisk kvalitet. Forskning från Danmark och Norge visar att små barn är särskilt känsliga för stora grupper och många nya intryck. En metaanalys visar att grupper med färre än 15 barn och en ratio under 7,5:1 ger positiva effekter på barns utveckling. Men forskning visar också att förskolans kvalitet är en avgörande skyddsfaktor. Välutbildad personal, god personaltäthet och omsorgsfull undervisning är centrala för att möta barns behov. Educare-modellen betonar att omsorg och utbildning är integrerade. För att ta hänsyn till barns bästa krävs strategisk planering där trygghet, stabilitet och långsiktig kvalitet står i centrum.

Barnets åsikt och hur har barnets åsikt inhämtats

Eftersom barn i förskoleåldern ofta är för små för att direkt involveras i beslut, har deras perspektiv inhämtats genom en enkät till vårdnadshavare med barn inskrivna vid förskolor i de fyra skolområdena. Många vårdnadshavare lyfter fram positiva effekter av mindre barngrupper, såsom ökad trygghet, individanpassning och bättre lärandemiljö. Pedagogerna får mer tid att se varje barn, vilket särskilt gynnar barn med särskilda behov. Samtidigt uttrycks viss oro för att alltför små grupper kan begränsa barns sociala utveckling, särskilt om åldersfördelningen blir ojämn. Strukturförändringar inom förskolan väcker farhågor kring förlorade relationer, försämrad pedagogisk kvalitet och ökad geografisk distans till verksamheten. Föräldrar betonar vikten av kontinuitet i både personal och miljö, då trygghet och stabilitet är avgörande för barnets välmående och utveckling. Barnets rätt till trygghet, stabilitet och delaktighet framhålls som centrala principer. Vårdnadshavarna efterfrågar varsamma övergångar, tydlig kommunikation och möjlighet att påverka beslut som rör

barnens vardag. Enkätsvaren visar att barnets bästa måste beaktas genom att säkerställa lokala variationer, pedagogisk mångfald och närhet till förskolan. Förskolan ses inte enbart som en plats för omsorg, utan som ett nav för anknytning, lek, lärande och social samhörighet. Sammantaget ger vårdnadshavarnas röster en indirekt men värdefull inblick i barnens perspektiv.

Personal och rektorers åsikter

Förskolepersonal och rektorer lyfter både möjligheter och risker med minskat barnantal. Mindre grupper kan stärka barns trygghet, lärande och individanpassning, särskilt för barn i behov av stöd. Pedagogerna hinner se varje barn, vilket gynnar både omsorg och undervisning. Samtidigt finns oro för att färre avdelningar leder till större grupper, splittrade arbetslag och otrygga övergångar. Kontinuitet i personal och miljö är avgörande för barns bästa. Stabil bemanning, långsiktig planering och bevarade arbetssätt lyfts som viktiga faktorer. För att värna barns utveckling önskas mindre grupper trygga relationer och en organisation som möjliggör kvalitet över tid. Barns sociala utveckling, möjlighet att välja kompisar och få stöd vid förändringar ses också som avgörande. Närhet till skola och samverkan lyfts som viktiga faktorer för trygghet vid övergångar.

Rektorer uttrycker oro för försämrad utbildningskvalitet och arbetsmiljö. Minskad personalstyrka leder till sårbar organisation, svårigheter att skapa åldershomogena grupper och minskad planeringstid för pedagoger. Ekonomiska utmaningar försvårar vikarieanskaffning och kontinuitet, vilket påverkar barnens trygghet. Personalomsättning och oro kring anställningar ökar, särskilt bland yngre medarbetare när beslut om hur förskolestrukturen ska se ut framåt är otydlig eller inte finns. Pedagoger upplever ökad arbetsbörda, stress och minskad möjlighet till reflektion och samverkan. Rektorer varnar för att förskolor riskerar att bli "spökhus" med outnyttjade lokaler, vilket påverkar både barn och personal negativt. Sammanfattningsvis betonas vikten av stabilitet, lokala variationer och god arbetsmiljö för att säkerställa barnets bästa

Sammanvägd bedömning utifrån barns rättigheter

För att få en fördjupad förståelse om hur barns rättigheter kan påverkas av den nuvarande förskolestrukturen nu och i framtiden har lagstiftning och styrdokument, forskning, dialog med vårdnadshavare, personal och rektorer vägts mot olika för ärendet relevanta artiklar i barnkonventionen,

Artikel 2 – Likvärdighet och skydd mot diskriminering

Barnkonventionens artikel 2 slår fast att alla barn har samma rättigheter och ska skyddas mot diskriminering – oavsett bakgrund, förutsättningar eller behov. I förskolans kontext innebär detta att varje barn ska ges likvärdiga möjligheter till trygghet, utveckling och lärande, oavsett vilken enhet de tillhör, bakgrund eller behov. Dialoger med vårdnadshavare, pedagoger och rektorer visar att stabila relationer, kontinuitet och individanpassning är centralt för att alla barn ska kunna känna sig trygga och utvecklas.

För att leva upp till artikel 2 måste kommuner säkerställa att alla barn – får tillgång till en trygg, inkluderande och kvalitativ förskolemiljö både nu och i framtiden. Lokala variationer, kontinuitet och individanpassning bör ses som strategiska verktyg för att främja likvärdighet i praktiken. Det finns risker med att behålla enheter som riskerar att bli allt för små utan att förstärka resurser. Detta kan leda till eftersatta utrymmen ute och inne, få pedagoger vid enheten och försämrad kvalitet, vilket i praktiken innebär att vissa barn får sämre stöd än andra – ett brott mot principen om likvärdighet. Vårdnadshavare uttrycker att fräscha och ändamålsenliga lokaler är viktiga för deras barn. Forskning visar också att förändringar i förskolemiljön kan skapa oro och stress, särskilt hos yngre barn och barn med särskilda behov blir det särskilt viktigt att ta hänsyn till barnkonventionens artikel 2. I förskolans kontext innebär denna att varje barn ska ges likvärdiga möjligheter till trygghet, utveckling och lärande oberoende vilka organisatoriska förutsättningar som finns och förändringar som sker. Forskning visar att när förskolor omorganiseras eller slås samman utan hänsyn till barns individuella förutsättningar, riskerar vissa grupper att drabbas hårdare – exempelvis barn med neuropsykiatriska funktionsvariationer, barn i socioekonomiskt utsatta familjer eller barn med svag språklig förankring. Detta är en oro flera vårdnadshavare delar.

Artikel 3 – Barnets bästa

Barnkonventionens artikel 3 kräver att barnets bästa ska vara den främsta utgångspunkten vid alla beslut som rör barn. Det innebär att barns trygghet, stabilitet och välmående i skolmiljön måste beaktas vid exempelvis strukturförändringar, nedläggningar eller omorganisationer av förskolor och skolor. Vårdnadshavarna betonar att för barns bästa är kontinuitet i både personal och miljö viktig, då trygghet och stabilitet är avgörande för barnets välmående och utveckling.

I förskoleverksamheten innebär detta att organisatoriska förändringar måste bedömas utifrån hur de påverkar barns trygghet, lärande och utveckling – inte enbart utifrån ekonomiska eller logistiska faktorer. Vårdnadshavare och pedagoger uttrycker oro över att större eller splittrade förskole enheter kan leda till minskad trygghet, försämrad kvalitet och organisatorisk instabilitet. Att behålla förskolor utan att säkra resurser och kvalitet kan vara lika skadligt som att lägga dem vilande. Kommuner bör för barns bästa planera för stabila övergångar och bevara relationer ifall det blir aktuellt att lägga en förskola vilande. Vårdnadshavarna efterfrågar ifall det blir aktuellt att en förskola lägga vilande varsamma övergångar. Det kan handla om att barn och pedagoger inte separeras, möjlighet till studiebesök, tydlig kommunikation och möjlighet att påverka beslut som rör barnens vardag. Särskilt utsatta barn måste identifieras och skyddas genom kontinuitet och individanpassning – i linje med barnets bästa enligt artikel 3.

Rektorer uttrycker att inte lägga enheter vilande också riskerar att påverka hela förskoleorganisationens kvalitet negativt. Forskning visar att kvalitet är en viktig skyddsfaktor i förskolan. Internationella aktörer varnar för att ineffektiv resursanvändning, underbemanning och osäkra arbetsvillkor kan försämra kvaliteten och barns utvecklingsmöjligheter. Skollagen och barnkonventionen understryker att utbildning ska främja både lärande och trygghet, och att barns behov ska stå i centrum. Att vilandeförklara

en förskola kan vara ett strategiskt alternativ till nedläggning, med möjlighet till återöppning vid framtida behov. Vilande förskolor kan även fungera som reservförskolor i situationer när den ordinarie förskolan måste stänga, till exempel om fastigheten oförutsett får ha stora renoveringsbehov. Att ha en reservförskola säkerställer barns rätt till utbildning även i oförutsedda händelser.

Artikel 6 – Barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling

Artikel 6 i barnkonventionen fastslår varje barns rätt till liv, överlevnad och utveckling, vilket innebär att samhället har ett ansvar att skapa förutsättningar för barns helhetsmässiga utveckling – fysiskt, psykiskt, emotionellt, socialt och kognitivt. Förskolan utgör en grundläggande miljö för barn som främjar utveckling, anknytning, lärande och trygghet. Vision 2040, Agenda 2030 och folkhälsopolitiska mål lyfter vikten av jämlik hälsa, tillgänglig utbildning och social hållbarhet – där förskolan spelar en nyckelroll. I förskolans kontext innebär detta att varje barn ska ges en trygg, stimulerande och demokratisk miljö där barnet kan uttrycka sig, utveckla sin identitet och få inflytande över sin egen situation.

Vårdnadshavare lyfter fram att för barns utveckling är mindre barngrupper främjande, där de kan få mer personligt stöd, såsom ökad trygghet, individanpassning och lugnare lärandemiljö. I mindre grupper får pedagogerna mer tid att se varje barn, vilket särskilt gynnar barn med särskilda behov. Förskolepersonal och rektorer bekräftar dessa behov. De lyfter att mindre grupper kan stärka barns lärande och omsorg.

Då framtiden och demografiprognosen visar på ett minskat antal barn i förskoleåldrar, medför detta oundvikligen förändringar i organisationen. Ifall den nuvarande förskolestrukturen kvarstår kan barngrupperna i vissa förskolor bli små. Rektorer uttrycker oro för att vissa förskolor kan bli "spökhus" och vårdnadshavarna uttrycker oro för att barn kan ha tillgång till få barn i samma ålder, vilket negativt kan påverka barns utveckling. Förskolepersonal och rektorer varnar samtidigt för att det kan leda till splittrade arbetslag där det kan vara svårt att rekrytera både vikarier och ordinarie personal. Rektorer uttrycker oro för försämrad arbetsmiljö, minskad planeringstid och ökad personalomsättning. För att värna barns utveckling krävs stabil bemanning, långsiktig planering och bevarade arbetssätt.

Minskande barnantal kan skapa utrymme för pedagogisk förnyelse och lokalt anpassade lösningar, men ställer samtidigt krav på att kommuner säkerställer tillgång till förskola i alla geografiska områden, bibehåller pedagogisk mångfald och undviker organisatorisk stress. En barnrättsbaserad framsyn innebär att barns rätt till utveckling ska vara vägledande i planeringen av framtidens förskoleverksamhet – med fokus på stabilitet, kvalitet och tillgänglighet.

Om en omorganisation blir aktuell behöver den planeras strategiskt och med ett framsynsperspektiv, där barns rätt till trygghet och kontinuitet beaktas. Forskning visar att instabilitet, oro och bristande kontinuitet kan påverka barns psykiska hälsa negativt, särskilt för barn i behov av särskilt stöd. Vårdnadshavare framhåller barnets rätt till trygghet,

stabilitet och delaktighet som centrala principer, och efterfrågar varsamma övergångar, tydlig kommunikation och möjlighet att påverka beslut som rör barnens vardag.

Artikel 12 – Rätt att uttrycka sin mening

Barnkonventionens artikel 12 slår fast att barn har rätt att uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör dem, och att dessa åsikter ska beaktas i beslutsprocesser. I förskoleverksamheten innebär detta att barns perspektiv bör inkluderas även när barnen är för små för att delta direkt i beslut. I Luleå har barns röster inhämtats indirekt genom en enkät till vårdnadshavare, vilket är ett sätt att tillgodose barns rätt till inflytande. Skollagen betonar vikten av samverkan med vårdnadshavare och barns rätt till inflytande – vilket bör vara vägledande vid alla förändringar som påverkar barnens vardag och trygghet. Ifall förslaget med att lägga en förskola vilande blir aktuellt för en specifik förskola behöver direkta åldersanpassade dialoger ske även med barn.

Artikel 19 – Trygghet och säkerhet

Barnkonventionens artikel 19 slår fast att barn har rätt att skyddas mot alla former av fysiskt och psykiskt våld, inklusive mobbning och trakasserier i skolmiljön. Forskning visar att trygghet är en grundförutsättning för barns utveckling, och att störningar i anknytning, miljö eller relationer kan skapa stress, oro och påverka barns psykiska hälsa negativt. I förskolans kontext innebär detta ett ansvar att säkerställa en trygg, stabil och förutsägbar miljö – både fysiskt och emotionellt. Detta för att förskolan fungerar som en stabil plats för anknytning, rutiner och lärande, och är särskilt viktig för yngre barn och barn med särskilda behov. En stor del av vårdnadshavarna är nöjda med sin nuvarande förskola och sina pedagoger och upplever de skapar en trygg och säker miljö för deras barn.

Ifall en förskola läggs vilande betonar vårdnadshavare särskilt insatser för att säkerställa trygghet och säkerhet. Detta handlar både om psykologisk trygghet som fysisk säkerhet. Vårdnadshavare betonar såväl vikten av trygga vuxna som trafiksäkerhet. Ifall förskolor slås samman och fyller sin kapacitet finns en oro bland vårdnadshavare för barns säkerhet. Förskolornas gruppstorlekar kommer inte att förändras och förskolan kommer inte ta emot fler barn än den har kapacitet för. Men en enhet kan bli större i praktiken – exempelvis om barn från en halvfylld förskola flyttas till en mer fylld enhet i samband med en nedläggning. För att leva upp till artikel 19 krävs strategisk planering som fokuserar på barns trygghet och säkerhet och som undviker organisatorisk stress, underbemanning och försämrad kvalitet.

Artikel 23. Barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv samt hjälp att aktivt delta i samhället.

Barnkonventionens artikel 23 slår fast att barn med funktionsnedsättning har rätt till ett liv med värdighet, självständighet och aktivt deltagande. Förskolan har en central roll i att tillgodose dessa rättigheter genom att erbjuda en trygg, tillgänglig och pedagogiskt anpassad miljö. Educare-modellen betonar vikten av att omsorg och undervisning integreras, vilket kräver stabila relationer och tillräckliga resurser. För barn med funktionsvariationer kan större sammanhang, många intryck och nya människor innebära särskilda utmaningar.

Vårdnadshavare lyfter att dessa faktorer kan påverka barnens hälsa och utveckling negativt, särskilt om kontinuitet och trygghet brister.

Därför är det avgörande ifall en förskola planeras läggas vilande att särskild hänsyn tas till barns individuella behov, där stabila relationer, förutsägbara rutiner och tillräcklig personaltäthet prioriteras. En inkluderande förskola som utgår från barnets rätt till delaktighet och utveckling är inte bara en rättighetsfråga – det är en kvalitetsfråga. Vårdnadshavare till barn med funktionsvariationer uttrycker oro för att större grupper, personalrotation och miljöbyten kan skapa stress och försämra barnets välmående. För att artikel 23 ska tillgodoses ifall en förskola läggs vilande krävs långsiktig planering där barnets rättigheter står i centrum. Det innebär att övergångar måste ske med omsorg, att stödinsatser säkras och att barnets relationer och lärmiljöer bevaras.

Artikel 24 – Rätt till bästa möjliga hälsa

Barnkonventionens artikel 24 betonar barns rätt till bästa möjliga hälsa, vilket innefattar tillgång till trygga, hälsofrämjande miljöer. Forskning visar att mindre barngrupper främjar trygghet, stabila relationer och pedagogisk kvalitet, medan större grupper kan öka stressnivåer hos barn. Vårdnadshavare och pedagoger ser mindre grupper som gynnsamma för individanpassning och trygghet – särskilt för yngre barn.

Framsynsperspektivet betonar att kommuner bör väga samordningsvinster mot risker för barns och personals välbefinnande. Vårdnadshavare betonar vikten av kontinuitet i både personal och miljö, då trygghet och stabilitet är avgörande för barnets välmående och utveckling. En vilande förklaring av förskolan väcker farhågor hos vårdnadshavare kring förlorade relationer, både i förskolan och närområdet, och ökad geografisk distans till verksamheten vilket påverkar möjligheten till aktiva skoltransporter. Detta är i linje med I folkhälsopolitikens målområde ”Boende och närmiljö” lyfter vikten av tillgängliga och trygga miljöer för barns välbefinnande. Rektorer varnar för att när barnantalet minskar kan färre pedagoger leda till ökad stress, ensamarbete och svårigheter att ta raster- vilket negativt kan påverka barns rätt till hälsa och trygghet utveckling.

Artikel 28 och 29 – Rätt till utbildning och dess syfte

Barnkonventionens artikel 28 och 29 slår fast att alla barn har rätt till utbildning av god kvalitet, och utbildningen ska främja barnets utveckling, självförtroende och sociala förmåga. En trygg skolmiljö är en förutsättning för att dessa mål ska kunna uppnå, och att denna ska främja barnets utveckling i en trygg och inkluderande lärmiljö. Kvalitet i förskolan påverkar barns hälsa, språkutveckling och framtida skolresultat. För att uppnå detta krävs välutbildad personal, god personaltäthet, personal med rätt utbildning och strukturer som stödjer både omsorg och undervisning – i linje med Educare-modellen.

Ur ett framsynsperspektiv lyfter rektorer oro för kompetenstapp om den demografiska utvecklingen inte beaktas i planeringen av förskolans framtida struktur. Osäkerhet kring organisationen riskerar att få unga pedagoger att lämna yrket, vilket påverkar kontinuitet och kvalitet negativt. Rektorer framhåller även att kollegialt lärande, planeringstid och

pedagogisk utveckling hotas när enheter blir för små och personalstyrkan minskar. Halvfyllda grupper och återkommande förändringar skapar dessutom oro och bristande kontinuitet i verksamheten, vilket kan påverka barns socioemotionella utveckling. Denna utveckling sker i nära samspel med vuxna och genom lek – och kräver stabila relationer, förutsägbara rutiner och en trygg miljö. För att möta framtidens behov och samtidigt värna barns rätt till utveckling, krävs strategisk planering där både personalens arbetsvillkor och barnets bästa står i centrum. Rektorer uttrycker också frustration över att planeringsförutsättningar förändras utan tydliga politiska beslut om inriktning för att hantera det minskade barnunderlaget. Kommunen måste säkerställa att barnets rätt till utbildning inte urholkas genom ineffektiv resursfördelning. Detta är i linje med Agenda 2030 (mål 4.2 och 4.A) som lyfter rätten till förskola av god kvalitet för alla barn, samt vikten av inkluderande och ändamålsenliga lärmiljöer.

Skollagen betonar barns rätt till stöd för att nå sin fulla potential, vilket förutsätter att förskolans struktur främjar långvariga relationer, pedagogisk utveckling och tillräcklig planeringstid. En vilandeförklaring av förskolor kan i vissa fall möjliggöra koncentration av resurser till färre, starkare enheter. Samtidigt måste organisatoriska förändringar utformas med stor varsamhet för att undvika att bryta barns anknytning och trygghet – i linje med barnkonventionens artikel 28, som slår fast barnets rätt till en kvalitativ utbildning.

Strukturförändringar inom förskolan väcker oro hos vårdnadshavare, särskilt kring risken för försämrad pedagogisk kvalitet. Många betonar vikten av att bevara pedagogiska profiler, kontinuitet i personalgruppen och etablerade relationer mellan barn och pedagoger. För att värna barnets rättigheter krävs att förändringar planeras strategiskt, med barnets bästa som vägledande princip.

Sammanfattad bedömning av de olika utvecklingsalternativen

I denna BKA har fokus varit på att bedöma barns rättigheter i ljuset av två alternativ. De två alternativen är nollalternativet, att inte göra någon förändring, och UA1: att lägga en förskola vilande.

Nollalternativet

Nollalternativet innebär att inte genomföra några förändringar trots minskat barnantal. Detta bevarar en viss kontinuitet i nuläget och kan kortsiktigt ses vara minst ingripande. Forskning visar att Förskolan utgör en stabil miljö för anknytning, rutiner och lärande – särskilt viktig för yngre barn och barn med särskilda behov (artikel 23). Förändringar i förskolor kan påverka barns utveckling negativt genom oro, stress och förlust av kontinuitet (artikel 6). När barnantalet minskar blir också grupperna mindre. Mindre barngrupper med låg barn-vuxen-ratio främjar trygghet, stabila relationer och pedagogisk kvalitet (artikel 28 och 29 – rätt till utbildning). Studier från Danmark och Norge visar att små barn är särskilt känsliga för stora grupper och många nya intryck. Enkät svar från vårdnadshavare lyfter fram positiva effekter av mindre barngrupper när barnantalet minskar, såsom ökad trygghet, individanpassning och bättre lärandemiljö. Pedagoger får mer tid att se varje barn, vilket särskilt gynnar barn med särskilda behov (artikel 2, 23 och 24).

Men att behålla samtliga förskolor trots minskande barnantal kan innebära vissa risker ur både ett organisatoriskt och barnrättsligt perspektiv. Förskolepersonal och rektorer lyfter oro för att färre barn per enhet kan leda till större barngrupper på färre avdelningar, splittrade arbetslag och minskad kontinuitet i personal. Detta kan påverka barns trygghet, utveckling och utbildning (artikel 6, 28 och 29). Minskad personalstyrka och ekonomiska utmaningar kan försvåra vikarieanskaffning, minska planeringstid och leda till ökad arbetsbelastning, vilket i sin tur påverkar kvaliteten i undervisningen och omsorgen (artikel 6, 28 och 29). Det finns även risk att förskolor med mycket låg beläggning blir underutnyttjade, vilket kan skapa otrygga miljöer och som påverkar både barn och personal negativt. Rektorer varnar för att sådana verksamheter riskerar att bli "spökhuss", med låg aktivitet och sårbar organisation. Dessutom kan ojämn åldersfördelning i små grupper begränsa barns sociala utveckling (artikel 6). Att behålla alla förskolor öppna trots minskande barnantal kan leda till ineffektiva lärmiljöer där barns rättigheter inte tillgodoses. Särskilt barn med socioekonomiska utmaningar riskerar att drabbas om beslut grundas på organisatorisk passivitet snarare än barns behov – vilket strider mot artikel 2 och 23 (icke-diskriminering) och artikel 3 (barnets bästa).

UA1: Lägga förskola vilande

Att lägga underutnyttjade förskolor vilande kan vara ett strategiskt och barnrättsligt hållbart alternativ när barnantalet sjunker om det sker långsiktigt och strategiskt. Till skillnad från nollalternativet, som långsiktigt riskerar att leda till ojämlika och pedagogiskt sårbara miljöer, möjliggör en vilandeförklaring koncentration av resurser till färre, starkare enheter. Detta skapar bättre förutsättningar för kvalitet, likvärdighet och individanpassat stöd – i linje med artikel 28 och 29 (rätt till utbildning) och artikel 6 (utveckling). En vilandeförklaring skapar flexibilitet för framtida behov, vilket är viktigt i ett långsiktigt perspektiv där kommunen växer. Men förskolor som står vilande under längre tid riskerar också att bli eftersatta i underhåll, vilket kan påverka barns trygghet och säkerhet (artikel 19). Men en vilande förskola kan fungera som reserv vid oförutsedda händelser, vilket stärker barns rätt till utveckling och utbildning (artikel 6, 28 och 29) och ger förutsättningar för att underhållet fortsätter.

Även om en vilandeförklaring av underutnyttjade förskolor kan ha barnrättslig potential, finns det risker att beakta ur ett barnperspektiv. För de barn som redan är inskrivna på förskolan kan en vilandeförklaring innebära en förändring i barns vardagsmiljö som kan skapa oro, stress och förlust av kontinuitet, särskilt för yngre barn och barn med särskilda behov. För barn med särskilda behov är stabilitet och förutsägbarhet särskilt avgörande (artiklarna 2, 6, 19 och 23). Oro finns att vilandeförklaringen leder till större barngrupper, splittrade arbetslag eller minskad personaltäthet, som kan påverka kvaliteten i omsorg och undervisning negativt, särskilt för yngre barn och barn med särskilda behov. (artikel 2, 6, 23, 19, 28 och 29). Eftersom platskapaciteten bedöms vara mer än tillräcklig även om en förskola läggs vilande, och frytan för lek samt närhet till skola kvarstår, anses att barns rätt till utveckling och hälsa fortsatt tillgodoses (artikel 6 och 24). Vilandeförklaring kan även öka avstånd till förskolan som begränsar möjligheten att gå eller cykla till förskolan, samt att

barnens relationer i närmiljön splittras, vilket kan negativt påverka deras hälsa och utveckling (artikel 6 och 24). Detta behöver tas i beaktande om alternativet blir aktuellt.

Diskussion om barns bästa

Vid beslut om att behålla alla förskolor som finns i nuläget eller lägga någon förskola vilande är det avgörande att väga båda alternativen mot barnkonventionens principer, särskilt artikel 3, som slår fast att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet. Både nollalternativet och alternativet att lägga förskolor vilande (UA1) har potentiella fördelar och risker ur ett barnrättsperspektiv. Kompensatoriska åtgärder behöver planeras in för båda alternativen.

Nollalternativet, att behålla nuvarande struktur, kan kortsiktigt främja barns trygghet, kontinuitet, anknytning, pedagogisk kvalitet och individanpassning. Samtidigt innebär detta alternativ risker på längre sikt. Att behålla alla förskolor trots lågt barnantal kan leda till pedagogiskt sårbara miljöer, särskilt för barn med särskilda behov, vilket i förlängningen kan påverka barns rättigheter negativt. För att nollalternativet ska vara hållbart krävs att det kombineras med resursförstärkning annars riskerar barns rättigheter att åsidosättas.

Lågt barnantal i nollalternativet kräver omfattande resursförstärkning för att vara långsiktigt hållbart, och bör endast övervägas om kvalitet och likvärdighet kan garanteras – vilket i praktiken är svårt utan strategisk omstrukturering. Detta riskerar att i framtiden skapa ojämlika och pedagogiskt sårbara miljöer. Särskilt allvarligt är att barn med särskilda behov eller socioekonomiska utmaningar kan drabbas hårdast när beslut grundas på organisatorisk passivitet snarare än barns behov. Om UA 1 genomförs långsiktigt och strategiskt kan detta alternativ ha en högre barnrättslig potential. Att istället för kortsiktiga lösningar och organisatorisk passivitet, som kan leda till stress, otrygghet eller ojämlikhet, bygga robusta system som främjar barns utveckling även i föränderliga tider.

Risk- och konsekvensbedömning

Ärende: Medborgardialoger samt förslag på struktur för förskolor, Barn- och utbildningsnämnden, ärendenr 2025/197

Datum: Oktober 2025	Förvaltning/bolag/avd/skola: AUF	Ansvarig chef: Annica Backman	Medverkande vid riskbedömningen: Ann-Charlotte Lind (Kommunal), Kristin Strömbäck (Sveriges Lärare), Anneli Fagerstedt (Sveriges Skolledare), Viktoria Johansson
Beskrivning av förändringen Födelsetalen sjunker i Sverige. Det betyder minskat antal barn i förskoleåldrar, 1-5 år. Luleå kommuns egen prognos för barn i förskoleåldrar 1-5 år är något mer positiv än SCB:s då Luleås befolkning förväntas öka genom inflyttning till följd av de Gröna industrisatsningarna. Men de lokala prognoserna pekar på fortsatt minskat antal barn i förskoleåldrar under åren fram till minst 2027. En nivå motsvarande nuvarande antal barn i åldrarna 1-5 år, cirka 3700 barn nås tidigast år 2034. Minskat antal barn i förskoleåldrar gäller för alla skolområden i Luleå men när denna utveckling sammanfaller med att det finns flertalet tomma eller ej fyllda avdelningar vid områdets förskolor (låg belägningsgrad) uppstår behov att se över förskolestrukturen och lämna förslag om att lägga förskolor vilande i väntan på att utvecklingen av barn i förskoleåldrar stabiliseras och vänder uppåt. I de fyra skolområden som berörs av strukturöversynen finns idag totalt 19 kommunala förskolor. De 19 förskolorna har en sammantagen total maxkapacitet om XX avdelningar. Belägningsgraden i förhållande till den totala kapaciteten varierar mellan 61-76%. Sunderbyn (61%). Bergnäset (75%), Centrum (76%), Örnäset exkl Kronan (76%). Barn- och utbildningsnämnden har mot denna bakgrund beslutat att genomföra medborgardialoger och föreslå struktur för förskolor för skolområdena Sunderbyn, Bergnäset, Centrum och Örnäset (exklusive Kronan). Besluten kan komma att innebära att någon förskola i respektive område läggs vilande. Att lägga en förskola vilande innebär att lokalen inte nyttjas under den tid som barnantalet i området är lågt, men kan nyttjas igen om situationen förändras och barn i förskoleåldrar ökar. Ett eventuellt beslut om att lägga en förskola vilande innebär inte vare sig större barngrupper eller minskad personaltäthet. Barn- och utbildningsnämndens resursfördelningsmodell om 17 heltidsplacerade barn och 3 heltidstjänster för grundbemanning (leg förskollärare och yrkesutbildade barnskötare) gäller även om någon förskola beslutas läggas vilande. All tillsvidare anställd personal blir kvar i anställning trots minskat antal barn i förskolan - för en ökad kvalitet i barnens utbildning (BUN, okt 2024). Att lägga en förskola vilande innebär inte att barngrupperna blir större eller personaltätheten lägre utan en anpassning till den aktuella demografin. I stället samlas personal i högre grad och kan bidra till en god kvalitet och utbildning. Not: I två av områdena finns också fristående förskolor (Bergnäset och Örnäset). I ett av områdena finns Luleå kommuns Nationella minoritetsförskola Charlottendal (Centrum). Denna verksamhet omfattas inte av strukturöversynen då Luleå kommun är förvaltningskommun för finska, meänkieli och samiska.			

Dokumenttyp Rutin	Fastställd 18-05-23	Giltighetstid Tills vidare	Dokumentansvarig HR-strateg, arbetsmiljö
Dokument gäller för Alla förvaltningar	Beslutsinstans Personalchefen	Senast reviderad	Dokumentnamn RoK alt 2

Berörd verksamhet/personal/lokal: Förskoleområdena Sunderbyn, Bergnäset, Centrum och Örnäset	Datum när förändringen ska genomföras: Från hösten 2026 (om Barn- och utbildningsnämnden fattar beslut om att lägga någon förskola vilande)
--	---

RISK- OCH KONSEKVENSBEDÖMNING						HANDLINGSPLAN				
Nr	Beskriv konsekvenserna kopplat till förändringen	+	0	Lite n risk	Måttlig risk	Stor risk	Åtgärder (vid måttlig och stor risk)	Ansvarig för åtgärd	Klart när	Kontroll/ Uppföljning
1. ORGANISATORISKA OCH SOCIALA FAKTORER										
1.1	Bemanningsplanering <i>-Otydlighet kring hur framtida placeringar går till om förskolor läggs vilande?</i> <i>-Risk för att vårdnadshavare ej är nöjda, påverkar medarbetare negativt.</i>				x		Handlingsplan: Steg 1: I den mån det är möjligt är det eftersträvansvärt att hålla ihop barn och personalgrupper. (särskilt att beakta de äldsta barnen och syskon) Steg 2: Befintliga rutiner för bemanningsplanering gäller fortsatt.			
Dokumenttyp Rutin		Fastställd 18-05-23			Giltighetstid Tills vidare			Dokumentansvarig HR-strateg, arbetsmiljö		
Dokument gäller för Alla förvaltningar		Beslutsinstans Personalchefen			Senast reviderad			Dokumentnamn RoK alt 2		

RISK- OCH KONSEKVENSBEDÖMNING							HANDLINGSPLAN			
Nr	Beskriv konsekvenserna kopplat till förändringen	+	0	Lite n risk	Måttlig risk	Stor risk	Åtgärder (vid måttlig och stor risk)	Ansvarig för åtgärd	Klart när	Kontroll/ Uppföljning
1.4	Transporter, längre väg till arbetsplatsen. -Oro hos medarbetaren				x		Handlingsplan: Medarbetare är anställda i hela Luleå Kommun			
1.5	Större barngrupper och mindre och färre lokaler - Risk för sämre arbetsmiljö om det blir fler barngrupper i huset				x		Handlingsplan: - Barngruppernas storlek kommer inte att öka - Förskolorna är anpassade för att omhänderta sin maxkapacitet. - Rektor ansvarar för sin inre organisation enligt skollagen, det ingår i rektors uppdrag säkerställa en bra organisation och anpassar verksamheten.			

Dokumenttyp Rutin	Fastställd 18-05-23	Giltighetstid Tills vidare	Dokumentansvarig HR-strateg, arbetsmiljö
Dokument gäller för Alla förvaltningar	Beslutsinstans Personalchefen	Senast reviderad	Dokumentnamn RoK alt 2

RISK- OCH KONSEKVENSBEDÖMNING							HANDLINGSPLAN			
Nr	Beskriv konsekvenserna kopplat till förändringen	+	0	Lite n risk	Måttlig risk	Stor risk	Åtgärder (vid måttlig och stor risk)	Ansvarig för åtgärd	Klart när	Kontroll/ Uppföljning
1.6	Otydlighet varför barngrupper ej kan minskas istället för att lägga förskolor vilande? (utifrån samhällsdebatten)				x		Handlingsplan: Luleås Förskolors ekonomi bygger på demografimodell och en barnpeng som är knuten till varje barn som går på förskolan. Ett minskat antal barn ger mindre intäkter och skapar därmed inte möjligheten till mindre barngrupper.			
1.7	Vilande förskola <i>-Osäkerhet kring vad vilande förskola innebär risk att kommunen gör sig av med lokal som man behöver i framtiden.</i>				x		Handlingsplan: Att förskolan är vilande innebär att lokalen inte nyttjas under den tid som barnantalet i området är lågt. Förskolelokalen kan nyttjas igen om situationen förändras och barn i förskoleåldrar ökar. AUF står kvar med kontraktet till en reducerad hyra.			

Dokumenttyp Rutin	Fastställd 18-05-23	Giltighetstid Tills vidare	Dokumentansvarig HR-strateg, arbetsmiljö
Dokument gäller för Alla förvaltningar	Beslutsinstans Personalchefen	Senast reviderad	Dokumentnamn RoK alt 2

RISK- OCH KONSEKVENSBEDÖMNING							HANDLINGSPLAN			
Nr	Beskriv konsekvenserna kopplat till förändringen	+	0	Lite n risk	Måttlig risk	Stor risk	Åtgärder (vid måttlig och stor risk)	Ansvarig för åtgärd	Klart när	Kontroll/ Uppföljning
1.8	Risk för att medarbetare ej är involverade i processen - Fler arbetslag på arbetsplatsen, invanda rutiner, blir det förändring kan skapa stress, oro och känslor av otrygghet vid förändring.				x		Handlingsplan: Steg 1: Rektorerna genomför APT på berörda förskolor skolområden, medarbetare ges möjlighet att lämna synpunkter genom dialogfrågor, dessa sammanställs och blir underlag för Barn-och utbildningsnämndens beslut. Steg 2: Pedagogisk bedömning görs tillsammans med rektorer för att fånga upp påverkansfaktorer när förskoleavdelningar/förskolor ej fylls med barn.			

Dokumenttyp Rutin	Fastställd 18-05-23	Giltighetstid Tills vidare	Dokumentansvarig HR-strateg, arbetsmiljö
Dokument gäller för Alla förvaltningar	Beslutsinstans Personalchefen	Senast reviderad	Dokumentnamn RoK alt 2

RISK- OCH KONSEKVENSBEDÖMNING							HANDLINGSPLAN			
Nr	Beskriv konsekvenserna kopplat till förändringen	+	0	Lite n risk	Måttlig risk	Stor risk	Åtgärder (vid måttlig och stor risk)	Ansvarig för åtgärd	Klart när	Kontroll/ Uppföljning
							Steg 3: ROK genomförs innan beslutsunderlag om vilande förskolor tas fram. Steg 4: Politiskt beslut den 12 november 2025 fattas beslut av Barn- och utbildningsnämnden. Ingen förskola läggs vilande förrän från hösten 2026. Steg 5: Vid beslut om att förskola läggs vilande kommer fördjupad ROK att göras på berörda arbetsplatser både framtida vilande och mottagande. Samt planering starta, medarbetare involveras i processen. <i>(BKA- genomförs också under arbetets gång).</i>			
Dokumenttyp Rutin		Fastställd 18-05-23			Giltighetstid Tills vidare			Dokumentansvarig HR-strateg, arbetsmiljö		
Dokument gäller för Alla förvaltningar		Beslutsinstans Personalchefen			Senast reviderad			Dokumentnamn RoK alt 2		

RISK- OCH KONSEKVENSBEDÖMNING							HANDLINGSPLAN			
Nr	Beskriv konsekvenserna kopplat till förändringen	+	0	Lite n risk	Måttlig risk	Stor risk	Åtgärder (vid måttlig och stor risk)	Ansvarig för åtgärd	Klart när	Kontroll/ Uppföljning
							- Viktigt att med en övertydlighet och transparens kring vad som händer framåt i processen. - Viktigt att ta emot frågor, kolla upp och återkomma med svar till medarbetare.			
1.9	Kommunikation en brist då processtiden är kort. -Oroliga medarbetare				x		Handlingsplan: - Om det skulle bli aktuellt med att vila en förskola så kommer berörda vårdnadshavare och medarbetare att få god information inför förändringen. (avlämnande och mottagande förskola). - Säkerställa att medarbetare genom rektor kan få en konkret information i god tid för att kunna planera och känna trygghet.			

Dokumenttyp Rutin	Fastställd 18-05-23	Giltighetstid Tills vidare	Dokumentansvarig HR-strateg, arbetsmiljö
Dokument gäller för Alla förvaltningar	Beslutsinstans Personalchefen	Senast reviderad	Dokumentnamn RoK alt 2

RISK- OCH KONSEKVENSBEDÖMNING							HANDLINGSPLAN			
Nr	Beskriv konsekvenserna kopplat till förändringen	+	0	Lite n risk	Måttlig risk	Stor risk	Åtgärder (vid måttlig och stor risk)	Ansvarig för åtgärd	Klart när	Kontroll/ Uppföljning
1.10	Förskolan som blir vilande - Bristande förberedelse inför flytt av barn- och personalgrupp. -Svårigheter att upprätthålla kvalitet.				x		Handlingsplan: - Vid beslut om vilande förskola genomförs ROK på berörda enheter. - Med ROK som underlag sker planering av ny organisation. - Arbetsmiljöfaktorer beaktas utifrån tex <i>samverkan, logistik, planering, besök, information etc.</i> - Bra om det finns en centralt logistikansvarig kring tex flyttfirma etc. <i>(BKA genomförs också på berörda enheter)</i>			
1.11	Mottagande förskola - Bristande förberedelse inför mottagande av barn-och personalgrupp.				x		Handlingsplan: - Rok för Kartläggning vad som behöver göras inför ett mottagande. - Planera in tid för arbetslag/förskolor att "jobba ihop sig" behövs för att			
Dokumenttyp Rutin		Fastställd 18-05-23			Giltighetstid Tills vidare			Dokumentansvarig HR-strateg, arbetsmiljö		
Dokument gäller för Alla förvaltningar		Beslutsinstans Personalchefen			Senast reviderad			Dokumentnamn RoK alt 2		

RISK- OCH KONSEKVENSBEDÖMNING							HANDLINGSPLAN			
Nr	Beskriv konsekvenserna kopplat till förändringen	+	0	Lite n risk	Måttlig risk	Stor risk	Åtgärder (vid måttlig och stor risk)	Ansvarig för åtgärd	Klart när	Kontroll/ Uppföljning
							skapa fungerande samarbeten och trygghet. Kan man ha gemensamma K-dagar? Eller någon extra dag? Teambuildning.			
1.12	Olika arbetskulturer och pedagogiska arbetssätt möts – Risk att det påverkar trygghet och arbetsglädje. – Risk att förändringen påverkar den pedagogiska verksamheten. – Risk att det tar tid att skapa en VI-känsla				x		Handlingsplan: - Rektor ansvarar för sin inre organisation enligt skollagen, det ingår i rektorers uppdrag säkerställa undervisningens kvalitet en viktig faktor för att det ska fungera är medarbetares delaktighet i processen, tex genom planering, gemensamma möten etc. - Samverkan mellan berörda rektorer är viktigt.			

Dokumenttyp Rutin	Fastställd 18-05-23	Giltighetstid Tills vidare	Dokumentansvarig HR-strateg, arbetsmiljö
Dokument gäller för Alla förvaltningar	Beslutsinstans Personalchefen	Senast reviderad	Dokumentnamn RoK alt 2

RISK- OCH KONSEKVENSBEDÖMNING							HANDLINGSPLAN			
Nr	Beskriv konsekvenserna kopplat till förändringen	+	0	Lite n risk	Måttlig risk	Stor risk	Åtgärder (vid måttlig och stor risk)	Ansvarig för åtgärd	Klart när	Kontroll/ Uppföljning
1.13	Logistiska utmaningar <i>- Risk för ökad arbetsbelastning om förskolor ska läggas vilande, lokaler ska tömmas, vem ska flytta, vara med barnen etc.</i>				x		Handlingsplan: • Vi undersöker om de förskolor som eventuellt läggs vilande kan lämnas möblerade. • För varje rektor som kan komma att beröras kommer stöd att finnas. • En planering för flytten behöver genomföras både för förskolan som ska bli vilande men också för den mottagande förskolan, samverkan prioriteras. • Bra om det finns en centralt logistikansvarig kring tex flyttfirma etc.			
1.14	Rädsla att arbeta på en förskola som är större än den man arbetar på idag. <i>-Tex ljud och visuella intryck som ökar.</i>				x		Handlingsplan: • Dialog sker med rektor inför förändringar för en god planering.			

Dokumenttyp Rutin	Fastställd 18-05-23	Giltighetstid Tills vidare	Dokumentansvarig HR-strateg, arbetsmiljö
Dokument gäller för Alla förvaltningar	Beslutsinstans Personalchefen	Senast reviderad	Dokumentnamn RoK alt 2

RISK- OCH KONSEKVENSBEDÖMNING							HANDLINGSPLAN			
Nr	Beskriv konsekvenserna kopplat till förändringen	+	0	Lite n risk	Måttlig risk	Stor risk	Åtgärder (vid måttlig och stor risk)	Ansvarig för åtgärd	Klart när	Kontroll/ Uppföljning
1.15	Organisatoriska utmaningar <i>-Schemaläggning, rutiner och regler</i>				x		Handlingsplan - Rektor ansvarar för sin inre organisation enligt skollagen, det ingår i rektorers uppdrag säkerställa schema och rutiner som fungerar för verksamheten. - Samverkan i Larsgrupp - Önskemål att möjliggöra att Larsgrupperna från båda förskolorna deltar i processen i början.			
1.16	Otydliga placeringsregler för barn som går på förskola som läggs vilande. <i>-Risk att medarbetare ej vet vad som gäller för barnen, kommunikationsglapp.</i>				x		Handlingsplan: Följa Luleå Kommuns regelverk som säger att "Om en förskola läggs vilande har barn med placering vid den aktuella förskolan förtur till ny förskola".			

Dokumenttyp Rutin	Fastställd 18-05-23	Giltighetstid Tills vidare	Dokumentansvarig HR-strateg, arbetsmiljö
Dokument gäller för Alla förvaltningar	Beslutsinstans Personalchefen	Senast reviderad	Dokumentnamn RoK alt 2

RISK- OCH KONSEKVENSBEDÖMNING							HANDLINGSPLAN			
Nr	Beskriv konsekvenserna kopplat till förändringen	+	0	Lite n risk	Måttlig risk	Stor risk	Åtgärder (vid måttlig och stor risk)	Ansvarig för åtgärd	Klart när	Kontroll/ Uppföljning
1.17	Risk för obalans mellan rektorernas ansvar. En del får färre enheter (en enhet). Andra får fler.				x		Handlingsplan: Skolchef förskola ansvarar för översyn av strukturen om behov finns.			
1.18	Risk att rektorsorganisationen minskar när barn- och personalantalet minskar.				x		Handlingsplan: Det finns nu möjlighet att se över och förhålla sig till kommunens riktning om max 30 medarbetare per chef också för förskolans rektorer.			
1.19	Risk att tidigare strävan att rektorer helst ska ha sina förskolor i samma skolområde inte kan uppfyllas när det blir färre enheter.				x		Handlingsplan: Ja en risk, demografin är svår att styra över och hur många enheter som hålls öppna beror på vilka beslut som tas. Kontinuerligt översyner behöver göras.			

Dokumenttyp Rutin	Fastställd 18-05-23	Giltighetstid Tills vidare	Dokumentansvarig HR-strateg, arbetsmiljö
Dokument gäller för Alla förvaltningar	Beslutsinstans Personalchefen	Senast reviderad	Dokumentnamn RoK alt 2

RISK- OCH KONSEKVENSBEDÖMNING							HANDLINGSPLAN			
Nr	Beskriv konsekvenserna kopplat till förändringen	+	0	Lite n risk	Måttlig risk	Stor risk	Åtgärder (vid måttlig och stor risk)	Ansvarig för åtgärd	Klart när	Kontroll/ Uppföljning
							Kan områdena behöva ses över?			
1.20	Risk för frågor från vårdnadshavare om skolstrukturen, ny placering etc där det är svårt att svara.				x		Handlingsplan: Kopplad till områdesutredningarna och medborgardialogerna så finns en sida med frågor och svar till vårdnadshavarna. Där även rektorer och medarbetare kan hitta stöd i frågor från vårdnadshavare. https://www.lulea.se/utbildning--forskola/forskola/forskolestruktur-och-demografi.html			

Dokumenttyp Rutin	Fastställd 18-05-23	Giltighetstid Tills vidare	Dokumentansvarig HR-strateg, arbetsmiljö
Dokument gäller för Alla förvaltningar	Beslutsinstans Personalchefen	Senast reviderad	Dokumentnamn RoK alt 2

RISK- OCH KONSEKVENSBEDÖMNING							HANDLINGSPLAN			
Nr	Beskriv konsekvenserna kopplat till förändringen	+	0	Lite n risk	Måttlig risk	Stor risk	Åtgärder (vid måttlig och stor risk)	Ansvarig för åtgärd	Klart när	Kontroll/ Uppföljning
1.21.	Organisation <i>-Risk att kunna planera verksamheten på ett långsiktigt och hållbart sätt eftersom barnantalet minskar.</i> <i>-Svårigheter att hålla budget med bibehållen kvalitet om det finns för få barn.</i>				x		Handlingsplan: Ja det är en risk att det är utmanande för rektor om budgetförutsättningar inte finns, därför behöver frågan fortsätta att synliggöras utifrån läget förskolan befinner sig i årsvis.			
1.22	Ökad hantering av arbetsmiljöfrågor för rektor - Medarbetare oroliga för förändring. - Missnöje från vårdnadshavare				x		Handlingsplan: Kommunikation med rektor under arbetets gång så rektor för bättre förutsättningar att svara på frågor från medarbetare och vårdnadshavare.			

Dokumenttyp Rutin	Fastställd 18-05-23	Giltighetstid Tills vidare	Dokumentansvarig HR-strateg, arbetsmiljö
Dokument gäller för Alla förvaltningar	Beslutsinstans Personalchefen	Senast reviderad	Dokumentnamn RoK alt 2

RISK- OCH KONSEKVENSBEDÖMNING							HANDLINGSPLAN			
Nr	Beskriv konsekvenserna kopplat till förändringen	+	0	Lite n risk	Måttlig risk	Stor risk	Åtgärder (vid måttlig och stor risk)	Ansvarig för åtgärd	Klart när	Kontroll/ Uppföljning
1.23	Om vi inte vilar förskolor och har halvfulla eller små förskole enheter -Sårbarhet vid frånvaro -Svårighet att upprätthålla lagstadgad paus -Svårighet att få ut planeringstid -Svårighet att få schemat att räcka till. -Ökad arbetsbelastning för rektor och medarbetare. -Ökad risk för ohälsa.				x		Handlingsplan: - Rektoreernas förutsättningar för att kunna bemanna optimalt och ge medarbetarna den tid de behöver för uppdraget blir utmanande. - Frågan behöver därför fortsätta lyftas, det blir mycket utmanande för rektor med bibehållen budgetfördelningsmodell.			
2. FYSISKA FAKTORER										
ANDRA FYSISKA FAKTORER										
2.1										
3 OMRÅDETS EGNA KONSEKVENSER										
Dokumenttyp Rutin		Fastställd 18-05-23		Giltighetstid Tills vidare			Dokumentansvarig HR-strateg, arbetsmiljö			
Dokument gäller för Alla förvaltningar		Beslutsinstans Personalchefen		Senast reviderad			Dokumentnamn RoK alt 2			

RISK- OCH KONSEKVENSBEDÖMNING							HANDLINGSPLAN			
Nr	Beskriv konsekvenserna kopplat till förändringen	+	0	Lite n risk	Måttlig risk	Stor risk	Åtgärder (vid måttlig och stor risk)	Ansvarig för åtgärd	Klart när	Kontroll/ Uppföljning
3.1										

Dokumenttyp Rutin	Fastställd 18-05-23	Giltighetstid Tills vidare	Dokumentansvarig HR-strateg, arbetsmiljö
Dokument gäller för Alla förvaltningar	Beslutsinstans Personalchefen	Senast reviderad	Dokumentnamn RoK alt 2

Medborgardialoger samt förslag på struktur för förskolor

Ärendenr 2025/197-3.8.2.1

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningens förslag till beslut

1. Barn- och utbildningsnämnden beslutar att påbörja genomförande av medborgardialoger kopplade till förskolestruktur i områdena Bergnäset exkl Sörbyarna, Centrum, Sunderbyn samt Örnäset exkl. Kronan.
2. Barn- och utbildningsnämnden beslutar att uppdra till arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen att efter genomförda medborgardialoger, återkomma med beslutsförslag om förändrad förskolestruktur som ska gälla från och med läsårsstart 2026/2027. Beslutsförslaget ska innehålla en barnkonsekvensanalys.

Sammanfattning av ärendet

Demografin förändras i Luleå. De äldre över 80 år ökar medan barn och unga mellan 0-19 år minskar. Det innebär minskade intäkter för förskolan.

Det utmanande läget med minskat antal barn i förskoleåldrar har beskrivits i ärende *Demografins påverkanseffekt på förskoleenheter, BUN, 2024/445*. Förskolan är den skolform som påverkas först av minskade födelsetal. Samtidigt som födelsetalen minskar behöver barn- och utbildningsnämnden ha i åtanke en situation där Luleå planeras växa genom den inflyttning som de gröna industrisatsningarna bedöms föra med sig. Det är osäkert när en planerad ökning av barn i förskoleåldrar med anledning av inflyttning kommer att ske. Enligt Luleå kommuns senaste befolkningsprognos (maj 2025) förväntas antalet barn i åldern 1–5 år minska under de kommande åren. Först omkring år 2032 beräknas antalet återigen nå upp till dagens nivå.

Förskolestrukturen består idag av 51 förskolor om totalt 211 avdelningar och 3564 platser. Barnunderlaget sviktar nu rejält i flertalet skolområden. I kombination med att det i flertalet områden redan idag finns ett större antal tomma platser minskar belägningsgraden.

Trots scenariot om att Luleå på sikt ska växa genom inflyttning behöver barn- och utbildningsnämnden genomföra åtgärder för att möta de konsekvenser som det aviserade demografiavdraget medför. Med tanke på demografiavdragets föreslagna storlek behöver åtgärder liknande de som genomförs i flertalet av landets kommuner göras, dvs anpassa antalet förskolor som hålls öppna efter de nya demografiska förutsättningarna.

Den primära effekten av en sådan åtgärd är att rektors förutsättningar att klara budget i balans ökar.

Med anledning av ovanstående föreslås barn- och utbildningsnämnden besluta att genomföra medborgardialoger med fokus på att se över strukturen för förskolan. Dialogerna ska inkludera vårdnadshavare och andra relevanta intressenter. Dialogerna ska genomföras i områdena Bergnäset, Centrum, Sunderbyn, Örnäset exkl. Kronan, vilka utgör områden där barnantalet sviktar och där platskapaciteten redan idag är större än behovet.

Barn- och utbildningsnämnden föreslås också besluta att uppdra till arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen att efter genomförda medborgardialoger, återkomma med beslutsförslag om förändrad förskolestruktur som ska gälla från och med läsårsstart 2026/2027. Beslutsförslaget ska innehålla en barnkonsekvensanalys.

Beslutsunderlag

- Presentation - Förskolestrukturens effekter på kostnader när barnunderlaget minskar kraftigt, BUF Hid: 2025.754

Frida Eriksson Mörtlund
Avdelningschef kansli

Beslutet skickas till

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningens ledningsgrupp

Kamerabevakning inomhus på Björkskataskolan

Ärendenr 2022/285-1.5.3.2

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningens förslag till beslut

1. Barn- och utbildningsnämnden beslutar godkänna kamerabevakning vid Björkskataskolan. Beslutet gäller tillsvidare.
2. Uppföljning ska ske årligen till barn- och utbildningsnämnden.

Beskrivning av ärendet

Barn- och utbildningsnämnden beslutade 2023-01-25 § 10 att Björkskataskolan skulle införa kamerabevakning. Med en förlängning gällde beslutet till och med 2025-06-13 och syftade till att öka tryggheten och minska skadegörelse och anlagda bränder.

Under perioden genomförde skolan flera insatser för att främja trygghet, trivsel och arbetsro, vilket var ett prioriterat utvecklingsområde. Skolverkets material för en trygg skola användes aktivt, rastverksamheten förstärktes, kaféverksamheten utvecklades och möblering i korridorer och uppehållsrum förbättrades. Samarbetet med socialtjänsten, polisen och fritidsgården intensifierades. I samtal med elever framkom att kamerabevakningen upplevdes som positiv och trygghetsskapande, vilket även bekräftades av vårdnadshavare. Skolans upplevelse var att miljön i korridorerna blivit lugnare och att medvetenheten kring trygghet hade ökat. Kamerorna bidrog till ökad trygghet, att skadegörelsen minskade markant och underlättade hantering av händelser i samverkan med exempelvis polis.

Syftet med kamerabevakningen är att förebygga, förhindra och utreda brott på platser i skolbyggnaden där incidenter har skett i form av skadegörelse, anlagda bränder och kränkningar. Syftet är även att säkerställa personalens och elevernas trygghet och personliga säkerhet samt minska kostnader för materiella skador.

I förhållande till föregående upplägg för kamerabevakning är omfattningen lägre. Antalet kameror är färre. Det är även färre platser som bevakas inne i skolan samt att bevakningstiden för när kamerorna är igång är minskad.

De ytor som allmänheten har tillgång till bevakas inte. Skolan arbetar kontinuerligt med andra åtgärder, men bedömer att kamerabevakning fortfarande är aktuellt. Bevakningen är även en säkerhet och trygghet för samtliga på skolan vid eventuella yttre hot.

Mot bakgrund av dessa erfarenheter föreslås barn- och utbildningsnämnden godkänna kamerabevakning på Björkskataskolan. Barn- och utbildningsnämnden föreslås även besluta om en årlig uppföljning. Om det vid dessa uppföljningar framkommer att förhållandena ändras på ett sätt som minskar behovet av bevakning ska en förnyad intresseavvägning genomföras.

Från och med den 1 april 2025 behövs inte längre tillstånd från Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) för kamerabevakning. Däremot innebär det ett krav att kommunen genomför en dokumenterad intresseavvägning och registrerar all bevakning i en förteckning, vilket skett inom förvaltningen.

Dialog

Dialog är genomförd internt inom förvaltningen och med samverkande förvaltningar i frågan. Dialog är genomförd med Björkstaskolans ledning och personal.

Beslutsunderlag

- DPIA Risk- och konsekvensbedömning kamerabevakning Björkskataskolan, BUF Hid: 2025.1067
- Intresseavvägning för kamerabevakning
- Kameraplacering plan 1-3 Björkskataskolan
- Information avseende uppföljning av avveckling av kamerabevakning på Björkskataskolan, BUF Hid: 2025.882
- Presentation utvärdering kamerabevakning, BUF Hid: 2025.911
- Rutin för kamerabevakning, BUF Hid: 2025.1276

Louice Stridsman
Skolchef grundskola

Beslutet skickas till

Rektorer och områdeschef Björkskataskolan

Risk- o konsekvensbedömning (DPIA)

2022-04-20/2022-05-08

Namn på system/behandling

Kamerabevakning Björkskataskolan

DPIA en process som syftar till att beskriva behandlingen, bedöma dess nödvändighet och proportionalitet och bidra till att hantera riskerna för fysiska personers fri- och rättigheter till följd av behandlingen av personuppgifter genom att bedöma dem och fastställa vilka åtgärder som ska vidtas för att hantera dem.

Informationssäkerhet

LULEÅ KOMMUN

2023:1

Innehållsförteckning

Inledning	3
Ställningstagande verksamheten	5
Synpunkter DPO	6
Steg 1 – Bakgrund	8
Steg 2 – Behov av konsekvensbedömning	12
Steg 3 – Dataflödesanalys	15
Steg 4 – De sju grundläggande principerna för personuppgiftsbehandling	17
Princip 1: Laglighet, korrekthet och öppenhet:	17
Princip 2: Ändamålsbegränsning:	19
Princip 3: Uppgiftsminimering	20
Princip 4: Riktighet	21
Princip 5: Lagringsminimering	22
Princip 6: Integritet och konfidentialitet	23
Princip 7: Ansvarsskyldighet	25
Steg 5 – Riskhantering	27
Riskmatris	28
Åtgärdslista - Ansvarsskyldighet	32

Inledning

Varför ska vi göra en DPIA?

Personuppgiftsbehandlingar som medför en hög risk för den registrerades integritet måste genomgå en konsekvensbedömning innan de påbörjas, en så kallad DPIA (Data Protection Impact Assessment). Detta gäller från och med den 25 maj 2018 då den nya dataskyddsförordningen trädde i kraft. En konsekvensbedömning beskriver syftet med personuppgiftsbehandlingen samt de risker som kan uppstå för den vars personuppgifter behandlas. Syftet är att bedöma om personuppgifterna som samlas in är nödvändiga för ändamålet och om den personuppgiftsansvarige har vidtagit tillräckliga åtgärder för att skydda de registrerades integritet och rättigheter. Konsekvensbedömningen är också ett effektivt sätt för den personuppgiftsansvarige att påvisa sin efterlevnad av den nya lagstiftningen som bland annat ställer högre krav på ökad kontroll och dokumentation av dataflöden.

Denna mall är en vägledning för konsekvensbedömning av en personuppgiftsbehandling. Mallen utgår från de riktlinjer för konsekvensbedömning som publicerats av Artikel 29-gruppen, en rådgivande arbetsgrupp inom EU:s samarbete kring dataskydd.

Dokumentation kan göras direkt i detta dokument, alternativt separat men måste då följa en liknande struktur för att dataskyddsansvarig ska kunna tillgodogöra sig informationen.

En enda konsekvensbedömning kan användas för att bedöma flera behandlingar som liknar varandra vad gäller art, omfattning, innehåll, ändamål och risker. Den som gör en gemensam konsekvensbedömning för flera personuppgiftsbehandlingar ska motivera varför en enda konsekvensbedömning har utförts.

Mallen innehåller fem steg:

1. Bakgrund – beskrivning av behandlingens ändamål
2. Behov av konsekvensbedömning
3. Dataflödesanalys
4. De sju principerna för behandling
5. Riskhantering

Se också artikel 35 i dataskyddsförordningen.

Konsekvensbedömning av: <Kamerabevakning Björkskataskolan>

Dokumentet upprättat: 2022-04-20
Dokumentet reviderat: 2022-05-03 / 2024-10-25

Deltagare analys¹:

Namn	Roll	Organisation
Helena Sjödin	Biträdande rektor	Björkskataskolan
Christina Kero	Skolhandläggare	Björkskataskolan
Ulf Franzen	Skolvaktmästare	SBF, Stadsbyggnadsförvaltningen
Mattias Åhman	Tekniker	SBF, Stadsbyggnadsförvaltningen
Kerstin Nedergård	DPO, Dataskyddsombud	Informationssäkerhet
Mattias Gotthold		Informationssäkerhet (medverkade 2022-04-20)
Eija Salmi Rutfors	Personuppgiftsombud	Barn- och utbildningsförvaltningen, IT-Adm

Deltagare uppföljning: 2024-10-25

Namn	Roll	Organisation
Helena Sjödin	Biträdande rektor	Björkskataskolan
Christina Kero	Skolhandläggare	Björkskataskolan
Ulf Franzen	Skolvaktmästare	ISF, Infrastruktur och serviceförvaltningen
Mattias Åhman	Tekniker	ISF, Infrastruktur och serviceförvaltningen
Anja Menmark	Personuppgiftsombud	Barn- och utbildningsnämnden, IT-Admin
Elisabeth Landström	Rector	Björkskataskolan

Deltagare uppföljning: 2025-02-17

Namn	Roll	Organisation
Anja Menmark	Personuppgiftsombud	Barn- och utbildningsnämnden, IT-Admin
Elin Strandelin	Dataskyddsombud	Kommunstyrelseförvaltningen

Luleå kommun har genomgått en organisationsförändring. Den nya nämndsstrukturen trädde i kraft den 1 september 2023 och den nya förvaltningsorganisationen trädde i kraft 1 januari 2024.

Stadsbyggnadsförvaltningen heter nu Infrastruktur och serviceförvaltningen
Barn- och utbildningsförvaltningen heter nu Barn- och utbildningsnämnden

¹ Inhämta synpunkter från de registrerade när det är lämpligt. Till exempel genom att en elev, brukare, anställd eller annan berörd deltagare i konsekvensbedömningen.

Ställningstagande verksamheten

Utifrån resultatet av genomförd DPIA har vi kommit fram till följande

Ställningstagande från mötet: Kamerabevakning bedömdes som motiverad och nödvändig med hänsyn till de problem som finns på skolan. Björkskataskolan har tidigare genomfört andra åtgärder, men utan önskat resultat och bedömer därför att kamerabevakning fortfarande är aktuellt. Resultatet av bevakningen, uppnådd nytta, kommer att följas upp årsvis.

Kamerabevakningen har visat sig vara effektiv och fortsätter att bidra till ökad trygghet och studiero. Kamerabevakningen är en av flera åtgärder som vidtagits och skolan arbetar kontinuerligt för att skapa en säker miljö för både elever och personal.

Medverkan från berörda parter

Har ni rådgjort med registrerade eller deras företrädare? Om ja: Redogör för dessa synpunkter. Om nej: Motivera varför ni bedömer att det inte är lämpligt att inhämta eller följa synpunkter från de registrerade. [Se också DFS 35.9](#)

2025-02-14

Elevrådet hade ett möte 2021-11-30 där det framkom att 13 av 16 klasser tyckte att det var okej med kamerabevakningen på skolan då det är så mycket skadegörelse.

Skolan hade ett föräldramöte 2022-04-20 där vårdnadshavarna fick information om att skolan arbetar för att få tillstånd till kamerabevakning i skolan på grund av den omfattande skadegörelsen. Inga synpunkter kom från vårdnadshavarna.

Skolan hade ett LARS-möte 2022-05-04 där det framkom att de flesta lärare är positiva till att sätta upp kameror men det finns en viss oro. Det är viktigt att den personliga integriteten skyddas. Arbetsgivaren beslutade i enighet med de fackliga parterna att gå vidare med ansökan om kamerabevakning.

Under våren 2024 skickades det ut en enkät till eleverna i skolan med fråga om hur de upplever kamerabevakningen samt om de känner sig mer trygg. Merparten av eleverna ansåg att det var bra med kameror och de kände sig tryggare.

Personal på skolan har kontinuerliga träffar där de pratar om trygghet, arbetsro och studiero både i grupp och enskilt med rektor.

Även vårdnadshavare blir kontinuerligt informerade om kamerabevakningen via lärplattformen samt i utvecklingssamtal.

Synpunkter DPO

Utifrån resultatet av genomförd DPIA har dataskyddsombudet lämnat följande synpunkter

Bifogar frågor inför kommande möte

Medverkan från berörda parter: Har anställda i egenskap av registrerade tillfrågats/medverkats i det inledande arbetet med konsekvensbedömningen? **2025-02-14 Personuppgiftsombudet har justerat detta utifrån den dokumentation som finns sedan tidigare.**

Punkt 6. Rekommenderar att även fortsättningsvis kontinuerligt se över behovet av kamerabevakning och överväga mindre integritetskränkande åtgärder så snart det är möjligt. När det inte längre finns ett behov av kamerabevakning är rekommendationen att den ska upphöra. Finns det underlag som stödjer att platserna som bevakas fortsatt är brottsutsatta? **2025-02-14 Personuppgiftsombudet har lagt till information.**

Punkt 30. Som regel rekommenderas en lagringstid om 72 h. Ju längre lagringstiden är desto utförligare motivering krävs. <https://www.imy.se/verksamhet/kamerabevakning/lagringstid-och-behorighet/>

Punkt 18. Har det beaktats i riskanalysen att bevakningen har utökats med fler kameror sedan den föregående DPIA:n?

Punkt 19. Jag rekommenderar att ni ytterligare specificerar rättslig grund. För viss vägledning Se IMY:s tillsynsbeslut med diarienummer DI-2021-5774 s. 10. **2025-02-14 Personuppgiftsombudet har lagt till information.**

Riskanalysen

Rekommenderar att det motiveras hur verksamheten har kommit fram till att det är ett lämpligt intervall att kontrollera att kamerorna filmar rätt områden en gång per år? **2025-02-14**

Personuppgiftsombudet har justerat information då kamerorna är fasta, man kan inte flytta/justera dem.

Elin Strandelin, 2025-02-14

2025-02-17

Dataskyddsombudet och personuppgiftsombudet har haft möte och diskuterat frågor ovan samt de justeringar som personuppgiftsombudet har genomfört.

Under mötet diskuterade vi punkt 18 som rör antalet kameror. Personuppgiftsombudet informerade att det inte finns någon dokumentation som specificerar det exakta antalet kameror som skulle installeras, utan endast en allmän information om att kameror ska sättas upp i alla utvalda korridorer. Den ursprungliga siffran som nämndes var sannolikt en uppskattning som gjordes under den initiala risk- och konsekvensbedömningen, innan installationen av kamerorna påbörjades.

I samtalet kommer vi fram till att lagringstiden behöver ses över då rekommendationen är att filmmaterial endast ska sparas i 72 h. Längre lagringstid än 72 h kan vara godtagbart men måste då motiveras tydligt. Personuppgiftsombudet har därför justerat punkt 30.

Under mötet togs även frågan upp om antalet kameror och deras upptagningsområde, med särskilt fokus på integritetsaspekterna. Det betonades att om det sker några förändringar i

antalet kameror eller deras placering, måste risk- och konsekvensbedömningen uppdateras för att säkerställa att integritetsintresset fortsatt beaktas. Detta innebär att varje förändring noggrant måste analyseras och dokumenteras för att garantera att elevernas och personalens integritet skyddas på bästa möjliga sätt.

Arbetet med att göra avvägningar mellan integritets- och bevakningsintresset måste fortsätta. Det är viktigt att göra en noggrann avvägning om intresset av bevakningen väger tyngre än den enskildas intresse av att bli bevakad.

Steg 1 – Bakgrund

Beskriv behandlingens ändamål

1. Vem är PUA (Personuppgiftsansvarig)?

Inom kommunen är det respektive nämnd som är personuppgiftsansvarig.

För de kommunala bolagen är det styrelsen som är personuppgiftsansvarig.

Det är Barn- och utbildningsnämnden i Luleå kommun som är personuppgiftsansvarig (ansvarig nämnd) för de kameror som övervakar inne i lokaler och på tider då verksamhet bedrivs.

2. Beskriv ändamålet med personuppgiftsbehandlingen.

Vad är syftet/vad ska uppnås med behandlingen? Varför vill ni behandla personuppgifter?

I steg 3 efterfrågas en dataflödesanalys. I det avsnittet ska ni också ge en mer utförlig beskrivning av behandlingen.

Kamerabevakning planeras för korridorer inom Björkskataskolan.

De kamerabevakade ytorna har endast skolans personal och elever tillgång till- dvs inga ytor som allmänheten har tillträde till kommer att bevakas.

Bevakningen planeras att bedrivas under verksamhetstid/vardagar från kl 07:00-17:00.

Syftet med kamerabevakningen är att förebygga, förhindra och/eller utreda brott på platser i skolbyggnaden där incidenter har skett i form av skadegörelse, anlagda bränder och kränkningar. Syftet är även att säkerställa personalens och elevernas trygghet och personliga säkerhet samt minska kostnader för materiella skador. Under hösten 2021 och våren 2022 har det förekommit incidenter som påverkat personsäkerheten, till exempel kränkningar. Bevakningskamerorna kommer att placeras i samtliga korridorer för att de ska kunna bevaka så mycket av ytan som möjligt. De ytor som allmänheten har tillgång till bevakas inte. Kamerornas placering kommer att justeras så att upptagningsområdet för varje enskild kamera varken upptar insidan av elevskåp eller utsidan av skolbyggnaden.

Skolan har prövat andra åtgärder, men bedömer att kamerabevakning fortfarande är aktuellt.

2024-10-25

Bevakningen bedrivs under verksamhetstid/vardagar från kl 07:00-17:00.

Syftet med kamerabevakningen är att förebygga, förhindra och/eller utreda brott på platser i skolbyggnaden där incidenter har skett i form av skadegörelse, anlagda bränder och kränkningar.

Syftet är även att säkerställa personalens och elevernas trygghet och personliga säkerhet samt minska kostnader för materiella skador. Bevakningskamerorna är placerade i samtliga korridorer för att de ska kunna bevaka så mycket av ytan som möjligt. De ytor som allmänheten har tillgång till bevakas inte. Kamerornas placering är justerade så att upptagningsområdet för varje enskild kamera varken upptar insidan av elevskåp eller utsidan av skolbyggnaden.

Skolan arbetar kontinuerligt med andra åtgärder, men bedömer att kamerabevakning fortfarande är aktuellt.

3. Vilka är fördelarna för verksamheten (PUA)?

Beskriv vinsten med behandlingen. Det kan till exempel vara att behandlingen blir mer tidseffektiv eller kostnadseffektiv, att den ger en säkrare och mer ändamålsenlig hantering av personuppgifterna, att verksamheten blir mer tillgänglig för medborgare etc.

Syftet med kamerabevakningen är att förebygga, förhindra och/eller utreda brott på platser i skolbyggnaden där incidenter har skett i form av skadegörelse, anlagda bränder och kränkningar. Syftet är även att säkerställa personalens och elevernas trygghet och personliga säkerhet samt minska kostnader för materiella skador.

2024-10-25

Förutom ovan: Kamerabevakningen har visat sig vara mycket effektiv. Kostnaderna för skadegörelse har minskat från 300 000 kronor under 2022 till 60 000 kronor under 2023. Elever och personal känner sig tryggare, och antalet brott har minskat. Kamerabevakningen underlättar även polisens brottsutredningar och är positiva till den.

4. Hur kommer det att påverka den registrerade?

På vilket sätt påverkas individerna vars personuppgifter man behandlar av behandlingen? Vilken/vilka effekter har behandlingen på de registrerade?

Skolhuvudmannen är medveten om att även elever som har skyddad identitet kan komma att filmas, men eftersom tillgången till det inspelade materialet är begränsat till ett fåtal personer så bedöms risken som mycket liten. Det inspelade materialet kommer dessutom endast att användas/granskas i händelse av incidenter (ex skadegörelse eller annan brotts handling) och enligt den rutin som tagits fram gemensamt mellan Barn- och utbildningsnämnden och Infrastruktur och serviceförvaltningen i Luleå kommun. Utöver detta så är det möjligt att "maska" bild/filmmaterial innan utelämnande. Både personal, vårdnadshavare och elever på skolan är till stor del positiva till kamerabevakning.

5. Kommer personuppgiftsbiträde att anlitas? För vad?

Ett personuppgiftsbiträde kan till exempel vara en leverantör som driftar tjänsten eller lämnar support.

Barn- och utbildningsnämnden (BUN) är personuppgiftsansvarig och Infrastruktur och serviceförvaltningen (ISF) biträder BUN, enligt fast-ställda rutiner. En överenskommelse har tecknats om detta arbetssätt.

Bedöm behovet av och proportionaliteten hos behandlingen i förhållande till dess ändamål

Nödvändighet – de personuppgifter som behandlas är nödvändiga för att behandlingen ska kunna utföras. Personuppgifterna sparas inte heller längre än de behövs.

Proportionalitet – de personuppgifter som samlas in är adekvata och relevanta för ändamålet med behandlingen.

6. Är behandlingen nödvändig för att vi ska kunna uppnå syftet med behandlingen eller tar vi i för mycket?

Skolan har tidigare genomfört andra åtgärder men utan önskat resultat och bedömer därför att kamerabevakning fortfarande är aktuellt.

Andra åtgärder:

- ronderingsschema (lärare går runt under raster),
- möjlighet för elever att anmäla skadegörelse eller andra incidenter (brevlåda) anonymt,
- informationsinsatser via lärportal till vårdnadshavare och information på föräldramöten,
- låsa vissa utrymmen,
- medverkan/information från polisen,
- utökad personalnärvaro (skolvärd som vistas kring elever).

2024-10-25

Förutom åtgärderna som är nämnda ovan så har skolan även vidtagit följande åtgärder:

- köpt in fler sällskapsspel samt möjlighet att spela bordtennis
- köpt in nya möbler till studiehallarna för att öka umgänge/trygghet mellan elever
- koder på entrédörrar, koderna byts ut kontinuerligt under läsåret.

Skolans främsta utvecklingsområde är att främja trygghet och studiero i alla arbetslag samt att stärka relationerna mellan elever och mellan elever och personal.

Från och med höstterminen 2023 deltar eleverna i prao under hela läsåret tillsammans med skolans personal inom områden som lokalvård, skolmåltider och elevfik. Syftet är att ge eleverna insyn i skolans infrastruktur och att förbättra arbetsmiljön.

2025-02-14

Fram till och med 2025-06-13 ska skolan ha tagit fram en plan för avveckling av kamerabevakningen, detta enligt nämndbeslut.

7. Kan vi på något sätt minska användningen av personuppgifter, behöver vi allt för att uppnå syftet med behandlingen?

Nej

8. Kommer personuppgifterna att gallras efter ordning? Hur säkerställer ni att uppgifterna inte sparas endast för att "det är bra att ha"?

Materialet sparas 1 månad (överinspelning). Lagringstiden motiveras av ledtid från det att händelsen inträffade till att skolan får kännedom om incidenten, polisanmälan, återkoppling/begäran från polisen och praktisk åtgärd av stadbyggnadsförvaltningens tekniker. Film/bildmaterial granskas endast i det fall det föreligger en polisanmälan. Endast angivna tjänstepersoner på SBF/Säkerhetssystem har tillgång till materialet och får bara hämta ut material i samband med en händelse som resulterat i en polisanmälan och materialet lämnas bara ut till de poliser som sköter utredningen. Detta för att skydda den personliga integriteten hos de som blivit filmade. Ingen från Barn- och utbildningsförvaltningen behöver ha behörighet i själva systemet.

2024-10-25

Materialet sparas i 16 dagar (överinspelning). Lagringstiden motiveras av ledtid från det att händelsen inträffade till att skolan får kännedom om incidenten, polisanmälan, återkoppling/begäran från polisen och praktisk åtgärd av Infrastruktur och serviceförvaltningens tekniker. Film/bildmaterial granskas endast i det fall det föreligger en polisanmälan. Endast angivna tjänstepersoner på ISF/Säkerhetssystem har tillgång till materialet och får bara hämta ut material i samband med en händelse som resulterat i en polisanmälan och materialet lämnas bara ut till de poliser som sköter utredningen. Detta för att skydda den personliga integriteten hos de som blivit filmade. Ingen från Barn- och utbildningsnämnden behöver ha behörighet i själva systemet.

Steg 2 – Behov av konsekvensbedömning

I tabellen nedan listas ett antal kriterier. Sannolikheten för att behandlingen medför en hög risk för de registrerades fri- och rättigheter ökar ju fler kriterier som uppfylls. En hög risk innebär också ett ökat behov av en konsekvensbedömning. Om ni svarar ja på någon av nedanstående frågor kan det innebära att ni behöver göra en konsekvensbedömning. Om ni svarar ja på två frågor eller mer ska ni i de allra flesta fall göra en konsekvensbedömning. I tveksamma fall bör ni alltid göra en konsekvensbedömning.

Kriterier	Ja	Nej
1. Kommer personer att utvärderas eller poängsättas? Förekommer profilering och förutsägelser? Har personuppgifterna att göra med personers beteende, arbetsprestation, ekonomiska situation, hälsa, personliga preferenser, intressen, pålitlighet, vistelseort eller förflyttningar?	☐	☒
2. Omfattar personuppgiftsbehandlingen automatiskt beslutsfattande med rättsliga eller liknande betydande följder för enskilda? Skulle personuppgiftsbehandlingen till exempel kunna leda till att personer utesluts eller diskrimineras?	☐	☒
3. Handlar det om systematisk övervakning, till exempel av ett nätverk? Kommer de registrerade att observeras, övervakas eller kontrolleras på allmän plats?	☐	☒
4. Omfattar personuppgiftsbehandlingen känsliga uppgifter eller uppgifter av mycket personlig karaktär? Ska ni till exempel samla information om enskildas politiska åsikter eller personuppgifter om fällande domar i brottmål. Exempel: Sjukhus som lagrar patienternas journaler	☐	☒
5. Personuppgiftsbehandlingen sker i stor skala avseende antalet berörda personer i registret, volymen av data som behandlas, varaktighet för behandlingsaktiviteten och/eller den geografiska omfattningen av behandlingsaktiviteten.	☒	☐
6. Kommer ni att samköra olika register? Kombinerar ni personuppgifter från två eller flera behandlingar som utförs i olika syften eller av olika personuppgiftsansvariga på ett sätt som den registrerade inte rimligen förväntar sig?	☐	☒
7. Rör personuppgifterna sårbara personer? Om det är obalans i förhållandet mellan de registrerade och den personuppgiftsansvarige behövs särskilda hänsyn. Det kan till exempel vara svårt för de registrerade att lämna ett frivilligt samtycke, att motsätta sig behandling av sina uppgifter eller att utöva sina rättigheter.	☒	☐
8. Ska personuppgifterna användas i nya tekniska eller organisatoriska lösningar eller på något nytt och innovativt sätt? Ny teknik kan innebära att personuppgifter samlas in och används på nya sätt som kan innebära hög risk för enskildas rättigheter och friheter. De personliga och sociala konsekvenserna av användningen av ny teknik kan vara okända. Exempel: ➤ En kombination av fingeravtryck och ansiktsgenkänning för förbättrad fysisk åtkomstkontroll. ➤ Sakernas internetapplikationer, till exempel smarta mätare, smarta bilar eller anordningar för hemautomatisering, kan få betydande konsekvenser för enskildas dagliga liv och integritet.	☐	☒
9. Är det risk för att personuppgiftsbehandlingen i sig hindrar de registrerade från att utöva eller använda en tjänst eller ett avtal?	☐	☒
10. Dataöverföring sker till länder utanför EU/EES (tredjeland).	☐	☒

I några fall krävs alltid konsekvensbedömning:

- a) En systematisk och omfattande bedömning av fysiska personers personliga aspekter som grundar sig på automatisk behandling, inbegripen profilering, och på vilken beslut grundar sig som har rättsliga följder för fysiska personer eller på liknande sätt i betydande grad påverkar fysiska personer.
- b) Behandling i stor omfattning av särskilda kategorier av uppgifter, som avses i artikel 9.1, eller av personuppgifter som rör fällande domar i brottmål och överträdelser som avses i artikel 10.
- c) Systematisk övervakning av en allmän plats i stor omfattning.

Se också Bilaga 1.

Exempel på behandlingar som leder till hög risk. *Nedanstående exempel är hämtade från SKRs mall för konsekvensbedömning avseende dataskydd.*

- Leverantören anlitar ett flertal samarbetspartners med vilka denne delar registrerade uppgifter avseende olika ändamål, såsom marknadsföring, support, felsökning, forskning m.m.
- Tredjelandsoverföring
- Komplexa molntjänstavtal
- En stor mängd personuppgiftsbiträden och underbiträden i Sverige och utomlands
- Stor förekomst av kakor (cookies) i leverantörens appar och websida som har andra funktioner än att bara vara nödvändiga för tjänstens funktionalitet, t.ex. marknadsföring och analys
- Tjänsteleverantören omfattas av extraterritoriell lagstiftning oavsett var denne bedriver sin verksamhet i världen

Känsliga personuppgifter enligt artikel 9

- ras eller etniskt ursprung
- politiska åsikter
- religiös eller filosofisk övertygelse
- medlemskap i fackförening
- behandling av genetiska uppgifter, biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person
- uppgifter om hälsa
- uppgifter om en fysisk persons sexualliv eller sexuella läggning.

Personuppgifter av mycket personlig karaktär kan vara

- uppgifter om hushållet och privat verksamhet, till exempel elektronisk kommunikation
- uppgifter som påverkar utövandet av en grundläggande rättighet, till exempel lokaliseringssuppgifter som kan göra att den fria rörligheten ifrågasätts
- finansiella uppgifter som skulle kunna användas för betalningsbedrägeri
- uppgifter såsom personliga dokument, e-postmeddelanden, dagböcker, kommentarer från läsplattor som är utrustade med kommentarfunktioner och mycket personlig information i applikationer som registrerar aktiviteter

Sårbara personer kan vara

- barn
- anställda
- psykiskt sjuka personer
- asylsökande
- äldre personer
- patienter

Steg 3 – Dataflödesanalys

Dataflödesanalysen, exempelvis en systemskiss, syftar till att kartlägga vilken typ av information som behandlas och av vem i ett verksamhetssystem eller vid någon annan form av behandling som innefattar personuppgifter. Analysen kompletterar konsekvensbedömningen och görs separat och med fördel redan innan konsekvensbedömningen påbörjas.

Bifoga ritning/beskrivning/systemskiss här:

9. Beskriv i ord hur behandlingen kommer att gå till.

Filmupptagning, bild, (inget ljud)

Inspelat material: personuppgifter tillhandahålls av de registrerade som fastnar på inspelning.

10. Vilka kategorier av personuppgifter ska behandlas?

Filmupptagning, bild, (inget ljud)

11. Hur kommer personuppgifterna att samlas in?

Varifrån inhämtas personuppgifterna? Vad är källan till personuppgifterna? Har personuppgifterna lämnats av den registrerade själv? Inhämtats av oss? Lämnats av någon annan till oss?

Filmupptagning, bild, (inget ljud)

12. Hur kommer personuppgifterna att användas?

Polisutredning: Endast angivna tjänstepersoner på ISF/Säkerhetssystem har tillgång till materialet och får bara hämta ut material i samband med en händelse som resulterat i en polisanmälan och lämnas bara ut till de poliser som sköter utredningen. Detta för att skydda den personliga integriteten hos de som blivit filmade. Ingen medarbetare från Barn- och utbildningsnämnden behöver ha behörighet i själva systemet.

13. Hur kommer personuppgifterna att lagras?

På server hos Luleå kommun.

14. Kommer personuppgifter att lämnas ut till tredje part? I vilket syfte?

Med tredje part menas utlämnanden till andra än den registrerade, den personuppgiftsansvariga, personuppgiftsbiträdet, eller de personer som under den personuppgiftsansvarigas eller personuppgiftsbiträdets direkta ansvar är behöriga att behandla personuppgifterna. Sådana mottagare kan t.ex. var Skatteverket, CSN eller andra förvaltningar.

Till polisen i händelse av polisanmälan om ansvarig på Infrastruktur och serviceförvaltningen tillsammans med polisen bedömt att materialet har sådan kvalitet att det är möjligt att använda vid en polisutredning.

15. Kommer känsliga personuppgifter att hanteras? Om ja, ange vilka kategorier.

Nej

16. Kommer personuppgifter om personer med skyddad identitet att hanteras?

Ja, personer med skyddad identitet kan fångas i en filmupptagning. Det är dock möjligt att maska bilder/film i den mån en elev/personal med skyddad identitet förekommer i materialet (såvida hen inte är inblandad i själva incidenten).

2024-10-25

I nuläget finns det inga elever eller personal med skyddad identitet på skolan.

17. Vilka kommer att ha tillgång till personuppgifterna?

Tänk både internt och externt hos ett eventuellt personuppgiftsbiträde, chef, admin, support osv.

Utsedda tekniker på ISF (tekniker) och till polisen (om polisanmälan överlämnas det material som kan vara aktuellt till polisen, enligt fastlagd rutin. Behöver polisen hjälp med att identifiera personer på filmen kommer polisen att kontakta skolans rektor för hjälp med identifieringen).

18. Är de tillgångar som är nödvändiga för personuppgifternas behandling (maskinvara, programvara, nätverk, personer, papper eller spridningskanaler för papper) identifierade?

Kamerabevakningen kommer att bestå av:

- 15 st kameror placerade i skolans korridorer*
- lagring på server hos Luleå kommun.*
- Ritning bifogas.*

Infrastruktur finns sedan tidigare (avseende nätverk och lagring).

2024-10-25

- 25 kameror placerade i skolans korridorer stämmer med tidigare ritning som bifogats.*
- lagring på server hos Luleå kommun.*
- Ritning för kameraplacering i skolan finns i diariet.*
- Kameran-specifikation bifogas*

Steg 4 – De sju grundläggande principerna för personuppgiftsbehandling

I dataskyddsförordningen anges ett antal grundläggande principer för när personuppgifter behandlas. Principerna syftar till att stärka integritetsskyddet för den enskilde genom att begränsa mängden personuppgifter som behandlas för ett särskilt ändamål. Ange om behandlingen uppfyller principen eller ej samt vilka åtgärder som behöver vidtas om principen inte är uppfylld.

Princip 1: Laglighet, korrekthet och öppenhet:

Uppgifterna ska behandlas på ett lagligt, korrekt och öppet sätt i förhållande till den registrerade.

19. Vilken rättslig grund finns för behandlingen? Motivera!

Finns det lagstiftning, kollektivavtal eller beslut som behandlingen grundar sig på?

Allmänt intresse

Se fastlagen rutin + skollagen 5 kap 3§ (trygghet och studiero).

Huvudmannen ska säkerställa att skolenheten bedriver ett förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero. Elevernas trygghet är avgörande för deras lärande och utveckling. Arbetet med trygghet i skolan omfattar både att skapa en säker miljö och att förebygga och motverka kränkningar samt att främja normer och värden. Förebyggande arbete innebär att skolor följer upp elevernas trygghet och studiero. Det innebär också att skolor analyserar hinder för elevernas trygghet och studiero och aktivt arbetar för att undanröja dessa hinder. Trygghet ska kopplas till utbildning för att tydliggöra att elever ska vara trygga i alla delar av sin utbildning.

Den 11 januari 2023 beslutade Barn- och utbildningsnämnden att Björkskataskolan ska påbörja kamerabevakningen i utvalda korridorer.

Den 25 januari 2023 beslutade Barn- och utbildningsnämnden att kamerabevakningen på Björkskataskolan ska påbörjas i utvalda korridorer. Kamerabevakningen gäller till och med den 1 mars 2024.

Den 21 februari 2024 beslutade Barn- och utbildningsnämnden att förlänga kamerabevakningen i utvalda korridorer. Beslutet gäller från den 1 mars 2024 till och med den 13 juni 2025. Under denna period fram till den 13 juni 2025 ska en plan för att avveckla kamerabevakningen tas fram för att på sikt helt kunna ta bort kamerorna i skolan.

20. Hur säkerställs att de registrerades rättigheter tillgodoses?

Beskriv övergripande. Exempel kan vara rutiner, utbildning etc.

Enligt BUN:s befintliga rutiner för att omhänderta de registrerades rättigheter.

21. Hur kommer de registrerade att informeras om behandlingen?

Hur har informationen utformats och hur kommer den att lämnas till de registrerade?

Endast art 13 relevant. Informationen tillhandahålls via skyltar (enligt de krav som IMY fastställt).

22. Om uppgifter lämnas till tredje part, hur tänker ni säkerställa att de också följer GDPR?

Exempelvis genom att teckna PUB-avtal om personuppgiftsbiträde anlitas. Samråd med leverantören för att stämma av hur personuppgifterna kommer att hanteras i deras verksamhet kan vara till hjälp om det rör sig om ett avtal med en separat personuppgiftsansvarig.

Vi utgår från att polisen följer GDPR.

Är princip om laglighet, korrekthet och öppenhet uppfylld?

☒ Ja ☐ Nej ☐ Oklart

Åtgärder:

Princip 2: Ändamålsbegränsning:

Uppgifterna samlas in för ett särskilt, uttryckligt angivet och berättigat ändamål och ska inte behandlas i senare skede på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål.

23. Hur ska det undvikas att personuppgifterna används för ett annat ändamål än de samlades in för?

Det är inte tillåtet att behandla personuppgifterna för ett annat ändamål än det ursprungligen samlades in för.

Uppgifterna kommer ej att användas till något annat än det ändamål de ursprungligen samlats in för.

Utbildningsinsatser ges till behörig personal om hur man får använda personuppgifterna.

Det är som regel förenligt med de ursprungliga ändamålen att behandla personuppgifter även för:

- arkivändamål av allmänt intresse
- vetenskapliga eller historiska forskningsändamål
- statistiska ändamål

Är princip om ändamålsbegränsning uppfylld?

☒ Ja ☐ Nej ☐ Oklart

Åtgärder:

Princip 3: Uppgiftsminimering

Uppgifterna som samlas in ska vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas.

Detta innebär att bara personuppgifter som är nödvändiga för det specifika ändamålet ska behandlas. Antalet personuppgifter som behandlas ska minimeras till de absolut mest nödvändiga.

24. Är de personuppgifter som samlas in nödvändiga för behandlingen? Hur ska det säkerställas att inte fler uppgifter än nödvändigt samlas in?

Har ni funderat igenom vilka uppgifter som är nödvändiga? Finns det uppgifter som samlas in för att det är bra att ha?

Vår bedömning är att uppgifterna som samlas in är nödvändiga. Inga andra utrymmen än korridorerna skall filmas.

25. Förekommer känsliga personuppgifter? Om Ja, är det nödvändigt att behandla dessa uppgifter utifrån ändamålet med behandlingen?

Nej

Är princip om uppgiftsminimering uppfylld?

☒ Ja ☐ Nej ☐ Oklart

Åtgärder:

Princip 4: Riktighet

Uppgifterna ska vara korrekta och om nödvändigt uppdaterade. Detta innebär att varje personuppgift som är felaktig ska korrigeras eller raderas. Alla rimliga åtgärder måste vidtas för att säkerställa att personuppgifter som är felaktiga i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas rättas eller raderas utan dröjsmål.

26. Hur säkerställer ni att personuppgifterna är korrekta? (rimliga åtgärder)

Filminspelning. Ingen korrigering/editering kommer att ske, med undantag om individer med skyddad identitet förekommer i film/bildmaterial, så kan bildmaterialet "maskas" innan utelämnande (såvida den individen inte är involverad i incidenten).

27. Finns rutin för att omhänderta t.ex. begäran om rättning?

Rutin finns men ej tillämplig i detta fall.

28. Om uppgifter förs vidare till tredje part hur avser ni att informera denne om att korrigering har skett? (rimliga åtgärder)

Ej relevant

Är princip om riktighet uppfylld?

☒ Ja ☐ Nej ☐ Oklart

Åtgärder:

Princip 5: Lagringsminimering

Uppgifterna får inte förvaras i en form som möjliggör identifiering av den registrerade under en längre tid än vad som är nödvändigt för de ändamål för vilka personuppgifterna behandlas.

29. Hur länge avser ni att spara uppgifterna?

1 (en) månad

2024-10-25

16 dagar

30. Varför ska ni spara dem så länge, finns lagstiftning/dokumenthanteringsplan eller liknande som stödjer lagringstiden?

Incidentens upptäckt och rapportering: Det kan ta några dagar från det att en incident inträffar tills den upptäcks och rapporteras till skolan. Denna tidsram säkerställer att alla incidenter kan fångas upp och granskas i tid.

Polisanmälan och utredning: Efter att en incident har rapporterats ska en polisanmälan göras och det kan ta tid för polisen att begära materialet. En lagringstid på 16 dagar ger tillräckligt med tid för dessa administrativa processer. ISF har i kontakt med polisen fått denna tidsram för de administrativa processerna.

Teknisk hantering: Infrastruktur- och serviceförvaltningens tekniker behöver tid för att praktiskt hantera och tillhandahålla materialet. Denna tidsram säkerställer att teknikerna kan utföra sitt arbete effektivt utan att riskera att materialet skrivs över innan det har granskats.

Skydd av personlig integritet: Genom att begränsa åtkomsten till materialet till endast specifika tjänstepersoner och endast i samband med polisanmälningar, skyddas den personliga integriteten hos de som blivit filmade. Materialet lämnas endast ut till de poliser som sköter utredningen, vilket ytterligare förstärker skyddet av integriteten.

Ingen obehörig åtkomst: Ingen från Barn- och utbildningsnämnden har behörighet i själva systemet, vilket minimerar risken för obehörig åtkomst och missbruk av materialet.

31. Kommer personuppgifterna att användas för arkivändamål?

Nej

Är princip om lagringsminimering uppfylld?

☒ Ja ☐ Nej ☐ Oklart

Åtgärder:

Princip 6: Integritet och konfidentialitet

Uppgifterna ska behandlas på ett sätt som säkerställer lämplig hantering och säkerhet för personuppgifterna, inbegripet skydd mot obehörig eller otillåten behandling och mot förlust, förstöring eller skada genom olyckshändelse. Det sker genom att implementera olika tekniska och organisatoriska säkerhetsåtgärder. Exempelvis genom att införa dokumenterade säkerhetsrutiner som personalen ska följa, ha rutiner för att byta lösenord, installera virusprogram eller rutiner för backup och återläsning av backup.

32. Vilka säkerhetsåtgärder har ni vidtagit för att skydda personuppgifterna?

*-Lagring sker inom kommunen (med begränsat tillträde till serverhallen).
-Autentisering.
-Få medarbetare har tillgång till materialet.
-Vi följer Barn-och utbildningsnämndens och Infrastruktur och serviceförvaltningens fastställda rutin för kamerabevakning.*

33. Kommer uppgifter att krypteras eller liknande?

Kryptering från kameran till servern.

34. Kommer uppgifterna att förvaras på ett säkert sätt?

Ja, i kommunens serverhall.

35. Finns rutin för backup och återläsning av backup?

Ja, enligt Innovation och utveckling (IoU) (IoU = Kommunens IT-enhet).

36. Finns rutin för behörighet?

IoU ger tillträde till installatör efter beställning från ISF:s tekniker. Tekniker på ISF tilldelar behörighet till installatörer (kameraserver) som tas bort efter genomförd installation.

37. Finns rutin för loggning och uppföljning av denna?

Ja, enligt Innovation och utveckling (IoU).

38. Hur går inloggning i systemet till?

Inloggning sker via Citrix. Två faktors verifiering. Därefter inloggning på kameraservern.

39. Om avtalet upphör, är det klarlagt hur personuppgifterna ska omhändertas?

Det finns en överenskommelse mellan Barn- och utbildningsnämnden (BUN) och Infrastruktur och serviceförvaltningen (ISF) i Luleå kommun gällande kamerabevakning i skolmiljö. Om ISF inte längre biträder BUN så kommer materialet att raderas.

40. Kommer olika register att samköras så att data som är anonymiserad i ett register kommer att synliggöras i ett annat?

Nej

41. Hur skyddas personer med skyddad identitet?

Individer med skyddad identitet kan maskas.

42. Hur säkerställs att mjukvaran är uppdaterad (minimera risken för intrång)?

Tekniker på ISF får notifiering från leverantören för programvaran som i sin tur meddelar kommunens IT-enhet för uppdatering.

43. Kommer användare av systemet att utbildas i systemet och finns manual för användande eller liknande?

ISF:s tekniker har erhållit utbildning. Manual finns.

Är princip om integritet och konfidentialitet uppfylld?

Ja

Nej

Oklart

Åtgärder:

Princip 7: Ansvarsskyldighet

Principen om ansvarsskyldighet innebär att den som behandlar personuppgifter är skyldig att uppfylla samtliga ovanstående dataskyddsprinciper. En viktig del av denna princip, handlar om att kunna bevisa och styrka att samtliga dataskyddsprinciper följs. Detta görs genom att dokumentera de rutiner som gäller vid exempelvis gallring, lagring, rättning osv. Dessutom måste samtliga medarbetare följa dessa rutiner och känna till bestämmelserna i GDPR.

44. Hur kan ni visa att ni följer de sex principerna ovan?

Egna rutiner är framtagna i ett ledningssystem för att hantera ansvarsskyldigheten.

Genom rutiner för tilldelning av behörigheter, rutiner för hantering av personuppgifter, säkra inloggnings rutiner.

Användarna går årligen en utbildning i informationssäkerhet och dataskyddsförordningen (GDPR)

Information på webben: [Behandling av personuppgifter inom Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen](#)

45. Finns behandlingen registrerad i registerförteckningen? (Artikel 30 i GDPR)

Ej ännu. Uppdateras om kamerabevakning blir aktuellt – dvs om vi erhållit ett positivt förhandsbesked från IMY samt att Barn- och utbildningsnämnden godkänt kamerabevakningen.

2024-10-25

Jä, behandlingen finns i registerförteckningen.

46. Finns rutin för att omhänderta personuppgiftsincidenter?

Ja enligt befintlig rutin hos Barn-och utbildningsnämnden.

47. Finns rutiner för att omhänderta den registrerades rättigheter?

Ja	Nej	Ej relevant	
☒	☐	☐	Information artikel 13,14
☒	☐	☐	Information vid incident
☒	☐	☐	Registerutdrag, inklusive information enligt artikel 15
☐	☐	☒	Rättning
☒	☐	☐	Radering
☐	☐	☒	Begränsning
☒	☐	☐	Invändning
☐	☐	☒	Portabilitet

Utvärdering sker i varje enskilt fall.

48. Finns användarmanual?

Ja – för hantering av kameror/lagring. Hjälppil finns (för kameraprogramvaran, hur man jobbar i systemet).

49. Om uppgifter överförs till tredje land finns dokumentation? Vilken överföringsmekanism har vidtagits? Läs mer här: <https://www.imy.se/verksamhet/dataskydd/det-har-galler-enligt-gdpr/overforing-till-tredje-land/>

Ej relevant

50. Om en rättsliga grunden är samtycke, finns det en rutin för hur det ska hanteras?

Ej relevant

51. Finns PUB-avtal och är det underskrivet av båda parter (om relevant)

Ej aktuellt.

52. Finns utsett dataskyddsombud?

Ja

53. Finns dataskyddspolicy (integritetspolicy)?

Frågan avser både verksamheten/biträdet

Ja på [Personuppgifter, cookies och tillgänglighet - Luleå kommun \(lulea.se\)](#) samt [Behandling av personuppgifter på AUF](#)

Luleå kommuns styrdokument: [Styrande dokument - Luleå kommun \(lulea.se\)](#)

54. Har personalen fått utbildning i dataskydd, E-utbildningen t.ex.?

Tekniker på ISF har genomfört IMY:s kamerabevakningskurs. Alla medarbetare inom Luleå kommun skall ha genomfört en obligatorisk e-utbildning avseende dataskydd och GDPR.

Är princip om ansvarsskyldighet uppfylld?

☒ Ja ☐ Nej ☐ Oklart

Åtgärder:

Komplettering till www.lulea.se/buf/personuppgifter som genomförs om/när kamerabevakning realiserats.

2024-10-25

Generell information om personuppgiftsbehandling på [Behandling av personuppgifter inom Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen](#)

Steg 5 – Riskhantering

I detta avsnitt beskrivs risker och konsekvenser som en behandling kan innebära. En bedömning av sannolikheten för dessa leder till ett riskvärde som i sin tur indikerar en prioriteringsordning för eventuella åtgärder. Använd riskmatrisen som stöd i bedömningen och dokumentera i tabellen, vilka finns i slutet av detta dokument.

Det är viktigt att överväga eventuella skador eller skador som din behandling kan orsaka de inblandade individerna. Detta kan vara fysiskt, känslomässigt eller materiellt.

I synnerhet bör du överväga om behandlingen kan bidra till betydande ekonomiska eller sociala nackdelar. Detta inkluderar:

- Oförmåga att utöva rättigheter.
- Oförmåga att få tillgång till tjänster eller affärsmöjligheter.
- Förlust av kontroll över användningen av personuppgifter.
- Diskriminering.
- Identitetsstöld eller bedrägeri.
- Ekonomisk förlust.
- Ryktesskada
- Fysisk skada.
- Förlust av konfidentialitet.

För att bedöma om risken är hög måste du ta hänsyn till både sannolikheten och konsekvensen av den eventuella skadan.

Riskmatris

Konsekvens						
Allvarlig	4	R6, R7, R9				
Betydande	3	R2, R3, R8, R10, R11				
Måttlig	2		R4-E		R4-F	
Försumbar	1	R1, R5-E		R5-F		
		1	2	3	4	Sannolikhet
		Mycket sällan	Sällan	Regelbundet	Ofta	

F – före åtgärd

E – efter åtgärd

Vägledning för konsekvensnivåer

Konsekvensnivåer	Exempel
4 Allvarlig	Skapar stora besvär för den registrerade genom exempelvis diskriminering, identitetsstöld eller identitetsbedrägeri, stor ekonomisk förlust, skadat anseende eller annan betydande ekonomisk eller social nackdel. Kan även innebära fara för liv och hälsa.
3 Betydande	Den registrerade hindras utövas kontroll över sina personuppgifter. Trolig risk för ekonomisk eller social påverkan hos den registrerade om åtgärder inte vidtas.
2 Måttlig	Den registrerades fri- och rättigheter kan inte garanteras. Den registrerade kan uppleva lindriga besvär men endast måttlig ekonomisk eller social påverkan.
1 Försumbar	Den registrerade har inga svårigheter att utöva sina fri- och rättigheter. Ingen eller endast försumbar ekonomisk eller social påverkan.

Vägledning för sannolikhetsnivåer

Sannolikhetsnivåer

1 Mycket sällan	en gång per 10 år eller mer sällan
2 Sällan	1 gång per 1–10 år
3 Regelbundet	1 gång per år
4 Ofta	flera gånger per år

Dokumentation av risk

En bedömning av sannolikheten för dessa leder till ett riskvärde som i sin tur indikerar en prioriteringsordning för eventuella åtgärder.

Vid bedömning av riskerna kan nedanstående frågeställningar vara en bra start när riskerna ska dokumenteras.

- Någon obehörig kommer åt personuppgifter
- Personuppgifter förvanskas
- Personuppgifter försvinner

Riskvärde - Åtgärda åtgärder

Poäng 13–16	Åtgärd ska vidtas
Poäng 7–12	Åtgärd bör i vissa fall övervägas
Poäng 1–6	Åtgärd inte nödvändig

Beskrivning av risk	Konsekvensbeskrivning	Konsekvens	Sannolikhet	Riskvärde	Åtgärd
<i>Exempel:</i> Rutiner för att sektionera behörighetsnivåer i system saknas.	<i>Exempel:</i> Medarbetare har tillgång till personuppgifter ej nödvändiga för deras arbetsuppgifter	<i>Exempel:</i> Måttlig (2)	<i>Exempel:</i> Sällan (att den registrerade drabbas av systemfelet) (2)	4 (2*2)	<i>Exempel:</i> Ta fram rutiner för att sektionera behörigheter, eventuellt ny kravställning på leverantör för tekniska möjligheter.
R1. Före åtgärd	Kamera dokumenterar fel saker. (ex filmar entré istället för korridoren p.g.a att de blivit tillstötta).	1	1	1	Kamerorna är fasta och endast behörig personal kan ändra riktningen på kamerorna. Uppföljning av kamerabevakning sker årsvis.
R2. Före åtgärd	Obehörig får tillgång till filmmaterialet	3	1	3	Tillgång begränsad endast till fåtal tekniker hos Stadsbyggnads förvaltningen. Endast de kan ta del av inspelat material (hämta ut och lämna ut materialet till polisen).
R3. Före åtgärd	Materialet bevaras för länge.	3	1	3	Automatik överspelning efter 14 dagar. Begränsat utrymme på servern.
R4. Före åtgärd	Kamerautrustning är ur funktion och vi kan därmed inte utreda incidenter.	2	4	8	Det finns teknik för att upptäcka om kamerorna fungerar genom vilken man kan säkerställa funktionalitet.
R4. Efter åtgärd		2	2	4	Sänker sannolikheten eftersom det endast inträffat tre gånger
R5. Före åtgärd	Uppsatta kameror blir kvar efter att syftet är inaktuellt	1	3	3	Man kan inaktivera kameror (uppsatta men inte igång). Utvärdering av uppsatta kameror kommer att ske 1/år.
R5 Efter åtgärd		1	1	1	I dagsläget är alla kameror igång, ingen är inaktiverad.

Beskrivning av risk	Konsekvensbeskrivning	Konsekvens	Sannolikhet	Riskvärde	Åtgärd
R6. Före åtgärd	Felaktiga höga behörigheter: Användare som bytt tjänst inom kommunen har möjlighet att ta del av inspelat material	4	1	4	Endast två personer inom SBF har tillgång till materialet.
R7. Före åtgärd	Bilder sprids olovligt: Användare med tillgång till inspelat material sprider det olovligt ex via mejl. Skyddad id på bild.	4	1	4	Lämnas endast ut till polisen.
R8. Före åtgärd	Kameror installeras och hanteras utanför rutinen	3	1	3	Rutin för kamerabevakning är framtagen. För att skolan skall kunna installera kameror så krävs att SBF är involverad.
R9. Före åtgärd	Externt obehörigt intrång som ger åtkomst till inspelat material. (Hackerangrepp, inloggningsuppgifter är kända)	4	1	4	
R10. Före åtgärd	En medveten ändring av kamerans riktning gör att vi övervakar fel område (ex område utan tillstånd)	3	1	3	Utvärdering av kamerabevakning skall ske årsvis. Ändring av kamerans riktning måste manuellt monteras ner för att sedan montera tillbaka den.
R11. Före åtgärd	Personal/elev blir kameraövervakad i en privat eller kränkande situation	3	1	3	Man tar bara del av filmmaterialet i samband med incident. Maskning möjlig.

Efter genomförd riskvärdering läggs riskvärdet för respektive risk R1-Rx in i riskmatrisen.

Åtgärdslista - Ansvarsskyldighet

		Klar	Pågående	Åtgärdas	Klar senast	Ej relevant
1	Artikel 30 register	x				
2	Information om behandling till registrerad (artikel 13/14)	x				
3	Rutin för informationslämnande över tid	x				
4	Rutiner för att tillgodose registrerades rättigheter (art 15-23)	x				
5	Dokumentation kring överföring tredje land					x
6	Rutin för att omhänderta personuppgiftsincidenter	x				
7	Användarmanual	x				
8	Rutin hantering av samtycke					x
9	PUB-avtal					x
10	Personal har fått utbildning i GDPR	x				
11	Dokumentation kring säkerhetsåtgärder såväl tekniska som organisatoriska	x				
12	Behörighetsrutin					
13	Loggrutin					
14	Kontinuitetsplan					
	<i>*punkt 12-14 dok hos ISF</i>					

AXIS M3085-V Dome Camera

Fixed 2 MP mini dome with deep learning

This cost-efficient mini dome features Wide Dynamic Range (WDR) to ensure clarity even when there's both dark and light areas in the scene. With Lightfinder, it delivers sharp color images even in low light. A deep learning processing unit enables intelligent analytics based on deep learning on the edge. And AXIS Object Analytics offers detection and classification of different types of objects – all tailored to your specific needs. Furthermore, this compact, easy-to-install, vandal-resistant camera comes factory focused so there's no manual focusing required.

- > Great image quality in 2 MP
- > Compact, discreet design
- > WDR and Lightfinder
- > Support for analytics with deep learning
- > Built-in cybersecurity features

AXIS M3085-V Dome Camera

Camera	
Image sensor	1/2.9" progressive scan RGB CMOS
Lens	3.1 mm, F2.0 Horizontal field of view: 102° Vertical field of view: 55° Fixed iris, IR corrected
Day and night	Automatically removable infrared-cut filter
Minimum illumination	With Lightfinder: Color: 0.18 lux at 50 IRE F2.0 B/W: 0.03 lux at 50 IRE F2.0
Shutter speed	1/19000 s to 1/5 s
Camera angle adjustment	Pan: ±175° Tilt: ±80° Rotation: ±175° Can be directed in any direction and see the wall/ceiling
System on chip (SoC)	
Model	CV25
Memory	1024 MB RAM, 512 MB Flash
Compute capabilities	Deep learning processing unit (DLPU)
Video	
Video compression	H.264 (MPEG-4 Part 10/AVC) Main and High Profiles H.265 (MPEG-H Part 2/HEVC) Motion JPEG
Resolution	1920x1080 (1080p) to 320x240
Frame rate	25/30 fps with power line frequency 50/60 Hz in H.264 and H.265 ^a
Video streaming	Multiple, individually configurable streams in H.264, H.265 and Motion JPEG Axis Zipstream technology in H.264 and H.265 Controllable frame rate and bandwidth VBR/MBR H.264/H.265 Average bitrate
Multi-view streaming	Up to 2 individually cropped out view areas in full frame rate
Image settings	Compression, color, brightness, sharpness, contrast, white balance, exposure control, motion-adaptive exposure, WDR: up to 120 dB depending on scene, dynamic overlays, mirroring of images, privacy mask Rotation: 0°, 90°, 180°, 270°, including Corridor Format
Pan/Tilt/Zoom	Digital PTZ
Audio	
Audio streaming	Audio output via edge-to-edge technology
Audio input/output	Two-way audio connectivity via optional accessories using portcast technology Network speaker pairing
Network	
Security	Password protection, IP address filtering, HTTPS ^b encryption, IEEE 802.1x (EAP-TLS) ^b network access control, digest authentication, user access log, centralized certificate management, brute force delay protection, signed firmware, secure boot Axis Edge Vault, Axis device ID
Network protocols	IPv4, IPv6, USGv6, ICMPv4/ICMPv6, HTTP, HTTPS ^b , HTTP/2, TLS ^b , QoS Layer 3 DiffServ, FTP, SFTP, CIFS/SMB, SMTP, mDNS (Bonjour), UPnP ^c , SNMP v1/v2c/v3 (MIB-II), DNS/DNSv6, DDNS, NTP, NTS, RTSP, RTP, SRTP, TCP, UDP, IGMPv1/v2/v3, DHCPv4/v6, SSH, LLDP, CDP, MQTT v3.1.1, Syslog, Link-Local address (ZeroConf)
System integration	
Application Programming Interface	Open API for software integration, including VAPIX [®] and AXIS Camera Application Platform; specifications at axis.com One-click cloud connection ONVIF [®] Profile G, ONVIF [®] Profile M, ONVIF [®] Profile S, and ONVIF [®] Profile T, specification at onvif.org
Event conditions	Device status: above operating temperature, above or below operating temperature, below operating temperature, IP address removed, live stream active, network lost, new IP address, system ready, within operating temperature Edge storage: recording ongoing, storage disruption, storage health issues detected I/O: manual trigger, virtual input, digital input via accessories using portcast technology MQTT: subscribe Scheduled and recurring: schedule Video: average bitrate degradation, tampering
Event actions	Notification: HTTP, HTTPS, TCP and email Record video: SD card and network share MQTT: publish Pre- and post-alarm video or image buffering for recording or upload Record video: SD card and network share SNMP traps: send, send while the rule is active Upload of images or video clips: FTP, SFTP, HTTP, HTTPS, network share and email External output activation via accessories using portcast technology
Built-in installation aids	Pixel counter
Analytics	
AXIS Object Analytics	Object classes: humans, vehicles (types: cars, buses, trucks, bikes) Trigger conditions: line crossing, object in area, time in area ^{BETA} Up to 10 scenarios Metadata visualized with color-coded bounding boxes Polygon include/exclude areas Perspective configuration ONVIF Motion Alarm event
Metadata	Object data: Classes: humans, faces, vehicles (types: cars, buses, trucks, bikes), license plates Confidence, position Event data: Producer reference, scenarios, trigger conditions
Applications	Included AXIS Object Analytics, AXIS Video Motion Detection Support for AXIS Camera Application Platform enabling installation of third-party applications, see axis.com/acap
General	
Casing	IP42 water- and dust-resistant (to comply with IP42, follow Installation Guide), IK08 impact-resistant, polycarbonate/ABS casing Encapsulated electronics Color: white NCS S 1002-B For repainting instructions, contact your Axis partner.
Sustainability	57% recycled plastics, PVC free, BFR/CFR free
Power	Power over Ethernet (PoE) IEEE 802.3af/802.3at Type 1 Class 2 Typical 3.6 W, max 4.2 W
Connectors	RJ45 10BASE-T/100BASE-TX PoE
Storage	Support for microSD/microSDHC/microSDXC card Support for SD card encryption (AES-XTS-Plain64 256bit) Recording to network-attached storage (NAS) For SD card and NAS recommendations see axis.com
Operating conditions	0 °C to 45 °C (32 °F to 113 °F) Humidity 10–85% RH (non-condensing)
Storage conditions	–40 °C to 65 °C (–40 °F to 149 °F) Humidity 5–95% RH (non-condensing)
Approvals	EMC ICES-3(A)/NMB-3(A), EN 55032 Class A, EN 55035, EN 61000-6-1, EN 61000-6-2, FCC Part 15 Subpart B Class A, ICES-003 Class A, VCCI Class A, KS C 9835, KS C 9832 Class A, RCM AS/NZS CISPR 32 Class A, Safety IEC/EN/UL 62368-1 Environment IEC 60068-2-1, IEC 60068-2-2, IEC 60068-2-6, IEC 60068-2-14, IEC 60068-2-27, IEC/EN 60529 IP42, IEC/EN 62262 Class IK08 Network NIST SP500-267
Dimensions	Height: 56 mm (2.2 in)

	ø 101 mm (4.0 in)
Weight	150 g (0.33 lb)
Included accessories	Installation guide, Windows® decoder 1-user license
Optional accessories	AXIS TM3812 Tamper Cover Black casing Smoked dome AXIS Surveillance microSDXC™ Card For more accessories see axis.com
Video management software	AXIS Companion, AXIS Camera Station and video management software from Axis Application Development Partners. For more information, see axis.com/vms

Languages	English, German, French, Spanish, Italian, Russian, Japanese, Korean, Portuguese, Simplified Chinese, Traditional Chinese
Warranty	5-year warranty, see axis.com/warranty

- a. Reduced frame rate in Motion JPEG
 b. This product includes software developed by the OpenSSL Project for use in the OpenSSL Toolkit. (openssl.org), and cryptographic software written by Eric Young (eay@cryptsoft.com).

Environmental responsibility:

axis.com/environmental-responsibility

Intresseavvägning för Kamerabevakning

Björkskataskolan

Om mallen

Använd mallen för att dokumentera er intresseavvägning om ni planerar att kamerabevaka med stöd av den rättsliga grunden uppgift av allmänt intresse (artikel 6.1 e i dataskyddsförordningen, GDPR).

Mallen är framtagen av Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) i mars 2025. På vår webbplats finns mer information om kamerabevakning: www.imy.se/kamera

Övergripande information

Personuppgiftsansvarig

Barn- och utbildningsnämnden

Datum för genomförd bedömning

2025-10-01

Plats för kamerabevakningen

Björkskataskolan

Intresseavvägningen

Beskriv den planerade bevakningen

Vilken utrustning kommer ni att använda? Fasta kameror. Specifikation finns i DPIAn.

Om ni ska använda integritetsvänlig teknik, vilken typ av teknik ska ni använda? – Inget ljud spelas in. Maskning används vid utlämnande av material till polis dvs individer som inte har med händelserna att göra maskeras

Under vilka tider ska bevakningen pågå? Bevakningen bedrivs under verksamhetstid vardagar från kl 08:00-16:00.

Ska ni spela in bildmaterial? Ja

Hur länge ska ni spara bild-materialet? 16 dagar, mer information finns i DPIAn och Rutin för kamerabevakning.

Ska ni bevaka i realtid? Nej

Filmmaterialet lagras hos Infrastruktur och serviceförvaltningen där endast två tekniker har tillgång till materialet. Materialet kan komma att lämnas till Polisen vid en eventuell polisutredning.

Ska ni avlyssna eller spela in ljud? Nej

Beskriv förhållandena på platsen där bevakningen ska ske

Området som kommer att bevakas är i en högstadieskolas korridorer där elever och personal befinner sig under verksamhetstid.

De ytor som allmänheten har tillgång till bevakas inte.

Kamerornas placering är justerade så att upptagningsområdet för varje enskild kamera varken upptar insidan av elevskåp eller utsidan av skolbyggnaden.

Kameror sitter i korridorer där anslutning till toaletter kan förekomma. Ingen filmning sker i toaletterna.

Vilken bestämmelse i lag eller annan författning, kollektivavtal eller beslut utgör den uppgift av allmänt intresse som ni stödjer er bevakning på?

Läs mer om rättslig grund i [steg 3 i arbetsgången](#).

Fastlagen rutin + skollagen 5 kap 3§ (trygghet och studiero).

Huvudmannen ska säkerställa att skolenheten bedriver ett förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero. Elevernas trygghet är avgörande för deras lärande och utveckling. Arbetet med trygghet i skolan omfattar både att skapa en säker miljö och att förebygga och motverka kränkningar samt att främja normer och värden. Förebyggande arbete innebär att skolor följer upp elevernas trygghet och studiero. Det innebär också att skolor analyserar hinder för elevernas trygghet och studiero och aktivt arbetar för att undanröja dessa hinder. Trygghet ska kopplas till utbildning för att tydliggöra att elever ska vara trygga i alla delar av sin utbildning.

Den 11 januari 2023 föreslog Barn- och utbildningsnämndens arbetsutskott att Barn- och utbildningsnämnden skulle besluta att Björkskataskolan ska påbörja kamerabevakningen i utvalda korridorer.

Den 25 januari 2023 beslutade Barn- och utbildningsnämnden att kamerabevakningen på Björkskataskolan ska påbörjas i utvalda korridorer. Kamerabevakningen gäller till och med den 1 mars 2024.

Den 21 februari 2024 beslutade Barn- och utbildningsnämnden att förlänga kamerabevakningen i utvalda korridorer. Beslutet gäller från den 1 mars 2024 till och med den 13 juni 2025. Under denna period fram till den 13 juni 2025 ska en plan för att avveckla kamerabevakningen tas fram för att på sikt helt kunna ta bort kamerorna i skolan.

Bevakningsintresset

Vad är syftet med bevakningen?

Syftet med kamerabevakningen är att förebygga, förhindra och/eller utreda brott på platser i skolbyggnaden där incidenter har skett i form av skadegörelse, anlagda bränder och kränkningar.

Syftet är även att säkerställa personalens och elevernas trygghet och personliga säkerhet samt minska kostnader för materiella skador.

Bevakningskamerorna är placerade i utvalda korridorer. De ytor som allmänheten har tillgång till bevakas inte. Kamerornas placering är justerad så att upptagningsområdet för varje enskild kamera varken upptar insidan av elevskåp eller utsidan av skolbyggnaden. Kamerorna upptar inte heller insidan av toaletter. Kamerorna aktiveras endast vid rörelse – om ingen rörelse registreras sker ingen inspelning.

Skolan arbetar kontinuerligt med andra åtgärder, men bedömer att kamerabevakning fortfarande är aktuellt.

Bevakningen är även en säkerhet och trygghet för samtliga på skolan vid ev yttre hot. Om någon hotfull, bevapnad person skulle ta sig in i byggnaden kan polisen, med hjälp av kamerabevakningen, identifiera personen.

Beskriv de omständigheter som talar för ett högt bevakningsintresse

Under hösten 2021 och våren 2022 har det förekommit incidenter som påverkat säkerheten för elever och personal, skadegörelse, anlagda bränder och kränkningar.

Skolan har tidigare genomfört andra åtgärder men utan önskat resultat. Skolan har infört ronderingsschema på rasterna för lärarna, elever kan anmäla incidenter anonymt, informationsinsatser till vårdnadshavare, låst vissa utrymmen, medverkan/information från polisen, utökad personalnärvaro (skolvärd som vistas kring elever). Skolan har även köpt in fler sällskapsspel samt möjlighet att spela bordtennis och köpt in nya möbler till studiehallarna för att öka umgänge/trygghet mellan elever. Skolan har även koder på entrédörrar och koderna byts ut kontinuerligt under läsåret.

Eftersom tidigare åtgärder inte fungerat enligt önskat resultat implementerades kamerabevakningen som fungera som en avskräckande faktor för personer som överväger att begå skadegörelse eller andra incidenter.

Om en incident inträffar, kan kamerabevakning ge värdefulla bevis som kan användas för att identifiera de skyldiga, av polisen. Polisen uttrycker att kamerabevakning är ett bra komplement i deras utredningsarbete och effektiviserar hanteringen.

För både elever och personal kan kamerabevakning öka känslan av trygghet och säkerhet. När människor känner sig säkra, är de mer benägna att trivas och prestera bättre i skolan. Genom att minska antalet incidenter av skadegörelse och andra incidenter, kan skolan spara pengar på reparationer och andra kostnader som är förknippade med dessa händelser.

Lärarna kan lägga sin tid på undervisning istället för att lägga tid på att utreda händelser. Personal på skolan känner sig trygga i att ingripa vid händelser då det vet att kameror dokumenterar deras agerande.

Skolan kan investera i eleverna istället för att lägga pengar på att renovera.

Barn- och utbildningsnämnden fattade beslut om att kamerorna skulle vara igång fram till och med den 13 juni 2025. Därefter stängdes de av.

I nuläget är kamerorna inte igång och sedan skolstarten hösten 2025 har skadegörelse och kränkningar ökat. Skolan har dokumenterat händelserna samt fotograferat det som inträffat. Det handlar om bland annat kränkande klotter på elevtoalett (där även lärare finns med), elever sprider mat på golvet, klotter utanför en lektionssal, skadegörelse i område där elever har skåp (nedrivna takplattor och ventilationsplattor) och lysarmatur ovanför ett fönster i trapphus har någon försökt riva ner.

Sedan skolstart har det även varit kränkningar som skolan skulle kunnat reda mycket snabbare om kamerorna varit igång och då också vetat vad som hände. Skolan har dokumenterat 29 händelser fram till och med den 1 oktober 2025. Enligt rektor sker det händelser varje dag sedan eleverna fick information om att ingen kamerabevakning sker.

Skolan ser även att eleverna ändrar sitt beteende när kamerorna är i drift, till det bättre.

Beskriv de omständigheter som talar för ett lågt bevakningsintresse

Ett lågt bevakningsintresse kan vara om det inte finns dokumentation på att incidenter inträffat där det sitter kameror. Ett lågt bevakningsintresse kan även vara om inga händelser inträffat på platser där det sitter kameror. I korridorer, studiehallar/uppehållsrum där det inte inträffat någon skadegörelse och där skolan inte noggrant dokumenterat händelser talar för ett lågt bevakningsintresse.

Eftersom elever uppehåller sig i studiehallar/uppehållsrum under en längre tid, talar det för ett lågt bevakningsintresse detta då intrånget i integriteten är särskilt högt och det ska finnas ett påtagligt behov för kamerabevakningen.

Under vissa tider befinner det sig få elever på skolan, vilket talar för ett lågt bevakningsintresse under dessa tider (07:00 – 08:00 och 16:00 – 17:00)

Enligt IMY:s [vägledning](#) väger Integritetsintresset mycket tungt inomhus.

- Integritetsintresset på skolor och förskolor väger generellt sett tungt, särskilt mot bakgrund av att barn och unga uppehåller sig där.
- Det krävs därför i regel mycket starka skäl för att kamerabevakning ska tillåtas på en skola eller förskola.

Sammanfattningsvis väger bevakningsintresset

Välj det eller de alternativ som är aktuella för er bevakning. Tänk på att intresset kan variera vid olika tider på dygnet och inom olika delar av det bevakade området. Det går också bra att göra bedömningen i fritext.

Lätt	På platsen Ange plats	Då är det ännu inte många elever i skolan	Mellan klockan Ange klockslag	07.00	Och klockan Ange klockslag	08.00
Relativt tungt	På platsen Ange plats		Mellan klockan Ange klockslag		Och klockan Ange klockslag	
Tungt	På platsen Ange plats	Samtliga utrymmen där vi har kamerabevakning	Mellan klockan Ange klockslag	08.00	Och klockan Ange klockslag	16.00

Det går också bra att göra bedömningen i fritext nedan

Klotter och skadegörelse har ökat på de platser där vi inte har kamerabevakning. Ex i elevfiktet som är i anslutning till huvudentrén är skadegörelsen stor.

Under tiden från start Ht25 då kamerorna har varit ur drift har vi märkt av en ökad skadegörelse. På områden där vi har kameror: söndersparkad vägg, förstörelse av dörr, slagsmål, skadegörelse av innertak

Direkt från början, Vt23, då skolan fick kamerabevakning märktes en stor minskning av skadegörelsen

Integritetsintresset

Beskriv de omständigheter som talar för ett högt integritetsintresse

Elever och personal har rätt till en viss nivå av privatliv och personlig frihet, även i en skolmiljö. Kamerabevakning kan uppfattas som ett intrång i denna rättighet och skapa en känsla av att vara konstant bevakad.

Att ständigt vara bevakad kan ha en negativ psykologisk påverkan på elever och personal. Det kan skapa en känsla av misstro och stress, vilket kan påverka den allmänna skolmiljön och elevernas välbefinnande.

Eftersom elever uppehåller sig i studiehallar/uppehållsrum under en längre tid, talar det för ett högt integritetsintresse detta då intrånget i integriteten är särskilt högt och det ska finnas ett påtagligt behov för kamerabevakningen. Dessa utrymmen är platser som elever får en paus från undervisningen.

Beskriv de omständigheter som talar för ett lågt integritetsintresse

Elever och personal känner sig otrygga att befinna sig i en miljö där skadegörelse förekommer. Det förekommer så väl allvarliga som mindre allvarliga incidenter som skadegörelse och klotter, och behovet av att känna sig trygg och säker överväger integritetsintresset. Kamerabevakning kan då ses som ett komplement till det arbete som skolan arbetar med för att ge trygghet och studiero för alla på skolan.

Via enkätsvar har eleverna, vårdnadshavare och personal uppgett att de tycker det fungerar bra med kamerabevakning. De känner sig tryggare då de vet att man kan få hjälp av kamerorna för att lösa olika otillåtna händelser. För detta finns tydliga rutiner.

I vissa fall kan det vara svårt att hitta alternativa lösningar som är lika effektiva som kamerabevakning. Skolan har infört ronderingsschema på rasterna för lärarna, elever kan anmäla incidenter anonymt, informationsinsatser till vårdnadshavare, låst vissa utrymmen, medverkan/information från polisen, utökad personalnärvaro (skolvärd som vistas kring elever). Skolan har även köpt in fler sällskapsspel samt möjlighet att spela bordtennis och köpt in nya möbler till studiehallarna för att öka umgänge/trygghet mellan elever. Skolan har även koder på entrédörrar och koderna byts ut kontinuerligt under läsåret.

Skolan har nu från hösten 2025 schemalagt rastvärdstid på lärares schema för att öka vuxennärvaron i skolan.

Eftersom andra åtgärder, se ovan, inte har visat sig vara tillräckliga, ses kamerabevakning som ett komplement, även om det innebär ett visst intrång i integriteten.

Sammanfattningsvis väger integritetsintresset

Lätt	På platsen Ange plats	Hela skolan	Mellan klockan Ange klockslag	07:00 16:00	Och klockan Ange klockslag	08:00 17:00
Relativt tungt	På platsen Ange plats		Mellan klockan Ange klockslag		Och klockan Ange klockslag	
Tungt	På platsen Ange plats	Korridorer Studiehallar Uppehållsrum Idrottshall	Mellan klockan Ange klockslag	08:00 08:00 08:00 16:00	Och klockan Ange klockslag	16:00 16:00 16:00 17:00

Kameran spelar alltid in vid rörelse och om inget händer är det ingen som tittar på det inspelade. Materialet raderas automatiskt efter 16 dagar. Vid polisanmälan tar det tid att fånga upp händelser och vad som skett och därför behöver materialet i nuläget finnas kvar 16 dagar. Detta är en rutin som Luleå kommun har gällande kamerabevakning.

Integritetsintresset väger lågt mellan 07:00 – 08:00 och 16:00 – 17:00 då endast ett fåtal elever befinner sig på skolan.

Integritetsintresset väger tungt mellan 08:00 – 16:00 då elever och personal vistas på skolan.

Integritetsintresset väger tungt mellan 16:00 – 17:00 i anslutning till idrottshallen då eventuellt allmänheten kan vistas där.

Även om integritetsintresset generellt väger tungt på skolor där elever och personal vistas, känner sig de sig otrygg i skolmiljön eftersom skadegörelse och kränkande klotter sker. Det har visat sig att behovet av att känna sig trygg och säker i skolan överväger integritetsintresset.

Kamerabevakning ses som ett komplement till det fortsatta arbete som skolan gör med att ge trygghet och studiero för alla på skolan.

Sammanvägd bedömning

Gör en bedömning av om bevakningsintresset väger tyngre än integritetsintresset

Med hänsyn till den allvarliga problematik som förekommit och förekommer i skolans miljö – där återkommande skadegörelse har utgjort ett hot mot både trygghet och säkerhet – har behovet av kamerabevakning bedömts som nödvändigt i utvalda korridorer.

Eftersom elever uppehåller sig i studiehallar/uppehållsrum under en längre tid, talar det för ett lågt bevakningsintresse detta då intrånget i integriteten är särskilt högt och det ska finnas ett påtagligt behov för kamerabevakningen.

Bevakningsintresset i utvalda korridorer väger i detta fall tyngre än integritetsintresset, då kamerabevakningen har visat sig vara ett effektivt verktyg för att skolan ska kunna agera, hantera och förebygga incidenter och även för att polisen ska kunna utreda polisanmälda incidenter.

Införandet av kamerabevakningen 2023 visade en tydlig minskningen av kostnader relaterade till skadegörelse och andra säkerhetsrelaterade händelser.

Sedan skolstarten hösten 2025 har skadegörelse i korridorer och vid elevskåp ökat markant sedan eleverna fick kännedom om att ingen kamerabevakning sker. Trots att skolan infört schemalagda rastvärdstider för personalen visar det att skadegörelser fortsätter.

Bevakningen kommer att utvärderas årligen.

Kamerabevakningen har visat en tryggare skolmiljö för både elever och personal, vilket också elever, vårdnadshavare och personal bekräftar, samtidigt som den ekonomiska belastningen på verksamheten har minskat avsevärt. Bevakningen sker med respekt för individens integritet, och är begränsad till platser där behovet är som störst och där risken för integritetsintrång är som minst.

Det kanske finns andra sätt att förbättra säkerheten och minska skadegörelse som inte involverar kamerabevakning. Exempelvis kan skolan investera i:

- Säkerhetsvakter. Detta blir en ekonomisk aspekt för skolan och kan vara integritetskränkande för både elever och personal att en okänd person vistas i skolans miljö.
- Högre bemanning så som skolvärdar som finns synliga och tillgängliga under hela skoldagen. Detta blir en ekonomisk aspekt för skolan som inte har ekonomiska möjligheter.
- Se över placeringen av elevskåpen. Skolan har begränsad yta och det finns inte plats att flytta elevskåpen.

Dessa åtgärder kan vara mer effektiva och mindre intrång i den personliga integriteten än kamerabevakning. Men pga den rumsliga ytan och den ekonomiska aspekten kan dessa åtgärder inte implementeras.

- Minska bevakningstiden på kamerorna.
- Minska antalet kameror.
- Minska antalet platser som bevakas.

Dessa åtgärder bedöms kunna genomföras utan att negativa aspekter uppträder.

Kom ihåg!

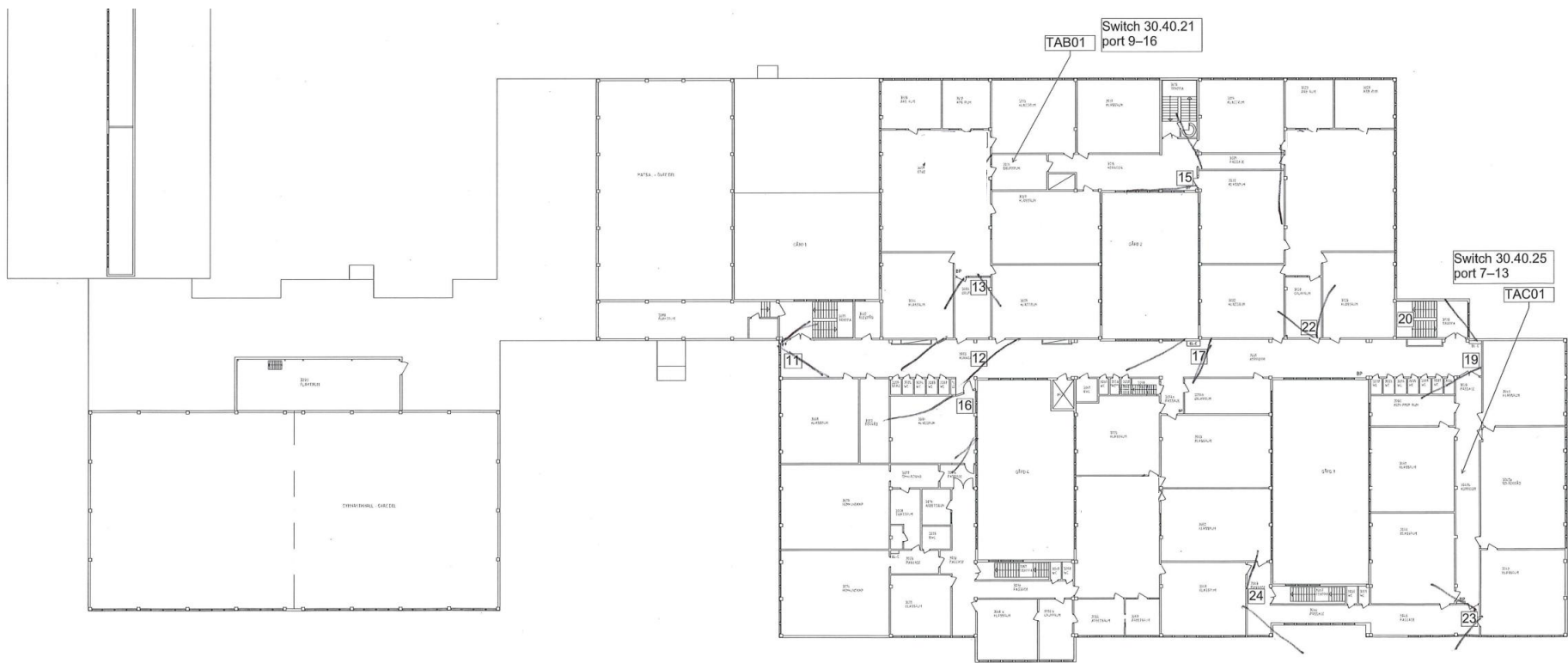
- I er förteckning över pågående bevakning ska ni ange datum för senast gjorda intresseavvägning. **Kontakta dataskyddsamordnaren som dokumenterar i förteckningen.**
- En dokumenterad intresseavvägning ska bevaras i minst fem år efter att bevakningen har upphört.

Förnyad intresseavvägning

Det kan bli aktuellt för er att uppdatera eller göra en ny intresseavvägning vid följande förändringar:

- Bevakningen ändras på ett betydande sätt som ökar risken för intrång i den enskildes personliga integritet.
- Förhållandena på bevakningsplatsen ändras på ett betydande sätt som minskar bevakningsintresset eller ökar risken för intrång i den enskildes personliga integritet.

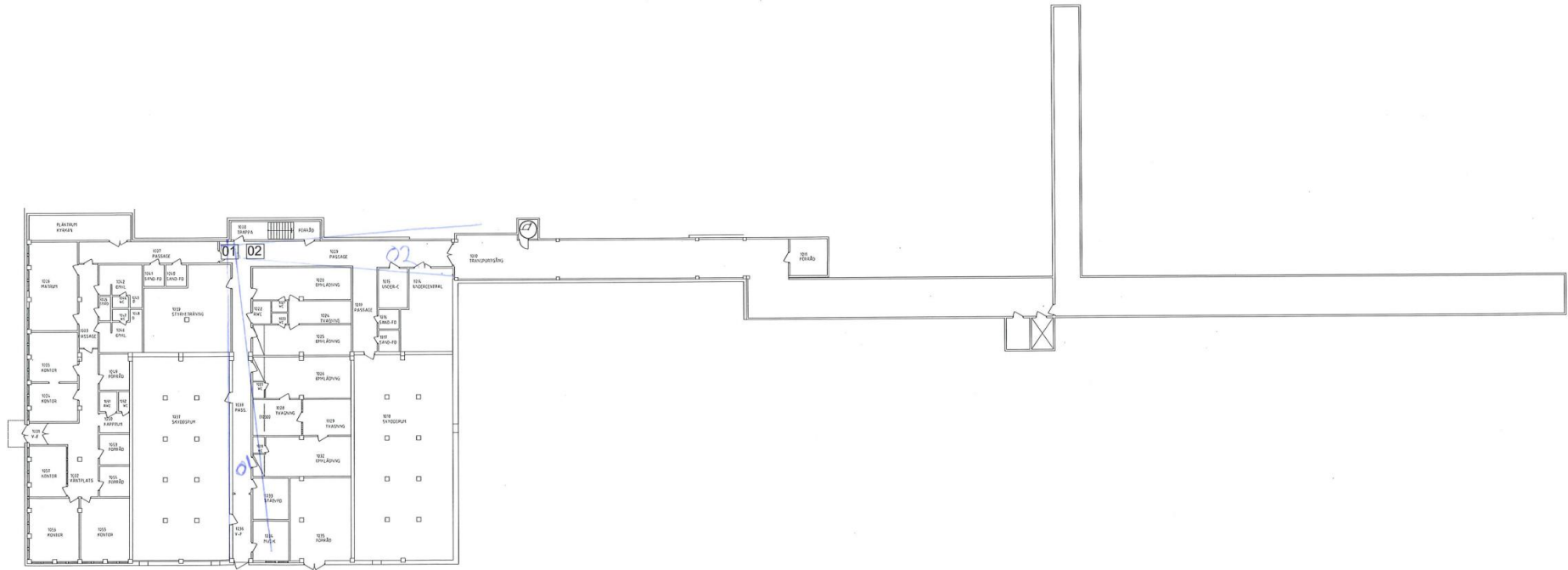
Björkskatskolan, plan 3 / 1 tr.

Björkskatskolan, plan 2 / bottenvåning

Björkskatskolan, plan 1 / suterrängvåning

Information avseende uppföljning av avveckling av kamerabevakning på Björkskataskolan

Ärendenr 2025/203-2.1.0.1

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningens förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden beslutar att lägga informationen till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen informerar om uppföljning av avveckling av kamerabevakning på Björkskataskolan.

Andreas Aspgren

Kommunsekreterare

Utvärdering kamerabevakning

2025-06-11

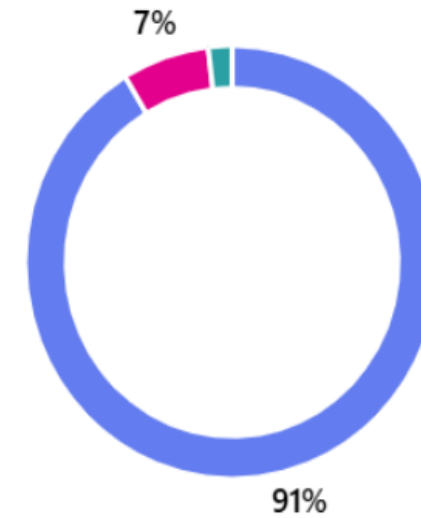
Uppföljning av kamerabevakning

- Kamerabevakning har varit på skolan sedan vt 2023. Ht 22 hade vi en kostnad för skadegörelse på ca 300 000 kronor och efter införandet av kameror så gick kostnaden ned till 60 000 kronor.
- Vi kan se att tryggheten har ökat i de områden vi har kameror som är i korridorer, studiehallar och trapphus
- Vi kan också se att skadegörelse har ökat markant där vi **inte** har kamerabevakning ex. toaletter och omklädningsrum
- I våra återkommande samtal med polisen kring kamerabevakning och dess effekter uttrycker de att kameror på skolan är brottsförebyggande då brott som skadegörelse, slagsmål kan klaras upp snabbare

Vårdnadshavares svar

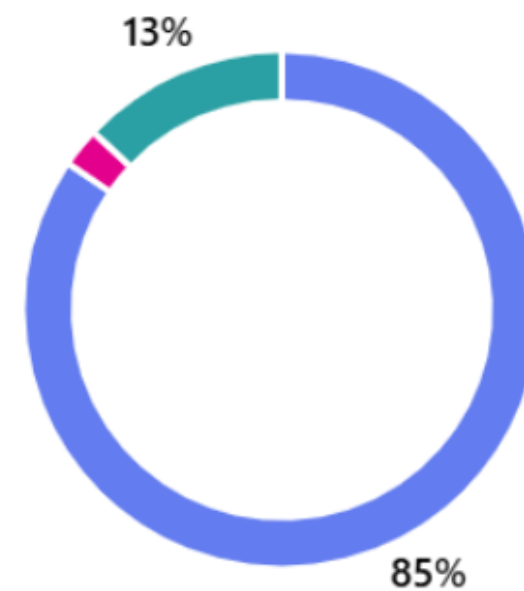
1. Vad tycker du om att vi har kamerabevakning på Björkskataskolan?

● Jag är positiv	148
● Jag är neutral	11
● Jag är negativ	3

2. Tycker du att kamerabevakningen bidrar till ökad säkerhet och trygghet på skolan?

● Ja	137
● Nej	4
● Vet ej	21

Tycker att det är bra med övervakning. Min dotter upplever skolan som tryggare och lugnare på de platser där kameror finns

Inget kontroversiellt alls, utan ett bra verktyg för att få trygghet och en bra miljö på skolan. Det är inte ens något som barnen har lyft eller pratat om på något sätt, utan ett naturligt inslag på samma sätt som att det även finns kameror på andra platser runt om i stan.

Vår son känner sig trygg och trivs väldigt bra på Björkskataskolan, så det hjälper definitivt till att skapa en trygg miljö och ett bra studie/vänskaps klimat mellan eleverna

Kommentarer av elever

Jag tycker det är bra, eftersom
det minskar risken för
skadegörelse. Det leder till att jag
känner mig trygg på skolan.

har bara inte riktigt tänkt på
kamerorna i skolan och nu
när jag tänker på det är jag
inte särskilt brydd om de

jag har märkt att klottret inne på
toaletterna har ökat sedan
övervakningskamerorna infördes.
jag vet dock inte hur det skulle
kunna förhindras.

ta bort dom, var roligare innan
med lite aktion

Kommentar av lärare

Kamerabevakningen har påverkat arbetsmiljön på ett sådant sätt att den finns där för ökad trygghet utan att vi tänker på det, nu har alla blivit så vana. Detta upplever jag hos både personal och elever. Det är viktigt att säga att kamerabevakningen inte på något sätt har minskat den fysiska närvaron eller uppmärksamheten hos oss vuxna på skolan. Relationerna mellan personal och elever är det viktigaste för tryggheten på skolan, men kamerorna är ett fantastiskt komplement. Både för ökad trygghet och minskad skadegörelse.

Sammanfattning

Enkätundersökningen visar klart och tydligt att huvuddelen av elever, vårdnadshavare och personal ställer sig positiva till att fortsätta med kamerabevakning på Björkskataskolan.

Möjliga farhågor vid avveckling av kamerabevakning skulle innebära:

- En ökad kostnad för skadegörelse
- En ökad otrygghet för elever och personal
- En minskad möjlighet för oss på skolan att snabbare reda ut brottsliga händelser
- Att vi i vårt arbete för trygghet och trivsel tappar en viktigt del som kompletterar det förbyggande arbetet för att uppnå en trygg och säker skola.

Rutin för kamerabevakning

ARBETSMARKNADS- OCH UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN

Dokumenttyp	Ärendenummer	Fastställd	Giltighetstid
Rutiner	BUN 2025/270 AGN 2025/224	2025-05-20	Tills vidare
Dokumentansvarig	Tidigare reviderad	Beslutsinstans	Dokument gäller för
Säkerhetssamordnare	2021-10-21	Förvaltningsdirektören	Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Juridisk Grund	3
Vid kamerabevakning inom AUF olika skolformer	4
Trygghet och säkerhet.....	5
Kamerabevakning inom Infrastruktur- och servicenämnden	6
Rutin för ansvarig nämnd	7
Förarbete.....	7
Innan beslut	8
Steg 1 – Kommer ni behandla personuppgifter?	8
Steg 2 – Bestäm ändamålet – varför vill ni bevaka?	8
Steg 3 – Identifiera rättslig grund och gör nödvändiga bedömningar	9
Steg 4 – Gör en intresseavvägning	10
Steg 5 – Begränsa lagringstiden	12
Steg 6 – Dokumentera intresseavvägningen	12
Steg 7 – Bedöm behovet av konsekvensbedömning.....	13
Beslut.....	13
Efter beslut.....	14
Steg 8 – Registrera kamerabevakningen i er förteckning.....	14
Steg 9 – Informera om kamerabevakningen.....	14
Förvaltning och utvärdering	15
Steg 10 – Skydda personuppgifterna.....	15
Steg 11 – Utvärdera kamerabevakningen regelbundet	16
Vid polisanmälan	17

Inledning

Generellt anses integritetsintresset vara mycket högt inne i verksamhet för barn och unga, eftersom det inte bara är barn och elever som blir bevakade, utan även lärare och annan personal. Personuppgifter om barn anses även vara särskilt skyddsvärda i dataskyddsförordningen, utifrån att barn kan ha svårare att förutse riskerna med att lämna ifrån sig uppgifter och att förstå vilken rätt till skydd för sina uppgifter som de har.

Barn, och även vuxna som vistas i verksamheter under sin arbetstid, har som utgångspunkt rätt att inte bli kamerabevakade. För att få bedriva kamerabevakning i en verksamhet krävs att bevakningen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse och att det finns ett bevakningsintresse som väger tyngre än integritetsintresset. Därför krävs det i regel mycket starka skäl för att kamerabevakning ska tillåtas på en skola eller förskola.

Juridisk Grund

Kamerabevakning regleras i Kamerabevakningslagen (2018:1200), Dataskyddsförordningen (GDPR) och de nya bestämmelserna enligt Kamerabevakning i offentlig verksamhet – lättnader och utökade möjligheter (SOU 2024:27). Enligt de senaste ändringarna krävs inget tillstånd för kamerabevakning i offentliga verksamheter, inklusive skolor, och bevakningen måste ske i överensstämmelse med grundläggande principer för skydd av personuppgifter.

Kamerabevakningslagen (2018:1200) fastställer att:

- Kamerabevakning ska ske med hänsyn till enskildas personliga integritet.
- Syftet med bevakningen ska vara berättigat, såsom att förebygga brott eller olyckor.

Dataskyddsförordningen (GDPR) anger att:

- Personuppgifter som samlas in genom kamerabevakning ska behandlas lagligt, korrekt och på ett öppet sätt i förhållande till den registrerade.
- Endast nödvändiga personuppgifter ska samlas in och förvaras under en begränsad tid.
- Den registrerade har rätt att få information om bevakningen och hur deras personuppgifter behandlas.

Genom att följa dessa lagar och bestämmelser ser vi till att vår kamerabevakning på skolan sker på ett rättssäkert och ansvarsfullt sätt, samtidigt som vi skapar en trygg och säker miljö för alla elever och personal.

Vid kamerabevakning inom AUF olika skolformer

Föreliggande rutin är en fastlagd procedur för hur kamerabevakning ska aktualiseras och sättas upp på och i verksamhetslokaler för Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningens (AUF) skolformer.

Behovet av kamerabevakning kan uppstå på olika sätt:

- för att en fastighet är utsatt för omfattande skadegörelser eller
- för att barns och elevers eller personals arbetsmiljö i form av trygghet och säkerhet är hotad

Nästan all kamerabevakning innebär **personuppgiftsbehandling** vilket medför informationssäkerhetsaspekter och frågan om att säkerställa korrekt skydd av personuppgifter. Olika intressen behöver alltså beaktas, hur lätt eller tungt bevakningsintresset väger mot integritetsintresset.

Enligt IMY kan man ha som allmänt riktmärke att en skola är brottsutsatt i kamerabevakningslagens mening om det inträffat minst cirka 10–12 brott per år där. Har det bara inträffat ett fåtal händelser per år har IMY bedömt att skolan inte är brottsutsatt och att bevakningsintresset har vägt relativt lätt. Har det inte inträffat några brott eller händelser alls väger bevakningsintresset troligen lätt.

Oavsett om en skola är brottsutsatt eller inte ska ni fortfarande göra en bedömning av hur tungt bevakningsintresset väger. Att skolan är brottsutsatt betyder i regel att bevakningsintresset väger tungt. Det kan dock till exempel vara så att det inträffat många brott som är av lite mindre allvarlig karaktär på en skola, till exempel ringa skadegörelse eller nedskräpning. I sådana fall har IMY bedömt att skolan kan vara brottsutsatt, men att bevakningsintresset vägt relativt tungt.

Omvänt kan det vara så att det exempelvis inträffat sex bränder på en skola under ett år. Då är det kanske inte tillräckligt många brott för att skolan ska vara brottsutsatt, men bevakningsintresset kan ändå väga tungt, mot bakgrund av att det handlar om så allvarliga händelser. **Tänk på att alla händelser ska dokumenteras!**

Kamerabevakning kan även ske för andra syften, till exempel för att motverka olyckor eller motverka kränkande behandling. Skollagen ställer bland annat krav på att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling samt att huvudmannen skyndsamt ska utreda omständigheterna kring uppgivna kränkningar.¹ Även i sådana fall **krävs konkret underlag** som visar att platsen som ska bevakas är utsatt.

IMY har bedömt att generell bevakning för att förebygga kränkande behandling inte är proportionerlig eller nödvändig enligt skollagen (DI-2021-5774). Bevakningsintresset väger därför troligen lätt om syftet inte är att motverka brott.

Tänk på att kamerabevakning är sista utvägen!

¹ 6 kap. 7 och 10 §§ skollagen

Trygghet och säkerhet

Kamera ska placeras i en verksamhetslokal i syfte för att skydda och ge trygghet för medarbetare, barn och elever.

När en kamera placeras i en verksamhetslokal, är det chefen/rektör (**arbetsmiljöansvarig**) som initierar beställningen av kamerabevakning och säkerställer förvaltningen av den.

Ansvarig nämnd inom AUF är **personuppgiftsansvarig** för de kameror som övervakar inne i lokaler och på tider då verksamhet bedrivs. Det är respektive nämnds ansvar att säkerställa att personuppgifterna hanteras enligt gällande lagstiftning. Den nämnd som är personuppgiftsansvarig för den uppsatta kameran står för kostnaderna för kamerabevakningen.

Både Infrastruktur- och servicenämnden (ISN) och nämnderna inom AUF är personuppgiftsansvariga, men för olika situationer/platser/kameror beroende på var kameran placeras. Förvaltningarna inom respektive nämnd tar fram dokumenterade rutiner för de olika situationerna så att inga oklarheter uppstår om vem som gör vad. I de fall som respektive nämnd inom AUF är personuppgiftsansvarig så ska ISN biträda dessa nämnder som personuppgiftsbiträde, enligt fastställda rutiner. En överenskommelse tecknas mellan nämnderna när kamerabevakning blir aktuell.

Enligt kamerabevakningslagen krävs inte längre tillstånd från Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) för att kamerabevaka. Istället behöver verksamheten göra en bedömning enligt dessa steg [Bedöma om kamerabevakning är tillåten | IMY](https://www.imy.se/verksamhet/kamerabevakning/bedoma-om-kamerabevakning-ar-tillaten/)².

Även om tillstånd inte krävs så gäller Dataskyddsförordningen (GDPR). Alla berörda ska informeras enligt en fastställd ordning, de registrerades rättigheter ska uppfyllas, och en konsekvensbedömning (DPIA) ska genomföras.

² www.imy.se/verksamhet/kamerabevakning/bedoma-om-kamerabevakning-ar-tillaten/

Kamerabevakning inom Infrastruktur- och servicenämnden

Kamera som placeras utanpå en lokal, där verksamhet eller skola bedrivs är i syfte för att skydda fastigheten från skadegörelser eller inbrott utanför verksamhetstid.

Infrastruktur- och serviceförvaltningen (ISF) är fastighetsägare för kommunala lokaler och ansvarar för fastighetens **skydd**. ISF initierar frågan om kamerabevakning som skydd för fastigheten, men hyresgästen kan också påtala problem för hyresvärden. ISN är **personuppgiftsansvarig** för de kameror som bevakar fastighetens utsida och under tider som inte är verksamhetstider för AUF:s skolformer, och står för kostnaderna. ISN ska säkerställa att personuppgifter hanteras enligt gällande lagstiftning.

ISN ska informera om personuppgiftsbehandlingen till ansvarig nämnd inom AUF genom nämndernas kansli bunkansli@lulea.se alt agnkansli@lulea.se. Kansliet informerar rektor och områdeschef samt dataskyddssamordnare och ansvarig nämnd. Rektor ansvarar för att informera personal, vårdnadshavare och elever.

Ett tidigare tillståndsbeslut från IMY kan utgöra den dokumenterade intresseavvägning som krävs innan en kamerabevakning inleds. Detta innebär att så länge er kamerabevakning och förhållandena på platsen är oförändrade, eller i vart fall inte ändras på ett betydande sätt, kan ni fortsätta att kamerabevaka utan att en ny intresseavvägning måste göras. IMY:s tillståndsbeslut är då alltså en tillräcklig dokumentation av intresseavvägningen.

All kamerabevakning spelas in och lagras krypterat på kommunens servrar i 16 dagar. Endast särskilt utsedda tjänstepersoner inom ISF/Säkerhetssystem har behörighet att ta del av materialet, vilket endast får hämtas ut vid polisanmälda händelser och lämnas ut till utredande poliser. Detta skyddar den personliga integriteten hos de som blivit filmade. Enligt fastställd rutin hos ISF lämnas endast bild- eller filmsekvens ut som visar själva händelsen samt de involverade personerna. Övriga personer inklusive personer med skyddad identitet maskas om de förekommer i materialet, såvida de inte varit involverade i händelsen. Personal inom AUF har ingen behörighet i systemet.

För att säkerställa att kameran täcker rätt område, filmar rätt händelser och levererar bilder av god kvalitet, kontrollerar ISF/avd. fastigheter och säkerhetssystem regelbundet kamerornas status och funktion.

Rutin för ansvarig nämnd

För aktualisering av kamerabevakning inomhus och/eller under verksamhetstid

Även om den ändring i kamerabevakningslagen, som trädde ikraft den 1 april 2025, underlättar för verksamheter att sätta upp kameror så innebär det ett omfattande arbete för verksamheterna innan kamerabevakning inom de olika skolformerna kan aktualiseras.

Rutinen är uppdelad i olika delar; Förarbete, Innan beslut, Beslut, Efter beslut samt Förvaltning och utvärdering.

Förarbete

Eftersom kamerabevakning ofta innebär omfattande personuppgiftsbehandling, ska en noggrann behovsanalys alltid föregå en eventuell installation.

Andra åtgärder ska prövas först innan aktualisering av kameraåtgärd. Underlag för att bedöma behov av kamera är bland annat:

- analyser av händelser,
- tidigare vidtagna åtgärder vid kränkningar och tillbud,
- elevhälsoenkäter,
- trygghetsenkäter,
- trygghetsvandringar och disciplinära åtgärder.

Detta är inte en uttömmande lista på åtgärder som ska vidtas innan aktualisering av kameraåtgärd.

Analys och åtgärder görs tillsammans med:

- elevråd,
- lokala fackliga samrådsforum
- föräldraråd kan också involveras vid behov
- fastighetsförvaltare samt tekniker för säkerhetssystem³ på ISF bör delta i analysen.

Kamerabevakning ska enbart användas som en sista utväg. Om alla andra åtgärder prövats och kameraåtgärd fortfarande bedöms vara aktuell ska arbetsmiljöansvarig samråda med elevråd och förhandla med fackliga samverkansparter. Även föräldraråd kan samråda.

Kom ihåg att dokumentera:

- Vad är det som har hänt och hur ofta har det hänt?
- Var har det hänt?
- När har det hänt?
- Konsekvens av vad som hänt

³ ISF, fastighetsavdelningen, säkerhetssystem

Innan beslut

IMY har tagit fram en arbetsgång för verksamheter som överväger att börja kamerabevaka. Arbetsgången hjälper er att bedöma om er planerade kamerabevakning är tillåten, bland annat genom att begränsa, dokumentera, informera om och följa upp bevakningen, 11 steg.

Om ni följer arbetsgången genom alla steg, minskar ni risken för otillåten bevakning.

Enligt Steg 6 ska intresseavvägningen dokumenteras, därför rekommenderas ni att redan i steg 1 påbörjar dokumentationen.

Kom ihåg att kontakta dataskyddsamordnaren som är ert stöd genom alla stegen.

[Arbetsgången i sin helhet med mer detaljer finns på IMY:s hemsida⁴](#)

Steg 1 – Kommer ni behandla personuppgifter?

Kamerabevakning innebär oftast behandling av personuppgifter, men det finns undantag. Om er bevakning omfattar personuppgifter måste ni följa GDPR och kamerabevakningslagen. Detta gäller även vid realtidsbevakning utan inspelning.

Det som avgör om er bevakning behandlar personuppgifter eller inte är hur ni faktiskt använder kameran, inte syftet med bevakningen. Till exempel om personer träffas av bevakningen eller om fordons registreringsskyltar kommer att synas i bild.

Om bevakningen inte behandlar personuppgifter, behöver ni inte följa dessa regler.

Steg 2 – Bestäm ändamålet – varför vill ni bevaka?

Innan ni börjar kamerabevaka måste ni ha klart för er varför ni vill bevaka. Ändamålet sätter ramarna för vad ni får och inte får göra, till exempel vilka uppgifter ni får behandla och hur länge ni får spara dem.

Det vanligaste ändamålet, eller syftet, med kamerabevakning är

- att förebygga, förhindra, upptäcka eller utreda brott
- andra ändamål kan exempelvis vara att förebygga, förhindra eller upptäcka ordningsstörningar eller olyckor.

Ni får bara samla in personuppgifter för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål.

Ändamålen måste vara specifika och konkreta, inte luddiga eller otydliga. Det är till exempel inte tillräckligt att ange "kontroller" som ändamål för bevakning, utan att också ange syftet med kontrollen. Syftet med kontrollen kan exempelvis vara att säkerställa att endast behöriga personer får tillträde till en byggnad.

Ändamålet måste också vara berättigat. Detta innebär att personuppgiftsbehandlingen dels ska ha en rättslig grund i dataskyddsförordningen (GDPR).

⁴ www.imy.se/verksamhet/kamerabevakning/bedoma-om-kamerabevakning-ar-tillaten/

Steg 3 – Identifiera rättslig grund och gör nödvändiga bedömningar

Det här steget består av två delar, ni ska både identifiera vilken rättslig grund som ni ska använda er av för er kamerabevakning och göra de nödvändiga bedömningar som hör till.

Uppgift av allmänt intresse och myndighetsutövning (Artikel 6.1 e GDPR)

För myndigheter och andra inom offentlig verksamhet är uppgift av allmänt intresse eller myndighetsutövning den rättsliga grund som i allmänhet går att använda.

Bedömningen för den här rättsliga grunden består av fyra delar:

1. Bedöm om det har fastställts en uppgift av allmänt intresse

- identifiera var er uppgift av allmänt intresse har fastställts i nationell rätt eller EU-rätt. Vilken bestämmelse, vilket beslut eller kollektivavtal fastställer den uppgift som ni ska utföra genom kamerabevakning?

2. Bedöm om bestämmelsen är tillräckligt tydlig och precis samt om dess tillämpning är förutsebar för de som bevakas

- Hur ser bestämmelsen ut där er uppgift av allmänt intresse framgår? Hur integritetskänslig är er planerade kamerabevakning? Ju känsligare bevakning, desto större krav ställs på bestämmelsens tydlighet, precision och förutsägbarhet.

3. Bedöm om behandlingen är nödvändig för att utföra uppgiften av allmänt intresse.

- Analysera om behandlingen är nödvändig och är proportionerlig i förhållande till de mål som eftersträvas. Ta hänsyn till:
 - o Andra alternativ till kamerabevakning
 - o Begränsa bevakningen i tid och rum
 - o Realtidsbevakning och/eller bildinspelning

4. Gör en intresseavvägning.

Steg 4 – Gör en intresseavvägning

Intresseavvägningen handlar om att väga ert intresse av att kamerabevaka mot den enskildes intresse av att inte bli bevakad. Om bevakningsintresset väger tyngre än integritetsintresset är bevakningen tillåten.

- **Bevakningsintresset** är ert behov av kamerabevakning.
- **Integritetsintresset** är enskilda personers intresse av att inte bli kamerabevakade på platsen.

Ni kan börja bedömningen av bevakningsintresset med att analysera den plats ni ska bevaka. [Guide: Intresseavvägning vid kamerabevakning av skolor och förskolor | IMY](#)⁵

Analysera de händelser som ligger till grund för bevakningsintresset

Det är viktigt att ni noggrant dokumenterar och analyserar de händelser som ligger till grund för ert bevakningsintresse. Ni kan då exempelvis utgå från följande frågor:

- Vad är det som har hänt och hur ofta har det hänt?
- Var har det hänt?
- När har det hänt?
- Konsekvens av vad som hänt

Gör en sammanvägd bedömning av bevakningsintresset

När ni har analyserat alla relevanta faktorer ovan bör ni göra en bedömning av om bevakningsintresset väger lätt, relativt tungt eller tungt.

Kom ihåg att ni kan behöva göra olika bedömningar för olika platser och tider på dygnet där kamerabevakningen ska ske.

⁵ www.imy.se/verksamhet/kamerabevakning/sa-gor-ni-intresseavvagningen-pa-olika-platser/skolor-och-forskolor/

Bedöm integritetsintresset

Analysera platsen ni ska bevaka

Ni kan börja bedömningen av den enskildes intressen med att analysera den plats ni ska bevaka. Utgå från exempelvis följande frågor:

- Vilken typ av område är det som bevakas och vilken typ av verksamhet sker på platsen?
- Vilka ytor är det som ska bevakas på platsen?
- Hur många personer kommer att träffas av bevakningen?
- Varför befinner sig människor på platsen?
- Är platsen en arbetsplats?
- Vilka personer eller personkretsar rör sig på platsen; vuxna, barn eller blandat?
- Hur länge brukar personer uppehålla sig på platsen?
- Kan personer förvänta sig att bli kamerabevakade på platsen?

Enligt IMY:s bedömning väger integritetsintresset särskilt tungt på platser där elever kan tänkas befinna sig under en längre tid, så som undervisningsytor och sittplatser i korridorer. Bevakning som sker på sådana platser i skolan under skoltid måste generellt betraktas som ett kännbart intrång i elevernas och de anställdas integritet. Detta medför att det måste finnas ett påtagligt behov av bevakningen.

Bedöm tiderna för bevakningen

Ni bör tänka på tiderna för bevakningen, eftersom det har betydelse för integritetsintresset när på dygnet ni tänker kamerabevaka. Integritetsintresset väger i regel tyngre dagtid än under sena kvällar och nätter.

Fundera på hur bevakningen ska gå till

Kamerabevakning kan ske på flera olika sätt, vilket påverkar bedömningen av integritetsintresset.

Ni kan använda följande frågor som ledning:

- Ska ni spela in bildmaterial och/eller bevaka i realtid?
- Om bevakning ska ske i realtid – vem ska ha tillgång till bevakningen?
- Ska bevakning ske med integritetsvänlig teknik, till exempel med värmekameror, maskering eller pixelering?
- Ska ni bevaka med ljudinspelning/-avlyssning?

Gör en sammanvägd bedömning av integritetsintresset

När ni har analyserat alla relevanta faktorer ovan bör ni göra en bedömning av om integritetsintresset väger lätt, relativt tungt eller tungt.

Kom ihåg att ni kan behöva göra olika bedömningar för olika platser och tider på dygnet.

Gör intresseavvägningen

Avslutningsvis ska ni bedöma om bevakningsintresset väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli bevakad. Om bevakningsintresset väger tyngre än integritetsintresset är bevakningen tillåten.

Om ni efter intresseavvägningen kommer fram till att integritetsintresset väger tyngre än bevakningsintresset är det inte tillåtet att kamerabevaka.

Steg 5 – Begränsa lagringstiden

När ni använder er av bevakningskameror med bildinspelning får ni inte lagra det inspelade materialet längre än nödvändigt med hänsyn till de ändamål som ni har bestämt för bevakningen. Det innebär att ni har en skyldighet att sträva efter så kort lagringstid som möjligt. När ni inte längre behöver materialet ska det raderas.

Europeiska dataskyddsstyrelsen (EDPB) rekommenderar en lagringstid på tre dygn. Om ni har ett konkret behov av en längre lagringstid kan det vara tillåtet. Ju längre lagringstid ni har, desto utförligare måste ni motivera varför den behövs. Det är viktigt att ha tydliga rutiner för gallring av det inspelade materialet.

I dagsläget sparas materialet i 16 dagar av utredningstekniska skäl.

Steg 6 – Dokumentera intresseavvägningen ([mallen från IMY](#))

Från och med den 1 april 2025 gäller ett skärpt krav på en dokumenterad intresseavvägning.

Vilka behöver dokumentera intresseavvägningen?

Den som kamerabevakar med uppgift av allmänt intresse är skyldig att dokumentera sin intresseavvägning. Detta är normalt fallet för exempelvis myndigheter, kommuner, regioner, fristående skolor, vårdgivare och återvinningscentraler.

Intresseavvägningen ska dokumenteras oavsett om bevakningen ska ske på en plats dit allmänheten har tillträde eller på en plats dit allmänheten inte har tillträde.

Om kravet på dokumenterad intresseavvägning inte följs, kan nämnden påföras sanktionsavgifter.

Vad bör dokumentationen innehålla?

Följande bör finnas med i dokumentationen:

- Beskrivning av den planerade eller pågående bevakningen och förhållandena på platsen,
- uppgift om den bestämmelse i lag eller annan författning, kollektivavtal eller beslut som utgör uppgiften av allmänt intresse som bevakningen stöds på,
- bedömning, utifrån förhållandena på platsen, av bevakningsintresset med en slutsats som anger om intresset väger lätt, relativt tungt eller tungt,

- bedömning, utifrån förhållandena på platsen, av riskerna för intrång i den personliga integriteten med en slutsats som anger om integritetsintresset väger lätt, relativt tungt eller tungt,
- bedömning av om bevakningsintresset väger tyngre än integritetsintresset genom en avvägning utifrån bedömningarna av bevakningsintresset respektive integritetsintresset, och
- uppgift om vilket datum den dokumenterade intresseavvägningen fastställts.

Dokumentationen kan inkludera flera platser så länge det framgår tydligt vilken bedömning som avser vilken plats.

Steg 7 – Bedöm behovet av konsekvensbedömning

En konsekvensbedömning, DPIA (Data Protection Impact Assessment) **ska alltid** göras innan beslut fattas. Detta eftersom kamerabevakning är inne i en skola och därmed behandlar personuppgifter om barn och anställda, vilka anses vara särskilt skyddsvärda enligt dataskyddsförordningen. Dessutom omfattas oftast ett stort antal registrerade.

Konsekvensbedömningen hjälper er att identifiera risker och säkerställa att ni följer dataskyddsförordningen, (GDPR).

- Kontakta alltid dataskyddssamordnaren när en DPIA ska genomföras.
- Dataskyddssamordnaren i nämnden ska alltid informeras om ärendet och hen ska också stödja vid dokumentationen.
- ISF genomför en hyreskonsekvensanalys och informerar hyresgästen genom att skicka analysen till bunkansli@lulea.se alt agnkansli@lulea.se.

Beslut

Ett ärende för kamerabevakning upprättas med hjälp av BUN:s kansli eller AGN:s kansli. Därefter fattar ansvarig nämnd beslut om kamerabevakningen godkänns eller inte.

Efter beslut

Steg 8 – Registrera kamerabevakningen i er förteckning

- Alla uppsatta kameror ska registreras i registerförteckningen av respektive nämnd, BUN, AGN och ISN.
- Kontakta dataskyddssamordnaren som ansvarar för registerförteckningen.

Steg 9 – Informera om kamerabevakningen

Ni måste informera om kamerabevakningen. Informationen ska vara begriplig och lättillgänglig. Informationsskyltar på platsen som bevakas är ett av de två sätt som IMY rekommenderar.

Informationsskyltar om att området är bevakat

På området som ni bevakar ska det finnas en eller flera skyltar som [upplyser om bevakningen](#)⁶, så att det är tydligt innan någon går in på området. Skylten bör placeras i ögonhöjd. Om det finns flera olika ingångar till ett bevakat område bör varje ingång ha en separat skylt.

Exempel på hur skyltar kan se ut:

Namn på personuppgiftsansvarig (och om tillämpligt dennes företrädare)

Bolaget AB

Kontaktuppgifter, inklusive kontaktuppgifter till eventuellt dataskyddsombud

Bolaget AB, Gatan 1, 123 45, Staden
www.bolaget.se, +468 111 11 11

Information om den behandling som har störst konsekvenser för den registrerade, till exempel lagringstid av inspelat material, överföring eller publicering av bevakningsmaterial till tredje part:

Vi lagrar material i tre (3) dagar.

Ändamål med kamerabevakningen

Vi kamerabevakar i syfte att förhindra och utreda brott.

Registrerades rättigheter

Som bevakad kan du utöva flera rättigheter, särskilt rätten att få tillgång till eller radering av dina personuppgifter.

För ytterligare information om denna kamerabevakning, inklusive dina rättigheter, se den personuppgiftsansvarigas fulla information genom de alternativ som finns presenterade till vänster.

Kamerabevakning!

Ytterligare information finns tillgänglig via:

- Affisch på anslagstavla
- Kundtjänst
- Vår webbsida: www.bolaget.se/kamerabevakning

⁶ www.imy.se/verksamhet/kamerabevakning/bedoma-om-kamerabevakning-ar-tillaten/steg-9/

Förvaltning och utvärdering

För att säkerställa att kameran täcker rätt område, filmar rätt händelser och levererar bilder av god kvalitet, kontrollerar ISF/avd. fastigheter och säkerhetssystem regelbundet kamerornas status och funktion.

Arbetsmiljöansvarige (rektor/chef) ska säkerställa uppföljning till nämnden.

Steg 10 – Skydda personuppgifterna

Med kamerabevakning kan många människors personuppgifter samlas in och lagras. Ni behöver därför se till att det bara är behöriga personer som kan ta del av det inspelade materialet, och att det inte sprids vidare på ett otillåtet sätt.

Personuppgifterna som samlas in genom kamerabevakning ska skyddas med lämpliga organisatoriska och tekniska säkerhetsåtgärder. Att ha rutiner för hur materialet får hanteras och vilka som har åtkomst till det är exempel på organisatoriska säkerhetsåtgärder.

Bevakningsmaterialet ska även skyddas med tekniska säkerhetsåtgärder, till exempel kryptering, låsta utrymmen eller andra säkerhetslösningar. Nivån på säkerheten ska vara lämplig utifrån situationen i det enskilda fallet. Det gäller både den tekniska och den organisatoriska säkerheten.

Idag hanteras detta av ISN. För mer information, se avsnitt ”Kamerabevakning inom Infrastruktur- och servicenämnden”

Tystnadsplikt gäller som huvudregel

Uppgifter som samlas in genom kamerabevakning betraktas normalt som känsliga ur ett integritetsperspektiv. Anledningen är att de kan användas för att kartlägga enskildas rörelsemönster och lämna information om deras personliga förhållanden. Materialet kan exempelvis innehålla uppgifter om brott, missbruk och hälsa.

Huvudregeln är därför att bilder och filmer från kamerabevakning omfattas av tystnadsplikt samt Offentlighet- och sekretesslagen (OSL)

Om ett brott skulle fångas på film

Om ett brott fångas på film vid kamerabevakning kan det inspelade materialet komma att delas med polisen vid polisanmälan. Filmsekvensen med händelseförloppet ska vara avskilt från det övriga filmmaterialet. När filmat material behandlas i syfte att utreda brott är det fråga om en behandling av personuppgifter om lagöverträdelser. Huvudregeln är att det endast är brottsbekämpande myndigheter som får behandla sådant material.

Steg 11 – Utvärdera kamerabevakningen regelbundet

Utvärdering av pågående kamerabevakning bör ske minst en gång per år. För att underlätta utvärderingen rekommenderar IMY att ni följer och dokumenterar utvecklingen på den bevakade platsen. I vissa fall kan det bli aktuellt med en ny intresseavvägning. Vid behov ska ni också genomföra en översyn av utförda konsekvensbedömningar.

Kamerabevakning vid utförande av en uppgift av allmänt intresse (exempelvis myndigheter, kommuner, regioner och fristående skolor) ska i vissa fall göra en ny intresseavvägning vid pågående bevakning. En ny bedömning ska göras:

1. innan bevakningen ändras på ett betydande sätt som ökar risken för intrång i den enskildes integritet, eller
2. om förhållandena på den plats som bevakas ändras på ett betydande sätt som minskar intresset av bevakningen eller ökar risken för intrång i den enskildes personliga integritet.

Om det upptäcks vid utvärderingen att omständigheter på den plats som bevakas har ändrats på ett betydande sätt sedan den senaste intresseavvägningen, ska ni bedöma om förhållandet mellan bevaknings- och integritetsintresset har påverkats på ett sådant sätt att en ny intresseavvägning behöver göras. Om förhållandena är oförändrade behöver ni inte göra en ny intresseavvägning.

Om ni inte förnyar intresseavvägningen och dokumentationen trots att det behövs kan det leda till att IMY kan ta ut en sanktionsavgift.

Vid polisanmälan

Det är personuppgiftsansvarig nämnd som beslutar om vem som får titta på material från kameran tillsammans med polisen. Nämnderna inom AUF har utsett ISN att biträda AUF enligt fastställda rutiner.

För att göra så lite intrång som möjligt på den personliga integriteten ska så få personer som möjligt ha tillgång till bildmaterialet. [Kamerabevakning av skola och förskola - Integritetsskyddsmyndigheten \(imy.se\)](#)⁷

För närvarande är det endast systemförvaltaren⁸ på ISF som har tillgång till material från de kameror som finns uppsatta. Systemförvaltaren ansvarar för att hantera materialet i databasen och lämna ut det till polisen enligt en dokumenterad rutin. Systemförvaltaren för systemet där bilderna förvaras är van att samarbeta med polisen. Ingen tittar på materialet om det inte föreligger en polisanmälan.

När ISF får information om att ett brott har begåtts eller misstanke om brott föreligger, granskar utsedd person på ISF⁹ det inspelade materialet från tiden då händelsen eller händelserna inträffade. ISF gör en sekretessprövning enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) innan bildmaterialet lämnas ut till Polisen. Person med skyddad identitet maskas, såvida personen inte är inblandad i själva incidenten.

ISF kontakter polisen, som sedan hämtar materialet hos ISF. Om polisen vill fråga exempelvis en rektor om denne känner igen förövaren, är det polisen som kontakter skolan och visar filmen.

⁷ www.imy.se/verksamhet/kamerabevakning/sa-gor-ni-intresseavvagningen-pa-olika-platser/skolor-och-forskolor/

⁸ ISF, fastighetsavdelningen, säkerhetssystem

⁹ Samordnare fastighetsavdelningen, säkerhetssystem

Redovisning av ärenden angående skolplikt och rätt till utbildning

Ärendenr 2025/256-3.8.1.1

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningens förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden beslutar att lägga redovisningen till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Avdelningen för IT/administration genomför varje vecka registerkontroll för att säkerställa att alla skolpliktiga elever i Luleå kommun har en skolplacering. I ärenden där barn i skolpliktig ålder inte har någon skolplacering har all upplysning som varit möjlig att få fram, om barn i relation till ärenden om skolplikt och rätt till utbildning, dokumenterats.

Arbete pågår fortlöpande med att försöka etablera kontakt med vårdnadshavare gällande de elever som är folkbokförda i Luleå kommun men som inte har någon skolplacering i kommunen.

Utifrån kontroll med mätdatum 2025-10-08 finns 17 pågående ärenden; sammanlagt sju flickor och tio pojkar. Orosanmälningar till socialtjänsten är inlämnade. Skatteverket och Försäkringskassan underrättas i dessa ärenden. När Skatteverket bekräftar att eleven inte längre är folkbokförd i kommunen avslutas ärendet.

Utöver ovanstående ärenden finns det ett ärende där skolplikten upphört på grund av varaktig vistelse utomlands.

Från och med 2025 redovisas alla nya frånvaroutredningar som kommunala grundskolor påbörjat, till nämnden. Uppgifterna redovisas per skola, årskurs, antal elever och kön. Redovisningen sker med en månads eftersläpning. I september månad har 12 frånvaroutredningar inletts i de kommunala grundskolorna.

Beskrivning av ärendet

Enligt skollagen är alla barn som är folkbokförda i kommunen skolpliktiga. Skolplikt innebär att barn måste gå i skolan och delta i den verksamhet som anordnas där. Skolplikt gäller dock inte barn som varaktigt vistas utomlands eller vars förhållanden är sådana att det uppenbarligen inte kan begäras att barnet ska gå i skola.

Rätt till utbildning innebär att barn som omfattas av skolplikt har rätt till kostnadsfri utbildning. Reglerna om vilka som omfattas av skolplikten, om rätten till utbildning, om hur skolplikten ska fullgöras, om när skolplikten inträder, om tidigare skolstart, om när skolplikten upphör och om rätten att därefter fullgöra skolgång, om deltagande i utbildning samt om ansvaret för att skolplikten fullgörs finns i kapitel 7 i skollagen (2010:800).

Barn- och utbildningsnämnden har beslutat att om ett barns utlandsvistelse är längre än 6 månader eller en termin ska barnet inte omfattas av skolplikten under den tiden. Ansökan om varaktig vistelse utomlands, från vårdnadshavare krävs.

Dialog

Vid beredning av ärendet har dialog förts internt.

Beslutsunderlag

- Redovisning av ärenden angående skolplikt och rätt till utbildning

Annika Bylund
Utredare

Beslutet skickas till

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningens ledningsgrupp